

ONKOLOŠKI
INŠTITUT
LJUBLJANA

INSTITUTE
OF ONCOLOGY
LJUBLJANA

Slovensko Sekcija za
Zdravniško internistično
Društvo onkologijo

KATEDRA ZA ONKOLOGIJO

13. ŠOLA MALIGNEGA MELANOMA

ONKOLOŠKI INŠTITUT LJUBLJANA
10. MAREC 2017

Strokovni odbor:

izr. prof. dr. Janja Ocvirk, dr.med.
prof. dr. Marko Hočevar, dr.med.
prof. dr. Primož Strojjan, dr.med.
asist. dr. Martina Reberšek, dr.med.

Organizacijski odbor:

izr. prof. dr. Janja Ocvirk, dr.med.
asist. dr. Martina Reberšek, dr.med.
ga. Lidija Kristan

Urednika zbornika:

Marko Boc, dr.med.
asist. dr. Martina Reberšek, dr.med.

Organizator in izdajatelj (založnik):

Onkološki inštitut Ljubljana
Sekcija za internistično onkologijo
Katedra za onkologijo

Ljubljana, marec. 2017

PROGRAM SREČANJA:

.....
PETEK, 10.03.2017
.....

07.00-08.30 **REGISTRACIJA UDELEŽENCEV**
.....

Moderator: dr. Barbara Perić, dr.med., Aleksandra Dugonik, dr.med.

- 08.30-08.50 *B.Perić:* Epidemiologija in genetika melanoma
V. Zadnik: Vzpostavitev kliničnega registra – MELANOM, Register raka RS
08.50-09.20 *T. Mesti, J. Ocvirk:* Vloga biomarkerjev v sistemskem zdravljenju melanoma
09.20-09.50 *A.Dugonik:* Obravnava bolnika s sumom na melanom
09.50-10.20 *M. Marolt Mušič:* Slikovne preiskave pri bolnikih z melanomom
10.20-10.50 *B. Luzar:* Vloga patologa v diagnostiki malignega melanoma
10.50-11.00 **RAZPRAVA**
.....

11.00-11.15 **ODMOR**
.....

Moderator: prof. dr. Marko Hočevar, dr.med., asist. dr. Martina Reberšek, dr.med.

- 11.15-11.45 *M. Hočevar:* Kirurško zdravljenje melanoma
11.45-12.10 *J. Ocvirk:* Sistemsko dopolnilno zdravljenje melanoma
N. Hribernik, M. Reberšek: Primer bolnika
12.10-12.25 *M. Reberšek:* Sistemsko zdravljenje razsejanega malignega melanoma-kemoterapija
12.25-12.40 **RAZPRAVA**
12.40-12.55 SATELITSKI SIMPOZIJ:
M. Reberšek: Klinične izkušnje zdravljenja s kombinacijo dabrafeniba in trametiniba
12.55-13.10 SATELITSKI SIMPOZIJ:
J. Ocvirk: Klinične izkušnje zdravljenja s kombinacijo vemurafeniba in kobimetiniba
.....

13.10-14.00 **ODMOR (KOSILO)**
.....

Moderator: prof. dr. Primož Strojjan, dr.med., izr. prof. dr. Janja Ocvirk, dr.med.

- 14.00-14.30 *J. Ocvirk:* Sistemsko zdravljenje razsejanega melanoma - imunoterapija
M. Ignjatović, M. Pernek, J. Ocvirk: Primer bolnika
14.30-15.00 *N. Boc, M. Boc:* Sistemsko zdravljenje razsejanega melanoma – tarčno zdravljenje
N. Fokter, M. Boc: Primer bolnika
15.00-15.20 *P. Strojjan:* Mesto radioterapije v zdravljenju melanoma
15.20-15.40 *U. Smrdel:* Stereotaksija
15.40-15.50 **RAZPRAVA**
.....

15.50-16.00 **ODMOR**
.....

Moderator: prof. dr. Marko Hočevar, dr.med.

- 16.00-17.00 PREDSTAVITEV KLINIČNIH PRIMEROV BOLNIKOV
Z VIDIKA DERMATOLOGA (30 min)
A. Dugonik: Primer 1
K. Šmuc Bergar: Primer 2
T. Planinšek Ručigaj: Primer 3
PRIMER ELEKTROKEMOTERAPIJE (30 min)
N. Glumac, G. Serša: Primer 4
17.00-17.30 *M. Hočevar, J. Ocvirk:* Klinična pot obravnave bolnika z melanomom in multidisciplinarni pristop k zdravljenju
17.30-18.00 **RAZPRAVA IN ZAKLJUČKI**

VSEBINA:

<i>B. Perić:</i> Epidemiologija in genetika melanoma.....	5
<i>V. Zadnik:</i> Vzpostavitev kliničnega registra – MELANOM, Register raka RS	11
<i>T. Mesti, J. Ocvirk:</i> Vloga biomarkerjev v sistemske zdravljenju melanoma	13
<i>A. Dugonik:</i> Obravnava bolnika s sumom na melanom	20
<i>M. Marolt Mušič:</i> Slikovne preiskave pri bolnikih z melanomom	28
<i>B. Luzar:</i> Vloga patologa v diagnostiki malignega melanoma.....	47
<i>M. Hočevnar:</i> Kirurško zdravljenje malignega melanoma.....	83
<i>J. Ocvirk:</i> Sistemske dopolnilno zdravljenje malignega melanoma.....	94
<i>N. Hribernik, M. Reberšek:</i> Primer bolnika - dopolnilno zdravljenje.....	103
<i>M. Reberšek:</i> Sistemske zdravljenje malignega melanoma-kemoterapija.....	107
<i>J. Ocvirk:</i> Sistemske zdravljenje razsejanega malignega melanoma-immunoterapija.....	114
<i>M. Ignjatovič, M. Pernek, J. Ocvirk:</i> Primer bolnika – imunoterapija.....	130
<i>N. Boc, M. Boc:</i> Sistemske zdravljenje malignega melanoma-tarčno zdravljenje.....	137
<i>N. Fokter, M. Boc:</i> Primer bolnika – tarčno zdravljenje.....	144
<i>P. Strojani:</i> Mesto radioterapije v zdravljenju malignega melanoma.....	148
<i>U. Smrdel:</i> Stereotaksija.....	155
<i>N. Glumac, G. Serša:</i> Primer elektrokemoterapije.....	169

TRINAJSTA ŠOLA O MELANOMU

Epidemiologija in genetika melanoma

asist.dr. Barbara Perić, dr. med.

Oddelek za kirurško onkologijo

Incidenca

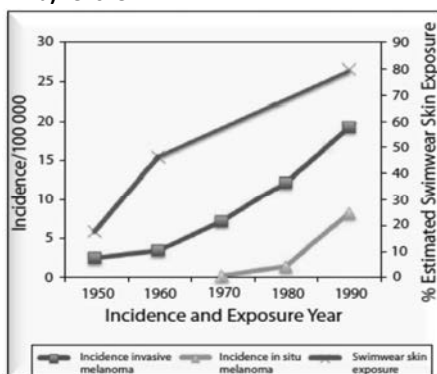
- svetlopolti → kožni rak najpogostejši
- ↑ kožni melanoma (KM) kot NMSC
- KM 0.6% letno pri < 50 let
- VZROK?

Spremembe

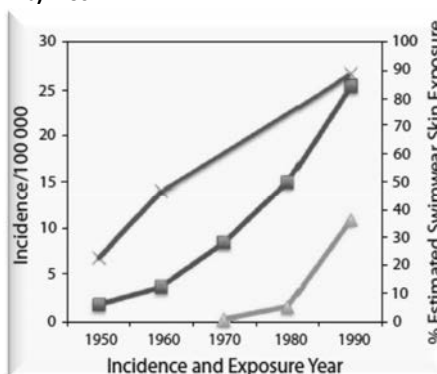

Posledice

a) ženske

b) moški

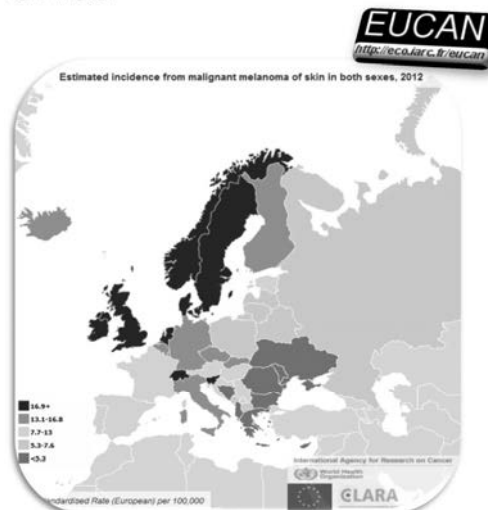

Starostno standardizirana incidenca melanoma glede na količino v kopalnih oblačilih izpostavljene kože

More skin, more sun, more tan, more melanoma. Chang C, Murzaku EC, Penn L, et al. Am J Public Health. 2014

Incidenca

- “suggest that the melanoma epidemic is real and not simply an artefact of increased detection pressure of earlier-stage T1/T2 lesions”

Skin Cancer: Epidemiology, Disease Burden, Pathophysiology, Diagnosis, and Therapeutic Approaches. Apalla Z, Nashan D, Weller RB, Castellsagué X. Dermatol Ther (Heidelb). 2017 Jan;7(Suppl 1):5-19.

Tveganje

- svetlopolti → 1 izmed 40 (2.5%)
- temnopolti → 1 izmed 1000 (0.1%)
- ↑ starostjo, ≈ 63 let

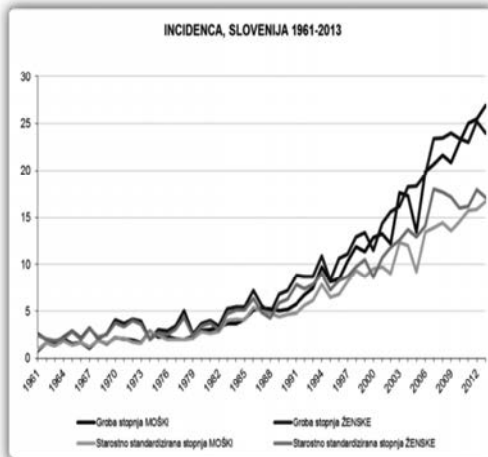
Odrasli 20 -39

- dojka
- limfom (non-Hodgk & Hodgk)
- melanom**
- sarcoma
- GIN (cerviks in ovarij)
- ščitnica
- testis
- kolorektalni
- leukemija
- CŽS

Slovenija

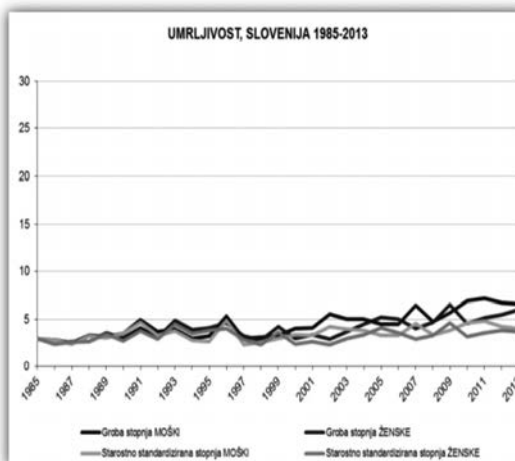
5.263 bolnikov leta 2013

INCIDENCA

- 10/teden
- 3.7% vseh rakov
- 6.mesto
- tveganje 1.6% do 75 leta
- 24.1/100.000
- delež letne spremembe grobe inc.st. 4.6%

Umrlijivost

UMRLJIVOST

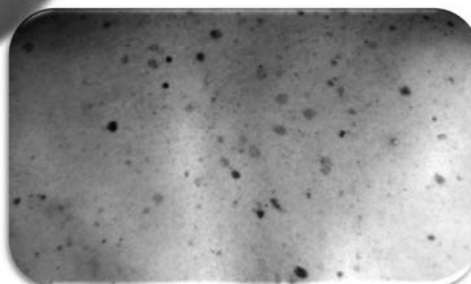
- 2-3/teden
- med vsemi raki 2.1%
- tveganje do 75 leta 0.3%
- 6.1%/100.000

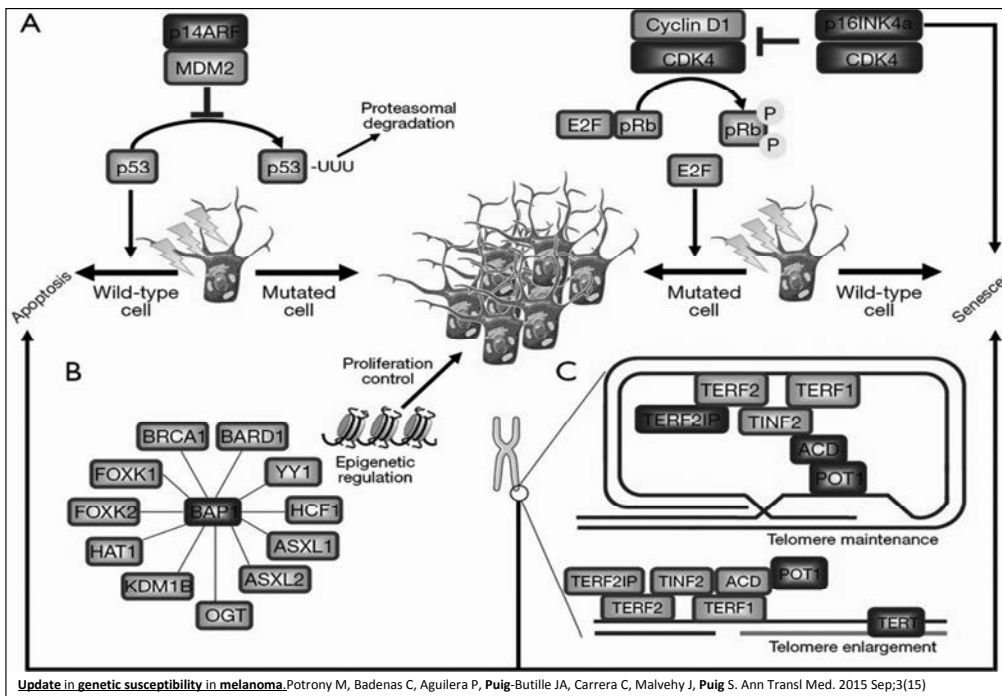
Etiologija

< 90%

< 10%

Genska predispozicija

- 10% družinska anamneza
- penetranca genov
- 50% pozitivne družine
- drugi raki?
  - pankreas
  - mezoteljom
  - ledvični
  - glioblastom

Figure 4 High, medium and low penetrance genes and their chromosome band locations. Black text denotes high penetrance genes; blue text denotes medium penetrance genes; red text denotes low penetrance genes.

20-40% družin CDKN2A

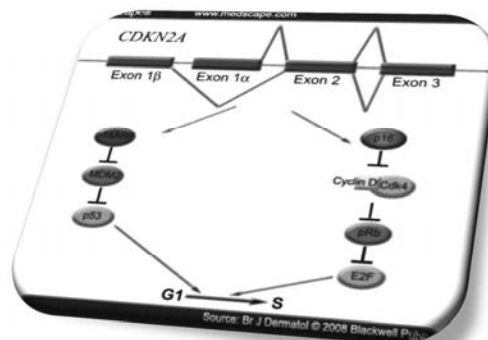

CDKN2A

- tumor supresor
- p16 in p14ARF
- penetranca ↔ geografska lega

Značilnosti:

- multipli primarni
- > 3 družinski člani,
- pankreas
- zgodnje obolevanje
- Breslow > 0.4 mm

Gensko svetovanje in testiranje

- „*the results influence clinical decisions and treatment can be implemented to prevent or improve clinical outcomes*“
- **! samopregledovanje, zaščita pred soncem, pogostejši pregledi, osveščenost**

Melanoma genetics. Read J, Wadt KA, Hayward NK. J Med Genet. 2016 Jan;53(1):1-14.

Indikacija

SVETOVANJE

- KM 2 sorodnika v prvem kolenu
- 2 s KM v družini, če je eden od bolnikov zbolel z več primarnimi KM ali ima sindrom atipičnih nevusov
- družina s ≥ 3 sorodniki z KM

ODVZEM KRVI

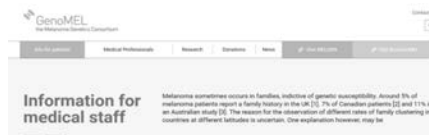
- posameznik s ≥ 3 KM
- 3 s KM v prvem ali drugem kolenu sorodstva
- 2 s KM in bolnik z rakom trebušne slinavke v prvem ali drugem kolenu sorodstva
- s KM in 2 bolnika z rakom trebušne slinavke v prvem ali drugem kolenu sorodstva

OI svetovanje in testiranje

- sekvenciranje druge generacije (NGS, Illumina MiSeq DX, panel TruSight Cancer Panel)
- sekvenciranjem po Sangerju
- CDKN2A, CDK4, BAP1, DDB2, ERCC2-5, RB1, WRN, XPA, XPC
- SNPs; MITF, TERT, MC1R

- 2001 – 2016
- 250 pts
- 30 pts CDKN2A
- Gly101Trp → Italija → Kelti
- IVS1-1G>A !!!
- 9 VUS Ala148Thr
- MC1R

Svetovanje

- obisk pri dermatologu (pregled kože skalpa, oralne mukoze, nohtov, genitalij);
  - več kot 50 nevusov, številni atipični nevusi – prvič v 3 mesecih po svetovanju, nato na 6 mesecev
  - več kot 50 nevusov, nesumljivi – na 6 mesecev, če nizko tveganje obiski 1x letno
  - maloštevilni nevusi – prvič po 6 mesecih, nato 1x letno
- 1x mesečno samopregledovanje kože z upoštevanje ABCDE kriterijev, ob odkritju sumljivega znamenja posvet z osebnim zdravnikom
- preprečiti nastanek sončnih opeklin
- v primeru visokega UV indeksa uporabiti zaščitna oblačila
- uporaba zaščitnih krem na delih telesa, katere ne moremo zaščititi z oblačili. Priporočene so tiste z SPF 30 ali več ter UVA in UVB zaščito. Nanašati jih je potrebno vsaki 2 uri, v primeru kopanja pa pogosteje.
- poskrbite za ustrezen vnos vitamina D (200 IU, 5mcg, po 50 letu starosti 400 IU, 10mcg vit D dnevno)

HVALA !

Vzpostavitev KLINIČNEGA REGISTRA MELANOM Registra raka Republike Slovenije

izr. prof. dr. Vesna ZADNIK, dr. med., spec.

Onkološki inštitut Ljubljana
Epidemiologija in register raka
www.slora.si
vzadnik@onko-i.si

Register raka Republike Slovenije

Služba za zbiranje in obdelavo podatkov o vseh novih primerih raka (incidenci) in o preživetju bolnikov z rakom.

- Na Onkološkem inštitutu Ljubljana: Ur. I. RS, št. 47/15
- Prijavnice, ki jih pošiljajo iz bolnišnic in diagnostičnih centrov, izjemoma iz ambulant osnovnega zdravstvenega varstva
- Podatki o osebi, bolezni in zdravljenju

MELANOM

- Lokacija telesa
- Histološke različice
- TNM, Breslow, Clark
- KRG (varovalna b., rob, ustanova)
- Sistemsko (KT, biološka - da/ne)
- RT (da/ne)
- Datumi (incidenca, preživetje)

Državni program obvladovanja raka: SPREMLJANJE BREMENA RAKA

VZPOSTAVITEV KLINIČNIH REGISTROV

za izbrane vrste rakov se razširi nabor podatkov, ki jih spremlja Register raka Republike Slovenije, tako, da le-ti omogočajo pripravo kazalnikov za vrednotenje kakovosti obravnave onkološkega bolnika:

- 5 lokacij ... MELANOM!
- Aktivno zbiranje podatkov
- Sprotni podatki (zamik do 1. leta)

RRRS-KRMel:

KLINIČNI REGISTER MELANOM

Registra raka Republike Slovenije

- Testni primer kliničnega registra
- Vzpostavljen v okviru OIL projekta na RRRS leta 2017
- Podatki za leto 2016 in naprej
- Aktivna registracija: deljeno papirno-elektronsko zbiranje podatkov
- Razširjen nabor podatkov:
  - HISTOLOŠKE ZNAČILNOSTI
  - ZAMEJITEV, BRAF
  - KIRURGIJA – re-ekscizije, operaterji
  - SISTEMSKA TERAPIJA – vrsta, doze, odziv
- Kazalniki obravnave na voljo 1 leto po diagnozi in naprej

VLOGA BIOMARKERJEV V SISTEMSKEM ZDRAVLJENJU MALIGNEGA MELANOMA

Tanja Mesti

Molekularni Model Melanoma

Detailed subtypes	Pathway(s)	Key gene / biomarker(s)	Diagnostic technologies	Potentially relevant therapeutics
1.1	MAPK	BRAF	Targeted sequencing	BRAF inhibitors, MEK inhibitors, Hsp90 inhibitors
1.2		BRAF/PTEN	Targeted sequencing & IHC	(BRAF inhibitors) AND (PI3K inhibitors, AKT inhibitors or mTOR inhibitors)
1.3		BRAF/AKT	Targeted sequencing & copy number	(BRAF inhibitors) AND (AKT inhibitors or mTOR inhibitors)
1.4		BRAF/CDK4	Targeted sequencing & copy number/CGH	BRAF inhibitors AND CDK inhibitors
2.1	c-KIT	c-KIT	Targeted sequencing	Gleevec & other c-KIT inhibitors
3.1	GNAQ GNA11	GNAQ	Targeted sequencing	MEK inhibitors
3.2		GNA11	Targeted sequencing	MEK inhibitors
4.1	NRAS	NRAS	Targeted sequencing	MAPK & PI3K pathway inhibitors; Farnesyl transferase inhibitors
5.1		MITF	Copy number	HDAC inhibitors

Primarni molekularni subtipi

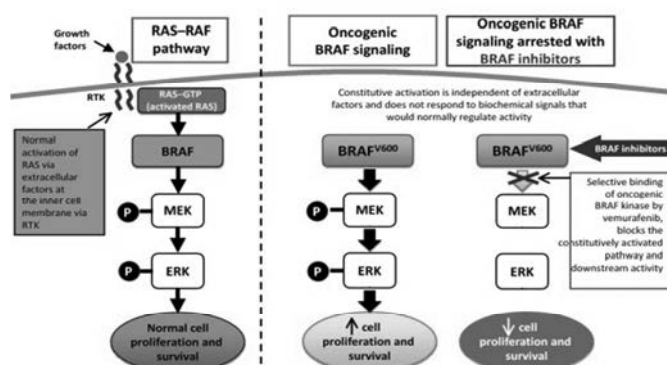
Detailed subtypes	Pathway(s)	Key gene / biomarker(s)	Diagnostic technologies	Potentially relevant therapeutics
6.1	AKT/PI3K	PTEN	IHC	PI3K inhibitors, AKT inhibitors or mTOR inhibitors
6.2		AKT	Copy number	AKT inhibitors or mTOR inhibitors
6.3		PI3K	IHC	PI3K inhibitors, AKT inhibitors or mTOR inhibitors
7.1	CDK	ARF/INK4A	Targeted sequencing / CGH	CDK inhibitors
7.2		CDK4	Copy number / CGH	CDK inhibitors
7.3		CCND1 / Cyclin D1	Copy number / CGH	CDK inhibitors
8.1	PS3 / BCL	Bcl-2	IHC	TBD
8.2		PS3	Targeted sequencing	TBD

Sekundarni molekularni subtipi

doi:10.1371/journal.pone.0018257.t002

S. J. Vidwans. "A melanoma molecular disease model," PLoS ONE, vol. 6, no. 3, Article ID e18257, 2011

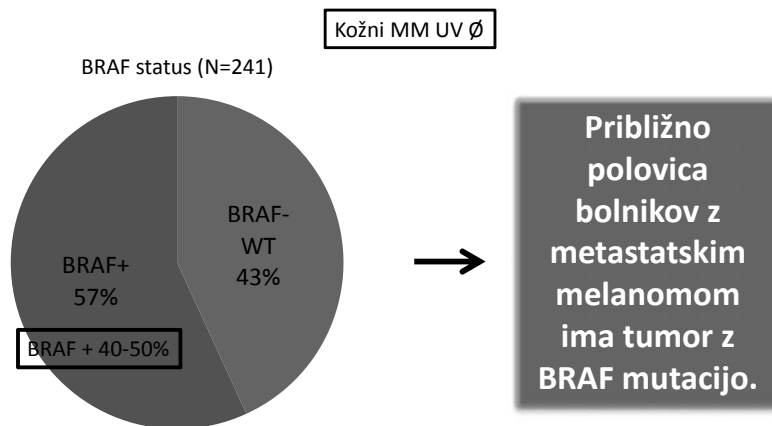
BRAF Signalna Pot

Ascierto et al. Journal of Translational Medicine 2012, 10:85

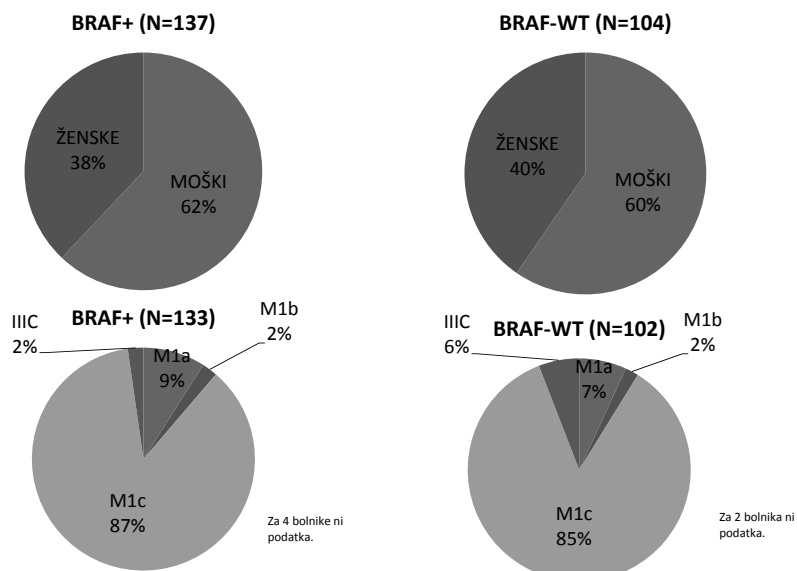
BRAF testiranje v Sloveniji

Obdobje: april 2013 – avgust 2016 (241 bolnikov)

Podatki Onkološkega inštituta Ljubljana, februar 2017

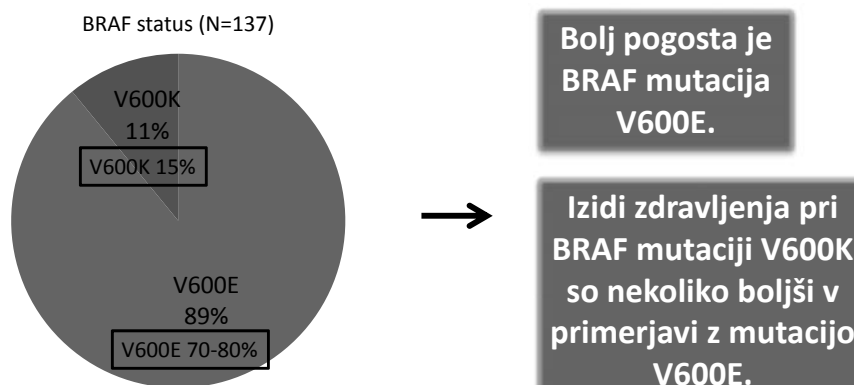
Značilnosti BRAF+ in BRAF-WT bolnikov

Podatki Onkološkega inštituta Ljubljana, februar 2017

Tip BRAF mutacije

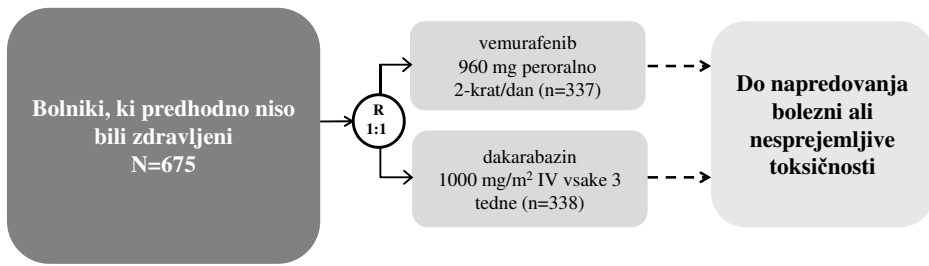
Obdobje: april 2013 – avgust 2016 (241 bolnikov)

Podatki Onkološkega inštituta Ljubljana, februar 2017

McArthur GA, et al. *Lancet Oncol* 2014;15(3):323–32.

BRIM3: registracijska raziskava faze III pri bolnikih z metastatskim melanomom, s potrjeno mutacijo BRAF V600

Primarni opazovani dogodek:

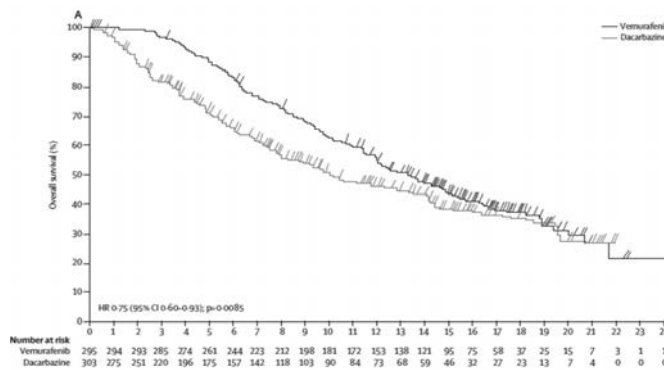
- preživetje brez napredovanja bolezni,
- celokupno preživetje.

Sekundarni opazovani dogodki:

- potrjen odziv na zdravljenje,
- trajanje odziva,
- čas do odziva,
- varnost.

Chapman PB, et al. *N Engl J Med* 2011;364:2507–16.
McArthur GA, et al. *Lancet Oncol* 2014;15(3):323–32.

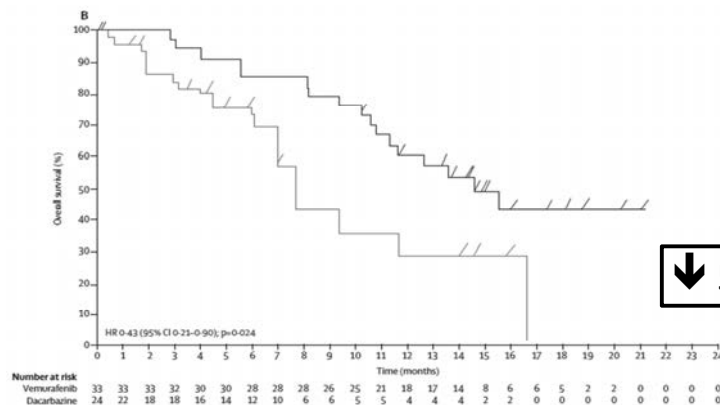
OS – v podskupini BRAF V600E v raziskavi BRIM-3

	BRAF ^{V600E}	
	dakarbazin (n=303)	vemurafenib (n=295)
mediana OS (meseči)	10,0	13,3
Razmerje ogroženosti HR (95% IZ)	0,75 (0,60–0,93) p=0,0085	

McArthur GA, et al. *Lancet Oncol* 2014;15(3):323–32.

OS – v podskupini BRAF V600K v raziskavi BRIM-3

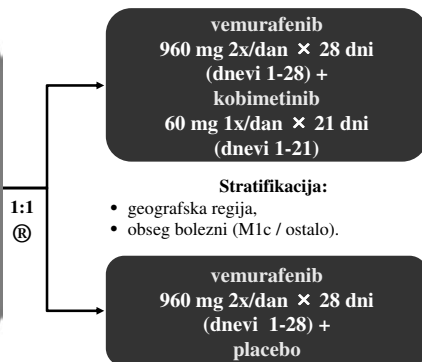

	BRAF ^{V600K}	
	dakarbazin (n=24)	vemurafenib (n=33)
mediana OS (meseči)	7,6	14,5
Razmerje ogroženosti HR (95% IZ)	0,43 (0,21–0,90) p=0,024	

McArthur GA, et al. *Lancet Oncol* 2014;15(3):323–32.

coBRIM (GO28141): vemurafenib + kobimetinib v primerjavi s samostojnim zdravljenjem z vemurafenibom pri BRAF V600-mutiranem metastatskem melanomu

- neresektabilni ali metastatski melanom (n = 495)
- BRAF^{V600} mutacija (cobas® 4800)
- brez predhodne sistemske terapije za napredovalo bolezen
- ECOG PS 0/1

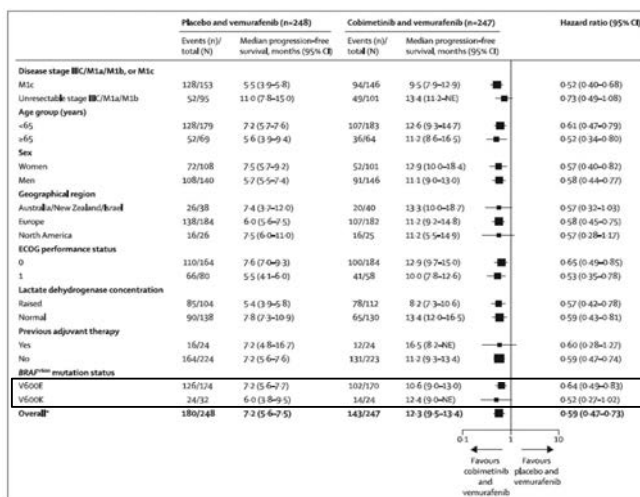
Napredovanje bolezni, nesprijemljiva toksičnost ali umik soglasja

Primarni opazovani dogodek:
Preživetje brez napredovanja bolezni po oceni raziskovalcev

Sekundarni opazovani dogodki:
Celokupno preživetje, celokupni odziv, trajanje odziva, preživetje brez napredovanja bolezni po oceni neodvisne komisije, prenosljivost, farmakokinetika, kakovost življenja (QLQ-C30 and EQ-5D)

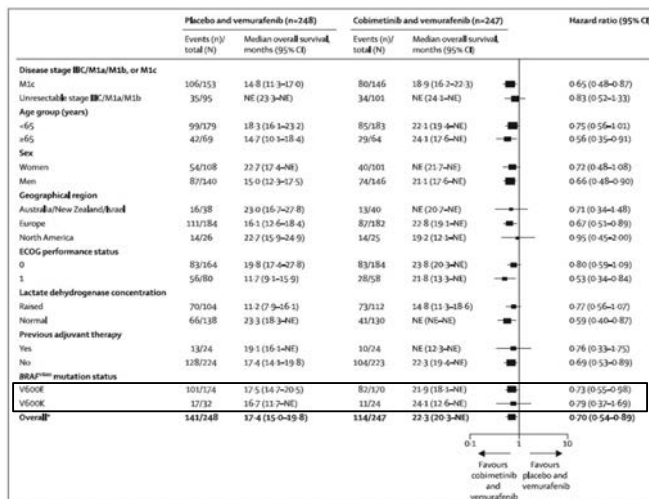
ECOG - Eastern Cooperative Oncology Group; PS - performance status (stanje zmogljivosti); QLQ - quality-of-life questionnaire; ® - randomizacija.
Larkin J et al. *N Engl J Med.* 2014;371:1867-1876.

coBRIM: PFS – analiza podskupin

PFS – preživetje brez napredovanja bolezni (progression free survival); HR – razmerje ogroženosti (hazard ratio); CI – interval zaupanja (confidence interval)
Ascierto PA et al. *Lancet Oncol* 2016; 17:1248-1260.

coBRIM: OS – analiza podskupin

OS – celokupno preživetje (overall survival); HR – razmerje ogroženosti (hazard ratio); CI – interval zaupanja (confidence interval)
Ascierto PA et al. *Lancet Oncol* 2016; 17:1248-1260.

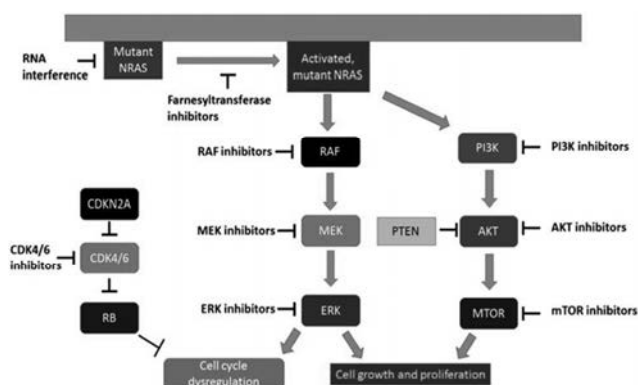

OS – ni povezave med OS in biološkimi označevalci ob izhodišču (Ki67, pERK, pS6)

	Placebo and vemurafenib (n=248)		Cobimetinib and vemurafenib (n=247)	
Ki67				
>20%	66/140 (47%)	14.9 (9.5–19.1)	79/150 (53%)	21.6 (17.0–NE)
≤20%	74/140 (53%)	19.8 (13.3–NE)	71/150 (47%)	21.5 (18.1–NE)
HR of high vs low	NA	1.45 (0.94–2.25)	NA	0.95 (0.60–1.49)
pERK				
H-score >40	78/154 (51%)	14.9 (11.9–22.7)	81/165 (49%)	NE (18.3–NE)
H-score ≤40	76/154 (49%)	17.1 (12.6–24.9)	84/165 (51%)	21.1 (15.3–NE)
HR of high vs low	NA	1.09 (0.72–1.66)	NA	0.75 (0.48–1.17)
pS6				
H-score >71	82/158 (52%)	19.1 (12.6–24.9)	80/167 (48%)	19.2 (16.2–NE)
H-score ≤71	76/158 (48%)	15.4 (11.9–20.5)	87/167 (52%)	24.1 (18.3–NE)
HR of high vs low	NA	0.80 (0.53–1.21)	NA	1.14 (0.74–1.76)
Data are n/N (%), median overall survival in months (95% CI) or HR (95% CI). NE=not estimable. HR=hazard ratio. NA=not applicable. *Biomarker status is based on population median.				
Table 4: Overall survival by baseline biomarker status* (data cutoff Aug 28, 2015)				

OS – celokupno preživetje (overall survival); HR – razmerje ogroženosti (hazard ratio); CI – interval zaupanja (confidence interval)
 Asciero PA et al. *Lancet Oncol* 2016; 17:1248-1260.

NRAS

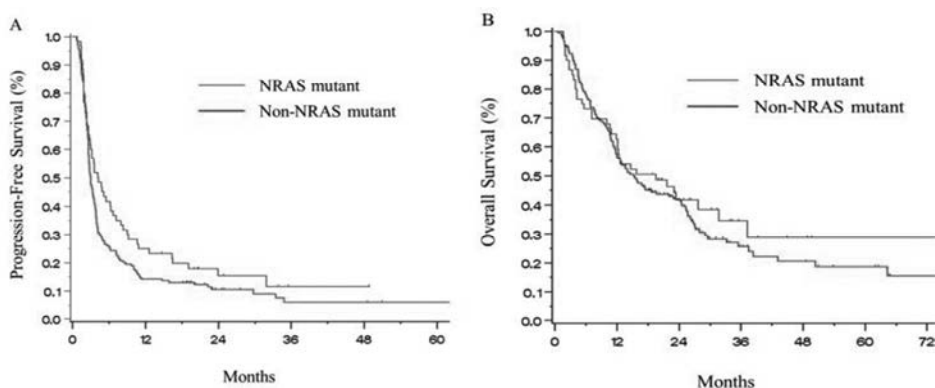

➤ Kožni MM UV + 15 – 20%

➤ NRAS ∅ BRAF

Johnson DB et al. *Cancer Immunol Res.* 2015 Mar; 3(3): 288–295

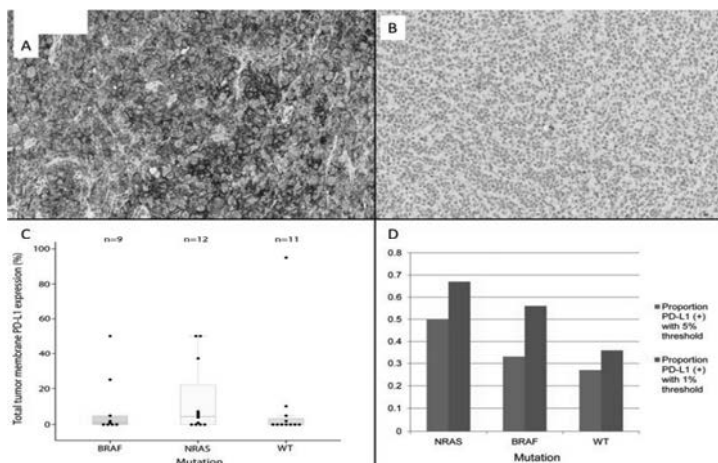
NRAS/Imunoterapija

Kaplan-Meier krivulje (A) Čas do progressa in (B) Celotno preživetje ob imunoterapiji v prvem redu zdravljeni za NRAS-mutirane in NRAS-nemutirane skupine

Johnson DB et al. *Cancer Immunol Res.* 2015 Mar; 3(3): 288–295

Ekspresija PD-L1 glede na prisotnost BRAF, NRAS mutacij

Johnson DB et al. Cancer Immunol Res. 2015 Mar; 3(3): 288–295

NRAS/MEK162 zaviralec

	Full analysis set		Analysis set for response rate*	
	NRAS 45 mg (n=30)	BRAF 45 mg (n=41)	NRAS 45 mg (n=28)	BRAF 45 mg (n=25)
CR	0	0	0	0
Total PR	6 (20%)	8 (20%)	6 (21%)	8 (22%)
Confirmed PR	3 (10%)	2 (5%)	3 (11%)	2 (6%)
Unconfirmed PR	3 (10%)†	6 (15%)‡	3 (11%)†	6 (17%)‡
Overall response rate (CR or confirmed PR)	3 (10%)	2 (5%)	3 (11%)	2 (6%)
Stable disease	13 (43%)	13 (32%)	13 (46%)	13 (37%)
Progressive disease	9 (30%)	12 (29%)	9 (32%)	12 (34%)
Unknowns	2 (7%)	8 (20%)	0 (0%)	2 (6%)
Disease control rate (CR, PR, or SD)	19 (63%)	21 (51%)	19 (68%)	21 (60%)

Data are n (%). CR=complete response; PR=partial response; SD=stable disease. *Includes only patients who had two CT scans available for assessment of response; we excluded two patients in the NRAS group who were not enrolled for enough time to assess efficacy and were in follow-up at time of data cutoff (at the next available CT scan after data cutoff, one of these patients had SD and one had PD); six patients in the BRAF group were excluded because of death (two patients), discontinuation due to an adverse event (three), and withdrawn consent (one). †One patient had progressive disease, one had an adverse event, and one was too early to confirm PR was confirmed at the next available CT scan after data cutoff. ‡Three patients had PD and three had an adverse event. †Unknown response in non-target lesion or because target lesions were not measured.

Table 4. Clinical activity

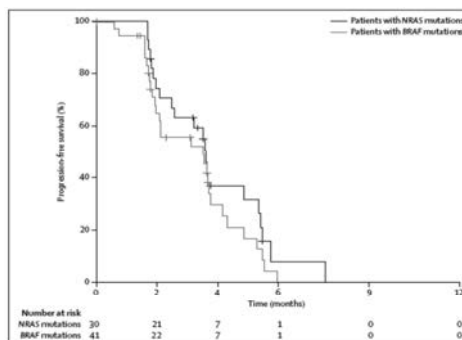

Figure 2: Kaplan-Meier estimates of progression-free survival. 22 patients had documented events in the NRAS-mutation group; 26 patients had documented events in the BRAF-mutation group. 20 patients were censored (12 patients in the BRAF group and eight patients in the NRAS group) because either consent was withdrawn (two patients in the BRAF group), the patient started new treatment (nine patients in the BRAF group and one in the NRAS group), analysis was ongoing at the time of data cutoff (six patients in the NRAS group), or no follow-up data were available (one patient in the BRAF group and one patient in the NRAS group).

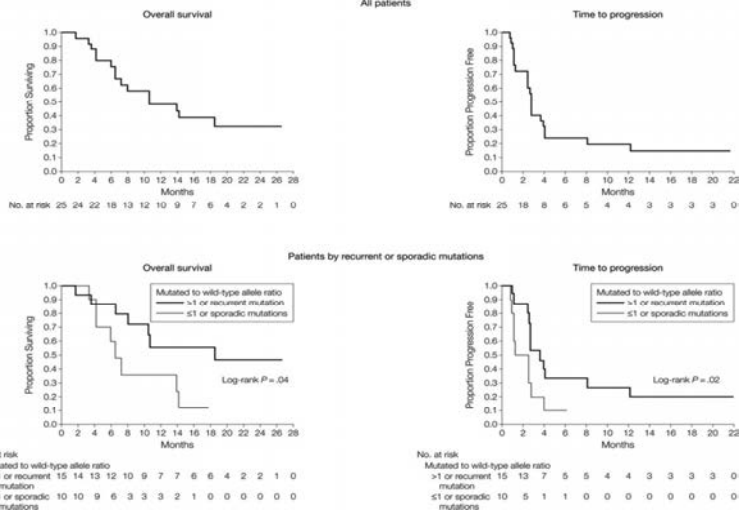
Ascierto PA et al. Lancet Oncol 2013; 14: 249–56

cKit

- 3% MM:
- 21% mukoznih
- 11% akralnih
- 16,7% kožni MM UV Ø

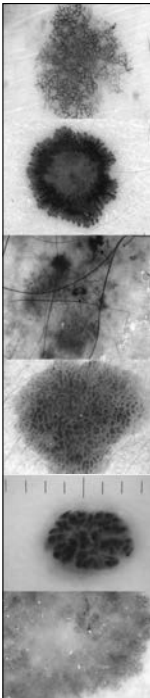
Carvajal RD et al. JAMA. 2011 Jun 8; 305(22): 2327–2334.

Imatinib

Carvajal RD et al. JAMA. 2011 Jun 8; 305(22): 2327-2334.

HVALA

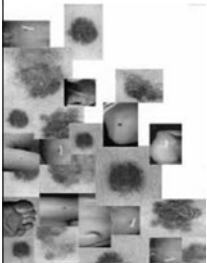

Obravnava bolnika s sumom na melanom

ALEKSANDRA DUGONIK
Oddelek za kožne in spolne bolezni
UKC Maribor

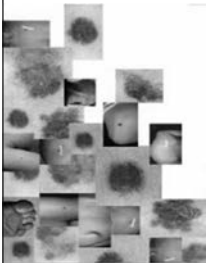

odkrivanje melanoma v zgodnjem stadiju

diagnostične in terapevtske odločitve na osnovi:

- sodobnih epidemioloških spoznanj
- sodobne diagnostike in organizacije dela
- primarne in sekundarne preventive

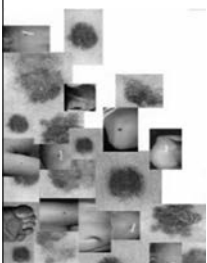
diagnostične in terapevtske odločitve na osnovi sodobnih epidemioloških spoznanj

Fenotip kot napovedni dejavnik za razvoj KM

številne epidemiološke raziskave kažejo, da so določene fenotipske značilnosti kože in las povezane z večjo incidenco KM in jih zato uvrščamo med dejavnike tveganja za razvoj KM

Stopnja	Relativno tveganje za razvoj KM
nizko	2 - 3
zmerno	3 - 6
povečano	10 -20
izredno povečano	> 100

Garbe C, Buttner P, Weiss J, Soyer HP, Stocker U, Kruger S et al. Risk factors for developing cutaneous melanoma and criteria for identifying persons at risk: multiter center case-control study of the central malignant melanoma Registry of German Dermatological Society. J Invest Dermatol 1994; 102(5): 695-9.

Fenotip kot napovedni dejavnik za razvoj KM:

Melanocitni nevusi

- faktor tveganja za razvoj KM ≈ linearno narašča s številom melanocitnih nevusov
- delitev števila nevusov na skupine do 10, 50, 100 in več kot 100: v vsaki nadaljnji skupini se relativno tveganje podvoji

Garbe C, Buttner P, Weiss J, Soyer HP, Stocker U, Kruger S et al. Risk factors for developing cutaneous melanoma and criteria for identifying persons at risk: multicenter case-control study of the central malignant melanoma Registry of German Dermatological Society. J Invest Dermatol 1994; 102(5): 695-9.

Fenotip kot napovedni dejavnik za razvoj KM:

Atipični melanocitni nevusi

- relativno tveganje je nekoliko večje (1,6) že pri manjšem številu(1-4) atipičnih nevusov na koži
- pri večjem številu (>5) se poveča na 6,1 (zmerno tveganje) in se nato ne večja z večanjem števila atipičnih nevusov
- določanje kriterijev za AMS* zgolj na podlagi kliničnih znakov in ne histološke slike

* sindrom atipičnih nevusov

Garbe C, Buttner P, Weiss J, Soyer HP, Stocker U, Kruger S et al. Risk factors for developing Cutaneous melanoma and criteria for identifying persons at risk: multicenter case-control study of the central malignant melanoma Registry of German Dermatological Society. J Invest Dermatol 1994; 102(5): 695-9.

Fenotip kot napovedni dejavnik za razvoj KM :

Maligna transformacija melanocitnih nevusov (N + melanomi)

- redek pojav
1: 200.000 nevusov na leto pri ljudeh mlajših od 40. let
1: 33.000 za moške nad 60. letom starosti
- le 20 - 30 % KM razvije iz melanocitnega nevusa
- življenjsko tveganje za razvoj KM iz MN do 80. leta starosti za osebo staro 20 let:
0,03 % (1 na 3.164) za moške in **0,009 %** (1 na 10.800) za ženske
- za N+ melanome značilen fenotip z velikim številom nevusov
- značilna za mlajše bolnike
trup
površinsko rastoči tip KM (SSM)
tanjša KM

Tsao H, Bevona C, Goggins W. The transformation rate of moles into cutaneous melanoma. Archives of Dermatology 2003; 139: 282-8.

Fenotip kot napovedni dejavnik za razvoj KM:

Barva kože in las

- dejavnik tveganja za razvoj KM pri svetlih tipih kože je 1,4, ki pa se razvije zgolj ob dodatnem vplivu zunanjih dejavnikov oz. izpostavljenosti kože UV svetlobi
- Relativno tveganje za rdeče lase : 3,5 (zmerno)

Garbe C, Buttner P, Weiss J, Soyer HP, Stocker U, Kruger S et al. Risk factors for developing cutaneous melanoma and criteria for identifying persons at risk: multinenter case-control study of the central malignant melanoma Registry of German Dermatological Society. J Invest Dermatol 1994; 102(5): 695-9.

Dejavnik tveganja za razvoj KM:

Družinska obremenjenost s KM

- večje pri posamezniku, ki ima vsaj dva sorodnika s KM v prvem kolenu ali več bolj oddaljenih sorodnikov, ki so prav tako oboleli za KM
- v povprečju 10-20 let prej kot pri sporadičnih primerih
- sorodniki z multiplimi KM

Stopnja tveganja za razvoj KM >100, pri manjšem številu sorodnikov s KM se zmanjša na 8-10

Roberts DLL, Anstey AV, Barlow RJ, Cox NH on behalf of the British Association of dermatologist and Newton Bishop JA, Corrie PG, Evans J, Gore M E, Hall PN, Kirkham N on behalf of the Melanoma Study Group. U.K. Guidelines for the management of cutaneous melanoma. Br J Dermatol 2002;146:7-17

Dejavnik tveganja za razvoj KM:

Kongenitalni nevusi (KMN)

- pri bolnikih s KMN pojavlja KM v 0,05 % do 10,7 %
- tveganje za razvoj KM pri posameznikih, ki imajo KMN, 465-krat večje v obdobju otroštva in adolescence
- tveganje za razvoj KM v KMN korelira z velikostjo KMN.
- KMN s $\varnothing > 20$ cm imajo tveganje za pojav KM > 100
- ni uporabnih raziskav, ki bi opredelile tveganje za pojav KM v srednje velikih KMN ($\varnothing$ 1,5 do 20cm)
- tveganje za pojav KM v malih KMN ($\varnothing < 1,5$ cm) neznano; težko razločevanje od navadnih melanocitnih nevusov

Krengel S, Hauschild A, Shaefer T. Melanoma risk in congenital melanocytic nevi: a systematic review. Br J Dermatol 2006; 155: 1-8
Carli P, Salvini C. Melanocytic nevi. In: Williams H, ed. Evidence-based dermatology. 2nd ed. Blackwell Publishing, Oxford 2008; 339

Dejavnik tveganja za razvoj KM:

- relativno tveganje za razvoj sekundarnega KM je > 10
- največje v prvih dveh letih po primarnem KM

- nemelanomske oblike raka : tveganje zmerno povečano, cca 4

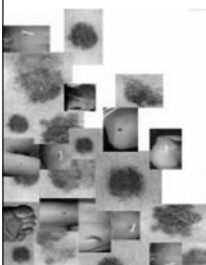
KM in druge oblike kožnega raka

Dejavnik tveganja za razvoj KM:

- Pri znakih, značilnih za aktinično okvaro kože, npr. aktinični oziroma solarni lentigo, že manjše število sprememb tega tipa na koži posameznika zveča relativno tveganje za 2,1, veliko število pa za 3,4

Aktinične okvare kože

Garbe C, Buttner P, Weiss J, Soyer HP, Stocker U, Kruger S et al. Risk factors for developing cutaneous melanoma and criteria for identifying persons at risk: multinational case-control study of the central malignant melanoma Registry of German Dermatological Society. *J Invest Dermatol* 1994; 102(5): 695-9.

diagnostične in terapevtske odločitve ob sodobni organizaciji dela

Kaj je dermoskopija ?

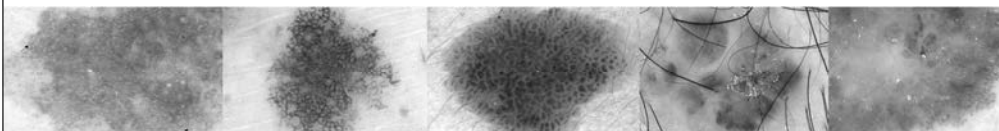
... je tehnika optične povečave in dodatne osvetlitve zgornjih plasti kože, ki omogoča ogled morfoloških struktur v koži

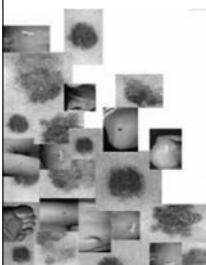
Strukture v koži

Unna (1885):

“ vzorec v pigmentni leziji na koži je posledica disperzije svetlobe na keratinocitih v epidermisu in področnih akumulacij pigmenta (posebej melanina)

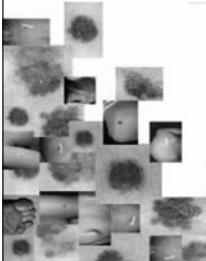
dermatoskopija

NI NADOMESTEK HISTOLOGIJE

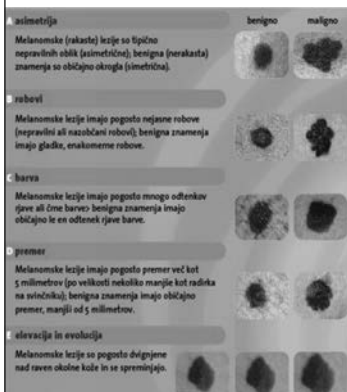
- ne da vedno odgovora **ali je lezija MM**
- pomoč pri odločitvi , ali naj bo suspektna lezija **ekscidirana in histološko opredeljena**

primarna in sekundarna preventiva

Primarna preventiva

- izobraževalni program "Varno s soncem"
- popularizacija postopka samopregledovanja in prepoznavanja suspektnih lezij na koži
- priporočila za zakonsko direktivo MZ o nevarnostih solarijev

"Soproga je bila tista, ki ga je opozorila na nevsakdanje znamenje, vendar se na njena prigovarjanja, naj obišče dermatologa, na začetku ni odzval. Ker je kot vsaka mlada mama pogosto preveč zaščitniška do svoje družine, jo je jemal nekoliko z rezervo. Pravo resnejše opozorilo so prinesle **fotografije malignih znamenj, ki si jih je ogledal s službi**"

Jan Uderman, 32-letni očka dveh deklic

- 44% pacientov opazi KM sama (57,1% žensk : 33,8% moških)
- 25,3 % zdravniki
- 18,6% partnerji (partnerka 26,7% : 8,1% partner)
- 12,1% ostali

Epidemiološka študija /Queensland /vzorec 3772 bolnikov s KM

14064 / št. 104 / 18. 12. 2009 Uradni list Republike Slovenije

Priporočila za zakonsko omejitve uporabe solarijev
ZSD, maj 2002

18. člen
(uvodna določila omejitve)

(1) Nosilec dejavnosti mora v skladu z zahtevnostjo ocenitve, poveljavati uslužbence za dolžnost upravljanja solarijskega objekta.

(2) Nosilec dejavnosti solarni za nego kože in solarij mora zagotoviti, da s solarijem upravlja le osebe, ki so ustrezno usposobljene. Upravljaljevalca mora vsakokratno vsebovati o delovanju solarijev UV sevanja, lastnosti učinki, zdravstvenih tveganjih, tih kože in drugih opozorilnostih. Posledično za usposabljanje omejitve v solarijih urada Uprava Republike Slovenije za varstvo pred sevanji.

19. člen
(obvestila o zdravstvenih tveganjih in omejitvah)

(1) V prostoru, kjer se izvaja dejavnost, mora biti na vidnem mestu nameščeno obvestilo, na katerem so z dovolj velikimi in dolgotrajno iskarnimi črkami dane informacije glede zdravstvenih tveganjih in omejitvah izvajanja nega kože, ki imajo največjo obsežnost, nehoti ali zapovedi na točki ali brskanju.

(2) Oseba, ki kaže znake nalezljive bolezni ali okužbe kože s škodljivimi zapovedmi, ne sme opravljati dela s strankami.

2. Posebni pogoji

20. člen
(opredeljena za uporabnika)

(1) Pri dejavnosti, kjer se mora uporabnik predložiti ali ostati, morajo biti nameščena geselstvena kladiva oziroma zagotovljen prenosni ali geselstveni opremljen omarici za shranjevanje oblačil.

(2) V solarijih se lahko oblačila in predmeti uporabnikov odlagajo v prostoru solarija.

a) **Fizioterapija in kozmetična dejavnost ter dejavnost manikure in pedikure**

21. člen
(priporočila)

(1) Opremljena se lahko uporabijo večkrat, vendar se mora solarijska, ki se v solariju v solariju pri vsaki uporabi uporabiti za enkratno uporabo oziroma pripraviti za enkratno uporabo oziroma pripraviti za enkratno uporabo oziroma pripraviti za enkratno uporabo.

(2) Vsebniki za odstranjevanje dlak mora biti za enkratno uporabo.

(3) Koži za namakanje neg mora biti iz glasilnega materiala, ki omogoča dihanje in izsuševanje, kar je treba storiti po vsaki uporabi.

(4) Koži za namakanje neg mora biti iz glasilnega materiala, ki omogoča dihanje in izsuševanje, kar je treba storiti po vsaki uporabi.

(5) Pri izvajanju dejavnosti manikure in pedikure je treba uporabljati pilice za enkratno uporabo oziroma strojne pilice.

22. člen
(oprema kreme)

(1) Če kabinice morajo biti nameščena navzven za preventivno uporabo same, iz navzven mora biti razvidna zahteva za prhanje pred uporabo kreme, pripravljena oziroma obdelana s sevanjem in informacija o temperaturi ter robatni vlažnosti zraka.

(2) Na vidnem mestu mora biti nameščeno obvestilo, na katerem so z velikimi iskarnimi črkami dane informacije o delovanju solarijev UV sevanja, lastnosti učinki, zdravstvenih tveganjih in omejitvah pri uporabi same.

23. člen
(kapalna voda)

Kapalna voda v kabinici in bariernih stene mora ustrezati zahtevam predpisa, ki ureja minimalna higijenski in druge zahteve za kapalno vodo.

24. člen
(solarij)

24. člen
(solarij)

(1) Za namene kozmetičnega solarija se uporabljajo le solarijske svetilke.

(2) Nosilec dejavnosti mora zagotoviti solarijske svetilke, ki imajo dovolj svetilne moči, vključno z redno merjenjem sijalk in o tem vodi dokumentacijo.

(3) Nosilec dejavnosti mora vsake in leta izvesti merjenje UV sevanja solarijev pri izvedbi omejitve kože osebi, ki ima skrajšano za izvajanje meritev oplovnega sevanja.

(4) Solarij mora biti opremljen s filterom delovnih ur, časovnikom sevanja, hladilnim sistemom, praznilnim sistemom in avtomatskim izklopom sevanja.

(5) Solarij je treba opremiti z dokaznimi zapiski oziroma jih v prostoru namestiti tako, da se prepreči nehoteno izpostavljanje UV sevanja.

(6) Izvedba avtomatskih solarijev je dovoljena le ob namenu omejitve.

25. člen
(vrednotenje)

(1) V času izvajanja UV sevanja mora nosilec dejavnosti zagotoviti uporabniku uporabo ustrezne varovalne opreme, ki zagotavlja zahtevam predpisa in opredeljena omejitve varovalne opreme in veljavnih standardov Republike Slovenije za to področje.

(2) Če uporabi varovalnih oblačil za večkratno uporabo, morajo se biti čista in izsušena po vsaki uporabi.

26. člen
(obvestila o zdravstvenih tveganjih in omejitvah)

(1) V kabinici in v prostoru solarija mora biti na vidnem mestu nameščeno obvestilo najprej kabinici A3, na katerem so z velikimi iskarnimi črkami dane informacije o delovanju solarijev UV sevanja, lastnosti učinki, zdravstvenih tveganjih in omejitvah pri uporabi same, ki imajo največjo obsežnost, nehoti ali zapovedi na točki ali brskanju.

(2) Na vidnem mestu v kabinici mora biti nameščena tudi tabele posameznih fizičnih kože in navodila omejitve kože oziroma dala opozorilnostih UV sevanja, ki se priporočajo za posamezno fizično kožo.

27. člen
(oblasti)

(1) Pri uporabi solarijev za kozmetične namene se pripravljajo za izvajanje solarijev s posameznimi obdelanimi uporabniki UV sevanja v solarijih na odpravi št. 1.

preventiva
na
primarni ravni

- lastno izobraževanje
nepravilna obravnava suspektnih lezij na koži s strani zdravnikov
- načrtno vzpodbujanje samopregledovanja kože
- poznavanje strokovnih smernic za obravnavo bolnika s suspektno lezijo na koži oz. po KM
- presejalni pregledi?
iskanje posameznikov s povečanim tveganjem za razvoj KM
znanje? stroški?

sekundarna
preventiva
s strani
dermatologov

- diagnostika suspektnih lezij na koži
terapija
- presejalni pregledi?
število dermatologov
stroški
- pregledovanje bolnikov po primarnem melanomu
digitalna dermoskopija
- pregledovanje bolnikov s povečanim tveganjem za razvoj KM

Slikovne preiskave pri bolnikih z malignim melanomom

asist dr. Maja Mušič, spec. radiologije
Ana Milić, dr. med

Oddelek za radiologijo, OI

---

marec 2017

Slikovne preiskave pri MM

---

1. Pregled slikovnih preiskav
2. Novejše metode pri zamejitvi bolezni
3. Slikovne metode pri sumu na progres

Slikovne preiskave

Morfološke :

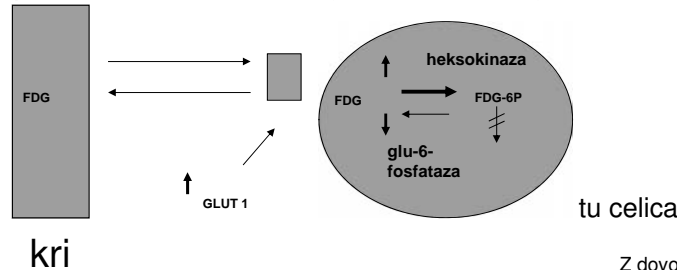
- ❖ UZ
- ❖ Rtg
- ❖ CT
- ❖ MR

Funkcionalne:

- ❖ PET/CT
- ❖ CT perfuzija
- ❖ MR
- ❖ Specifična KS
- ❖ Difuzija
- ❖ Spektroskopija

PET/CT

- ❖ uporaba FDG (fluor - deoksi glukoza)
- ❖ oddaja pozitrone , detekcija in pretvorba v signal
- ❖ povišan metabolizem glukoze v malignih tumorjih

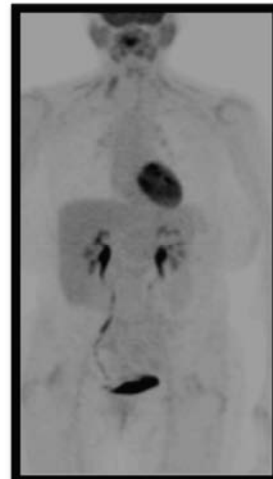
Z dovoljenjem dr. Vidergar

PET/CT

- ❖ kombinacija anatomske in fiziološke metode
- ❖ superiorna glede na PET
- ❖ najbolj zanesljiva metoda za oceno razširjenosti bolezni

PET/CT- lažno pozitivno kopičenje

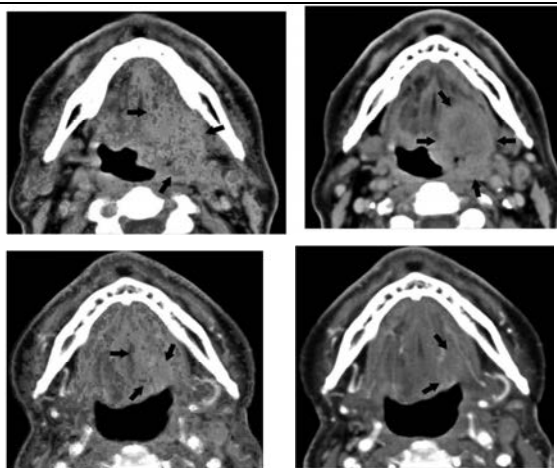
- ❖ po punkciji ali oper. posegu (celjenje rane)
- ❖ fiziološko
- ❖ rastni faktorji (kopičenje v kostnem mozgu in vranici)
- ❖ benigne lezije (priželjc, paratroid. adenom, ginekomastija, polipi, miomi)
- ❖ po radio in/ali kemoterapiji
- ❖ artefakti

PET/CT- lažno negativno kopičenje

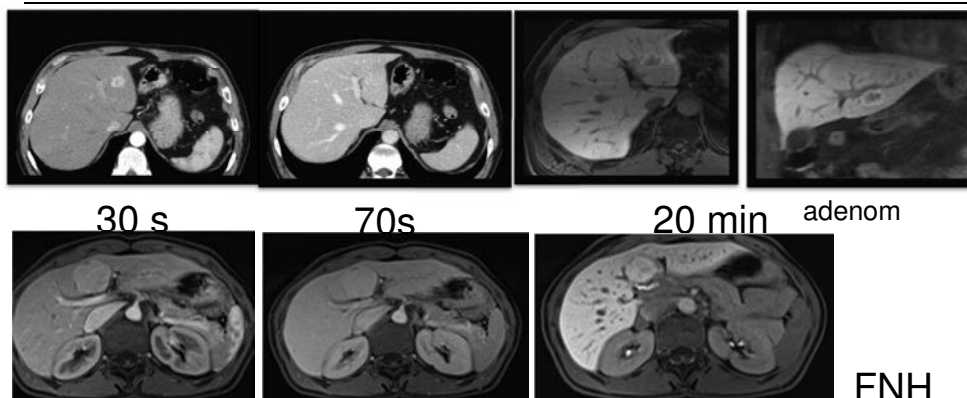
- ❖ Ni kopičenja zaradi začasne blokade
- ❖ Mlg lezije < 5-7 mm
- ❖ Počasi rastoči in dobro diferencirani tumorji
  - ❖ neuroendokrini tumorji,
  - ❖ bronhoalveolarni ca,
  - ❖ lobularni karcinom dojke,
  - ❖ mucinozni karcinom,
  - ❖ low grade sarcoma

Perfuzija

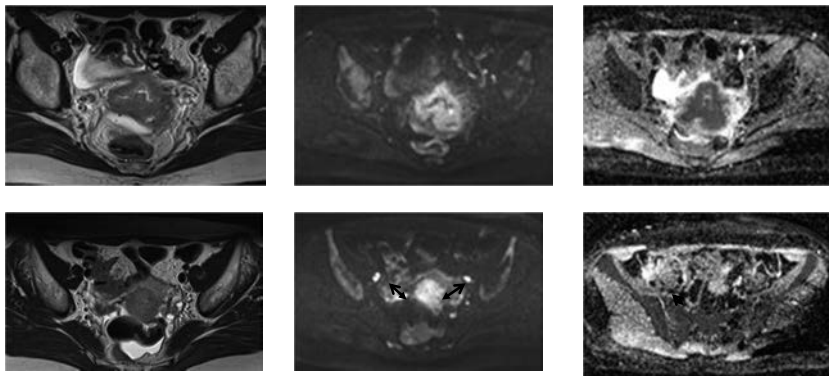
Visok BV
pred th
Znižan BV po
RT in KT (
cisplatin in 40
Gy)

MR – specifična KS

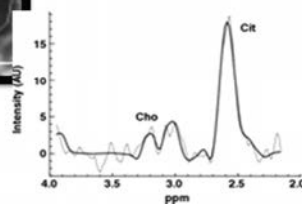
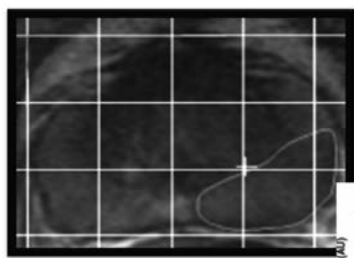
Gd – EOB -DTPA ekstravaskularano in jetrno spec. KS

MR-difuzija (DWI)

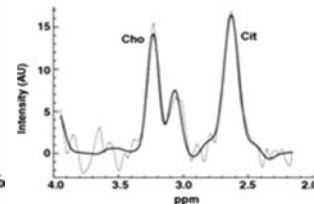

Restrikcija prostega gibanja molekul vode v tkivu

Spektroskopija

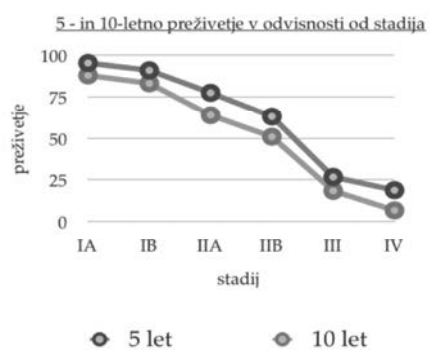
Normalen spekter

Ca prostate

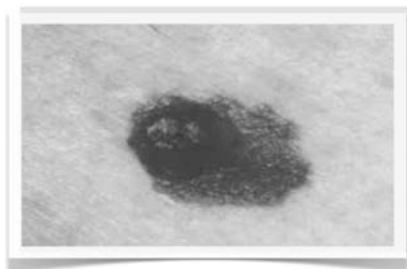
Napovedni dejavniki -MM

- ❖ Status regionalnih bezgavk
  - ❖ število
  - ❖ mikro-, makrometastaze
- ❖ Debelina primarnega tumorja
  - ❖ +/- ulceracija

Postopek ob sumu na MM

- ↓ 1
- ❖ Diagnostična ekscizija sumljive pigmentne lezije (PL) z varnostnim robom 2- 5 mm

- ↓ 2
- ❖ Radikalna ekscizija in biopsija varovalne bezgavke (BVB)

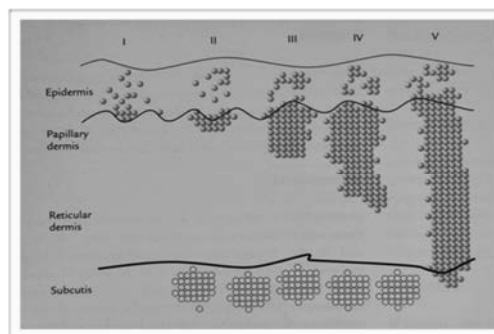
- ↓ 3
- ❖ Disekcija bezgavčne lože

Hočevar in sod. Klinična pot.. OI, 2007

Biopsija varovalne bezgavke (BVB)

Je indicirana pri vseh bolnikih z MM, ki so:

- ❖ > 1 mm, ali
- ❖ ≤ 1 mm
  - + Clark IV/V, ali
- ❖ ≤ 1 mm
  - + ulceracija

Clarkov nivo invazije, (Thompson: *Textbook of Melanoma*, 2004)

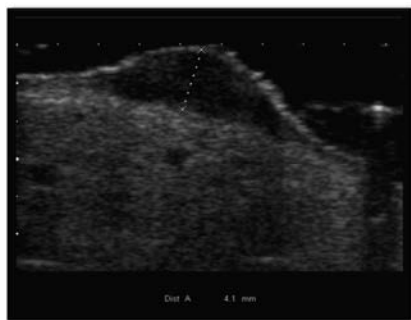
Pomen UZ preiskave

- ❖ Zamejitev bolezni ob odkritju
  - UZ preiskava primarne lezije
  - UZ preiskava regionalne bezgavčne lože
- ❖ Follow – up
- ❖ Ponovitev bolezni

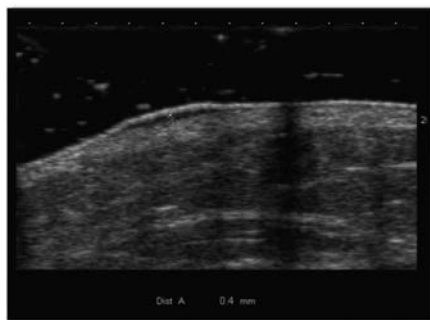

UZ – primarni MM

---

4 mm

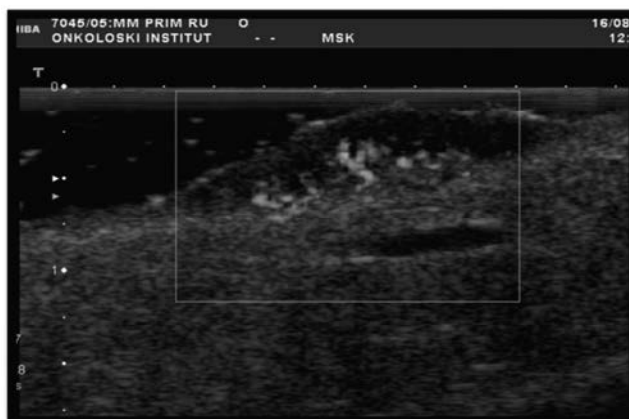

0.4 mm

UZ izgled MM

Primarni MM - prekrvavitev

UZ- primarni MM

- ❖ UZ-preiskava primarne pigmentne lezije ne more nadomestiti kliničnega pregleda.
- ❖ Na UZ-preiskavo naj bodo napoteni le bolniki, ki imajo po dermoskopskem pregledu PKL, sumljivo za MM
- ❖ UZ-izmera debeline primarnega MM je objektivna metoda z visoko ponovljivostjo med različnimi preiskovalci.
- ❖ **Dermoskopija in UZ nista metodi, s katerima lahko vedno razlikujemo benigne pigmentne lezije od MM.**

Biopsija varovalne bezgavke(SNB)

- ❖ je minimalno invazivna
- ❖ zanesljivo pokaže prizadetost regionalnih bezgavk
- ❖ opredeli bolnike z okultnimi metastazami, pri katerih nato napravimo terapevtsko disekcijo celotne bezgavčne lože

Morton et al. Arch Surg. 1992

UZ bezgavčne lože

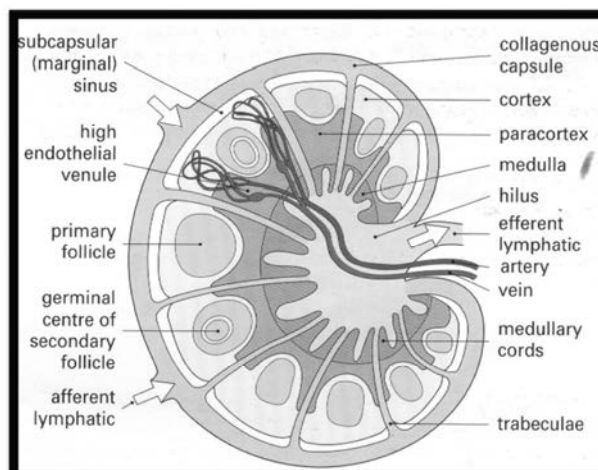

- ❖ Neinvazivna metoda
- ❖ Relativno poceni
- ❖ Dostopna
- ❖ Izmerimo največji premer bezgavke
- ❖ Odvisna od izvajalca

Reaktivna bezgavka

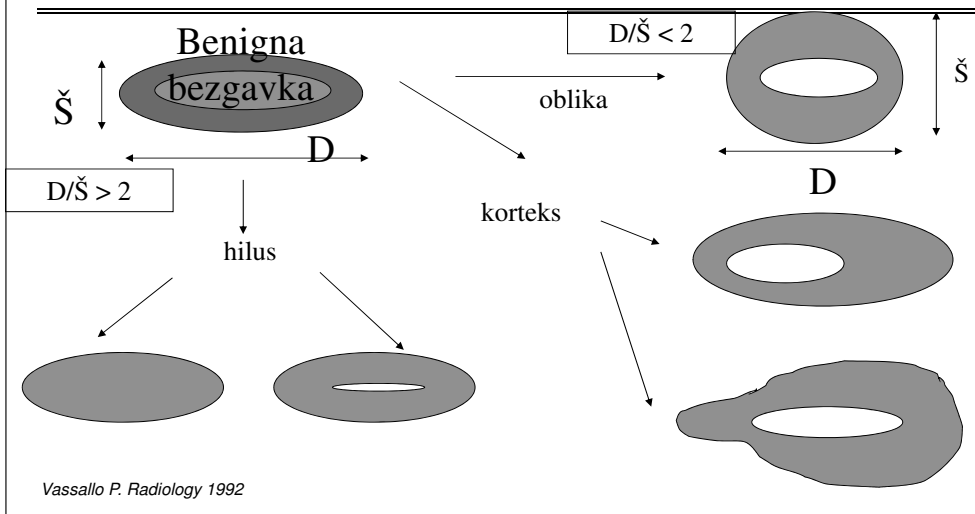

Roit: Immunology 2000

Spremembe v bezgavkah

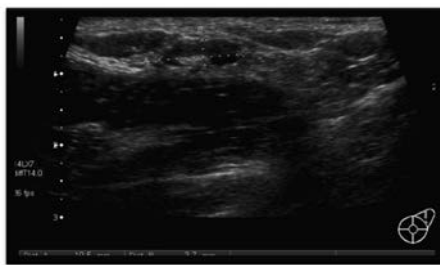

UZ- Benigna bezgavka

- ❖ Razmerje dolžina/ širina > 2
- ❖ Hiperehogen hilus
- ❖ Hilusni tip prekrvavitve

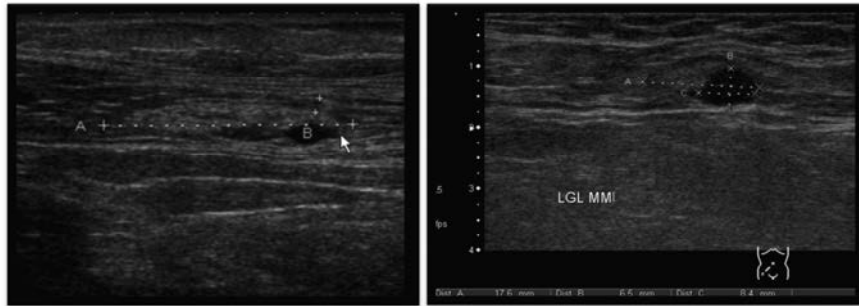
Benigna bezgavka - UZ

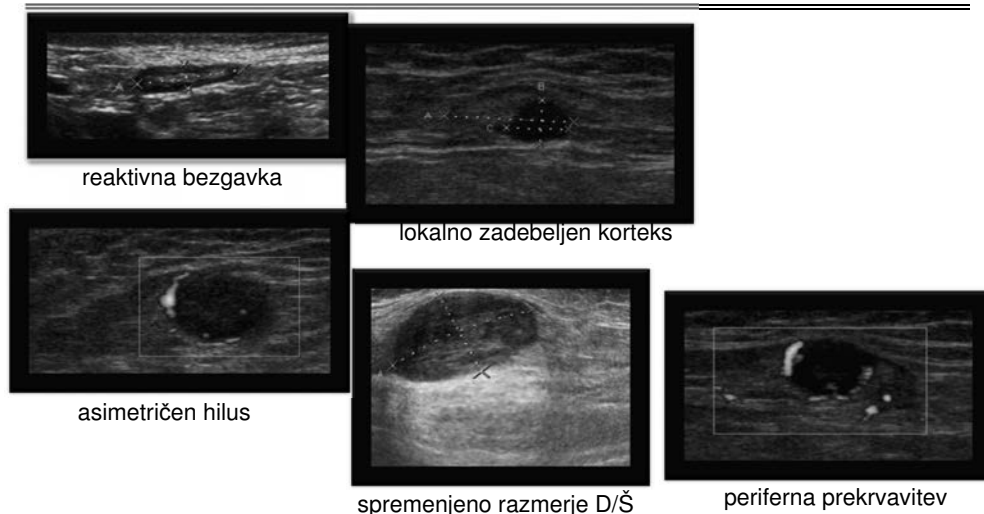
Hilusni tip prekrvavitve

Malignna bezgavka

Malignna bezgavka

UZ- bezgavčna loža

- ❖ Občutljivost UZ preiskave, da prepozna zasevke v VB je 24%
- ❖ Specifičnost 88%
- ❖ Pozitivna napovedna vrednost 45%
- ❖ Negativna napovedna vrednost 76%

- ❖ Občutljivost UZ- TIAB, da v UZ spremenjeni bezgavki prepozna zasevek je 58%
- ❖ Specifičnost 100%
- ❖ Pozitivna napovedna vrednost 100%
- ❖ Negativna napovedna vrednost 78%

UZ- bezgavčna loža

- ❖ 10-15% bolnikov z MM ima zasevke v bezgavkah
- ❖ 5-10% bolnikov lahko prihranimo en operativni poseg
- ❖ Metastaze < 2 - 4 mm UZ niso vidne (teh je večina)
- ❖ Različni rezultati med študijami

Rossi *et al.* Jorn Surg Oncol 2003

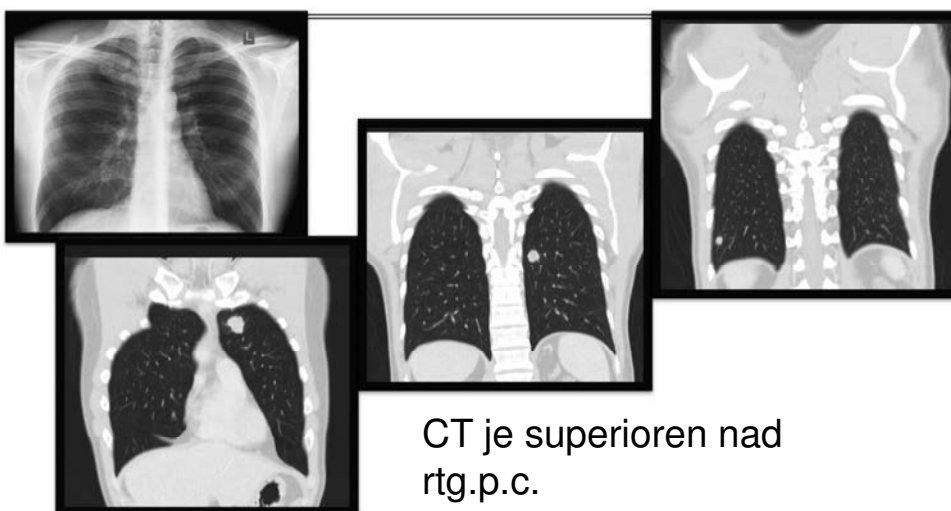
Sttarit E. An Surg Oncol. 2005

Slikovne preiskave za zamejitev MM

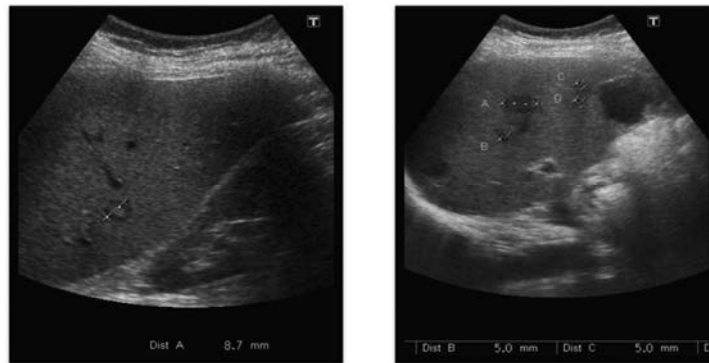
STADIJ	Preiskave za zamejitev bolezni
stadij 0, IA IB, IIA, IIB	zamejitvene preiskave niso potrebne rtg, UZ (bezgavčne lože, trebuha), c.p opravimo samo ob simptomih
II C (MM > 4mm, N0)	UZ bezgavčne lože in trebuha, rtg p.c.
IIIA (N1..)	rtg p.c., UZ/ CT trebuha
IIIB, C	CT prsnega koša + trebuha ali PET/CT
IV (brez možganskih zasevkov)	CT prsnega koša + trebuha ali PET/CT

Hočevnar M, in sod : Smernice in klin. pot....., 2010

Progres pljuča

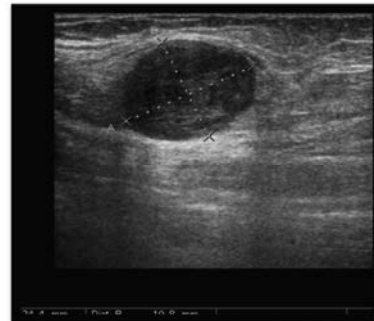
UZ preiskava trebuha - MM

UZ – jetrne metastaze

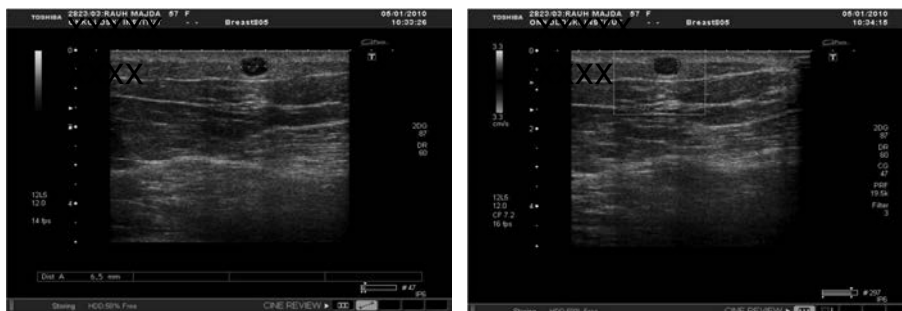
UZ region. bezgavčne lože- follow up

- ❖ UZ preiskava regionalne bezgavčne lože je visoko občutljiva
- ❖ Bolj občutljiva od palpacije
- ❖ + TIAB : dokončna dg
- ❖ Podaljšuje preživetje
- ❖ Različna senzitivnost, specifičnost

Blum A., et al. Cancer 2000
Voit: Sem in Onc 2002

In-transit metastaza

Razsoj MM

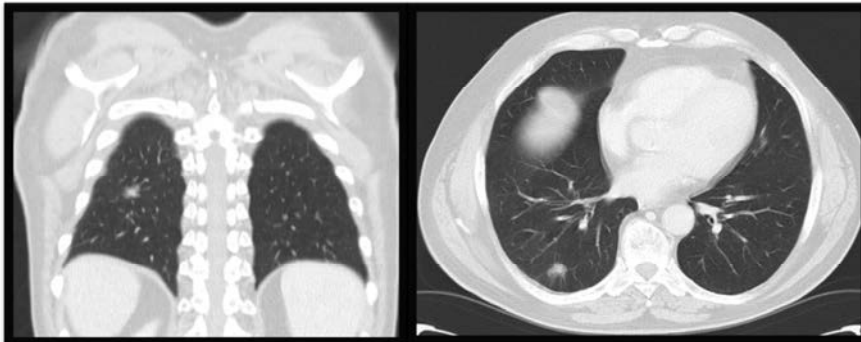

- ❖ pljuča
- ❖ jetra
- ❖ CŽS
- ❖ skelet
- ❖ GI trakt .....

Ponovitev bolezni- CT

MM najpogosteje zaseva v pljuča

CT- pljučna
metastaza

MM- plevra

---

september 09

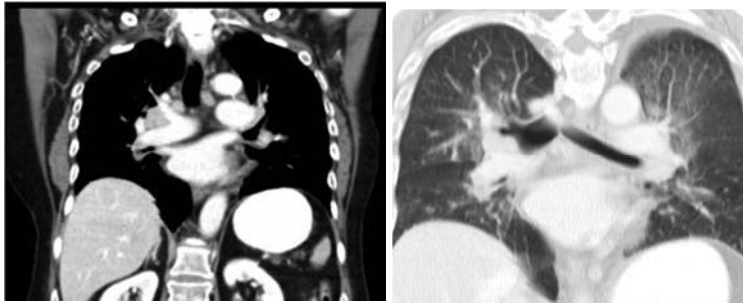
november 09

november 09

Razsoj mediastinum

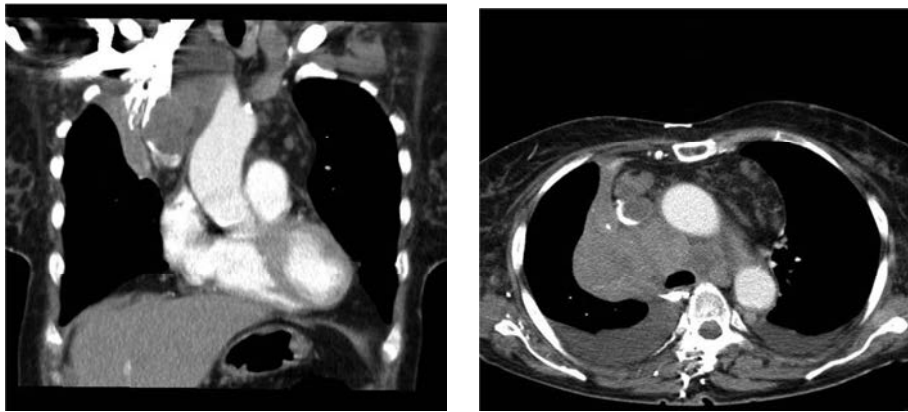
---

mediastinalne bezgavke in posledična obstrukcija

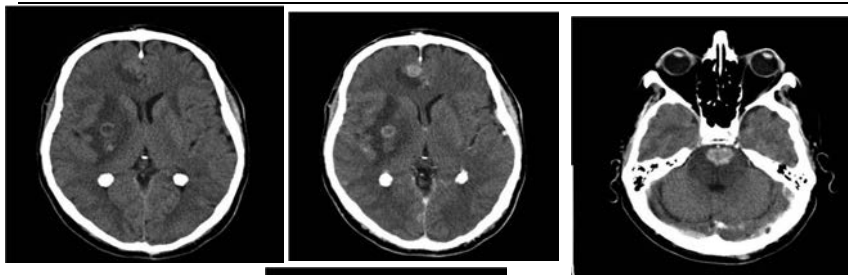
Sindrom zgornje vene cave

MM- progres v CŽŠ

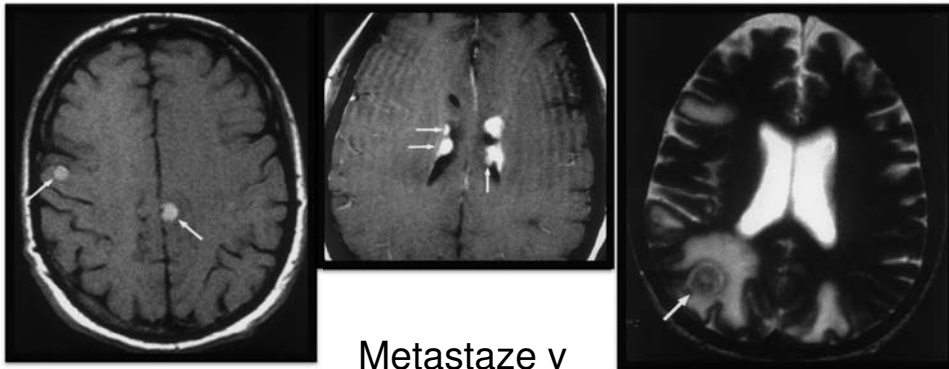

maj
2010

avgust
2010

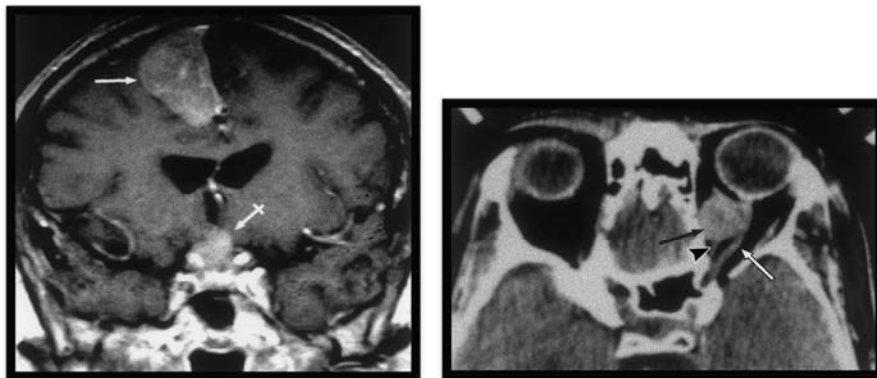
MM- možganske metastaze

Metastaze v
CŽS 49-73%

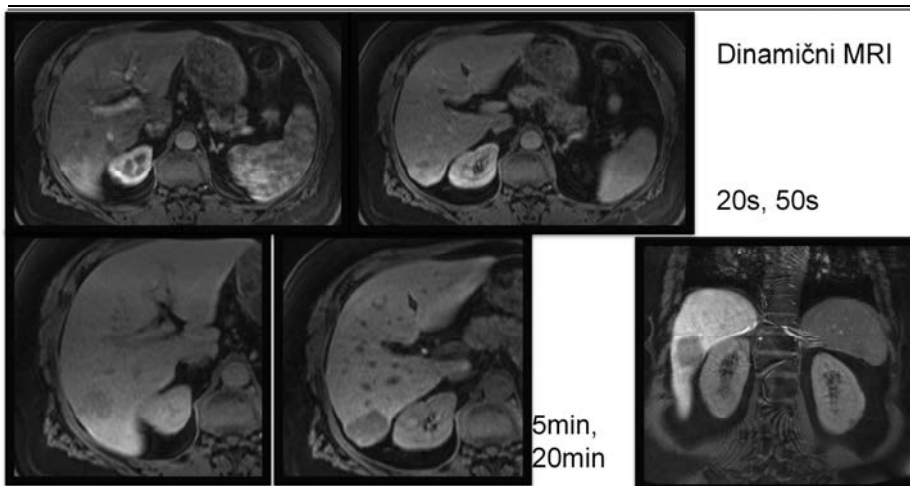
©2001 by Radiological Society of North America

MM – infiltracija dure in orbite

©2001 by Radiological Society of North America

MM – ponovitev bolezni

Ponovitev bolezni - CT

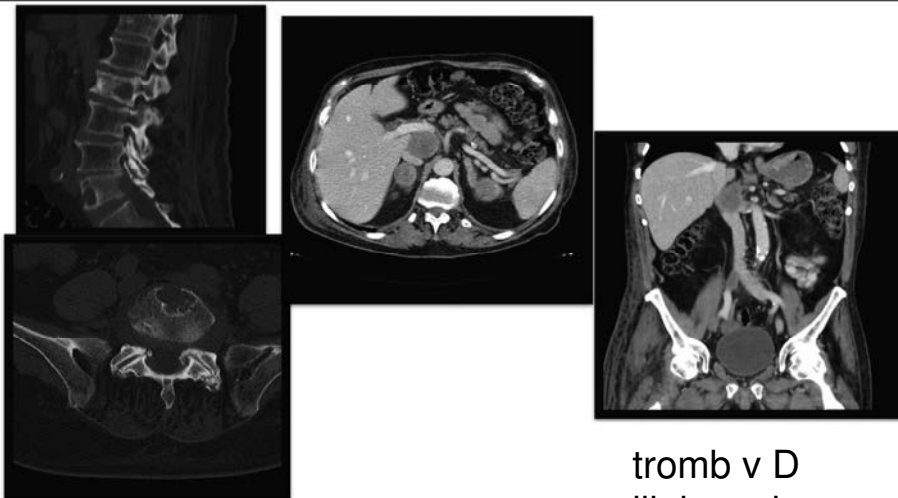

Metastaza L inguinalno

Ponovitev bolezni

---

tromb v D
iliak veni

Zakaj potrebujemo kriterije za oceno odgovora (response evaluation)

- ❖ **Ocena učinka zdravljenja v klinični praksi**
  - ❖ Odgovor na zdravljenje
  - ❖ Obdobje brez bolezni
  - ❖ Čas do progressa
  - ❖ ...drugo ?
- ❖ **Ocena učinkovitosti zdravljenja**
  - ❖ Faza II. in III. Kliničnih študij
  - ❖ Posamezen bolnik(zanesljivost, standardizacija)
  - ❖ Primerjava preživetja

RECIST - response evaluation criteria in solid tumors

- ❖ Za evaluacijo vedno ista slikovna preiskava
- ❖ Najbolj primeren CT (debelina reza > 5 mm)
- ❖ Uporaba i.v. KS (portalna faza), razen HCC in NET
- ❖ Meritve v aksialni ravnini, opis lege
- ❖ MR
- ❖ UZ ni primeren
- ❖ Tu markerji (v pomoč)

RECIST- osnovna preiskava

Tarčne
lezije

- 5 lezij (vsota največjih premerov)
- največ 2 /organ
- reproducibilnost

Ne-tarčne lezije

- opišemo v izvidu

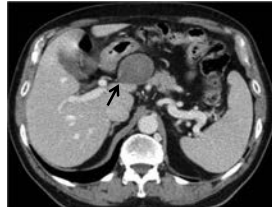
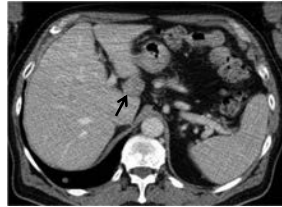
Ocena odgovora na zdravljenje

RECIST KRITERIJI	
POPOLN ODGOVOR (complete response) - CR	vse tarčne lezije so izginile vse bezgavke so prečno ≤ 10 mm
REGRES	zmanjšanje vsote maksimalnih premerov > 30 %
PROGRES	povečanje vsote maksimalnih premerov > 20% Absolutno povečanje > 5 mm Nastanek vsake nove lezije
STAGNACIJA	Spremembe ne zadoščajo kriterijem za progres ali regres

Ocena odgovora na terapijo

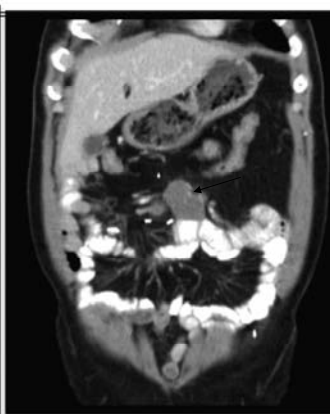
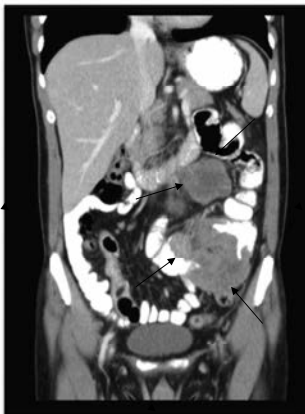

regres

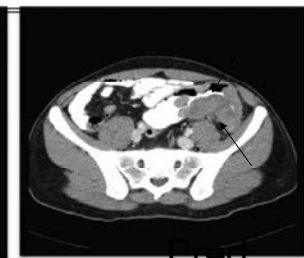
progres

RECIST - regres

pred

po terapiji

Po th

Odgovor na zdravljenje – biološko zdravilo

mai

2011

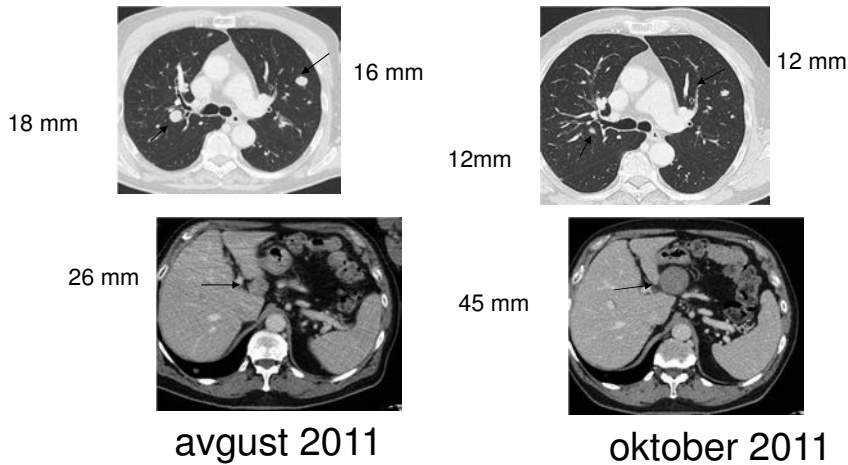
avgust

2011

M, 37 let

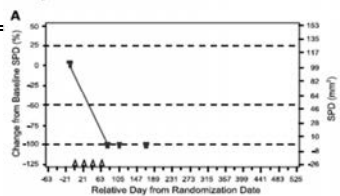
Odgovor na zdravljenje – dvojen učinek, 67- letni moški

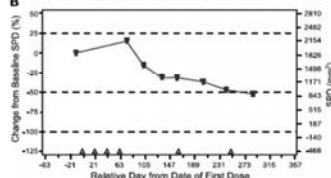
Immune - Therapy in solid tumors

- ✓ inducing cancer- specific immune responses
  - ✓ by modifying native immune processes
  - ✓ 487 p, with advanced st of melanoma, treated by ipilimumab
  - ✓ Three multicentre phase II studies
  - ✓ 4 patterns of response:
    - ✓ Response in TL/ no new lesions
    - ✓ Stable disease, slow steady decline
    - ✓ Response after initial increase
    - ✓ Reduction of tu burden after the appearance of new lesion
  - ✓ irRECIST (Nichino et al, 2014)
- Wolchok J., Clin Ca Res, 2009

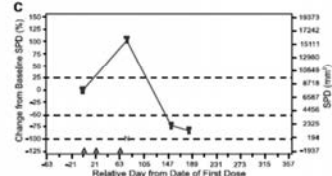
Response in baseline lesions

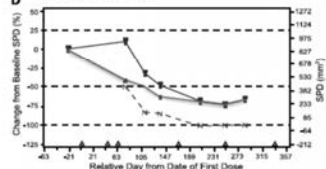
"stable disease" with slow, steady decline in total tumor volume

Responses after an initial increase in total tumor burden

Reduction in total tumor burden during or after the appearance of new lesions

Wolchok, Jur of Clin Ca Res, 2009

Immune Therapy

- ✓ lag between the administration of the agent and its effect, allowing the tumor to grow in the meantime.
- ✓ a marked immune-related reaction of the tumorous microenvironment
- ✓ might be only related to a T cell infiltration resulting in:
  - Pseudoprogression
  - Detection of previously occult lesion

Henze J., Curr Radiol Rep, 2016

	RECIST	irRECIST
New lesion	Always PD	Add to total measured tumor burden TMTB (up to 5 lesions pp- TL 2 lesions/organ)
		All new lesions recorded as non TL
PD	> 20% increase of sum TL Any new lesion	>20% increase of TMTB Confirmed after >4 weeks Clinical progression

Henze J., Curr Radiol Rep, 2016

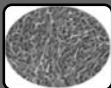
HVALA ZA POZORNOST

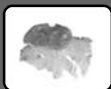
VLOGA PATOLOGA V DIAGNOSTIKI MELANOMA

Boštjan Luzar
Inštitut za patologijo
Medicinska fakulteta Ljubljana
Slovenija

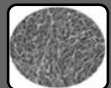
VLOGA PATOLOGA V DIAGNOSTIKI MELANOMA - PREGLED PREDAVANJA -

ZAKAJ JE HISTOLOŠKA ANALIZA MELANOCITNIH
LEZIJ LAHKO PROBLEMATIČNA

HISTOLOŠKI KRITERIJI ZA MELANOM

HISTOLOŠKE RAZLIČICE MELANOMA

STANDARDIZIRANI HISTOLOŠKI IZVID

Nekaj dejstev o melanocitnih lezijah

- 15% vseh medicinsko-pravnih zahtevkov
- Napačna diagnoza patologa

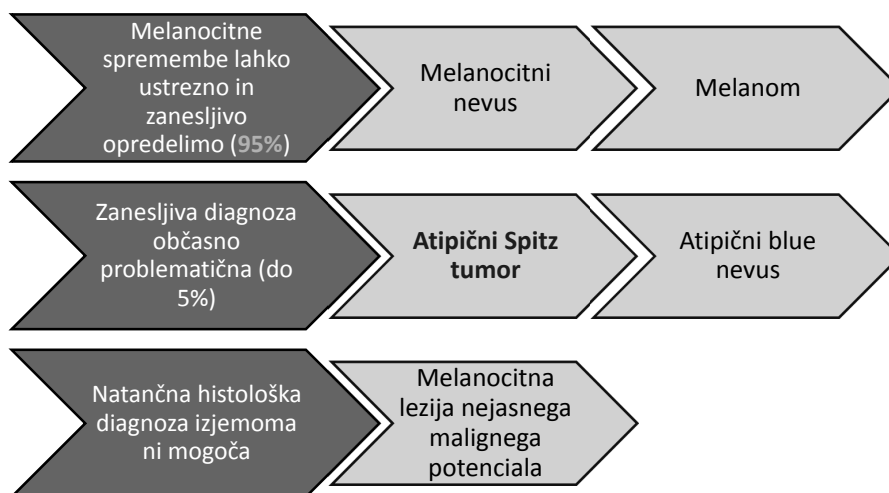
**Maligna lezija,
opredeljena kot
benigna**

- Dezmodoplastični/nevrotropni melanom
- Nevoidni melanom
- Spizoidni melanom

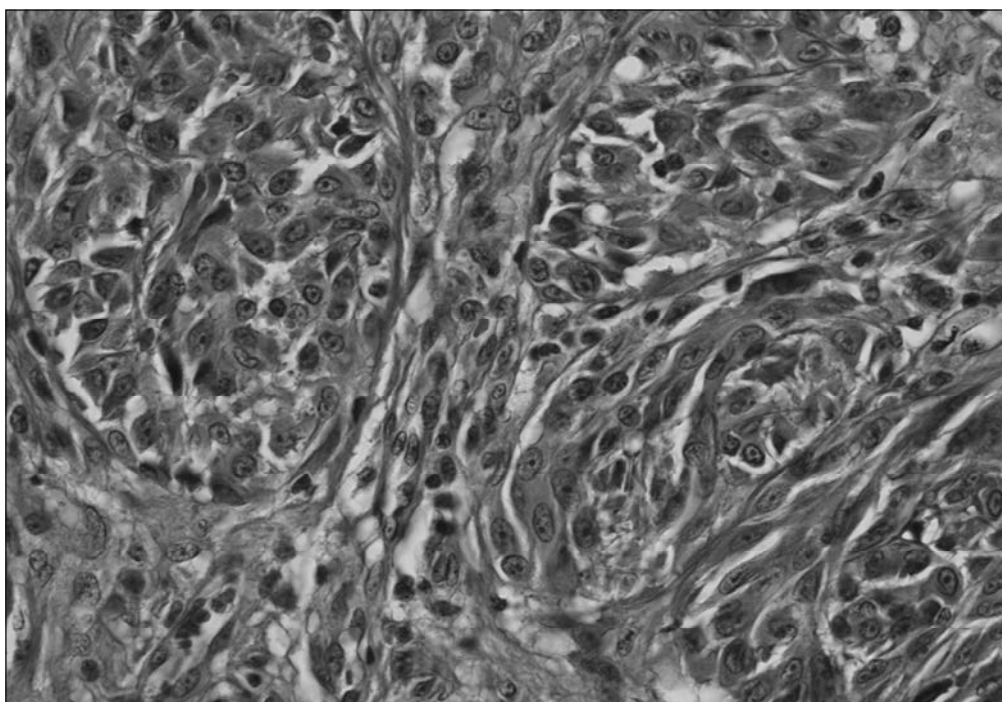
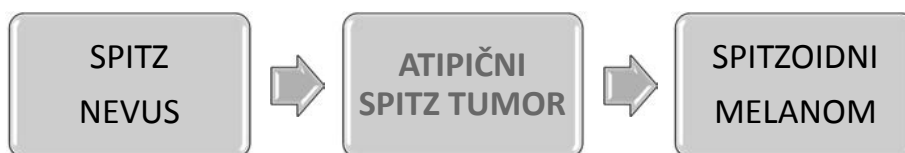
**Benigna lezija,
opredeljena kot
maligna**

- Rekurentni melanocitni nevus
- Pagetoidni Spitz nevus
- Spitz nevus (izven obdobja adolescence)

Nekaj dejstev o melanocitnih lezijah

SPEKTER SPITZOIDNIH LEZIJ

Histomorphologic Assessment and Interobserver Diagnostic Reproducibility of Atypical Spitzoid Melanocytic Neoplasms With Long-term Follow-up

Pedram Gerami, MD,*† Klaus Busam, MD,‡ Alistair Cochran, MD,§ Martin G. Cook, MD,||
 Lyn M. Duncan, MD,¶ David E. Elder, MB, ChB, FRCPA,# Douglas R. Fullen, MD,**††
 Joan Guitart, MD,*† Philip E. LeBoit, MD,‡‡ Martin C. Mihm, Jr, MD,¶
 Victor G. Prieto, MD, PhD,§§|| Michael S. Rabkin, MD, PhD,¶¶ Richard A. Scolyer, MD,###
 Xiaowei Xu, MD, PhD,# Sook Jung Yun, MD, PhD,**** Roxana Obregon, BA,*
 Pedram Yazdan, MD,* Chelsea Cooper, BA,* Bing Bing Weitner, MS,†††
 Alfred Rademaker, PhD,††† and Raymond L. Barnhill, MD§

Abstract: Predicting clinical behavior of atypical Spitz tumors remains problematic. In this study, we assessed interobserver agreement of diagnosis by 13 expert dermatopathologists for atypical Spitz tumors (n = 75). We determined which histomorphologic features were most heavily weighted for their diagnostic significance by the experts and also which histomorphologic features had a statistically significant correlation with clinical outcome. There was a low interobserver agreement among the experts in categorizing lesions as malignant versus nonmalignant ($\kappa = 0.30$). The histomorphologic features that were given the most diagnostic significance by the

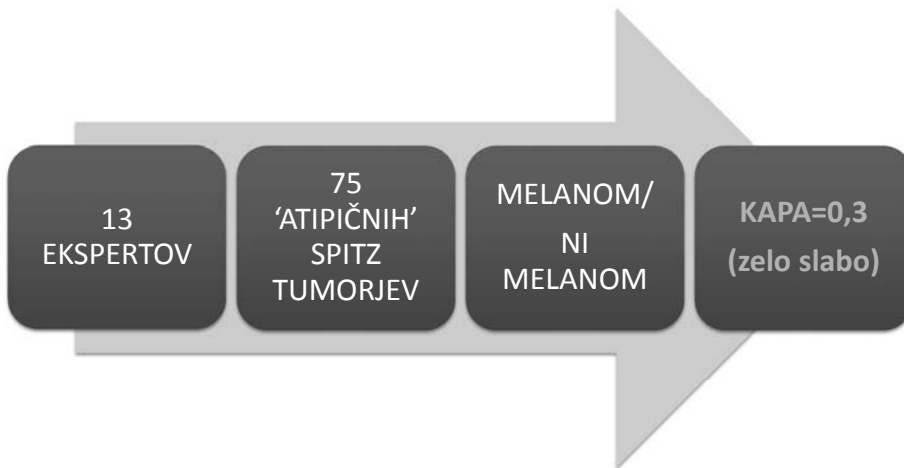
experts were: consumption of the epidermis, atypical mitoses, high-grade cytologic atypia, and mitotic rate. Conversely, the histomorphologic features that most correlated with disease progression were: frequent mitoses, deep mitoses, asymmetry, high-grade cytologic atypia, and ulceration. The presence and/or pattern of pagetoid spread, consumption of the epidermis, and lymphoid aggregates demonstrated no association with clinical behavior. The results support the assertion that there is a lack of consensus in the assessment of atypical Spitz tumors by expert dermatopathologists. Importantly, many features used to distinguish conventional melanoma from nevi were not useful in predicting the behavior of atypical Spitz tumors. This study may provide some guidance regarding histologic assessment of these enigmatic tumors.

From the *Department of Dermatology; †Robert H. Lurie Cancer Center; ††Department of Preventive Medicine and the Robert H. Lurie Comprehensive Cancer Center, Feinberg School of Medicine, Northwestern University, Chicago, IL; ‡Department of Pathology, Memorial Sloan-Kettering Cancer Center, New York, NY; §Department of Pathology and Laboratory Medicine, Dermatopathology, UCLA Medical Center, Los Angeles; ||Departments of

Key Words: melanoma, atypical Spitz tumor, Spitz tumor, Spitz nevus, spitzoid melanoma, interobserver

(*Am J Surg Pathol* 2014;38:934-940)

ATYPICAL SPITZ TUMOR - Konceptualni problem -

**UPS!
 I DID IT,
 AGAIN!**

PAGETOIDNA PROLIFERACIJA

PORABA EPIDERMISA

MATURACIJA

LIMFATIČNI AGREGATI

NIMAJO NAPOVEDNE VREDNOSTI

ATIPIČNI
SPITZ TUMOR

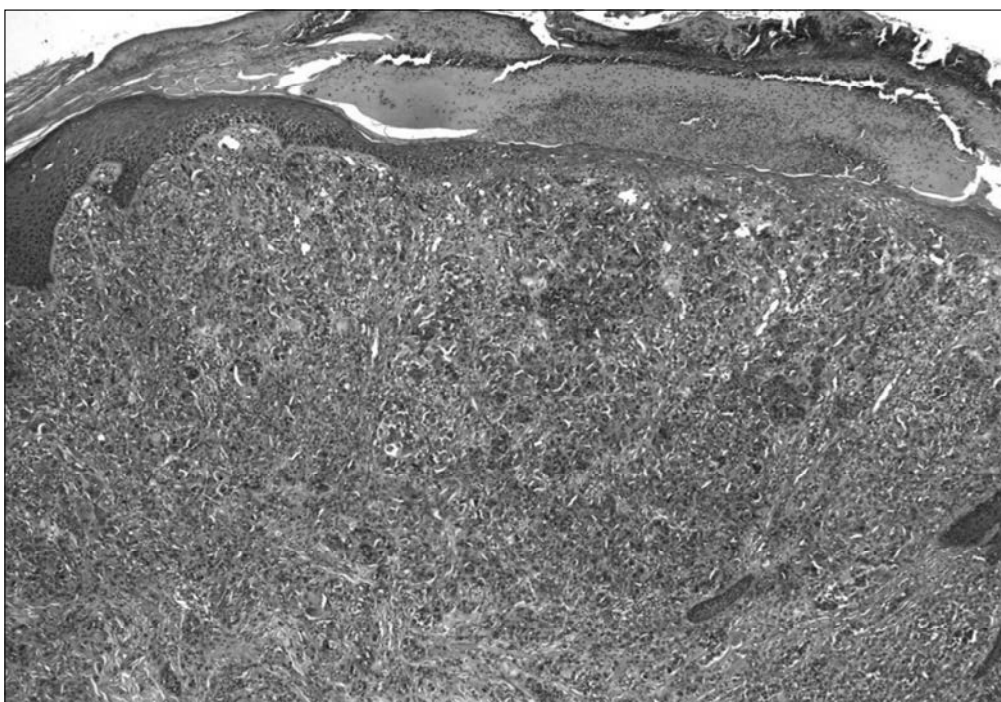
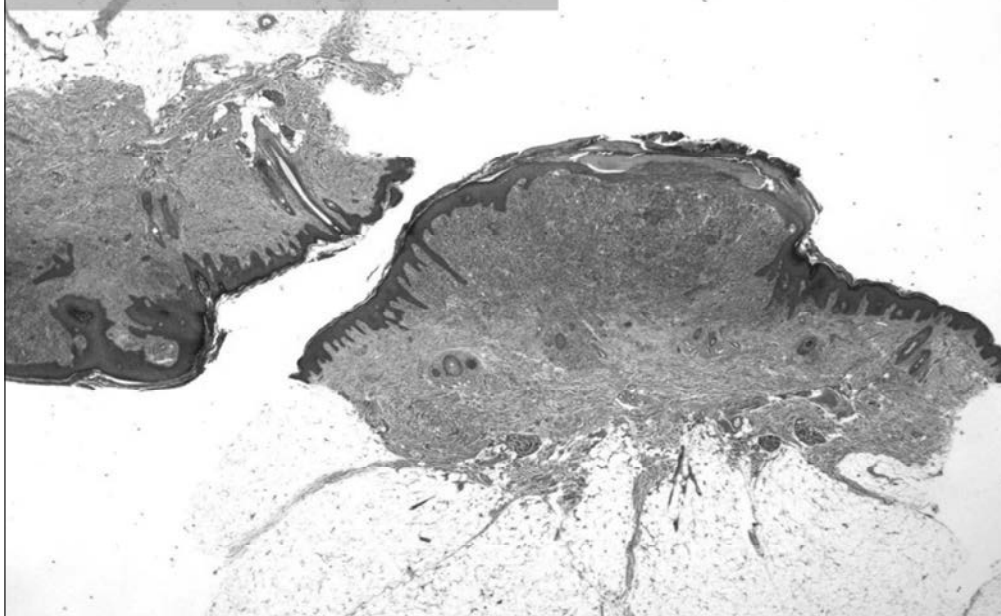
?

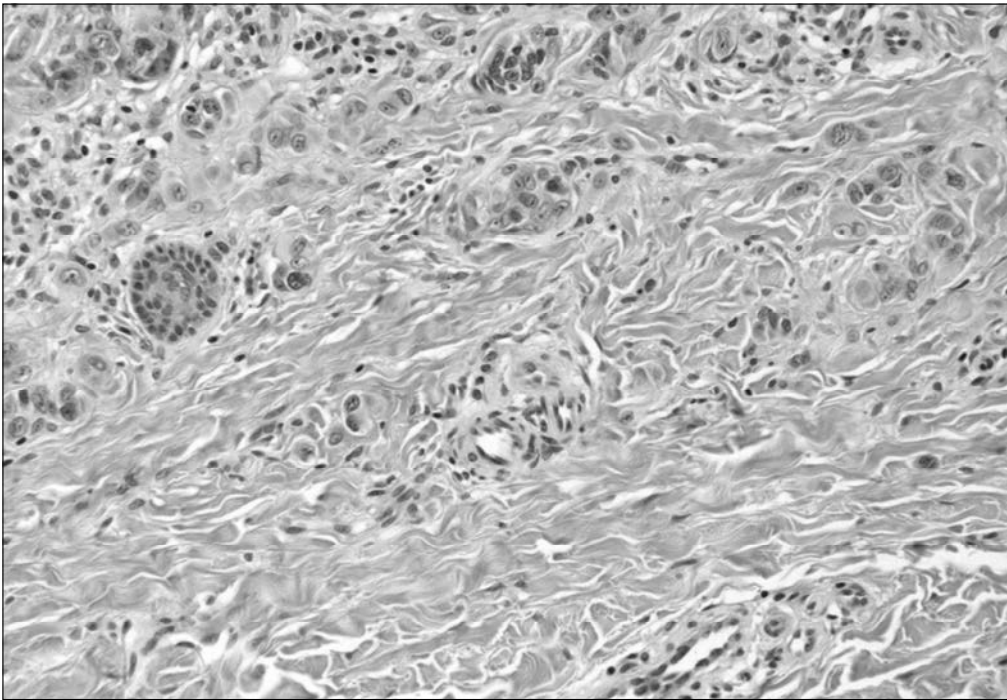
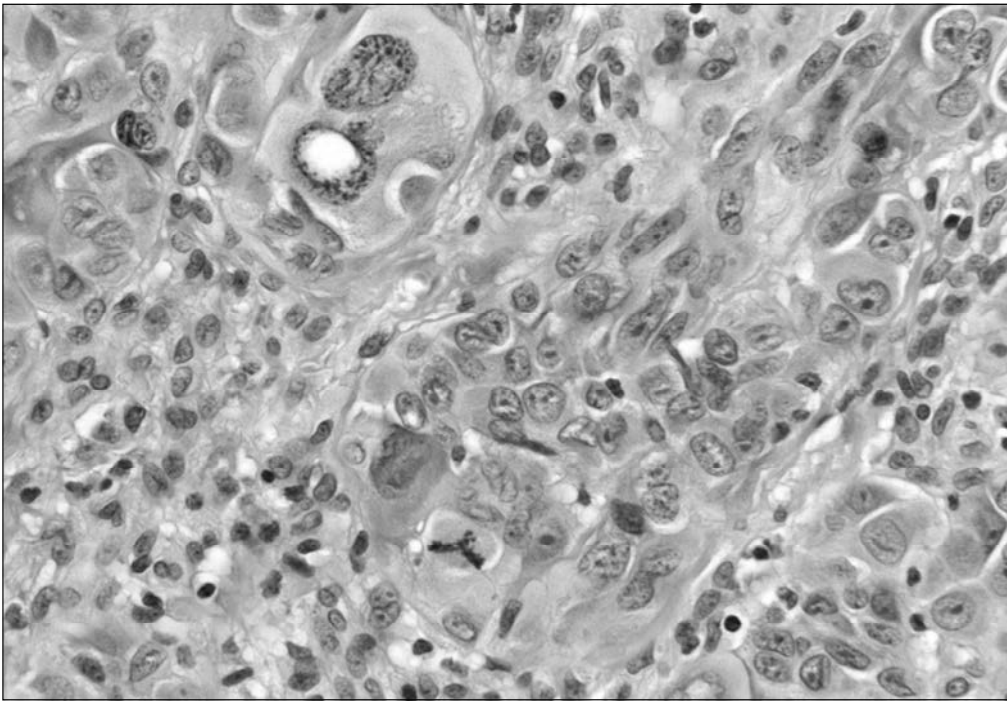
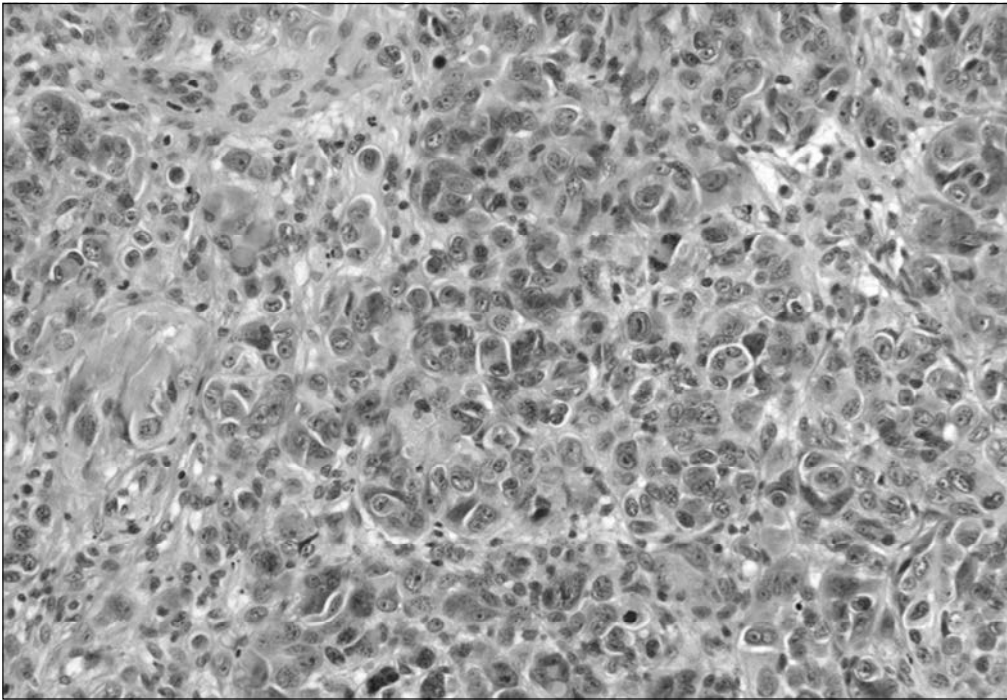
?

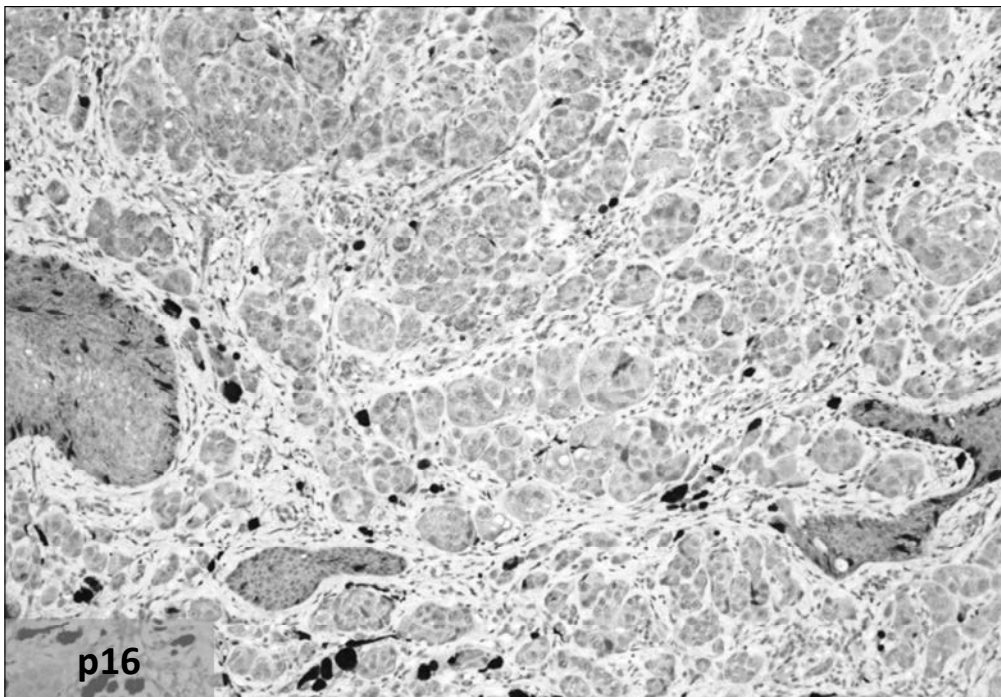
?

*
ATIPičNI SPITZ NEVUS
JE
GENETSKO
HETEROGENA SKUPINA
MELANOCITNIH PROLIFERACIJ
!

FANTEK, STAR 2 LETI, 1 MESEC

Enhanced Detection of Spitzoid Melanomas Using Fluorescence In Situ Hybridization With 9p21 as an Adjunctive Probe

Bryan Gammon, MD, Beth Beilfuss, BS, Joan Guitart, MD, and Pedram Gerami, MD

Abstract: The use of molecular diagnostic methods such as fluorescence in situ hybridization (FISH) for challenging melanocytic neoplasms is becoming more widespread. In light of the diagnostic difficulty they pose, spitzoid melanocytic neoplasms constitute an area of greatest potential utilization. In this study we wished to evaluate the sensitivity of the currently used melanoma FISH probe assay in a group of unambiguous spitzoid melanomas. On the basis of comparative genomic hybridization data, copy number losses at chromosome 9 have long been recognized as a

complementary to the standard melanoma FISH assay. Hence, in this study, we validated the efficacy of 9p21/Cep9 as a diagnostic FISH assay in melanoma, and demonstrated its complementary effect to the standard FISH assay. 9p21 may be particularly helpful in lesions with spitzoid morphology.

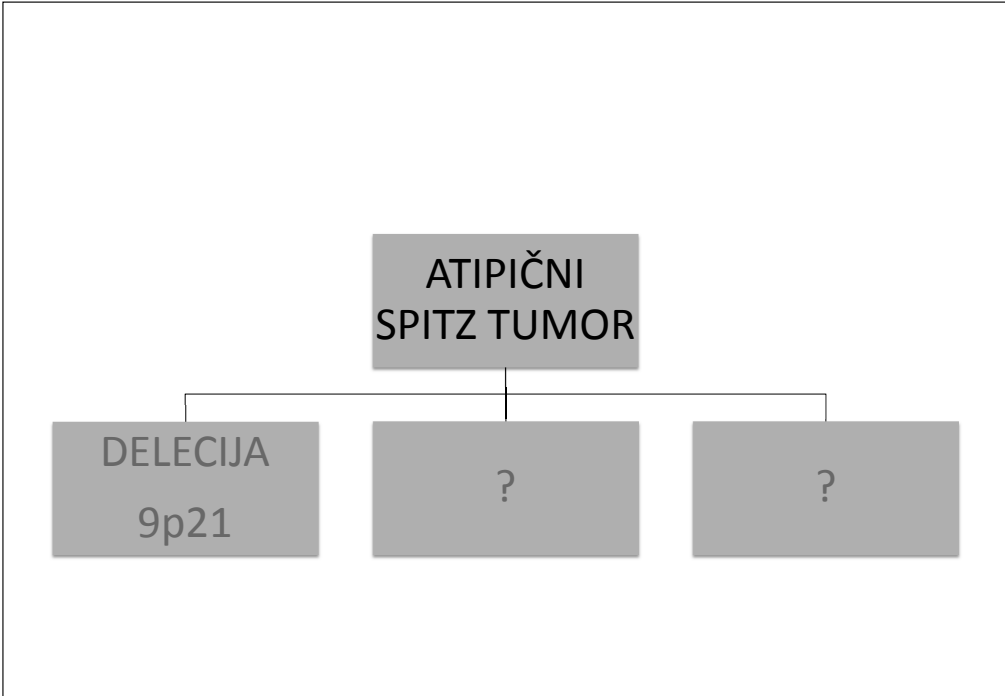
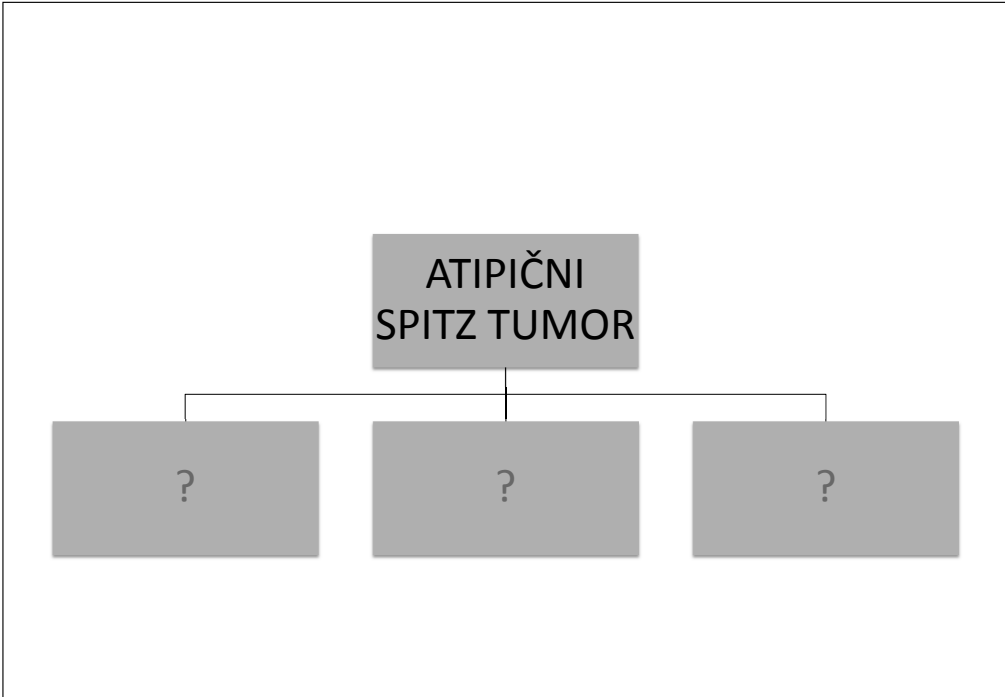
Key Words: spitzoid melanoma, FISH, 9p21

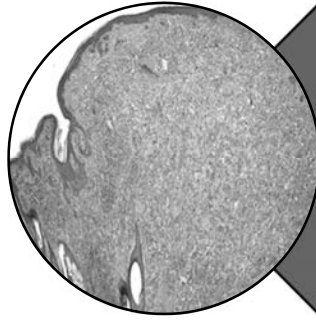
(Am J Surg Pathol 2012;36:81-88)

HOMOZIGOTNA DELECIJA 9p21 OMOGOČA RAZLIKOVANJE MED SPITZOIDNIM MELANOMOM IN SPITZOIDNIMI PROLIFERACIJAMI Z BENIGNIM POTEKOM

ATIPIČNI SPITZ TUMOR KLINIČNI POTEK	HETEROZIGOTNA DELECIJA 9p21 (N=16)	HOMOZIGOTNA DELECIJA 9p21 (N=22)
BREZ BOLEZNI	75%	23%
BREZ BOLEZNI & NEG SENTINEL BEZG.	6%	27%
BREZ BOLEZNI & POZ SENTINEL BEZG.	19%	9%
PREKO SENTINEL BEZG.	0	22%
ODDALJENI ZASEVKI	0	9%
SMRT	0	9%

Yazdan et al. Am J Surg Pathol 2014; 38: 638-645.

WIESNERJEV NEVUS (BAP-om)

WIESNERJEV MELANOCITNI NEVUS

DVE NEODVISNI DRUŽINI

1.
MULTIPLE
KOŽNE
SPREMEMBE

2.
EPITELIOIDNA
SPITZOIDNA
MORFOLOGIJA

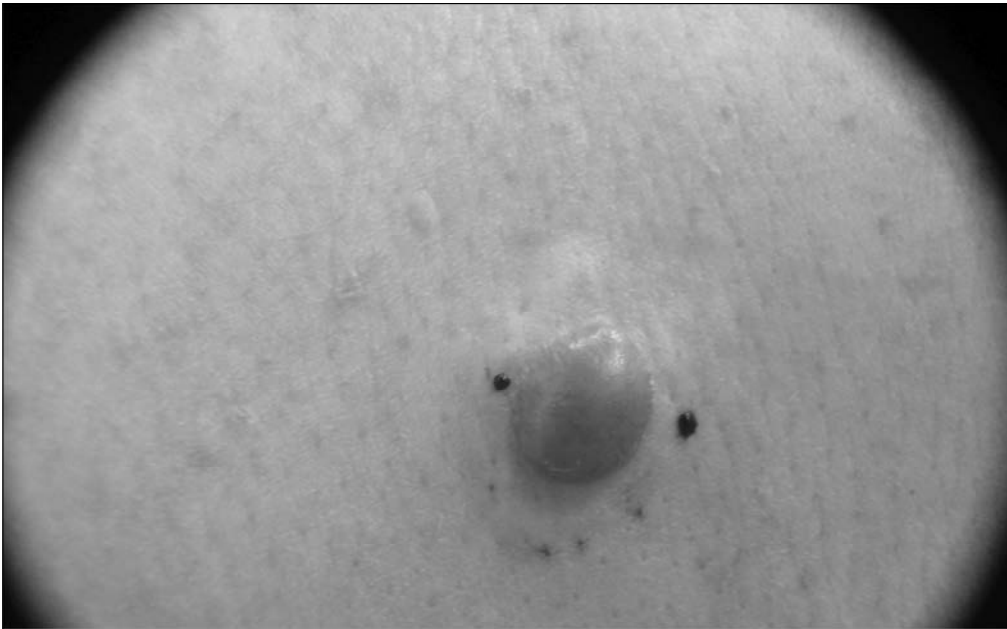
3.
DRUGA
DEKADA
ŽIVLJENJA

4.
POVEČANO
TVEGANJE ZA
MELANOM:
KOŽA,
OČESNO
OZADJE

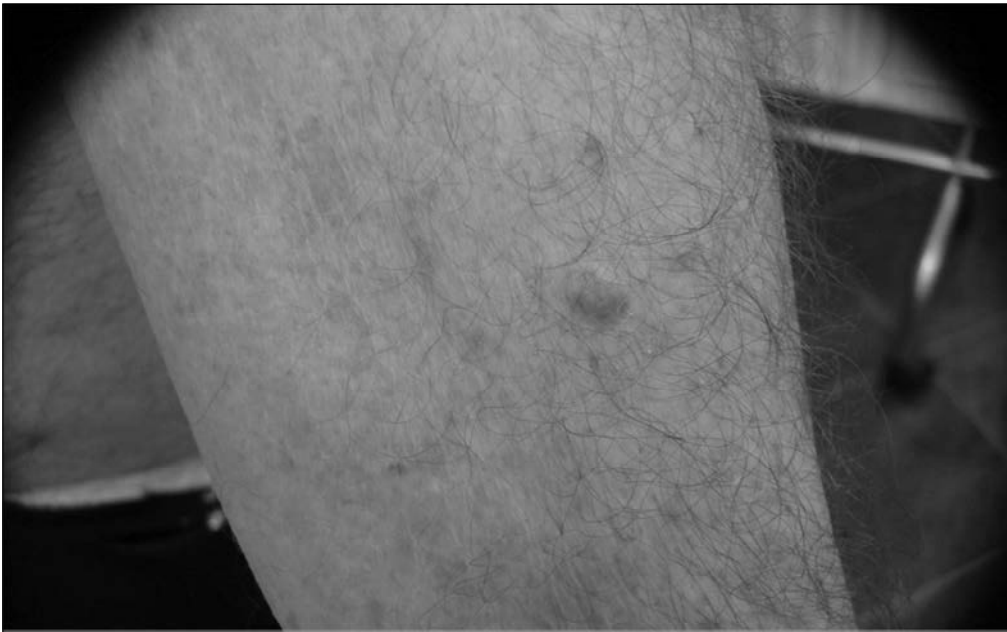
Wiesner T et al. Nat Genet 2011; 43: 1018-1021.

PICTURE COURTESY OF ZLATKO MARUŠIĆ, MD

PICTURE COURTESY OF ZLATKO MARUŠIĆ, MD

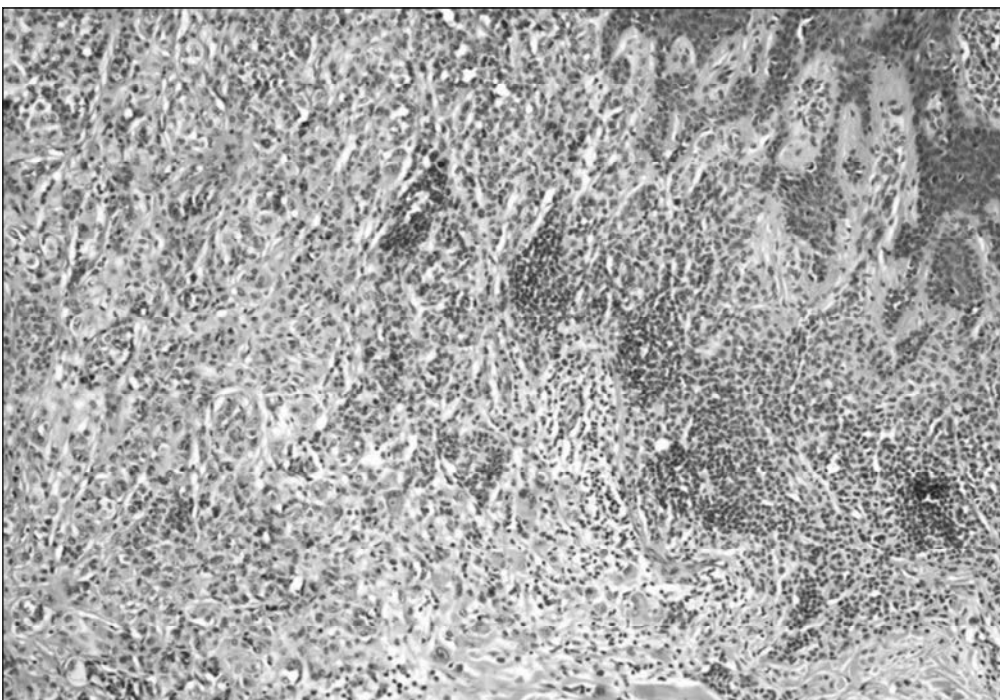
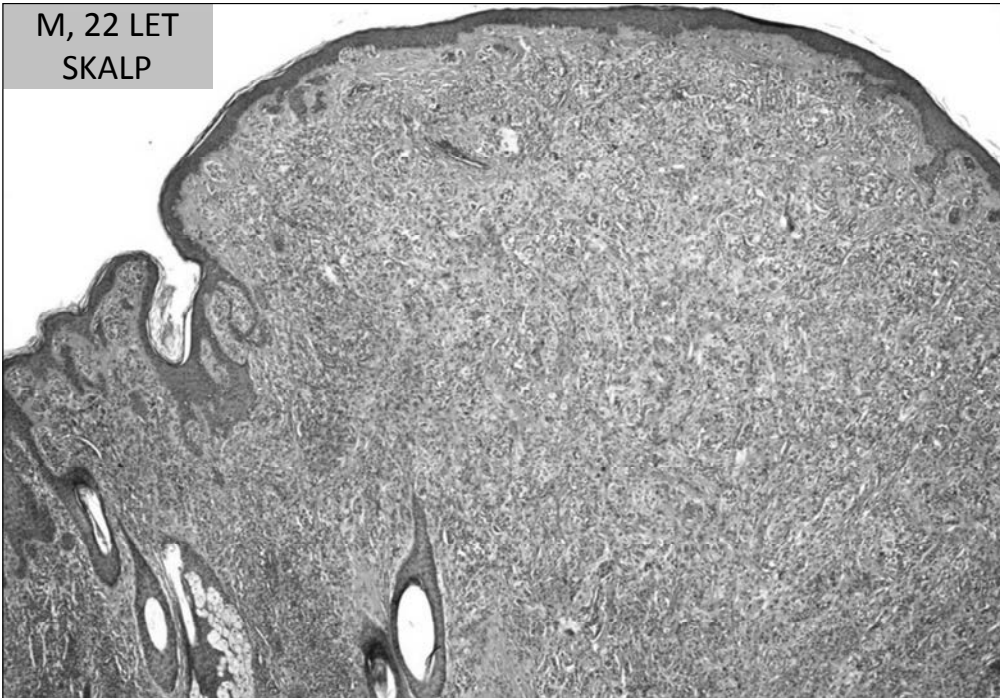
PICTURE COURTESY OF ZLATKO MARUŠIĆ, MD

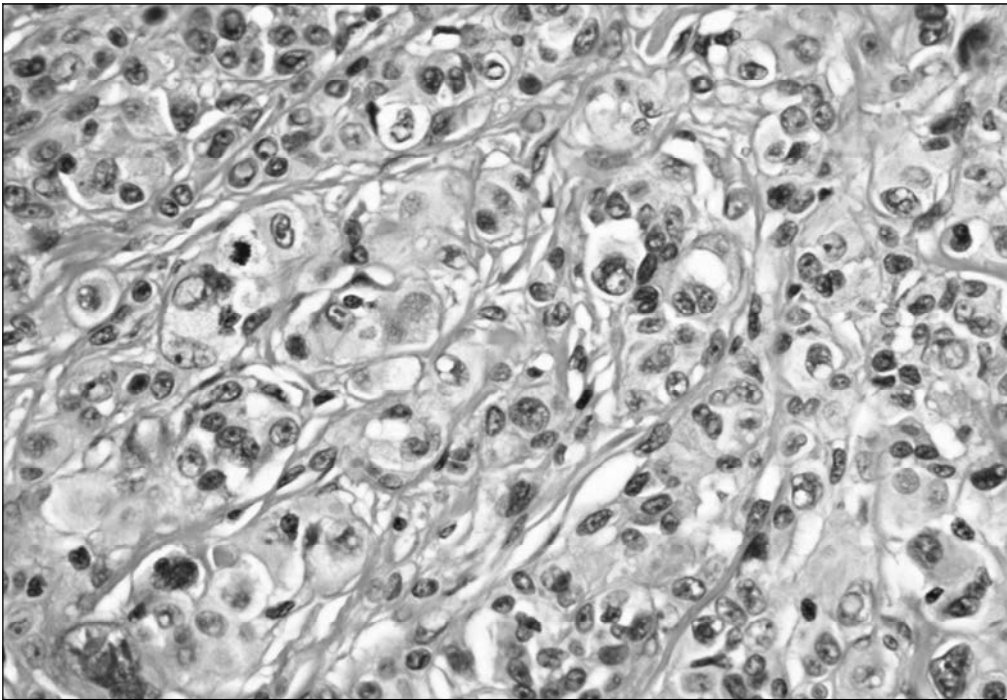
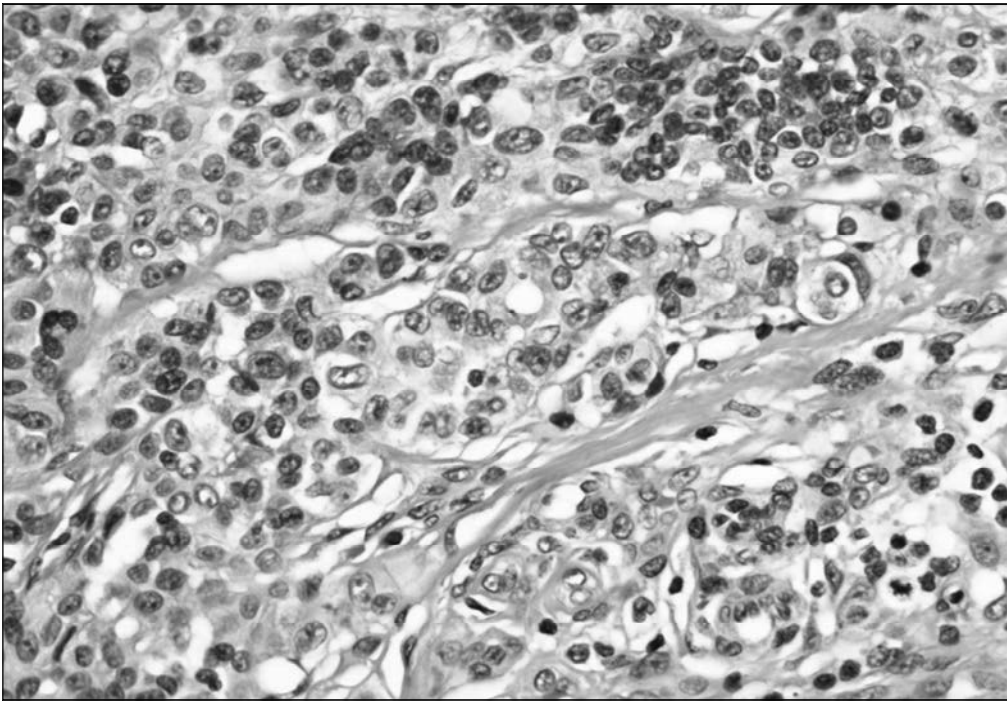
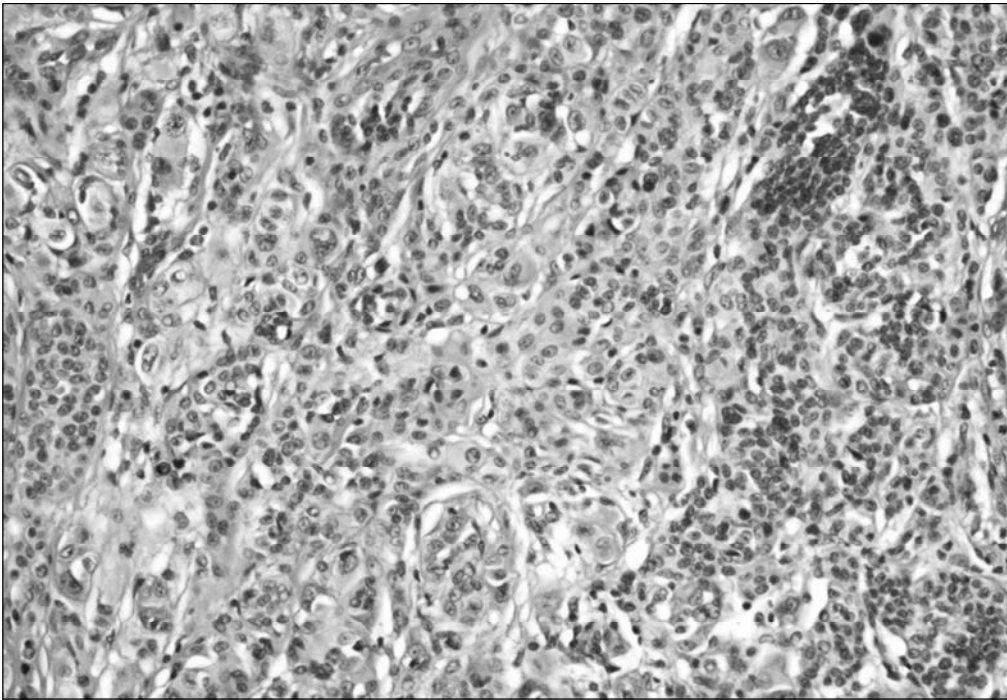

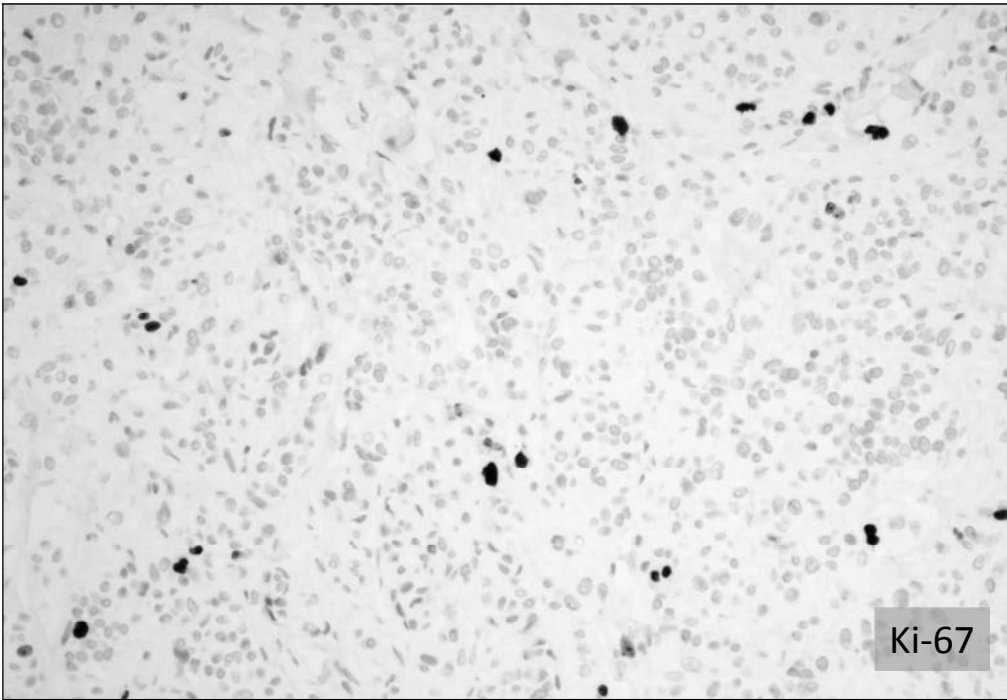
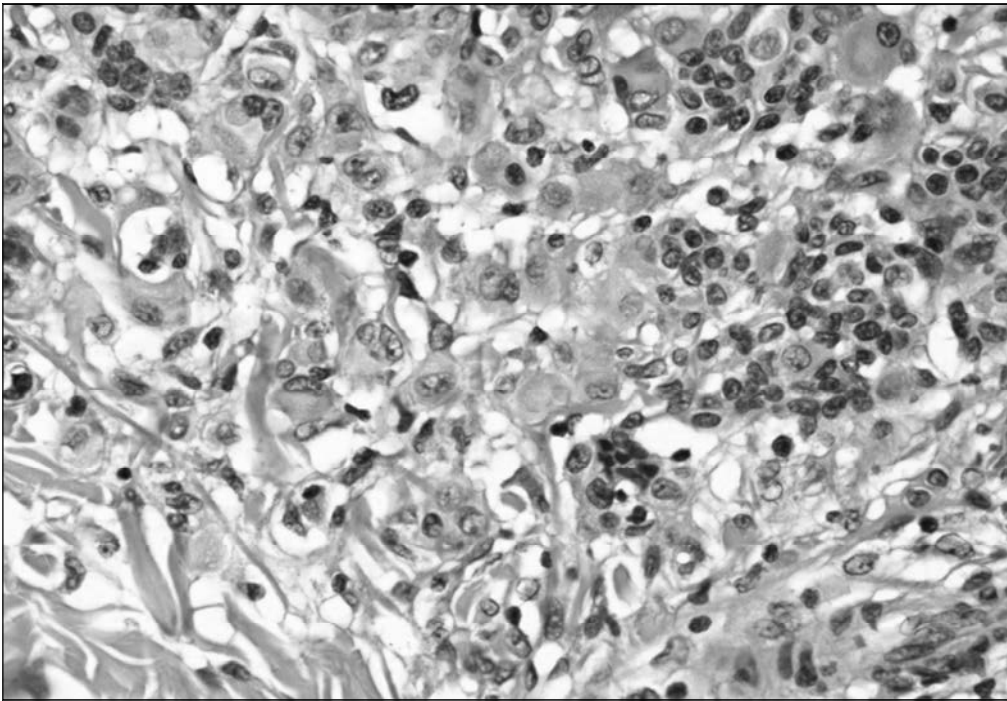
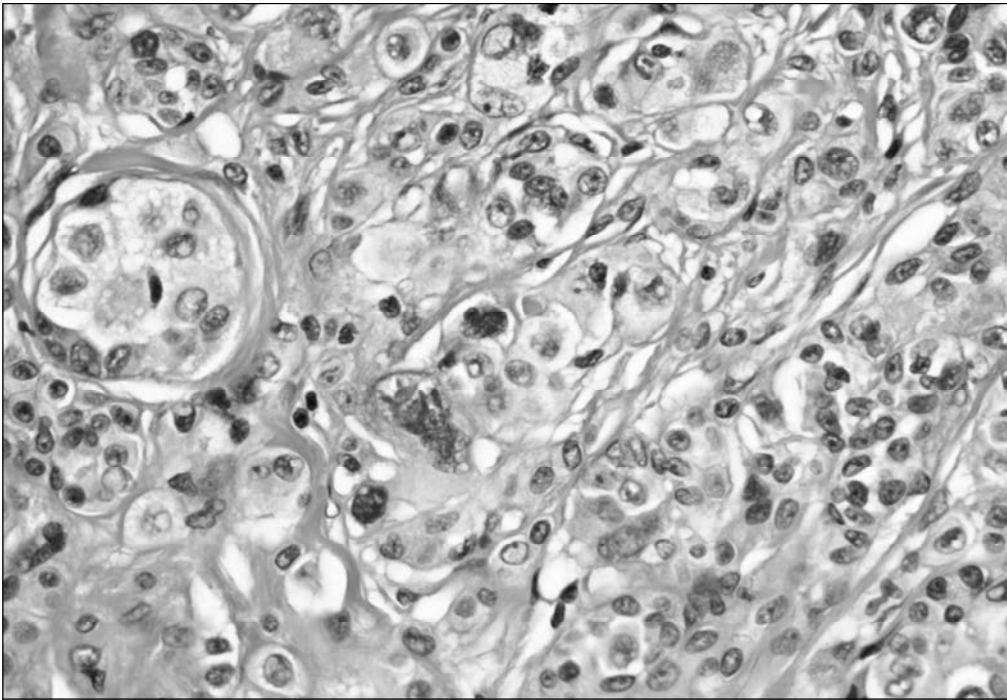
PICTURE COURTESY OF ZLATKO MARUŠIĆ, MD

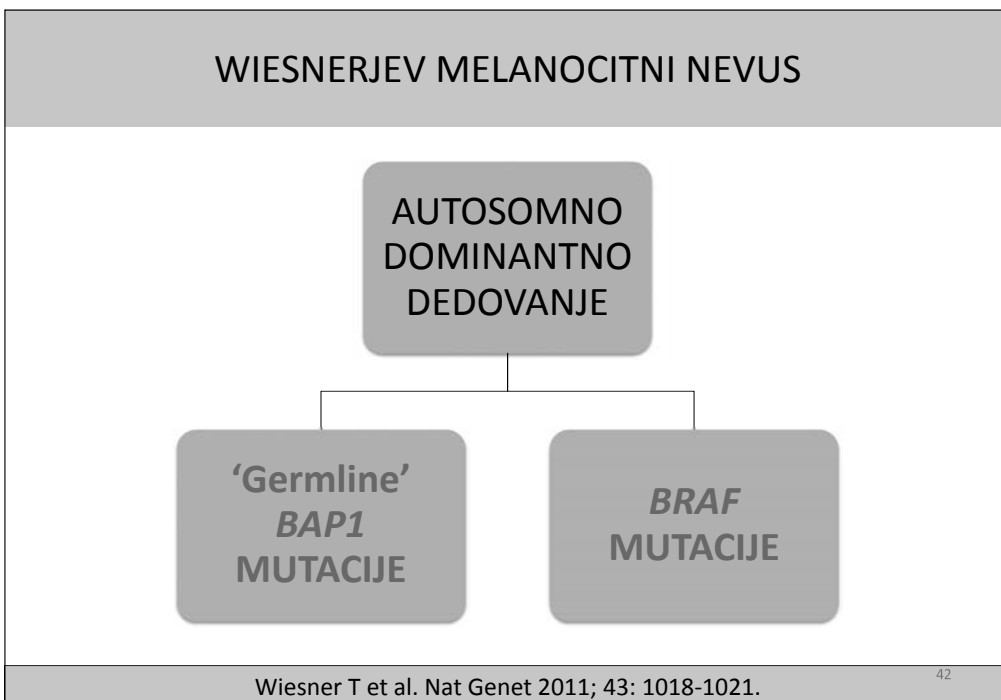
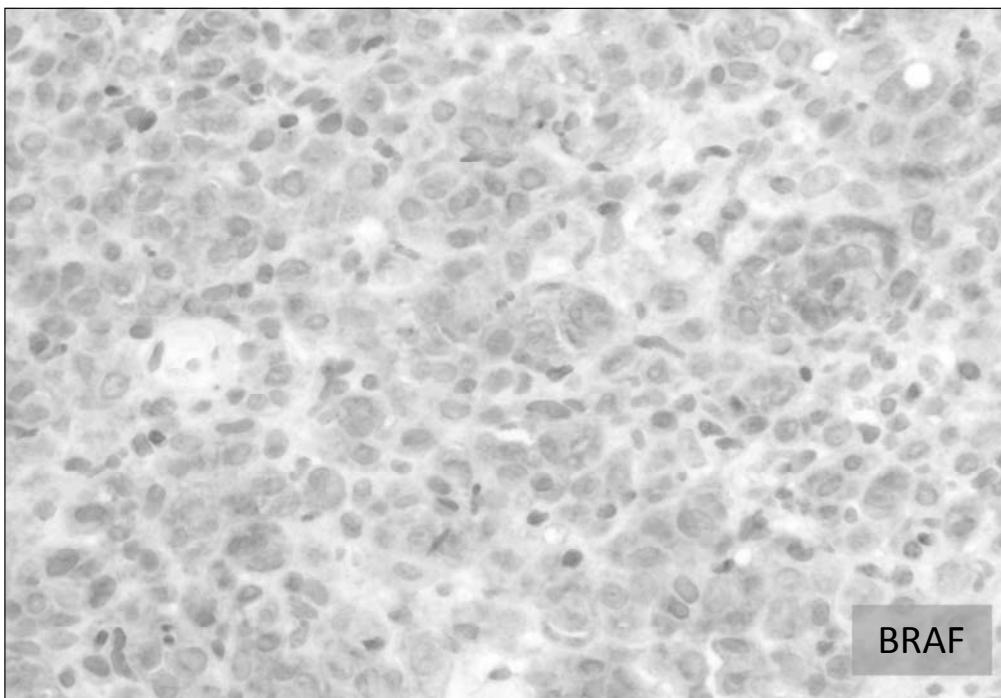
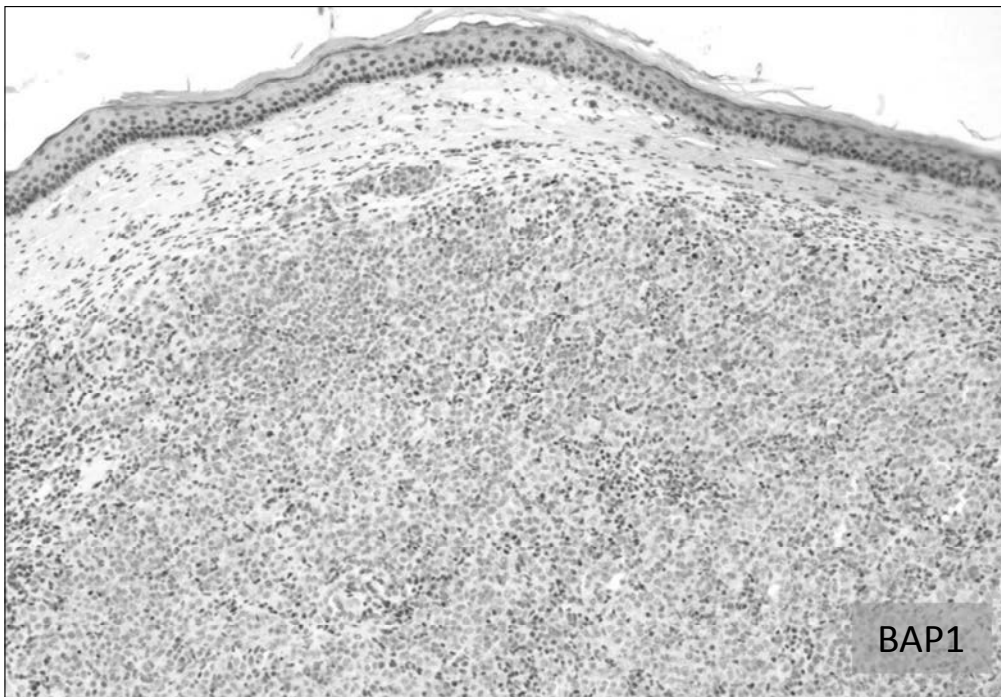

M, 22 LET
SKALP

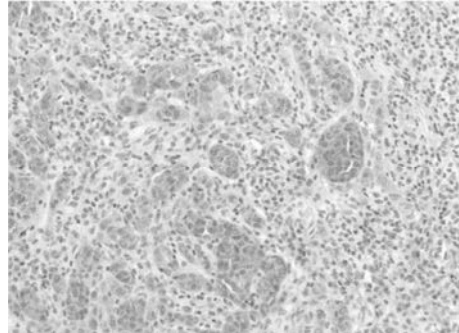
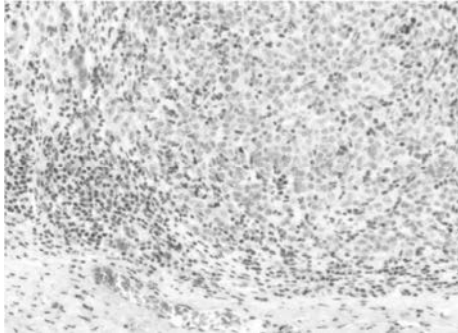

WIESNERJEV MELANOCITNI NEVUS

- Molekularna genetika -

- Mutacija *BAP1* gena
– izguba ekspresije BAP1 proteina
- Mutacija *BRAF* gena
– BRAF V600E

WIESNERJEV MELANOCITNI NEVUS

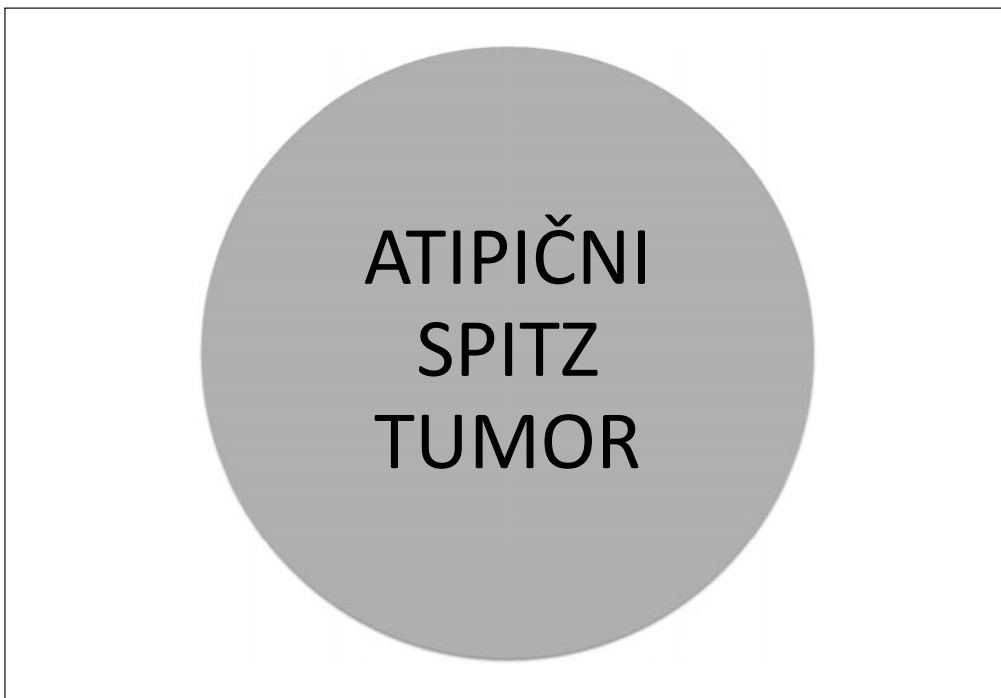
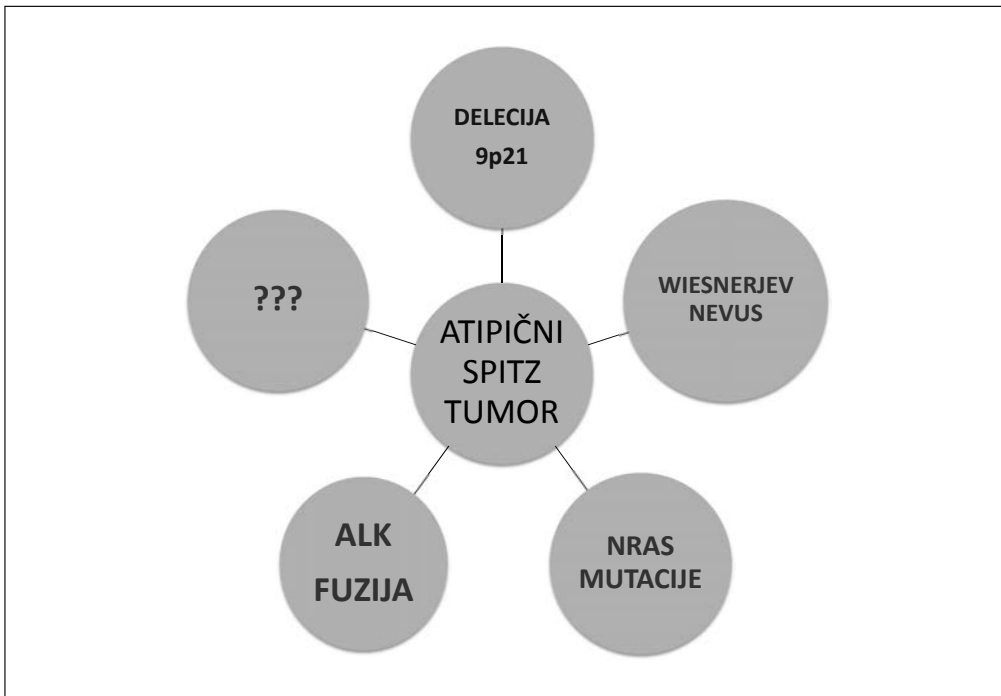
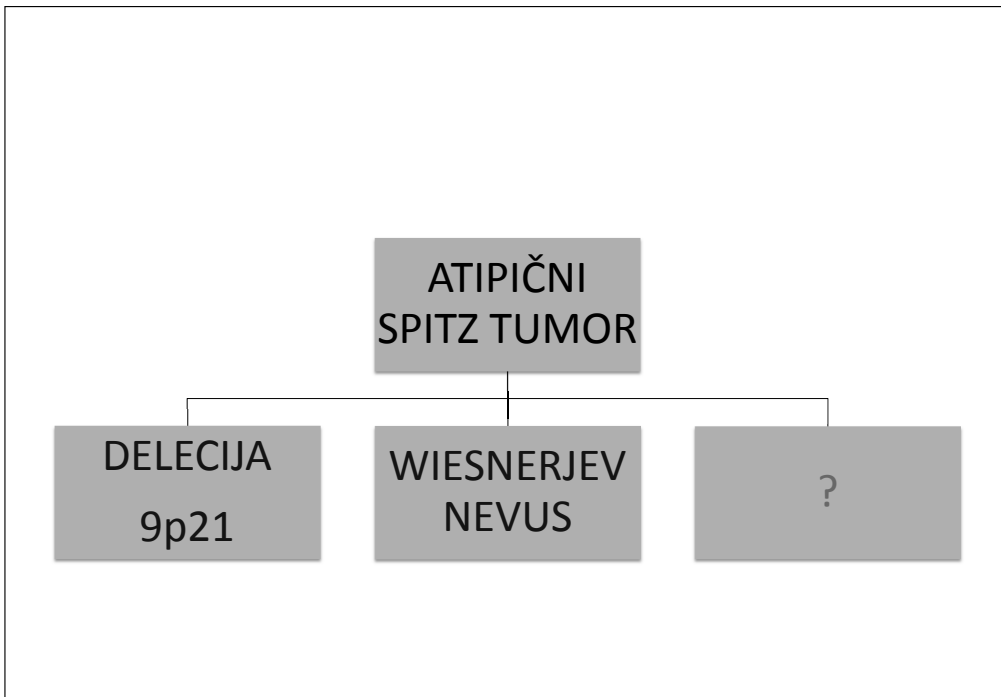
Wiesner T et al. Am J Surg Pathol 2012; 36: 818-830.

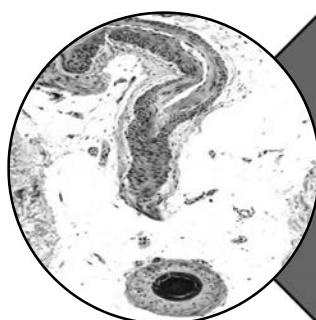
44

MELANOCITNI IN OSTALI TUMORJI Z MUTACIJO *BAP1*

- MELANOM OČESNEGA OZADJA 50%
- MEZOTELIOM (PERITONEJ>PLEVRA) 20%
- KUTANI MELANOM 5%
- KARCINOM LEDVICE, SVETLOCELIČNI 8%
- MENINGIOM
- ADENOKARCINOM PLJUČ

Wiesner T et al. J Clin Oncol 2012; 30: 337-340.

NAJPOGOSTEJŠI VZROKI NEUSTREZNIH DIAGNOZ

Najpogostejši vzroki neustreznih diagnoz

Neustrezen vzorec za histološko preiskavo

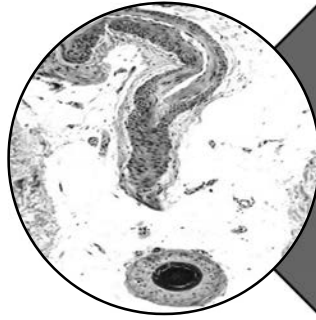
Neustrezni klinični podatki

Pomanjkanje izkušenj patologa

Subjektivnost histoloških parametrov za oceno melanocitnih sprememb

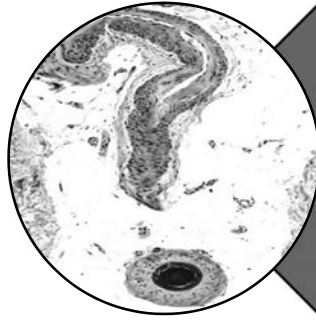
NEUSTREZEN
VZOREC

DELNE EKSCIZIJA/BIOPSIJA

- Ne omogočijo natančne ocene celotne lezije in zvečujejo možnost napačne interpretacije!!!

KLINIČNI PODATKI

KLINIČNI PODATKI

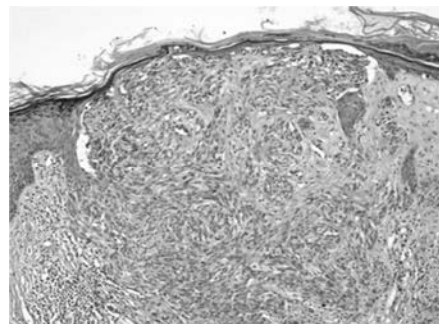
- LOKALIZACIJA
- STAROST
- ANAMNEZA
  - koliko časa
  - kako hitro
  - predhodni posegi
  - ...

ZAKAJ JE POMEMBNA STAROST BOLNIKA?

5 let

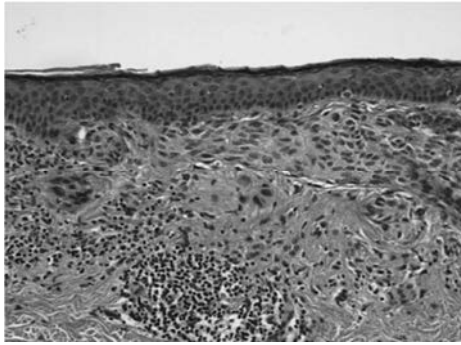
68 let

Spitz nevus / Spitzoidni melanom

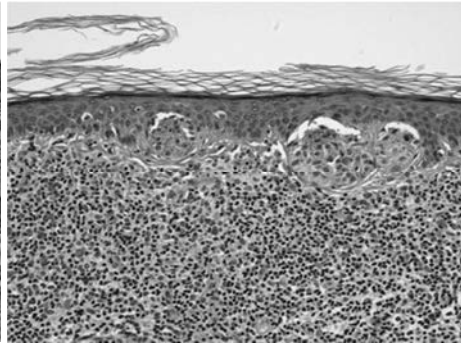
ZAKAJ JE POMEMBEN PODATEK O PREDHODNEM POSEGU?

55 let

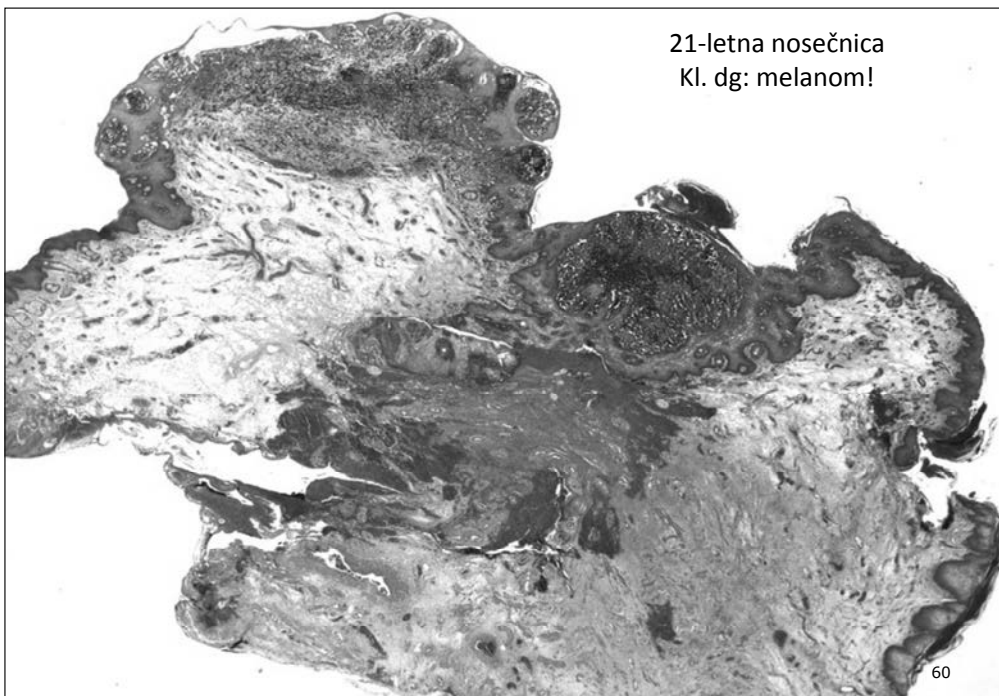
Melanom

15 let

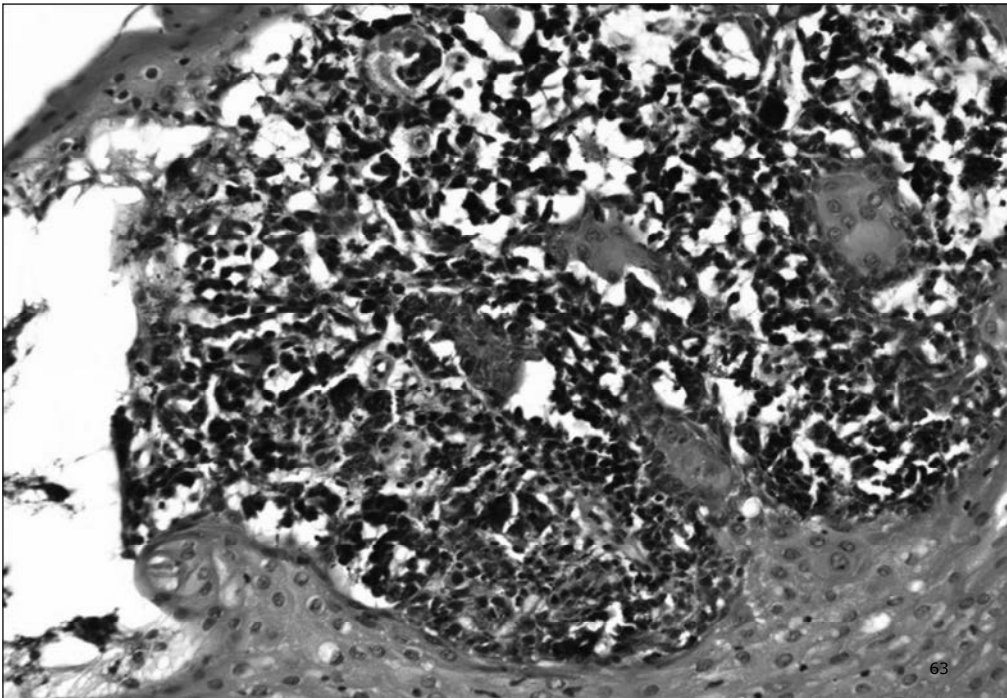
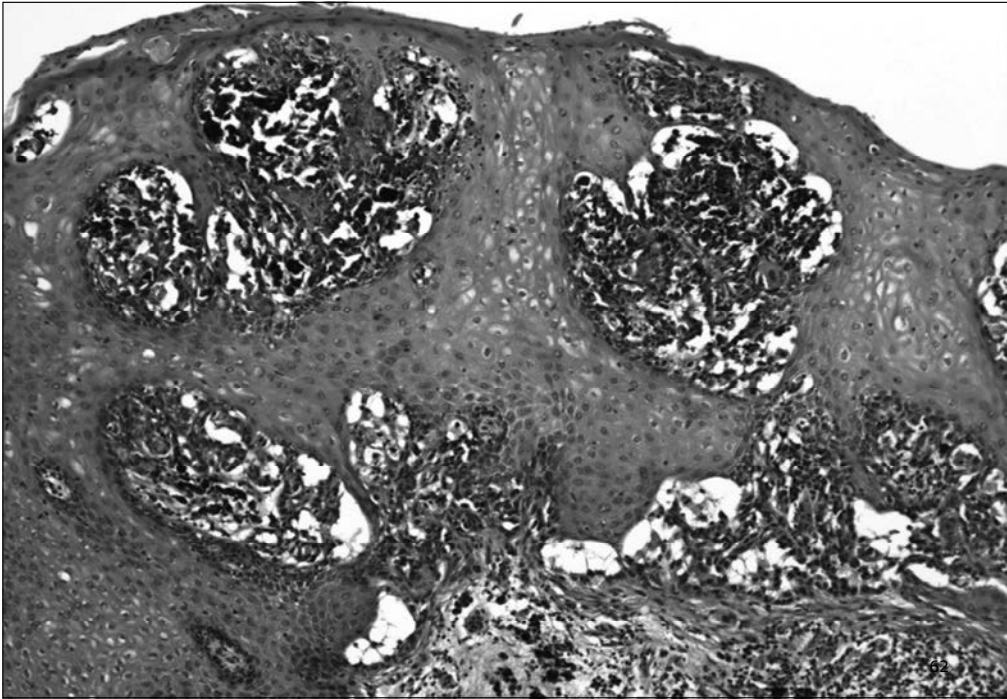
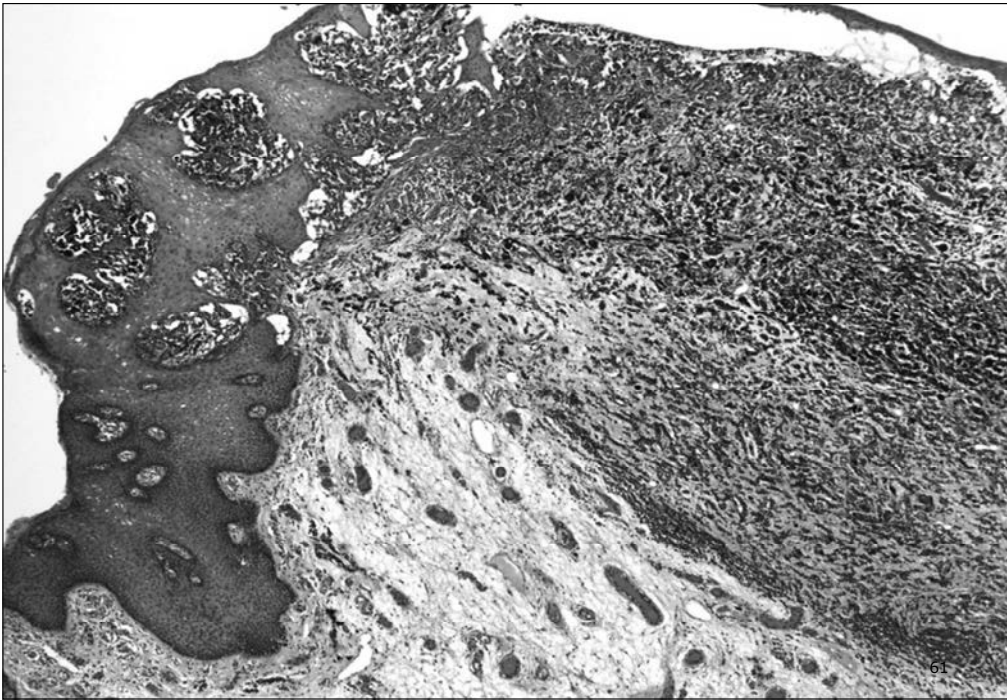

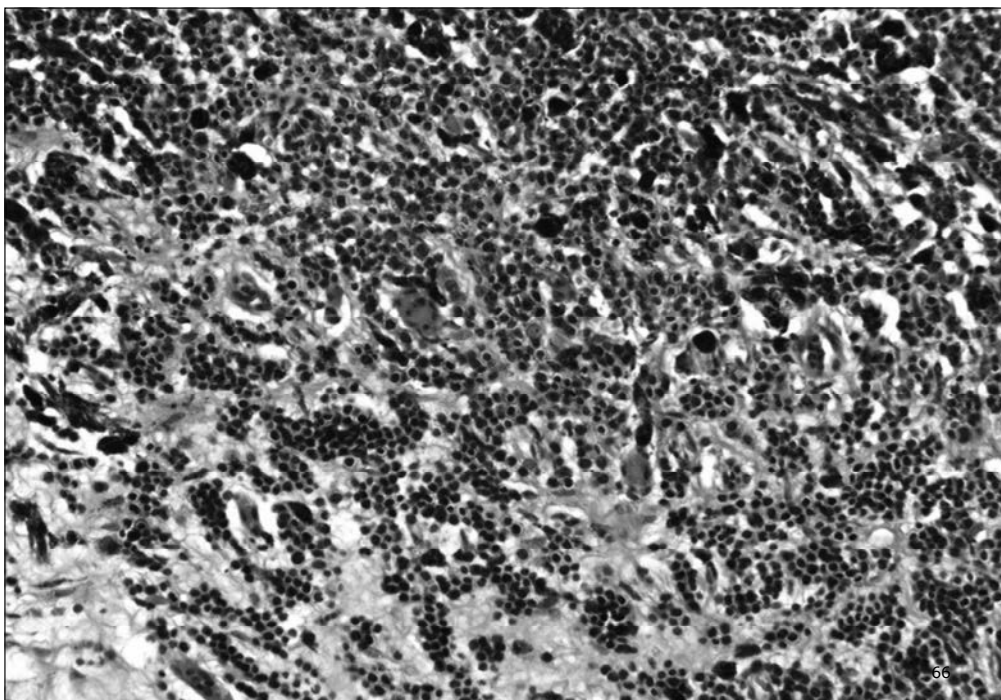
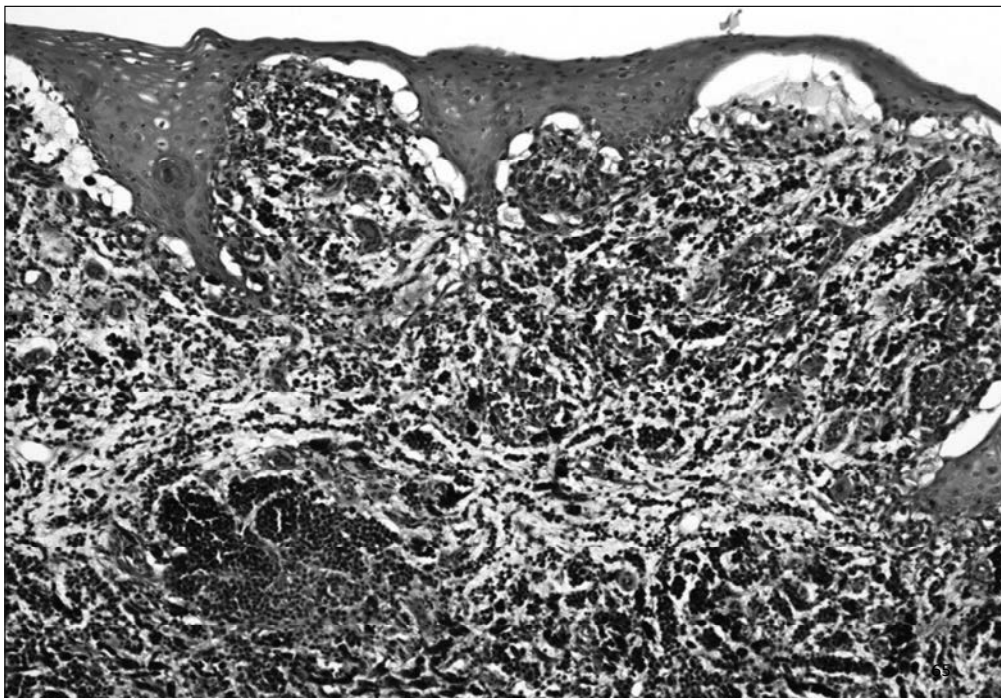
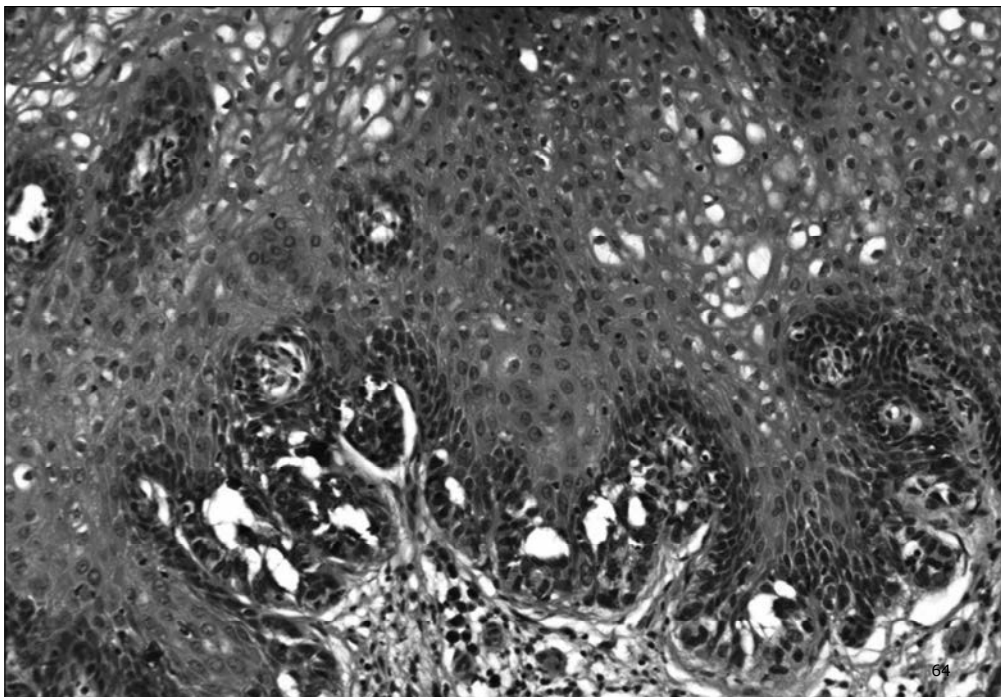
Rekurentni nevus

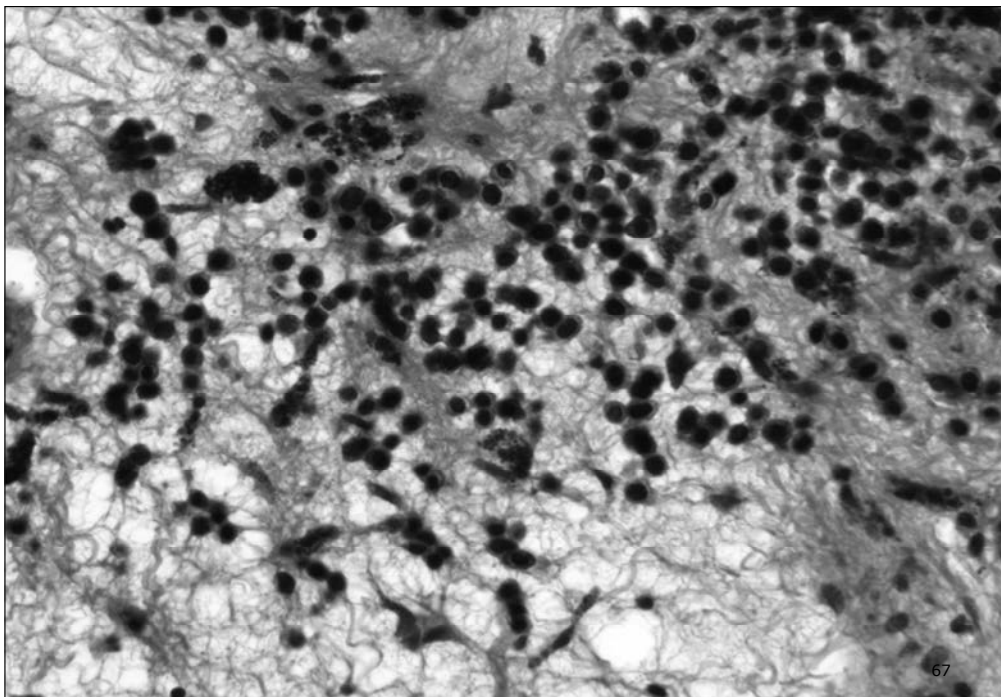
ZAKAJ JE POMEMBEN PODATEK O LOKALIZACIJI?

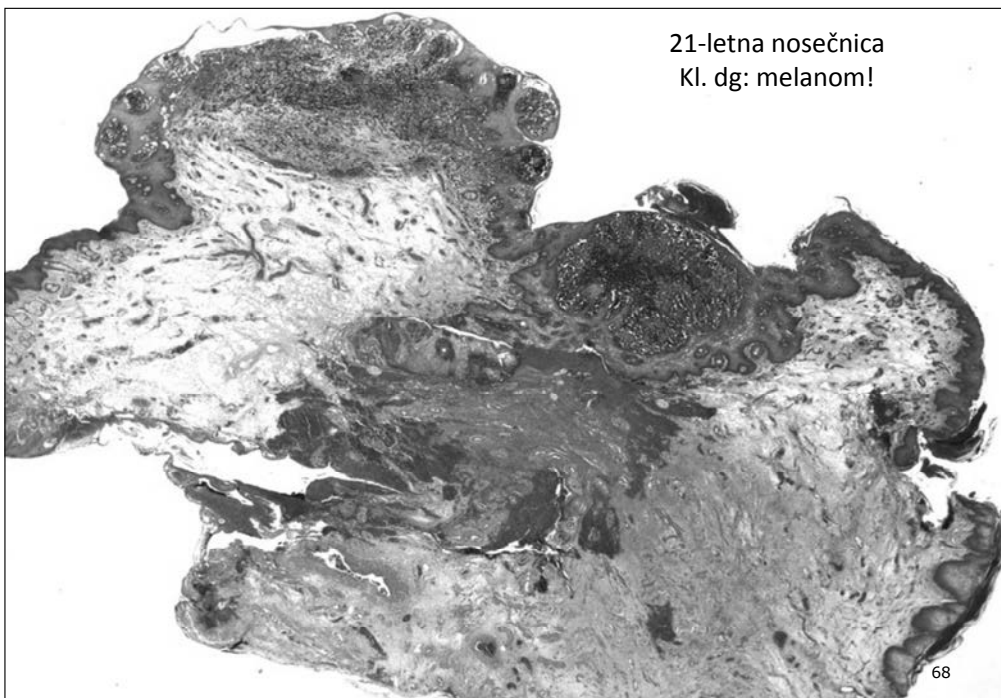
21-letna nosečnica
Kl. dg: melanom!

67

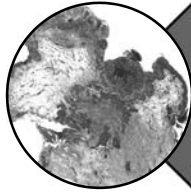

21-letna nosečnica
Kl. dg: melanom!

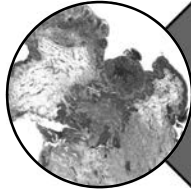
68

MELANOCITNI NEVUS VULVE

Melanocitni nevusi na posebnih mestih

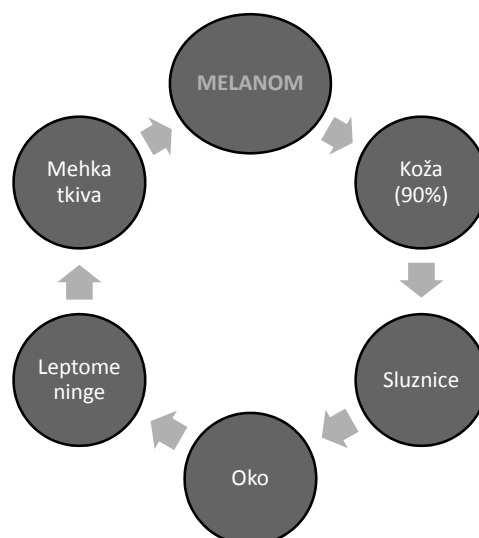

Arhitekturne in
citološke
posebnosti,

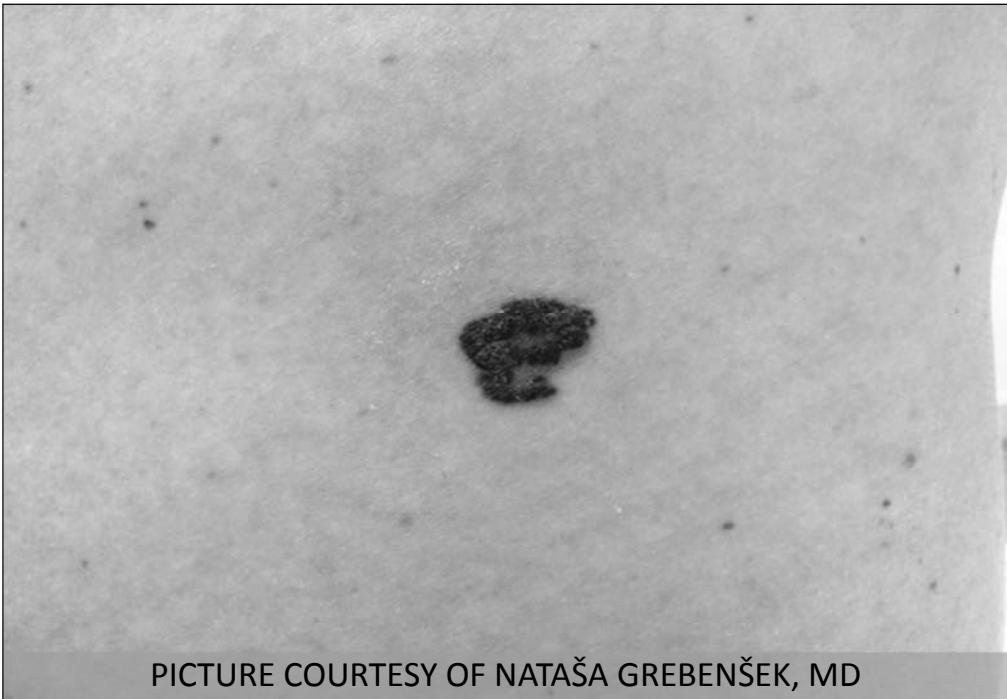
ki na običajnih
mestih niso
prisotne!

Klinični podatki so **KLJUČNI** za ustrezno
vrednotenje histoških vzorcev

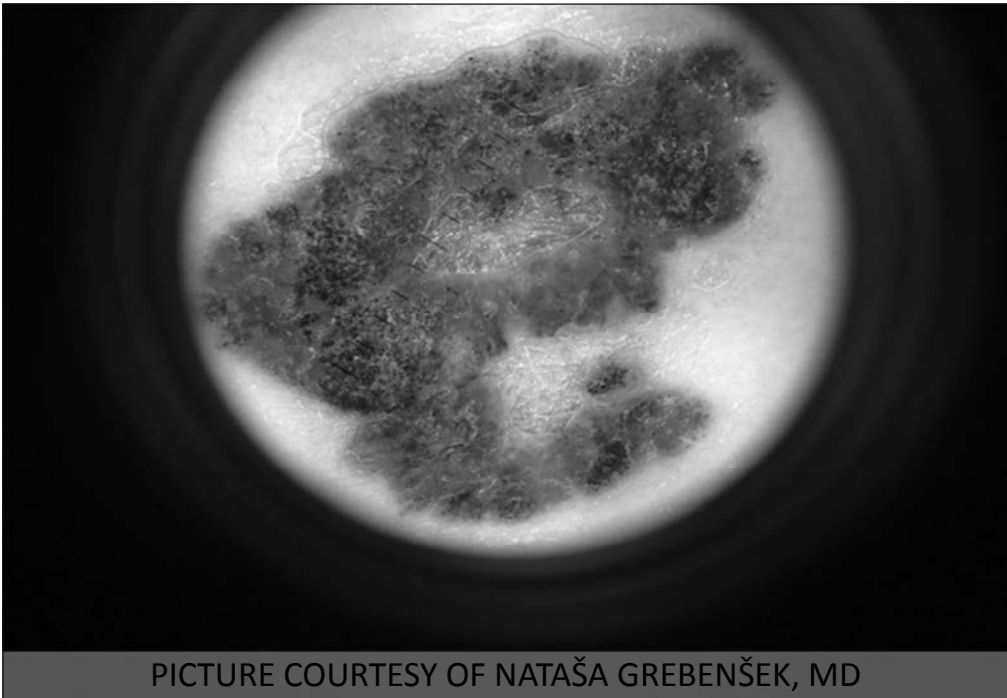

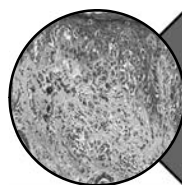
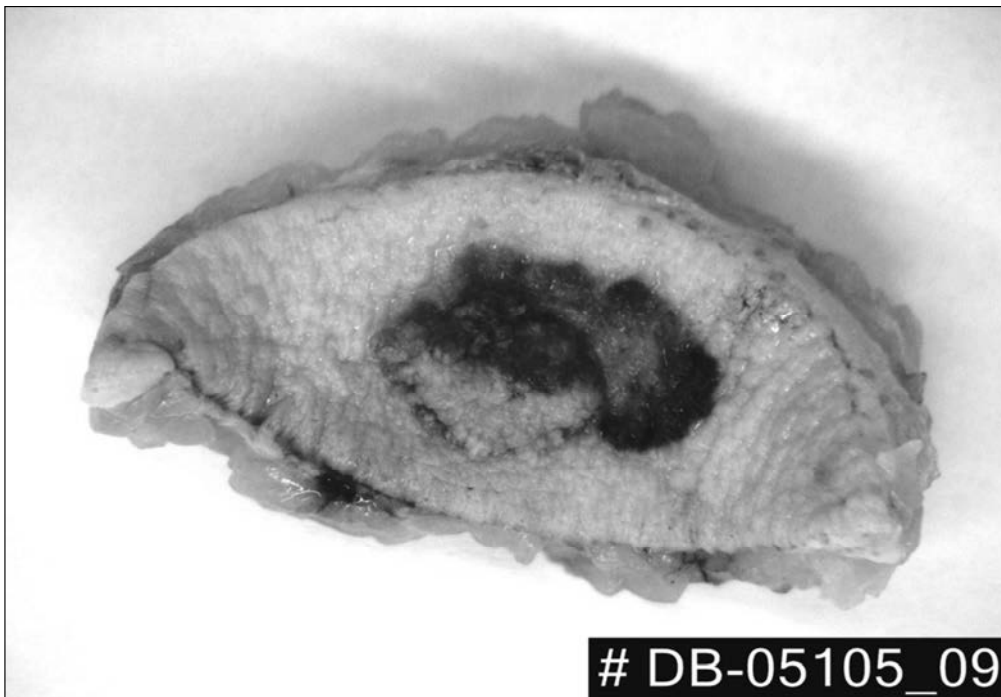
PICTURE COURTESY OF NATAŠA GREBENŠEK, MD

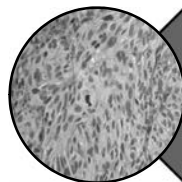
PICTURE COURTESY OF NATAŠA GREBENŠEK, MD

PICTURE COURTESY OF NATAŠA GREBENŠEK, MD

Melanom praviloma
vznikne znotraj
epidermisa.

Primarni intradermalni
melanomi so izjemno
redki

Histološki kriteriji
za melanom

Arhitekturni

Citološki

 Nesimetričnost	 Nesimetričnost
 Neostra omejenost	 Odsotnost zorenja
 Neenakomerno velika gnezda	 Neenakomerno razporejen pigment
 Tanek epidermis	 Pigment v globini
 Posamezni melanociti	 Prisotnost mitoz
 Lentiginozna rast	 Atipični melanociti
 Pagetoidna rast	 Veliki nukleoli
 Atipični melanociti	
 Veliki nukleoli	

Histološke različice melanoma

- Nevoidni melanom
- Spitzoidni melanom
- Dezmoplastični / nevrotropni melanom**
- Pigment sintetizirajoči melanom
- Blue-nevus-u podoben melanom
- Pečatnocelični melanom
- Rabdoidni melanom
- Melanom, ki tvori rozete
- ....

Histološke različice melanoma

- Nevoidni melanom
- Spitzoidni melanom
- Dezmoplastični / nevrotropni melanom**
- Pigment sintetizirajoči melanom
- Blue-nevus-u podoben melanom
- Pečatnocelični melanom
- Rabdoidni melanom
- Melanom, ki tvori rozete
- ....

Desmoplastični melanom

- Starejši (60 let in več)
- M:Ž=2:1
- Soncu izpostavljena koža predela glave in vratu
- Ulceriran eritematozen plak, vozlič
- Pogosto amelanotičen

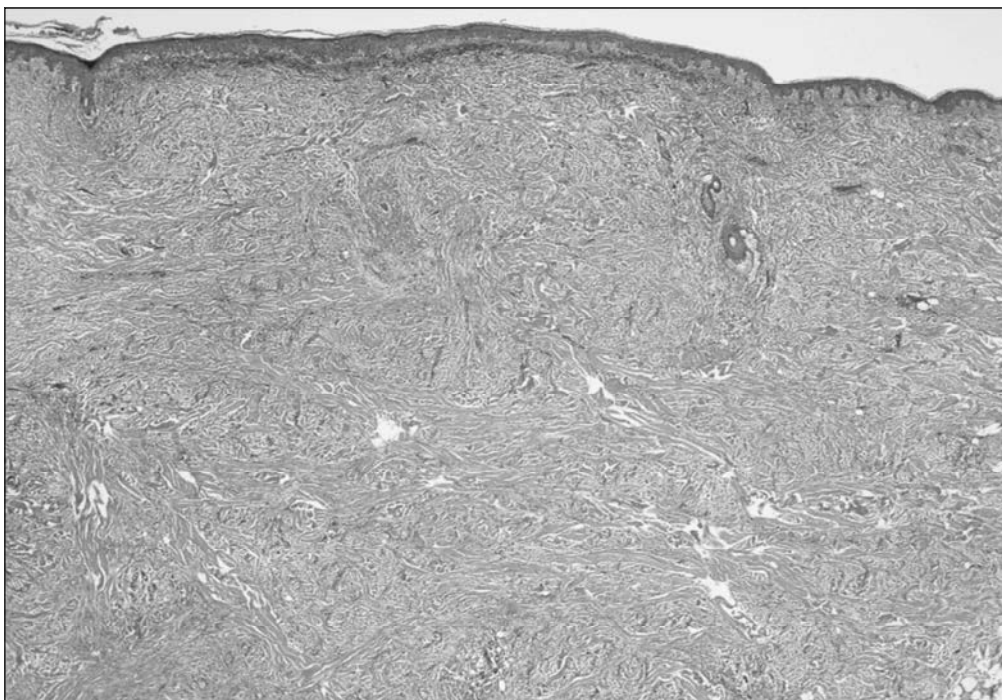
Klinična diagnoza pogosto neznačilna!

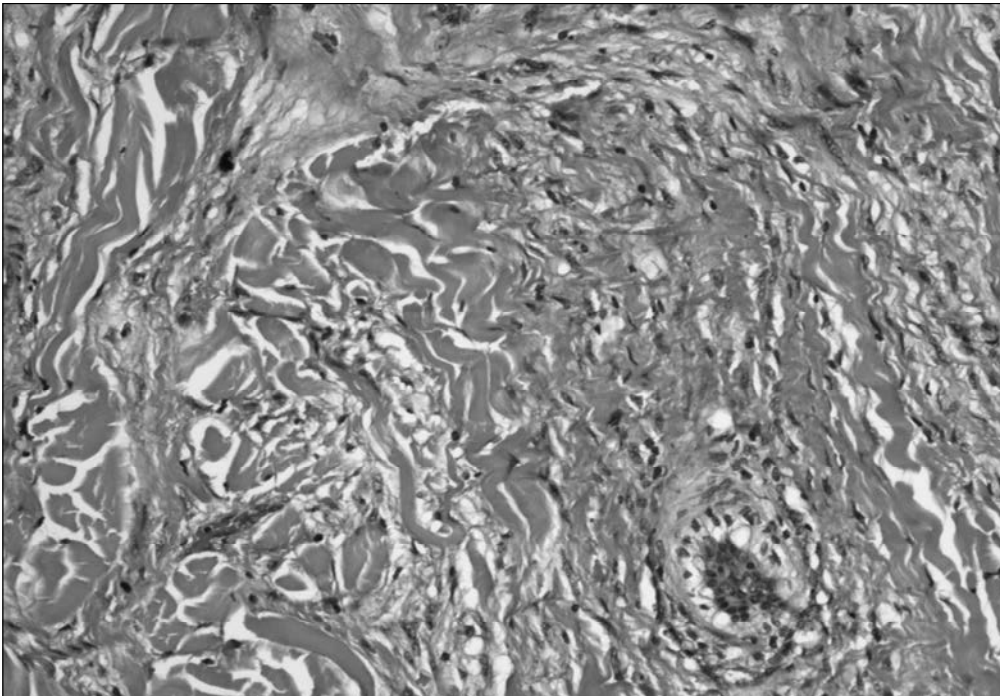
DESMOPLASTIC MALIGNANT MELANOMA (A RARE VARIANT OF SPINDLE CELL MELANOMA)

JOHN CONLEY, MD, RAFFAELE LATTES, MD, AND WILLIAM ORR, MD

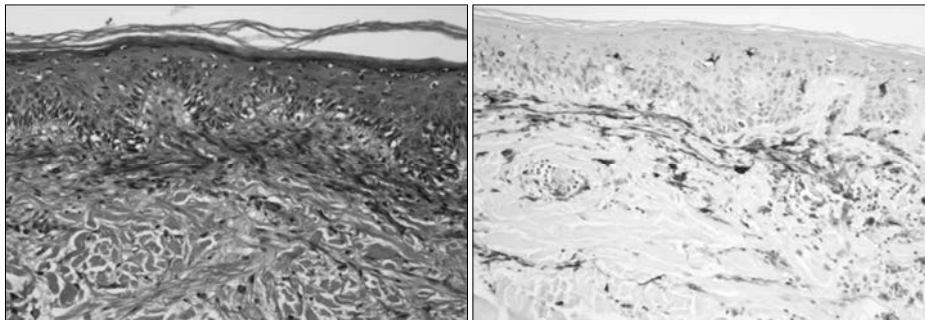
This is a detailed report of seven cases presenting a peculiar sequence of events which, starting from inconspicuous superficial melanotic lesions, generally located in the head and neck regions leads to the production of bulky subcutaneous tumefactions. These have the clinical and histologic appearance of locally invasive fibrous tumors. However, the elongated neoplastic cells are cytologically different from neoplastic fibroblasts, and these tumors behave as highly malignant stubbornly recurring and often metastasizing neoplasms. Some of the recurrences, as well as some of the metastases, are histologically acceptable as malignant melanoma of the more usual type. This appears to be a hitherto undescribed clinicopathologic entity, for which we suggest the term "desmoplastic malignant melanoma."

Cancer 1971; 28: 914-936

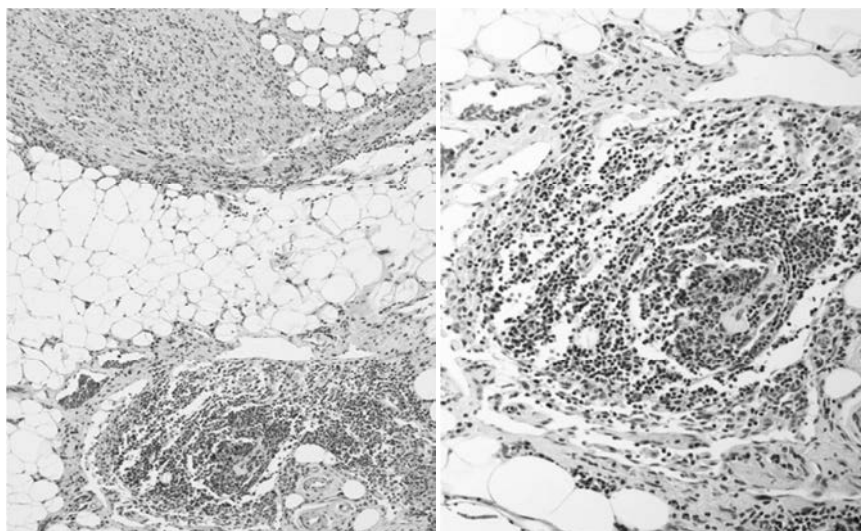
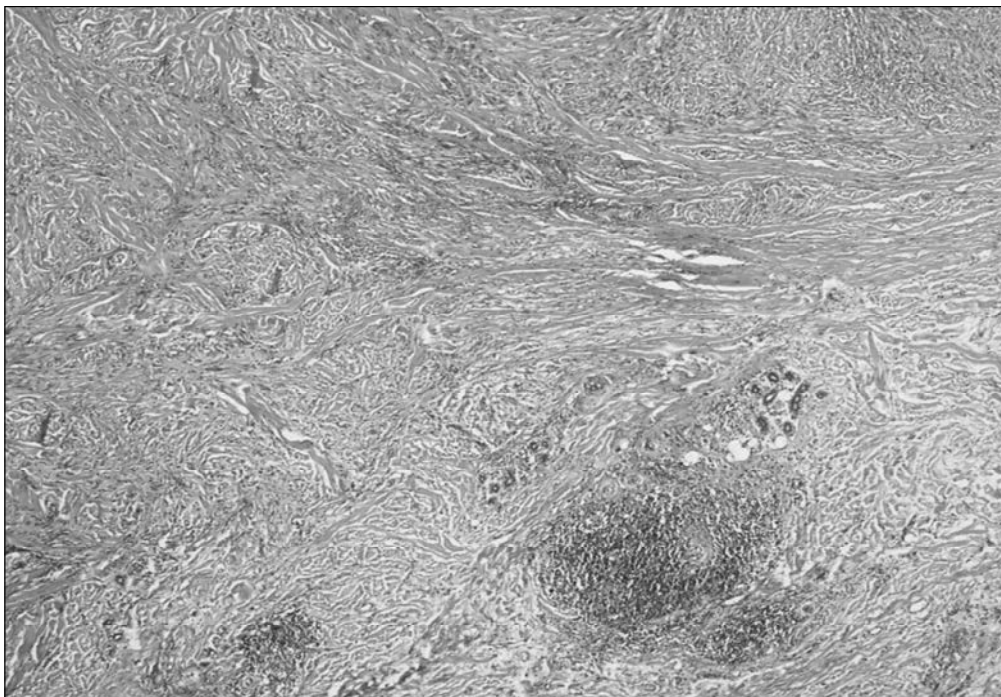

Velik delež desmoplastičnih melanomov nima epidermalne melanocitne komponente

Uporabni histološki parameter:

Limfatični agregati oziroma folikli
so pogosto prisotni
na obrobju lezije

Richard J. Reed, M.D.
Donald D. Leonard, M.D.

Neurotropic melanoma

A variant of desmoplastic melanoma

ABSTRACT We report a group of neuroid, cutaneous tumors that are usually associated with, or preceded by a melanocytic dysplasia. For this clinicopathologic entity we have chosen the term neurotropic melanomas.

The neurotropic melanoma is a cutaneous fibrous tumor whose clinical course is characterized by local infiltration, multiple recurrences, and commonly by metastases. Its microscopic picture is characterized by atypical "neuroma-like" patterns, by poorly defined margins, and by neurotropism. Its early or precursory melanocytic dysplasias include lentigo maligna (actinic or lentigo maligna variant), and a melanoma with borderline cytologic characteristics (minimal deviation variant). A third type is not preceded by a recognizable melanocytic dysplasia: it has "neuroma-like" qualities at its inception (*de novo* variant).

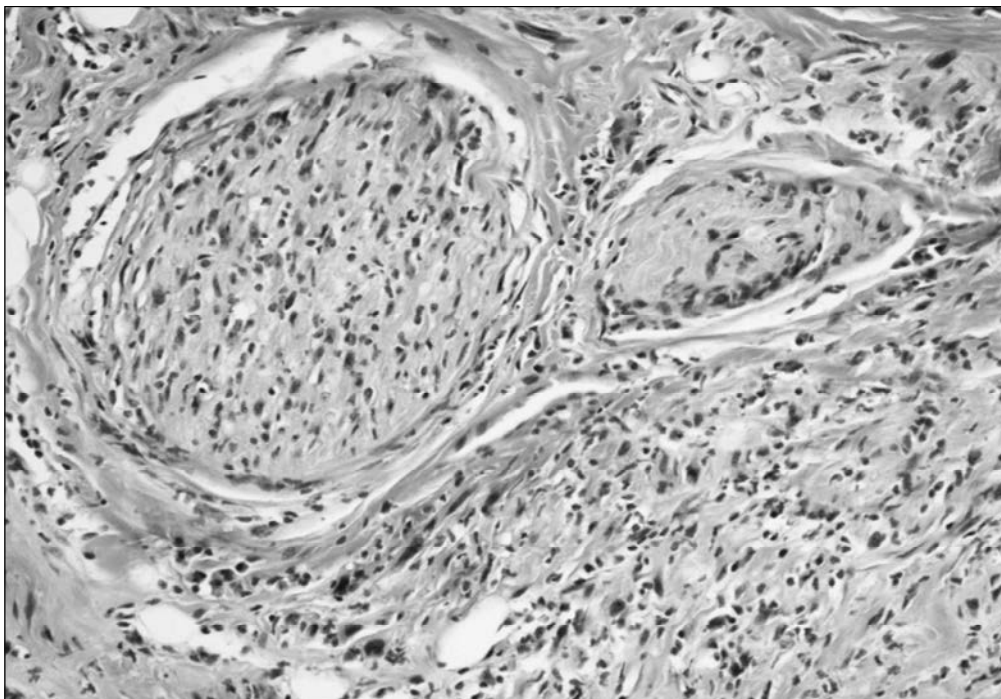
In our 22 cases, the preponderant sites were the head, neck, and lip. The patients were fair-faced, and 18 of the patients were over 40 years old. Seventeen patients had one or more recurrences. Of 16 patients with follow-up, nine died with evidence of disease, five are alive with active disease, and seven are apparently free of disease.

Am J Surg Pathol 3: 301-311, 1979.

INTRODUCTION

Primary spindle cell tumors of the skin and mucous membranes are histogenetically heterogeneous. They comprise a problem category which includes spindle cell carcinomas, and mesenchymal tumors. Melanomas, with the features of desmoplasia, neuroid or Schwann cell differentiation, and minimal or absent melanogenesis, are included in the problem category.^(2,6) If melanogenesis is not a feature of a problem spindle-cell melanoma, the choice between a melanocyte and a Schwann cell, as a cell origin, is often arbitrary.

Desmoplastic melanomas are uncommon fibrous tumors whose individual spindle cells are isolated in a dense fibrous matrix.^(6,14,25) Desmoplasia is most commonly associated with a lentiginous radial component and a spindle cell vertical component in acral lentiginous melanomas and lentigo maligna melanomas. Neuroid qualities are not emphasized in descriptions of desmoplastic melanomas but are evident in some of the published photomicrographs.⁽⁶⁾

Cutaneous Desmoplastic Melanoma

Reappraisal of Morphologic Heterogeneity and Prognostic Factors

Klaus J. Busam, MD,* Urvi Mujumdar, MPH,† Amanda J. Hummer, MS,‡ Jennifer Nobrega, BA,*
William G. Hawkins, MD,‡ Daniel G. Coit, MD,‡ and Mary S. Brady, MD‡

Abstract: Desmoplastic melanoma (DM) is a variant of melanoma, which may be confused with nonmelanocytic benign or malignant spindle cell proliferations. The histologic hallmark of DM is the presence of fusiform melanocytes dispersed in a prominent collagenous stroma. Phenotypic heterogeneity of DM is underrecognized. Desmoplasia may be prominent throughout the entire tumor ("pure" DM) or represent a portion of an otherwise nondesmoplastic melanoma ("combined" DM). We reviewed melanomas with desmoplasia from 92 patients seen at a single institution between 1980 and 2002. Fifty-five of the tumors were pure DM. Thirty-seven were classified as combined. Mean follow-up of patients was 46 months for those alive at the last follow-up. Univariate analysis of clinical and pathologic parameters revealed four significant variables for disease-free survival: Clark level (IV vs. V; $P = 0.005$), DM subtype (pure vs. combined; $P = 0.01$), tumor mitotic rate (<1 , $1-4$, >4 mitoses/mm²; $P = 0.01$), and tumor thickness (<1 mm, $1-4$ mm, >4 mm; $P = 0.02$). Only histologic subtype ($P = 0.02$) and Clark level ($P = 0.05$) were independently significant by Cox regression analysis. Our results indicate that distinguishing pure from combined forms of DM is clinically relevant for prognosis (pure forms being associated with longer disease-specific survival). Failure to make this distinction may account for conflicting reports in the literature on the biologic behavior and prognosis of DM.

Key Words: desmoplastic, melanoma, prognostic factors

(*Am J Surg Pathol* 2004;28:1518-1525)

"fibrous tumors whose individual spindle cells are isolated in a dense fibrous matrix."²⁰ They termed a related variant of spindle cell melanoma with "neuroma-like" features "neurotropic melanoma."²⁰

DM may be confused with a variety of benign or malignant nonmelanocytic spindle cell proliferations, such as dermal scar, dermatofibroma, sarcomas, especially fibrosarcoma, atypical fibroxanthoma, nerve sheath tumors, and even sarcomatoid carcinomas.^{2,15,23,26} The misdiagnosis of DM is a recurring issue of malpractice claims related to melanoma.²⁷ The various types of misdiagnoses suggest a broad range in the histologic appearances of DM.

Heterogeneity among tumors classified as DM is apparent in the literature, which describes a spectrum of spindle cell neoplasm from fibrous to neural/schwannian features. Some DMs display a uniform appearance, while others are reported to have arisen in association with a "conventional" melanoma. Our review of tumors from patients referred to our institution with a diagnosis of DM is further testament to this heterogeneity. Some pathologists use the term "desmoplastic melanoma" quite liberally for any spindle cell melanoma with or without neurotropism, even if desmoplasia is only a focal and minor feature. Others reserve the term for melanomas with prominent fibrosis throughout the entire invasive tumor component. In this review, we describe our experience with 92

Desmoplastic melanoma: čisti vs. mešani

- čisti
  - >90% dezmoplazije
- mešani
  - 10-90% dezmoplazije

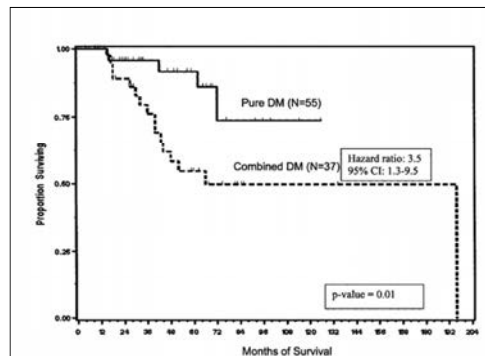
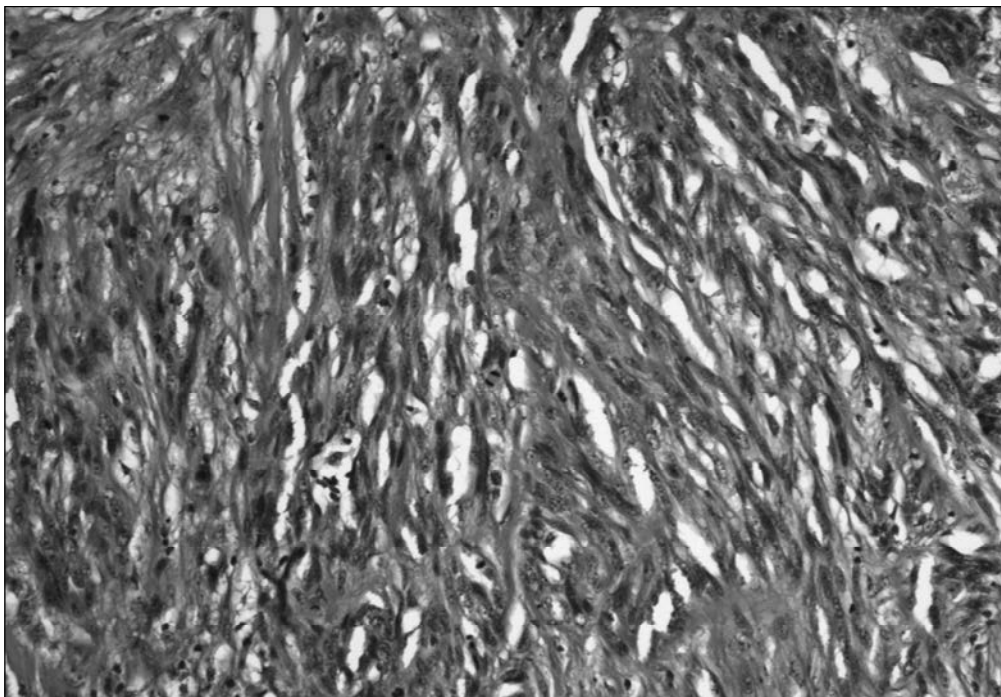

FIGURE 5. Association of histologic subtype (pure vs. combined DM) with disease-free survival for individuals with DM.

Continuing Medical Education Article

Subclassification of desmoplastic melanoma: pure and mixed variants have significantly different capacities for lymph node metastasis

Background: There is disagreement about the behavior and optimal management of desmoplastic melanoma (DM), particularly regarding the incidence of lymph node (LN) involvement. Recently, investigators have noted the frequently heterogenous histologic composition of DM and have found significant differences between pure desmoplastic melanoma (PDM) ($\geq 90\%$ comprised of histologically typical DM) and mixed desmoplastic melanoma (MDM) [$\geq 10\%$ DM and $> 10\%$ conventional melanoma (CM)].

Method: We reviewed 87 cases of DM comparing the histologic and clinical features of PDM ($n = 44$) to MDM ($n = 43$).

Results: At surgical staging, there were LN metastases in 5 of 23 (22%) MDM patients, whereas all 17 PDM patients had negative LN biopsies (0%) ($p = 0.04$). PDM was less often clinically pigmented (36% vs. 67%) and had a lower mean mitotic index (1.3 vs. 3.0).

Conclusions: There are differences between PDM and MDM, the most important of which is the incidence of LN involvement. Our findings support the clinical utility of classifying DM into pure and mixed subtypes because the negligible rate of nodal involvement in PDM does not support the routine performance of sentinel LN biopsy in this subgroup of melanoma patients. In contrast, the incidence of LN involvement in MDM is comparable to that of CM.

George E, McClain SE, Slingluff CL, Polissar NI, Patterson JW
Subclassification of desmoplastic melanoma: pure and mixed variants have significantly different capacities for lymph node metastasis.
J Cutan Pathol 2009; 36: 425-432. © 2008 Blackwell Munksgaard.

Evan George¹, Susannah E. McClain², Craig L. Slingluff¹, Nayak L. Polissar³ and James W. Patterson^{3*}

¹Department of Pathology, University of Washington, Seattle, WA, USA.
²Department of Dermatology, University of Maryland, Baltimore, MD, USA.
³Department of Surgical Oncology, University of Virginia Medical Center, Charlottesville, VA, USA.

*The Mountain-Whisper-Light Statistical Consulting, Seattle, WA, USA.
⁴Department of Pathology and
⁵Department of Dermatology, University of Virginia Medical Center, Charlottesville, VA, USA.

Evan George, MD, Department of Anatomic Pathology, University of Washington Medical Center, PO Box 356100, 1959 NE Pacific Street, Seattle, WA 98195, USA
Tel: 206 558 5400
Fax: 480 247 5798
e-mail: evang@u.washington.edu

Accepted for publication April 14, 2008

Table 5. Compiled regional LN surgical staging data for clinically node-negative PDM and MDM patients

Author	Number of PDM patients	Number and percentage of PDM patients with +RLN	Number of MDM patients	Number and percentage of MDM patients with +RLN
*Hawkins et al. (MSK) ¹⁵	92	1 (1%)	39	7 (18%)
†Pawlik et al. (MDA) ¹⁶	46	1 (2%)	19	3 (16%)
‡George et al. (UVA) (this study)	17	0	23	5 (22%)
Total	155	2 (1.4%)	81	15 (18.5%)

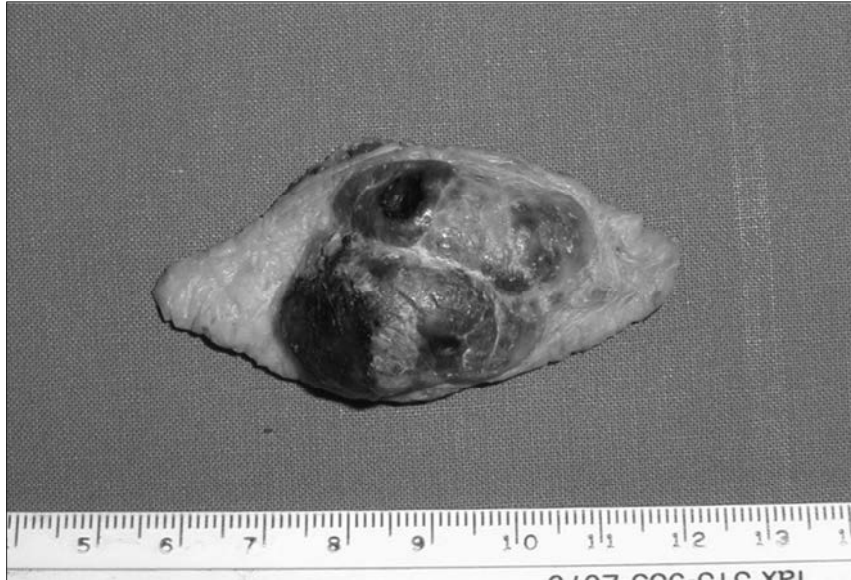
MDA, M. D. Anderson Cancer Center; MDM, mixed desmoplastic melanoma; MSK, New York Memorial Sloan-Kettering Cancer Center; PDM, pure desmoplastic melanoma; +RLN, regional lymph nodes positive for metastatic melanoma at the time of initial surgical staging; SLN, sentinel lymph node; UVA, University of Virginia Health System.

*The number of patients who were staged by SLN biopsy is not indicated.

†All patients in this study were staged by SLN biopsy.

‡SLN biopsy was the initial surgical staging procedure in greater than 80% of surgically staged patients.

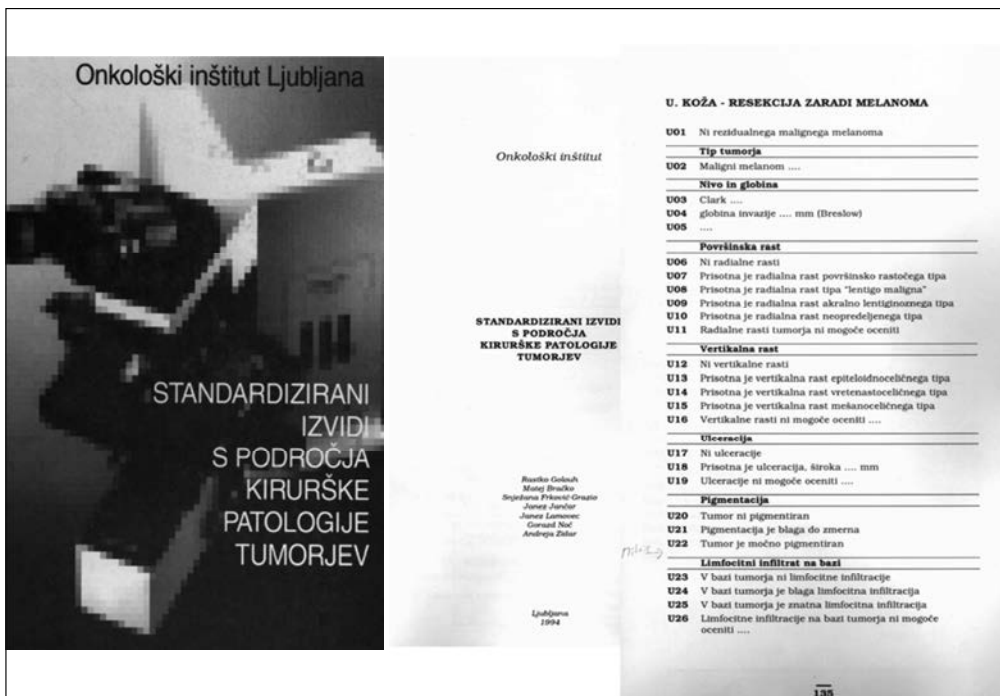
PIGMENT SINTETIZIRAJOČI MELANOM

PICTURE COURTESY OF GIOVANNI FALCONIERI, MD

Katere podatke vsebuje histopatološki izvid pri melanomu?

Koža, lokacija: Melanom

- Nivo in globina invazije
  - Clark
  - **Breslow**
- Radialna rast
- Vertikalna rast
- **Mitoze**
- **Ulceracija**
- Pigmentacija

- Limfocitna infiltracija
- Regresija
- Spremljajoč melanocitni nevus
- Vaskularna invazija
- Satelitski infiltrati
- Kirurški robovi
- Koža zunaj tumorja

NEODVISNI HISTOLOŠKI NAPOVEDNI DEJAVNIKI

- DEBELINA INVAZIJE (BRESLOW)
- ULCERACIJA
- MITOZE V INVAZIVNI KOMONENTI

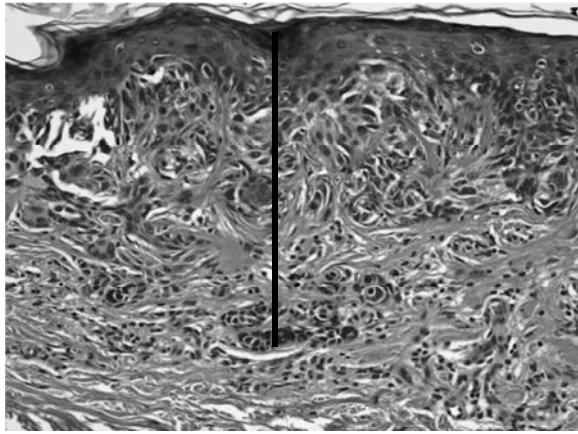
Debelina melanoma (Breslow)

Najpomembnejši neodvisni napovedni dejavnik

Osnova za določanje stadija T

Merimo v milimetrih, na eno decimalno mesto

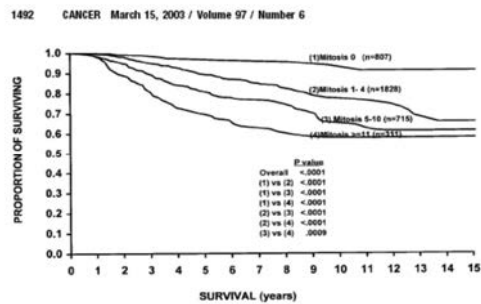
Princip merjenja:

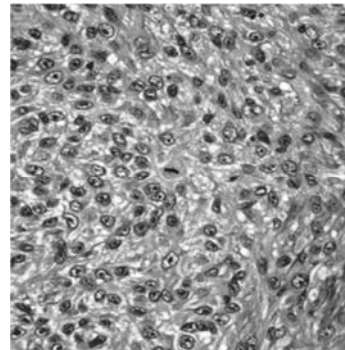
- od zgornjega dela granularnega sloja do najgloblje ležečega malignega melanocita
- od dna ulceracije do najgloblje ležečega malignega melanocita

Število mitoz (za melanome v vertikalni fazi rasti)

- Število na 1 mm²
- Zelo pomemben neodvisni napovedni dejavnik

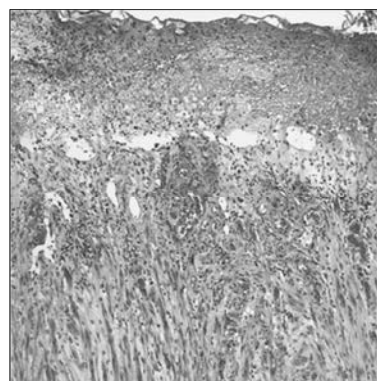

Azzola MF et al, 2003

ULCERACIJA

- ODSOTNOST EPIDERMISA NAD TUMORJEM

2017 AJCC, 8 izdaja

- T1a ≤ 0.8 mm, brez ulceracije
- T1b ≤ 0.8 mm, z ulceracijo
0.8-1.0 mm, z/brez ulceracijo

SKLEPI

Pogostost
melanoma v
Sloveniji narašča

Nujnost
usklajenega
delovanja

Referenčni
centri

Pomen patologa

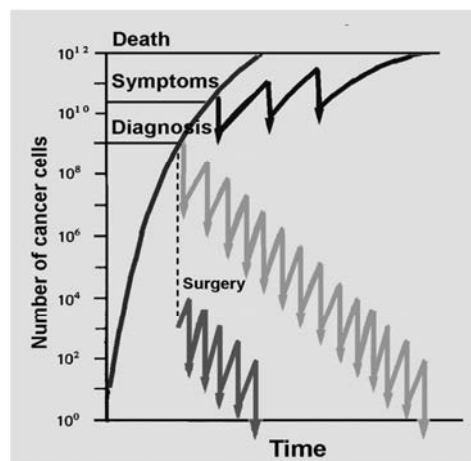
Postavitev
pravilne
diagnoze

Opredeliti
napovedne
dejavnike

Malignni melanom – kirurško zdravljenje

Marko Hočevar
Onkološki inštitut

Zdravljenje raka

Melanom - kirurgija

- Primarna lezija
- Regionalne bezgavke
- In transit metastaze
- Oddaljene metastaze

Primarna lezija

- Ekscizijska biopsija
  - Varnostni rob 2-5 mm
- Incizijska biopsija/punch biopsija
  - Celotna debelina najbolj suspektnega dela
- Ablacija nohta (subungualni melanom)

Primarna lezija - histologija

- Benigno
  - In situ melanom
  - Invazivni melanom
- } 2-5 mm
- ≥1 cm

Primarna lezija - radikalna ekscizija

- **Veronesi U** N Engl J Med. 1988 ;318(18):1159-62.
  - <2 mm 1-3 cm
- **Balch CM** Ann Surg Oncol. 2001 ;8(2):101-8.
  - 1-4 mm 2-4 cm
- **Ringborg U** Cancer. 1996 ;77(9):1809-14.
  - 0,8-2 mm 2-5 cm
- **Thomas JM** N Engl J Med. 2004 ;350(8):757-66.
  - > 2 mm 1-3 cm
- **Haigh PI** Can J Surg. 2003 Dec; 46(6): 419-26.
- **Zitelli JA** J Am Acad Dermatol. 1997 ;37(3):422-9.
  - Večina <1,5 mm
    - 6 mm (83%)
    - 9 mm (95%)
    - 12 mm (97%)

Primarna lezija - radikalna ekscizija

- Melanom in situ   5 mm
- Melanom < 1 mm   1 cm
- Melanom 1-4 mm   1-2 cm
- Melanom > 4 mm ≥ 2 cm

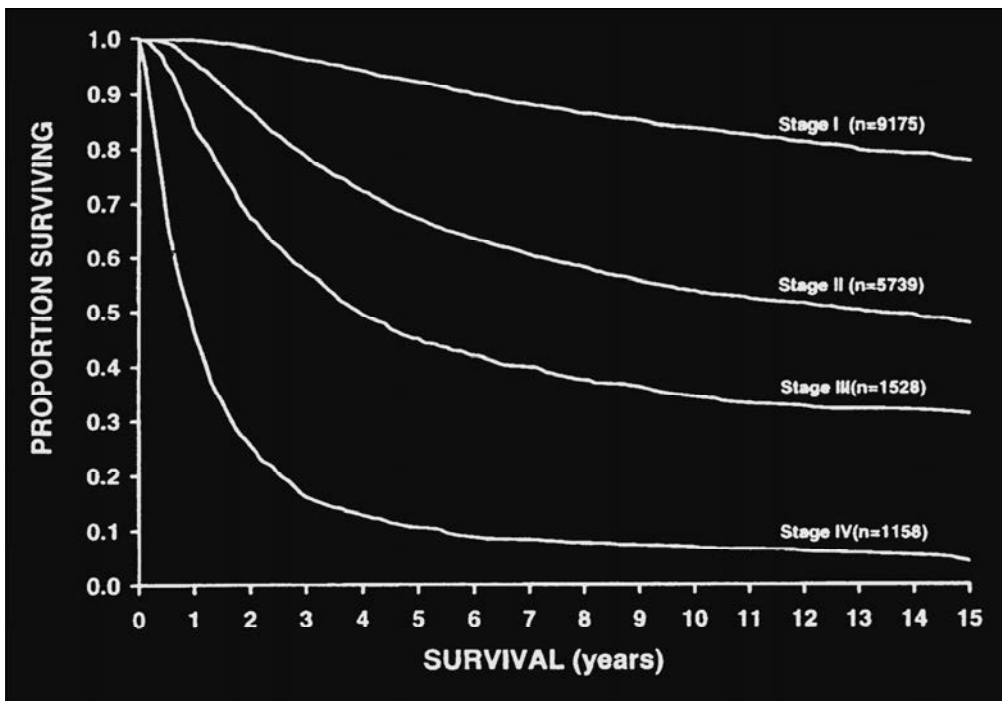
Melanom - kirurgija

- Primarna lezija
- Regionalne bezgavke
- In transit metastaze
- Oddaljene metastaze

Melanom – regionalne metastaze

- Najpomembnejši prognostični dejavnik
- 65% bolnikov → sistemski razsoj

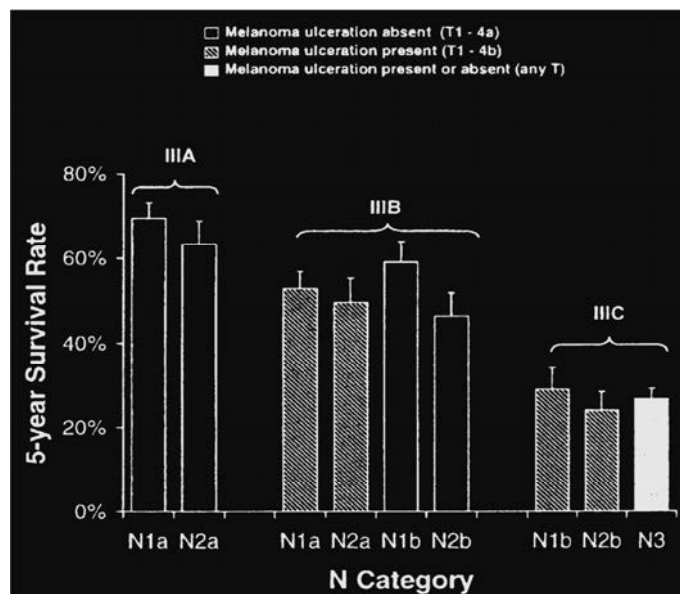
Shaw HM. Pathology 1985; 17: 271-274

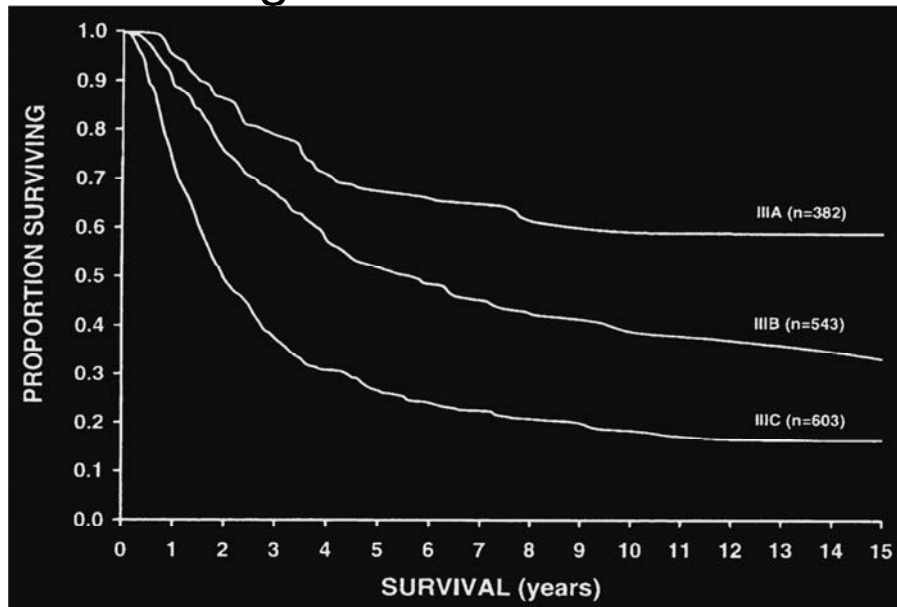
Melanoma TNM Classification

N1	1 node	a: micrometastasis b: macrometastasis
N2	2-3 nodes	a: micrometastasis b: macrometastasis c: in transit met(s)/satellite(s) without metastatic nodes
N3	4 or more metastatic nodes, or matted nodes, or in transit met(s)/satellite(s) with metastatic nodes	

Regionalne metastaze

Regionalne metastaze

Regionalne metastaze

Klinično ugotovljene

- Radikalna limfadenektomija
  - En-block odstranitev celotne bezgavčne lože

Klinično okultne

- SLNB (biopsija sentinel bezgavke)

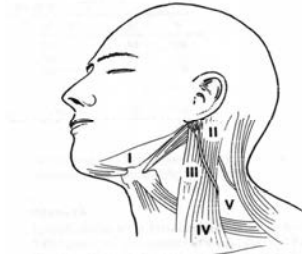
Radikalna limfadenektomija

- Vrat (≥ 15 LN)
- Aksila (≥ 10 LN)
- Ingvine (≥ 5 LN)

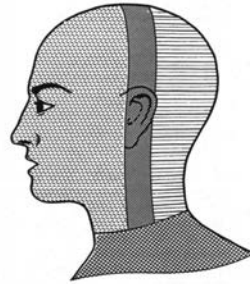
Vratna limfadenektomija

Kompletna

- RND
- mRND
  - I (XI.nerve)
  - II (XI. nerve, SCM)
  - III (XI.nerve, SCM, jugular vein)

Selektivna

- ▨ SND I-IV or I-III plus parotidectomy
- ▨ SND II-V
- ▨ MRND plus parotidectomy
- ▨ SND III-V

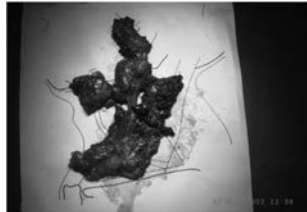
O'Brien CJ. Head&Neck 1995; 17: 232-241.
Shah JP. Am J Surg 1991; 162: 320-323.

Vratna limfadenektomija

- Nivoji I-III

- Nivoja V, V

Aksilarna limfadenektomija

- Kompletna
  - Nivoji I-III

Ingvinalna limfadenektomija

- Superficialna (ingvinalna)
- Globoka (ingvinoiliakalna)

Biopsija sentinel bezgavke

- Nuklearna medicina
- Kirurgija
- Patologija

- Bolnik

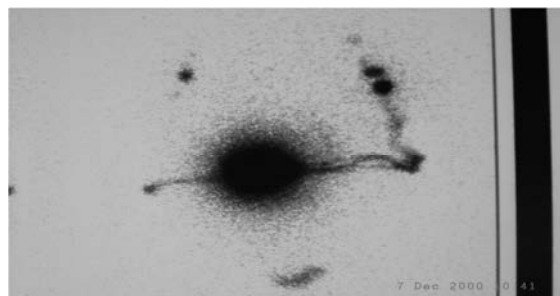

Biopsija sentinel bezgavke

Nuklearna medicina

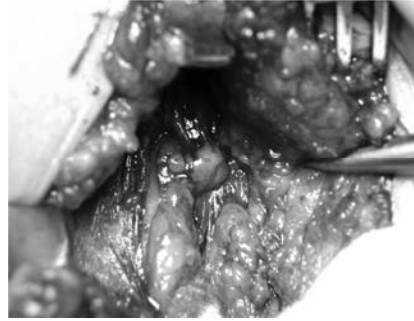

limfoscintigrafija

Biopsija sentinel bezgavke

kirurgija

Biopsija sentinel bezgavke

patologija

serijsko rezanje
imunohistokemija
RT-PCR

Biopsija sentinel bezgavke

Bolnik

individualni pristop
minimalno invaziven
↑ histopatologška občutljivost

Biopsija sentinel bezgavke

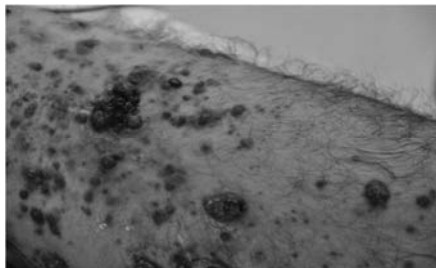
- Breslow > 1 mm
- Breslow < 1 mm
  - Ulceracija
  - Mitoze $\geq 1/\text{mm}^2$

Melanom - kirurgija

- Primarna lezija
- Regionalne bezgavke
- In transit metastaze
- Oddaljene metastaze

In transit metastaze

- Multifokalne kožne ali podkožne metastaze, ki se širijo po limfatičnem sistemu med mestom primarnega tumorja in regionalno bezgavčno ložo

In transit metastaze

- ↓ število majhnih in-transit metastaz (< 5)
  - kirurška ekscizija z minimalnim negativnim robom
- številne in/ali velike in-transit metastaz na udih
  - Isolated limb perfusion (ILP)
    - Hipertermija (40-41°C)
    - Melfalan (phenylalanine mustard) +/-TNF
    - EKC (perfuzor, oksigenator)
    - transfuzija
  - Isolated limb infusion (ILI)
    - Hipertermija (40-41°C)
    - Melfalan, D actinomycin
    - Interventni radiolog
    - Ni transfuzije

Melanom - kirurgija

- Primarna lezija
- Regionalne bezgavke
- In transit metastaze
- Oddaljene metastaze

Metastazektomija

- Solitarne metastaze
  - CŽS
  - pljuča
  - jetra
  - vranica
  - mehka tkiva
- Ileus

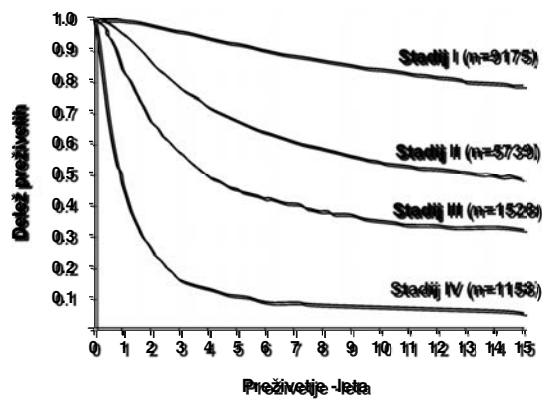
Zaključki

- Kirurgija je osnovno in najpomembnejše zdravljenje melanoma
- Edini kurativen način zdravljenja
- Omogoči uporabo specifičnih zdravil, ki so sistemsko preveč toksična za klinično uporabo

Adjuvantno sistemsko zdravljenje melanoma

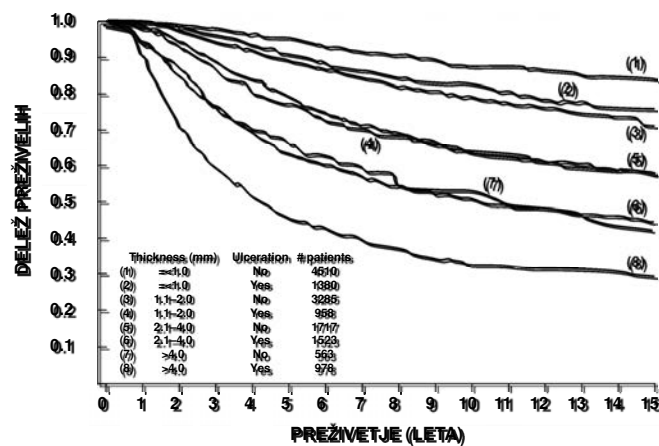
Prof. dr. Janja Ocvirk, dr.med.

15-LETNO PREŽIVETJE PO STADIJIH

Reproduced with permission from Ba.

15-LETNO PREŽIVETJE GLEDE NA DEEBELINO IN ULCERACIJO

*Stage I and II only

J Clin Oncol. 2001;16:3622-3634.

ADJUVANTNO ZDRAVLJENJE

- Je dodatno zdravljenje po uspešni operaciji z namenom, da bi povečali možnost ozdravitve. Uporabljamo ga, ko obstaja veliko tveganje za metastatsko bolezen, vendar brez evidentnih znakov metastaz. Adjuvantno zdravljenje je lahko kemoterapija, radioterapija, hormonska ali biološka terapija.
- Pri bolnikih z melanomom uporabljamo biološko terapijo in radioterapijo.

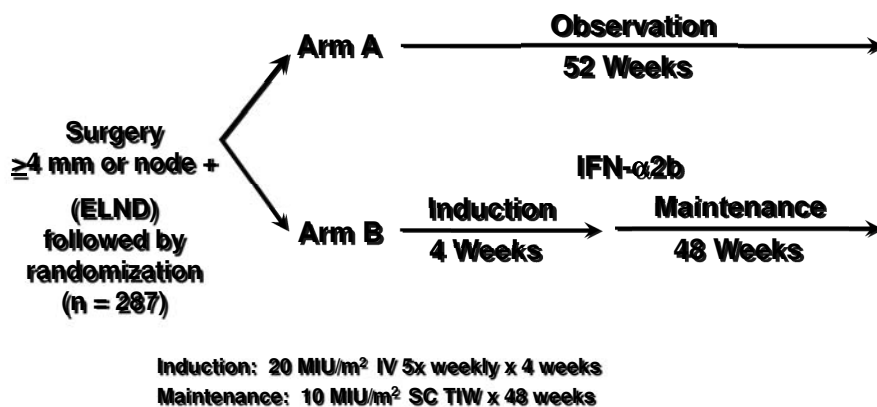
PREIZKUŠANI NAČINI ADJUVANTNEGA ZDRAVLJENJA

- Nespecifični imunostimulansi (BCG, C parvum, OK 432)
- Kemoterapija in kemoimunoterapija
- Interferoni in citokini: IFN, IL-2, GM-CSF
- Vakcine in celični transferji
  - protitelesa
  - efektorske T celice

REZULTATI KLINIČNIH RAZISKAV Z IFN

Cooperative	n	Treatment agent/ dosage/duration	DFS	Impact on group/PI OS	Eligibility
ECOG 1684 Kirkwood	T4, N1	287	IFN $\leq$ 2b 20 MU/M2/D IVx1 mo 10 MU/M2 SC TIW for 11 mos	+ @6.9 yrs	+
NCCTG 837052 Creagan	T3-4, N1	262	IFN $\leq$ 2a 20 MU/M2/D IM TIW x3 mos	-*	-
WHO #16 Cascinelli	N1-2	444	IFN $\leq$ 2a 3 MU/D SC TIWx3 yrs	-	-
EORTC 18871 Kleeberg	T3-4, N1	830	IFN $\leq$ 2b 1 MU/D SC QODx1 yr vs IFNg 0.2 mg/D SC QODx1yr	-	-
E1690 Intergroup Kirkwood	T4, N1	642	IFN $\leq$ 2b 20 MU/M2/D IVx1 mo 10 MU/M2 SC TIWx11 mos vs 3 MU/D SC TIWx2 yrs	+ @ 4.3 yrs	-
E1694 Intergroup Kirkwood	T4, N1	880	IFN $\leq$ 2b 20 MU/M2/D IVx1 mo 10 MU/M2 SC TIWx11 mos vs GMK vaccine x 96 wks	+ @1.3 yrs	+
ECOG 2696 Kirkwood	T4, N1, M1 107		GMK + IFN or -->IFN vs GMK	+ @ 1.4 yrs	-

E1684: ZASNOVA KLINIČNE RAZISKAVE

J Clin Oncol. 1996;14:7-17.

REZULTATI E1684

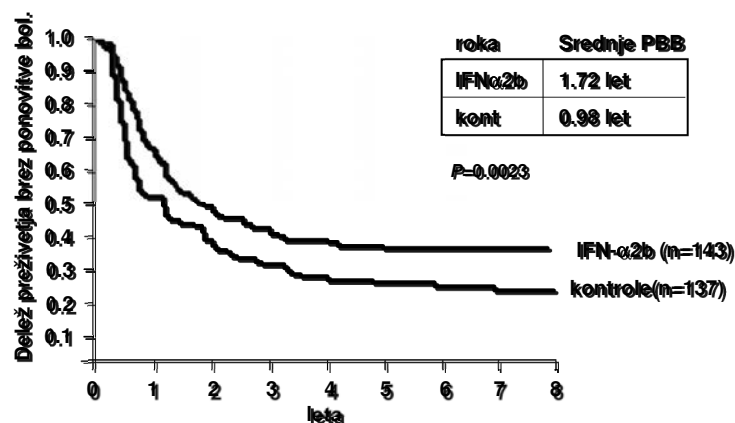
Vpliv visokodoznega IFN- α 2b pri 6.9 letnem sledenju:

- Značilno izboljšša srednje preživetje brez ponovitve bolezni
  - 1.72 leta vs 0.98 leta ($P=0.0023$)
- Izboljšša srednje celokupno preživetje
  - 3.82 leta vs 2.78 leta ($P=0.0237$)
- 5-letno PBB : 37% vs 26%
- 5-letno CP: 46% vs 37%

*Intent-to-treat analysis

J Clin Oncol. 1996;14:7-17.

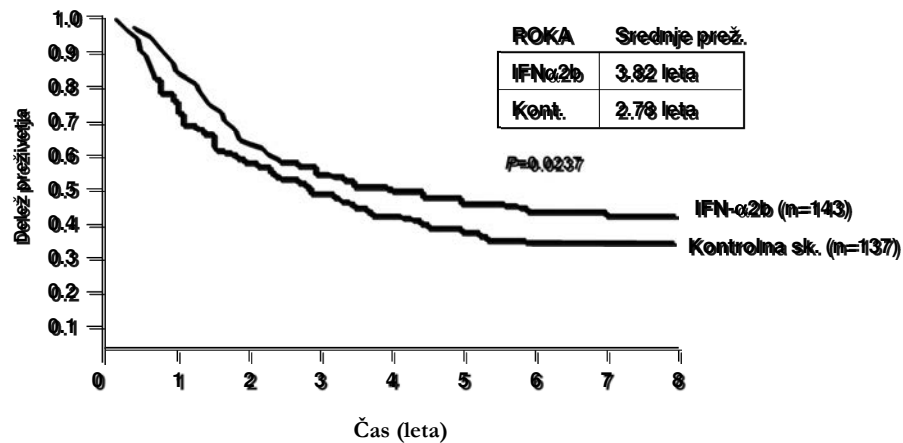
PREŽIVETJE BREZ PONOVIŠNE BOLEZNI

J Clin Oncol. 1996;14:7-17.

CELOKUPNO PREŽIVETJE

J Clin Oncol. 1996;14:7-17.

RELATIVNE KONTRAINDIKACIJE

- Kardiovaskularne bolezni
- Pulmonarne bolezni
- Jetrna disfunkcija
- Metabolne bolezni
- Psihiatrična stanja
- Slabo nadzorovana sladkorna bolezen
- Nepravilnosti delovanja ščitnice
- Autoimune bolezni

NAJPOGOSTEJŠI NEŽELENI UČINKI ZDRAVLJENJA z IFN-α2b

Simptomi	Znaki
Fatigue Mialgija Glavobol ↑ TT Mrzlica	Neutopenija/ ↑ AST/ALT Alopecija
} Gripozni sindrom	
Nausea/Vomiting Diareja Spr. volje/depresija Anoreksija	

Obvladovanje neželenih učinkov

- Uporaba paracetamola, antiemetikov
- Dobra hidracija
- Nesteroidni antirevmatiki pri glavobolu in mialgiji
- Pomen prehrane in prehranjevanja
- Zgodnja detekcija depresije
- Pravilne nega suhe kože

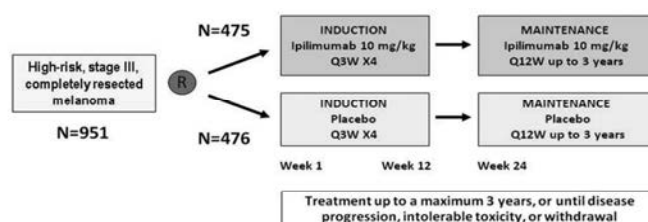
Učinkovito zdravljenje

je mogoče le z:

- Edukacijo bolnikov, podporo, motivacijo
- Sodelovanje bolnikov — večja dobrobit zdravljenja
- Zaupanje

Adjuvant ipilimumab versus placebo after complete resection of high-risk stage III melanoma (EORTC 18071): a randomised, double-blind, phase 3 trial (Eggermont AMM, et al, *Lancet Oncol* 2015; 16: 522–30)- 1

EORTC 18071/CA184-029: Study Design

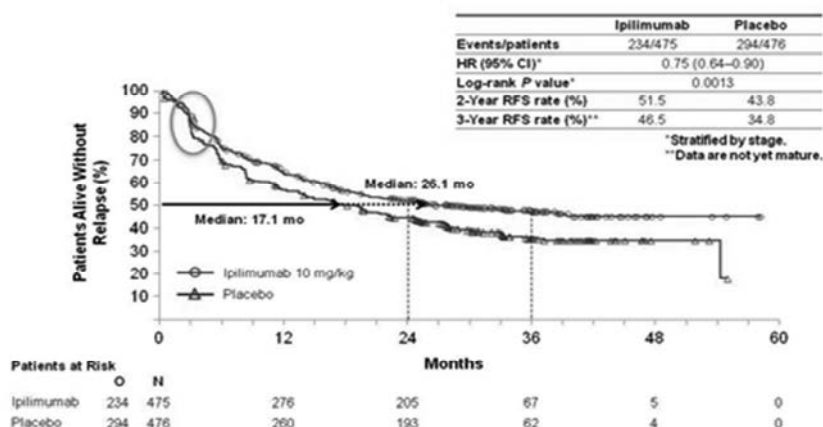

Stratification factors:

- Stage (IIIA vs IIIB vs IIIC 1-3 positive lymph nodes vs IIIC ≥4 positive lymph nodes)
- Regions (North America, European countries and Australia)

Eggermont AMM, et al, *Lancet Oncol* 2015; 16: 522–30)- 2

Primary Endpoint: Recurrence-free Survival (IRC)

Eggermont AMM, et al, *Lancet Oncol* 2015; 16: 522–30)- 2

Resolution of Grade 2-4 irAEs

	Ipilimumab (n=471)	Placebo (n=474)
Skin irAE		
N with event	129	14
Resolved, n (%)	115 (89.1)	13 (92.9)
Median, wks (95% CI)	5.5 (4.1–8.1)	2.6 (0.1–39.7)
Gastrointestinal irAE		
N with event	144	18
Resolved, n (%)	135 (93.8)	17 (94.4)
Median, wks (95% CI)	4.0 (2.7–5.1)	0.9 (0.4–1.9)
Hepatic irAE		
N with event	77	5
Resolved, n (%)	73 (94.8)	4 (80.0)
Median, wks (95% CI)	5.0 (3.7–8.4)	12.0 (1.1–NR)
Endocrine irAE		
N with event	134	5
Resolved, n (%)	75 (56.0)	4 (80.0)
Median, wks (95% CI)	31.0 (13.9–186.0)	12.6 (3.4–NR)

NR=not reached.

Eggermont AMM, et al, *Lancet Oncol* 2015; 16: 522–30)- 2

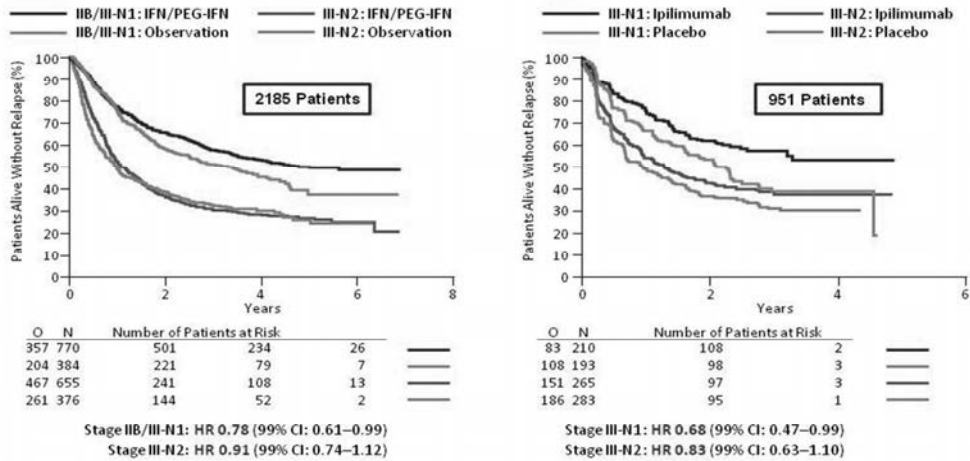
Adjuvant ipilimumab versus placebo after complete resection of high-risk stage III melanoma (EORTC 18071): a randomised, double-blind, phase 3 trial (Eggermont AMM, et al, *Lancet Oncol* 2015; 16: 522–30)- 1

- 951 pts, who underwent complete resection of stage III cutaneous melanoma (excluding lymph node metastasis ≤ 1 mm or in-transit metastasis alone), stage IIIA/IIIB/IIIC (42% ulcerated primary, and 58% macroscopic lymph node involvement) were randomized, stratified by stage and region, 1:1 to IPI 10 mg/kg (n=475) or PBO (n=476) q3w for 4 doses, then every 3 months for up to 3 years until completion, disease recurrence, or unacceptable toxicity. The primary endpoint was RFS, secondary endpoints included DFS, OS, and safety.
- Median FU 2.74 years
- Median RFS: ipilimumab vs placebo: 26.1 months vs 17.1 months (**HR 0.75; 95% CI 0.64–0.90; p=0.0013**)
- 3- year RFS: ipilimumab vs placebo: 46.55 vs 34.8%
- Toxicity G3- G4: gastrointestinal (16% vs 4%), hepatic (11% vs <1%), endocrine (8% vs 0%)

Subgroup Analyses of RFS: Microscopic (N1) vs Clinically Palpable (N2) Lymph Nodes

Interferon (IFN)/PEG-IFN
EORTC 18952/EORTC 18991¹

Ipilimumab
EORTC 18071

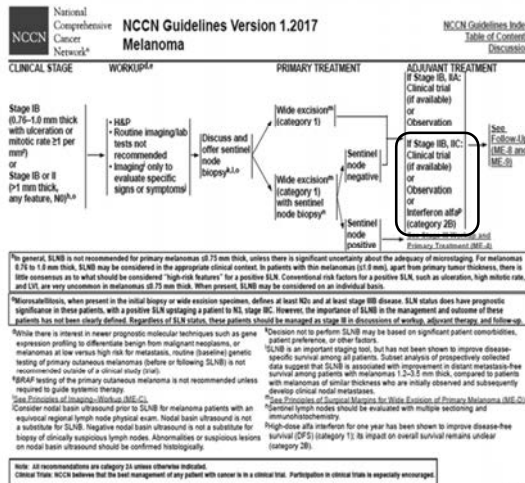
EORTC

¹Eggermont AM, et al. *Eur J Cancer* 2012;48:218–25.

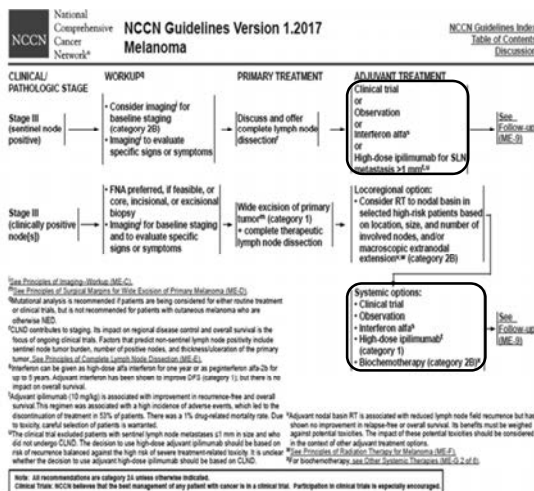
16

The future of cancer therapy

NCCN guidelines for adjuvant systemic therapy stage IIB, IIC

NCCN guidelines for adjuvant systemic therapy stage III

Zdravila v kliničnem preizkušanju

- Anti PD1:
  - pembrolizumab
  - nivolumab
- Anti PD-L1

ZAKLJUČKI

- Zdravljenje bolnikov z melanomom z visokim tveganjem za ponovitev bolezni z IFN- α 2b v visokih odmirkih po operaciji podaljša celokuno preživetje in preživetje do ponovitve bolezni.
- Glede na rezultate E1684 je zdravljenje z IFN- α 2b bilo registrirano v ZDA in v Evropi.
- IFN- α 2b v visokih odmirkih je trenutno edino priporočeno adjuvantno zdravljenje v Evropi, v ZDA že uporabljajo ipilimumab.

J Clin Oncol. 2000;18:2444-2458.

ZAKLJUČKI

- Rezultati kliničnih raziskav z ipilimumabom so pozitivni in so umeščeni v NCCN smernice. Zdravilo je registrirano za adjuvantno terapijo v ZDA, v EU še ne .
- Nova imunoterapija -anti PD1 protitelesa so v fazi kliničnih preizkušanj

Hvala za pozornost

ADJUVANTNO ZDRAVLJENJE MELANOMA PRIKAZ KLINIČNIH PRIMEROV

14. šola melanoma
10.3.2017

NEŽKA HRIBERNIK, DR.MED., ASIST.DR.MARTINA REBERŠEK,
DR.MED.

SEKTOR INTERNISTIČNE ONKOLOGIJE
ONKOLOŠKI INŠTITUT LJUBLJANA

KLINIČNA PRAKSA, PRIMER 1

45 – letna bolnica, st. po op. melanoma kože lumbalno desno, primarno stadij IIB

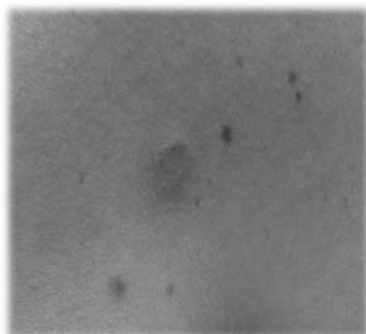
- 27.2.2013 operacija, 10.4.2013 reekscizija in biopsija varovalne bezgavke
- 27.5.2013 začetek aplikacij IFN- α 2b v visokih odmerkih
- 25.11.2013 znižanje odmerka s.c. aplikacij IFN- α 2b zaradi $\uparrow$ AST/ALT
- 23.12.2013 prehodna prekinitiv zaradi $\uparrow$ AST/ALT
- 17.1.2014 kontrola v ambulatni za nadaljevanje zdravljenja, pojav izpuščajev obeh goleni (pordelo, boleče, srbeče, trdo)

KLINIČNA PRAKSA, PRIMER 1

Slika prikazano z dovoljenjem
bolnice

KLINIČNA PRAKSA, PRIMER 1

Slike prikazane z dovoljenjem
bolnice.

KAKO UKREPATI?

1. Bolnico napotimo v urgentno dermatološko ambulanto, saj gre za življenje ogrožajoče stanje
2. Bolnico pod nujno napotimo k pulmologu na Kliniko Golnik, saj gre klinično za jasen nodozni eritem v sklopu sarkoidoze
3. Predpišemo kortikosteroidno mazilo
4. Dokončno prekinemo z IFN- α 2b, saj je bolnica verjetno alergična na IFN- α 2b
5. Zaenkrat ni razloga za prekinitve zdravljenja z IFN- α 2b, saj gre za eritematozni izpuščaj, ki se lahko pojavi med zdravljenjem IFN- α 2b

KLINIČNA PRAKSA, PRIMER 1 ERITEMATOZNI IZPUŠČAJ

- ▶ Ni razlog za prekinitve
- ▶ Ob simptomih s strani pljuč dodatna diagnostika (RTG p/c, meritve pljučne funkcije)
- ▶ 24.2.2014 ponovna kontrola v ambulanti, spontan regres kožnih infiltratov ob terapiji z IFN- α 2b

KLINIČNA PRAKSA, PRIMER 2

50 – letni bolnik, st. po op. kožnega melanoma desno ledveno, primarno st. IIIA (pT2aN1aM0)

- 16.9. – 21.10.2013: i.v. aplikacije IFN- α 2b v visokih odmerkih
- 28.10. – 22.12.2013: s.c. aplikacije IFN- α 2b
- 23.12.2013: TSH 0.01, T3 10.0, T4 27.8, ob tem brez kliničnih znakov in simptomov hipertiroze: prekinitvev terapije
- 6.1.2014: klinični znaki in simptomi hipertiroze
TSH <0.005, T3 29.3, T4 65.6, S-100 in LDH v mejah normale
Napotitev k tirologu (nujno): bazedovka, uveden tiamazol (Athyrazol®)
- 20.1.2014: na kontroli klinično izboljšanje,
TSH <0.005, T3 19.1, T4 42.4, LDH v mejah normale

KLINIČNA PRAKSA, PRIMER 2 HIPERTIROZA - KAKO UKREPATI?

1. Vseeno nadaljujemo z zdravljenjem z IFN- α 2b, saj so študije pokazale, da enoletno zdravljenje podaljša celokupno preživetje in čas do ponovitve bolezni
2. Zaključimo z adjuvantno terapijo z IFN- α 2b, saj gre za resen neželeni učinek zdravljenja

KLINIČNA PRAKSA, PRIMER 3

30 – letna bolnica z melanomom kože desne nadlahti, primarno st. IIIA (pT4aN1aM0), porod septembra 2013

- 19.7.2013 operacija, 7.10.2013 reekscizija
- 2.12. – 24.12.2013: 18x i.v. aplikacija IFN- α 2b
- 30.12.2013: utrujenost, oslabelost, obstipacija – prekinitvev IFN- α 2b
- 6.1.2014: v zadnjem tednu nespečnost, jokavost, zaskrbljenost, tiščanje v prsnem košu, jemala anksiolitik (Helex®)

KAKO UKREPATI?

1. Ne uvedemo s.c. IFN- α 2b, bolnico pod nujno napotimo na pregled pri psihiatrinji na oddelek za psiho-onkologijo, uvedemo antidepresiv
2. Bolnica najverjetneje ne spi zaradi dojenčka, zato svetujemo pregled pri pediatru, gospa pa naj nadaljuje z zdravljenjem z IFN- α 2b
3. Bolnico potolažimo, da so njene težave povsem običajne ob tem zdravljenju. S časom se bo ona in njena okolica navadila in sprejela, da je slabše razpoložena.

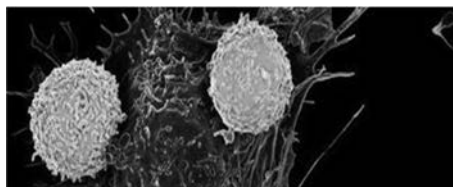
KLINIČNA PRAKSA, PRIMER 3 PSIHOZA, MOTNJA RAZPOLOŽENJA, SAMOMORILNOST

- ▶ 27.1.2014: hospitalizirana v PB v Vojniku zaradi psihoze s halucinacijami, samomorilnimi nagnjenji, uvedena večtirnna psihiatrična terapija
- 10.2.2014: še vedno v PB v Vojniku, psihično izboljšanje, zaključeno adjuvantno zdravljenje z IFN- α 2b, sledenje

VPRAŠANJA in KOMENTARJI

HVALA ZA POZORNOST

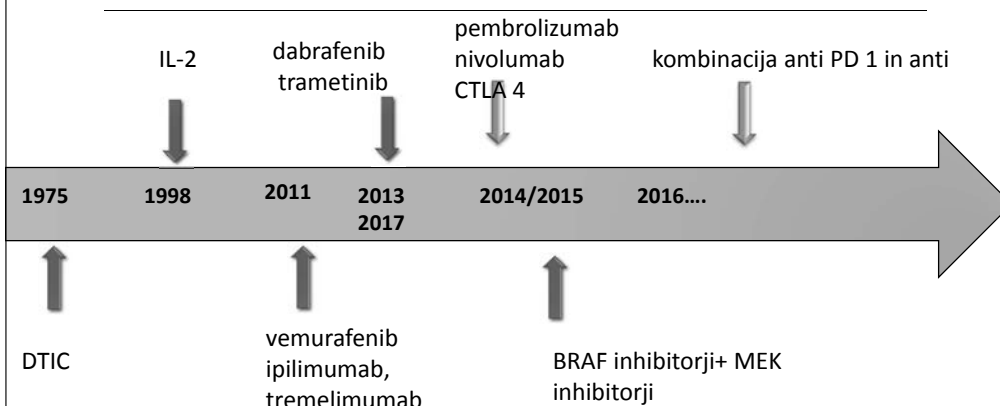

SISTEMSKO ZDRAVLJENJE NAPREDOVALEGA MELANOMA – KEMOTERAPIJA

13.šola melanoma 10.3.2017

ASIST.DR.MARTINA REBERŠEK, DR.MED.
SEKTOR INTERNISTIČNE ONKOLOGIJE
ONKOLOŠKI INŠTITUT LJUBLJANA

Razvoj sistemske terapije metastatskega melanoma

SISTEMSKO ZDRAVLJENJE METASTATSKEGA MELANOMA

Neozdravljiva bolezen

Slaba prognoza

Srednje preživetje z metastatsko boleznijo ~ 7- 9 mesecev

5- letno preživetje < 4 %

Najpogostejše lokalizacije:

- koža, podkožje, bezgavke v 50%
- CŽS v 40%
- pljuča v 18- 36%
- jetra
- kosti

TNM klasifikacija

National Comprehensive Cancer Network® NCCN Guidelines Version 1.2017 Staging Melanoma		National Comprehensive Cancer Network® NCCN Guidelines Version 1.2017 Staging Melanoma	
Table 1 American Joint Committee on Cancer (AJCC) TNM Staging System for Melanoma (7th ed., 2010)	Regional Lymph Nodes (N) NX Patients in whom the regional lymph nodes cannot be assessed (eg, previously removed for another reason) NO No regional metastases detected N1-3 Regional metastases based upon the number of metastatic nodes and presence or absence of intralymphatic metastases (in transit or satellite metastases) Note: N1-3 and a-c sub categories are assigned as shown below.	Distant Metastasis (M) M0 No detectable evidence of distant metastases M1a Metastases to skin, subcutaneous, or distant lymph nodes M1b Metastases to lung M1c Metastases to all other visceral sites or distant metastases to any site combined with an elevated serum LDH Note: Serum LDH is incorporated into the M category as shown below. M Classification Site Serum LDH M1a Distant skin, subcutaneous, or nodal mets Normal M1b Lung metastases Normal M1c All other visceral metastases Normal Any distant metastasis Elevated	Pathologic Staging** Stage 0 Tis NO MO Stage IA T1a NO MO Stage IB T1b NO MO Stage IIA T2a NO MO T2b NO MO T2c NO MO Stage IIB T3a NO MO T3b NO MO T3c NO MO Stage IIC T4a NO MO T4b NO MO Stage IIIA T1-4a N1a MO T1-4a N2a MO Stage IIIB T1-4b N1a MO T1-4b N2a MO T1-4a N1b MO T1-4a N2b MO T1-4a N2c MO Stage IIIC T1-4b N1b MO T1-4b N2b MO T1-4b N2c MO Any T N3 MO Any T Any N M1
T classification T1 Melanomas 1.0 mm or less in thickness T2 Melanomas 1.01-2.0 mm T3 Melanomas 2.01-4.0 mm T4 Melanomas more than 4.0 mm Note: a and b sub categories of T are assigned based on ulceration and number of mitoses per mm ² as shown below.	Ulceration Status/Notes NX 4 or more metastatic nodes, or matted nodes, or in transit met(s)/satellite(s) with metastatic node(s) *Micrometastases are diagnosed after sentinel lymph node biopsy and completion lymphadenectomy (if performed). **Macrometastases are defined as clinically detectable nodal metastases confirmed by therapeutic lymphadenectomy or when nodal metastasis exhibits gross extracapsular extension.	Absent Stage/Prognostic Groups Clinical Staging* Stage 0 Tis NO MO Stage IA T1a NO MO T1b NO MO T2a NO MO T2b NO MO T2c NO MO Stage IIB T3a NO MO T3b NO MO T3c NO MO Stage IIC T4a NO MO T4b NO MO T4c NO MO Stage II Any T Any N MO Stage IV Any T Any N M1	Clinical Staging* Tis NO MO T1a NO MO T1b NO MO T2a NO MO T2b NO MO T2c NO MO T3a NO MO T3b NO MO T3c NO MO T4a NO MO T4b NO MO T4c NO MO Any T Any N M1

TNM kriteriji

Skupine M glede na mesto zasevanja in vrednost LDH

- M1a → koža, podkožje, oddaljene bezgavke
- M1b → pljuča
- M1c → drugi visceralni organi ali več kot ena metastatska lokalizacija ali povišana LDH neodvisno od mesta zasevanja

1- letno preživetje 40- 60%

ZNAČILNOSTI MELANOMA STADIJA IV

Srednja starost ob diagnozi 40- 50 let

Srednje preživetje ~ 9 mesecev:

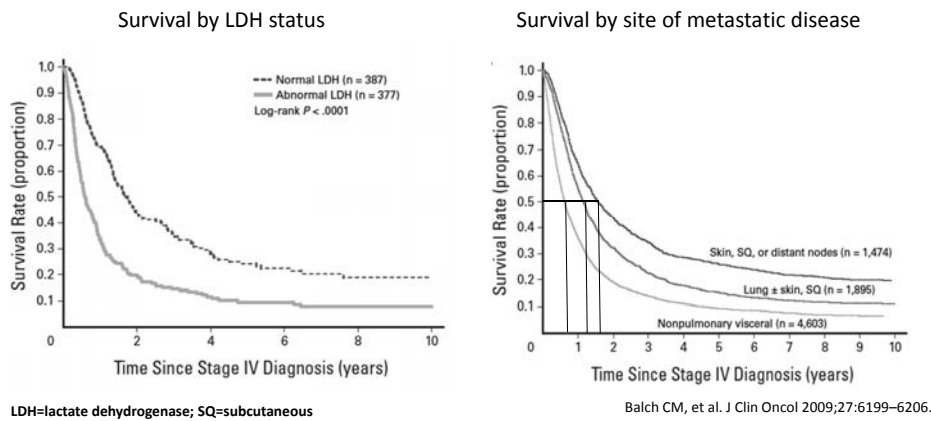
- Nevisceralne metastaze ~ 14 mesecev (M1a) in ~ 16 mesecev (M1b- pljuča)
- Visceralne metastaze ~ 7 mesecev (M1c)
- CŽS ~ 3 mesece

Preživetje odvisno od:

- mesta prvega razsoja
- števila metastatskih lokalizacij
- odgovora na zdravljenje na predhodno terapijo

Historically poor survival prognosis in Stage IV melanoma

Survival of patients with stage IV melanoma

ZDRAVLJENJE METASTATSKE BOLEZNI

Sistemska kemoterapija
Imunoterapija
Tarčna zdravila

IMUNOTERAPIJA in TARČNA ZDRAVILA

Anti CTLA 4 monoklonalna protitelesa (IPILIMUMAB, TREMELIMUMAB)
BRAF inhibitorji (VEMURAFENIB, DABRAFENIB)
MEK inhibitorji (TRAMETINIB, KOBIMETINIB)
Anti- PD- 1 monoklonalna protitelesa (PEMBROLIZUMAB, NIVOLUMAB)
Anti PD- L1 monoklonalna protitelesa v prihodnosti....

SISTEMSKA MONOKEMOTERAPIJA (1)

- Dakarbazin, temozolomid
- Analogi platine
- Analogi nitrozaureje
- Vinka alkaloidi
- Taksani

NCCN smernice za sistemsko kemoterapijo in imunoterapijo napredovalega in metastatskega melanoma - 2017

OTHER SYSTEMIC THERAPIES

Cytotoxic Regimens for Metastatic Disease¹

- Dacarbazine
- Temozolomide
- Paclitaxel
- Albumin-bound paclitaxel
- Carboplatin/paclitaxel

Biochemotherapy for Metastatic Disease¹

- Dacarbazine or temozolomide, and cisplatin or carboplatin, with or without vinblastine or nitrosourea, and IL-2 and interferon alfa-2b (category 2B)

DAKARBAZIN (DTIC)

---

objektivni odgovor na zdravljenje v 8- 20 %

~ 5% popolnih odgovorov

srednje trajanje odgovorov 4-6 mesecev

< 2% bolnikov preživi 6 let

- nobena klinična raziskava faze III ni pokazala pomembno daljšega preživetja z zdravljenjem z DTIC vs BSC

- dolgoletno edini odobren citostatik za zdravljenje metastatskega melanoma

obvladljivi neželeni učinki

TEMOZOLOMID

---

analog dakarbazina

v obliki tbl

prehaja skozi krvno- možgansko bariero

podobno učinkovit kot DTIC

manj ponovitev bolezni z napredovanjem v CŽS

ne izboljša pomembno preživetja in odgovora na zdravljenje v primerjavi z DTIC

SISTEMSKA MONOKEMOTERAPIJA (2)

Analogi platine:

-cisplatin, karboplatin učinkovita v 15- 20%, nekajmesečno trajanje odgovora

-oksaliplatin neučinkovit

Analogi nitrozaureje: karmustin, lomustin, semustin, fotemustin

fotemustin: najučinkovitejši,odgovor v 20-25%, popolni odgovor v 15 %

Vinka alkaloidi: odgovor v 14%

Taksani: odgovor v 16-17% (nab-paklitaksel v 22-26%)

KOMBINIRANA SISTEMSKA KEMOTERAPIJA IN IMUNOTERAPIJA

Polikemoterapija

CVD (cisplatin,vinblastin,DTIC) vs DTIC:

- odgovor v 19% vs 14% , brez razlike v trajanju odgovorov in preživetju bolnikov med obema skupinama

Dortmouthov režim (cisplatin,karmustin,DTIC)

- v kombinaciji s tamoksifenom vs polikemoterapija,odgovor v 30% vs 21%, v kombinaciji s tamoksifenom vs DTIC, odgovor 18.5% vs 10.2%

CVD (cisplatin,vinblastin,DTIC) vs CVD+ IL- 2+ IFN alfa: odgovor 25% vs 48%, srednje preživetje mesecev 9.2 vs 11.9 mesecev

Polikemoterapija v kombinaciji s hormonsko terapijo ali kombinaciji z imunoterapijo:

META- ANALIZA 6 randomiziranih kliničnih raziskav

• kemoterapija vs kemoterapija z imunoterapijo s ali brez tamoksifena → brez razlike v preživetju in učinkovitosti zdravljenja med skupinami

Sistemska kemoterapija	Odgovor na zdravljenje (%)	Srednje trajanje odgovora (meseči)
DTIC/temozolomid	8-20	4-6
CCV(cisplatin, CCNU, vinblastin)	~20	~3
Paklitaxel/karboplatin	~20	~3

ODGOVOR (%)

<u>Terapija</u>	<u>popolni</u>	<u>celokupni</u>
monokemoterapija	< 5	10- 20
imunoterapija	< 5	10- 20
kombinirana kemoterapija	~ 5	20- 40
kemoimunoterapija	10- 20	40- 60

ZAKLJUČKI O SISTEMSKI KEMOTERAPIJI METASTATSKEGA MELANOMA

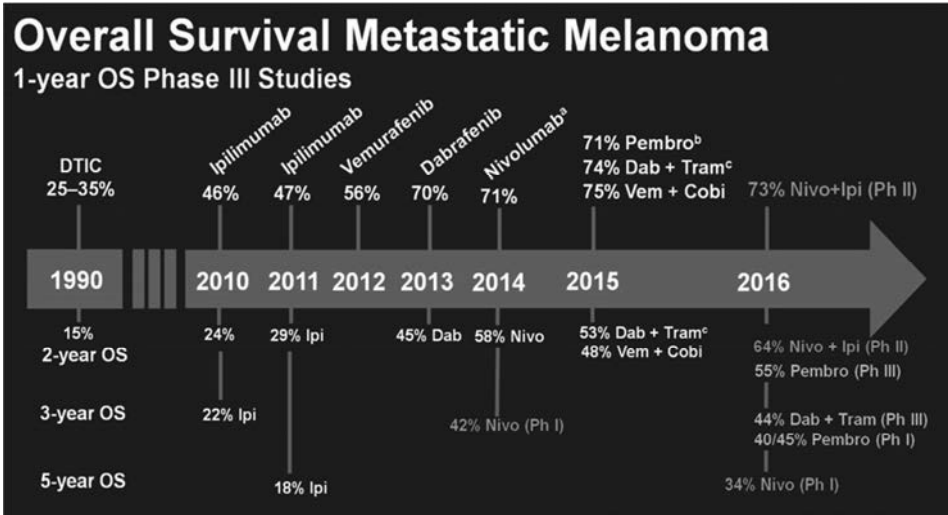

Sistemsko zdravljenje s kemoterapijo je malo učinkovito

Sistemsko kombinirano zdravljenje s kemoterapijo ne podaljša pomembno preživetja v primerjavi s kemoterapijo v monoterapiji, več je neželenih učinkov

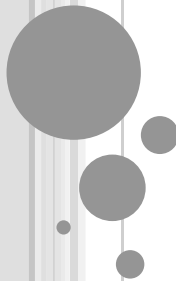
Paliativno sistemske zdravljenje v 2. ali 3.redu

HVALA ZA
POZORNOST

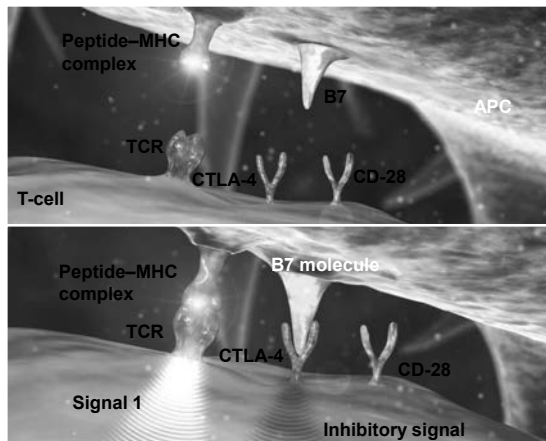

IMUNOTERAPIJA V ZDARVLJENJU MELANOMA

Prof.dr. Janja Ocvirk, dr.med.

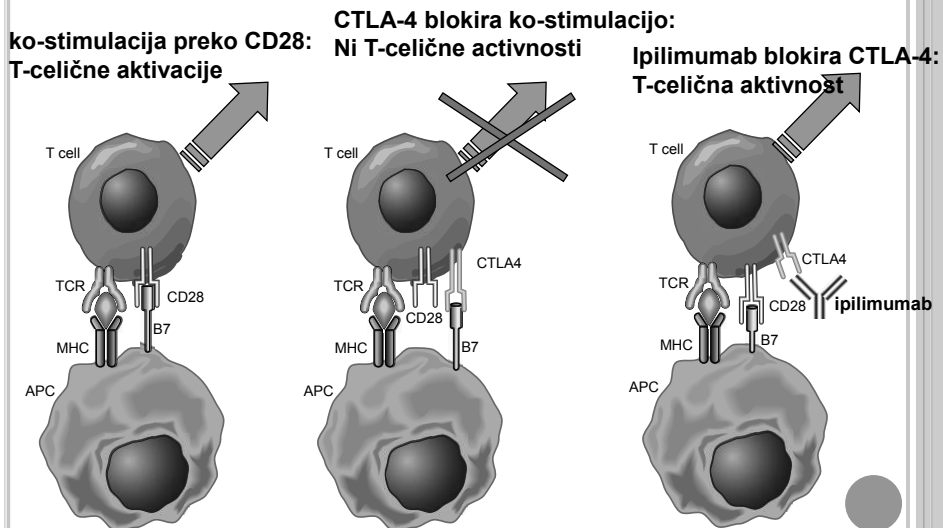
DELOVANJE CTLA-4 PRI IMUNSKEM ODGOVORU NA TUMOR

Vezava B7 na CTLA-4 namesto na CD-28 prepreči kostimulacijski signal in inducira inhibični učinek na T-celično aktivacijo in proliferacijo¹

¹Gabriel EM & Lattime EC. Clin Cancer Res 2007; 13 (3): 785-788.

IPILIMUMAB BLOKIRA NEGATIVNI SIGNAL CTLA4

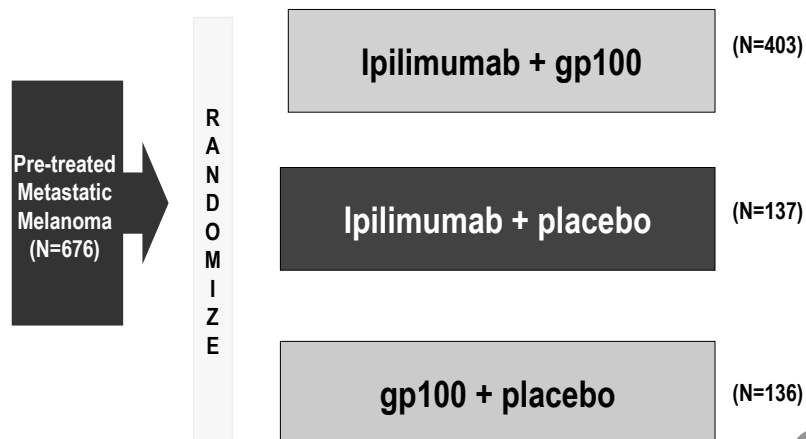

Adapted from Lebbé et al. ESMO 2008

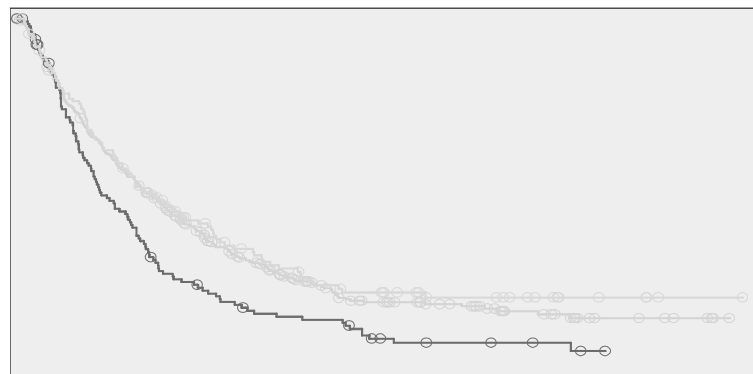
IPILIMUMAB

- Protitelo proti CTLA- 4
- Klinična raziskava faze III:
- Ipilimumab+ gp 100 vs. Ipilimumab vs. Gp 100
- Dobrobit na preživetje (44% vs 46% vs 25%),., odgovor na zdravljenje, kontrolo bolezni (20,1% vs. 28,5% vs. 11%)

MDX010-20: STUDY DESIGN

KAPLAN-MEIER ANALIZA PREŽIVETJA

	1	2	3	4
Survival Rate	Yr	Years	Years	Years
	Ipilimumab + gp100 N=403	Ipilimumab + placebo N=137	Ipilimumab + placebo N=137	gp100 + placebo N=136
1 year	44%	46%	46%	25%
2 year	22%	24%	24%	14%

NEŽELENI UČINKI IPILIMUMABA

Večinoma nastajajo zaradi imunskega odgovora:

- Gastrointestinalni- driska, kolitis
- Kožni – srbečica, urtika
- Endokrini – hipotiroidizem, hipopituitarizem

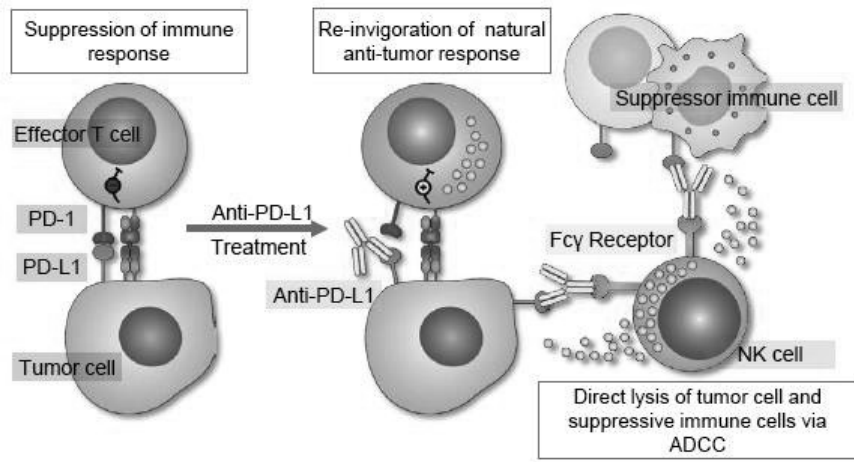
IPILIMUMAB + DTIC

THE NEW ENGLAND JOURNAL OF MEDICINE
ORIGINAL ARTICLE
Ipilimumab plus Dacarbazine for Previously Untreated Metastatic Melanoma
Caroline Robert, M.D., Ph.D., Luc Thomas, M.D., Ph.D., Igor Bondarenko, M.D., Ph.D., Steven O'Day, M.D., Jeffrey Weber, M.D., Ph.D., Claus Garbe, M.D., Celeste Lebbe, M.D., Ph.D., Jean-François Baurain, M.D., Ph.D., Alessandro Testori, M.D., Jean-Jacques Grob, M.D., Neville Davidson, M.D., Jon Richards, M.D., Ph.D., Michele Maio, M.D., Ph.D., Axel Hauschild, M.D., Wilson H. Miller, Jr., M.D., Ph.D., Pierre Gasson, M.D., Ph.D., Michel Leston, M.D., Kani Harmanakaya, M.D., Rami Ibrahim, M.D., Stephen Francis, M.Sc., Tai-Tsang Chen, Ph.D., Rachel Humphrey, M.D., Axel Hoos, M.D., Ph.D., and Jedd D. Wolchok, M.D., Ph.D.

- Klinična raziskava faze III v 1. liniji metastatskega melanoma ne glede na BRAF mutacijo
- Ipilimumab + DTIC vs DTIC
- Kombinirano zdravljenje podaljša celokupno preživetje – HR 0,72, p=0,0009
- Trajanja odgovora na zdravljenje 19,3 meseca vs. 8,1 meseca

- Anti PD-1
  - nivolumab
  - pembrolizumab
- Anti PD-L1(v fazi kliničnih preizkušanj)
  - atezolizumab
  - BMS-936559

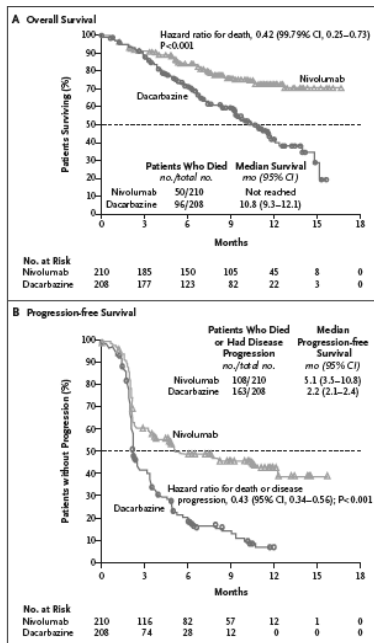

CHECKMATE 066

ORIGINAL ARTICLE

Nivolumab in Previously Untreated Melanoma without BRAF Mutation

Caroline Robert, M.D., Ph.D., Georgia V. Long, M.D., Ph.D., Benjamin Brady, M.D., Caroline Durrain, M.D., Michèle Maio, M.D., Laurent Mortier, M.D., Justo C. Hwang, M.D., Piotr Rudnikowski, M.D., Ph.D., Cristina Santoni, M.D., Ph.D., Ewa Kallala-Wieczocha, M.D., Ph.D., Kary J. Searles, M.D., Michael B. Herzig, M.D., Ph.D., Gabriela Lohik, M.D., Ph.D., Julia Chalfin, M.D., Ph.D., Catalin Mihajdolis, M.D., Vanna Chaitan-Silani, M.D., Corrado Masci, M.D., Ph.D., Francesco Cognigni, M.D., Ana Arance, M.D., Ph.D., Henrik Schmidt, M.D., D.M.Sc., Erik Schumacher, M.D., Helen Cogges, M.D., Lotta Lundgren-Ellison, M.D., Christina Horak, Ph.D., Brian Shurley, Ph.D., Ian M. Warren, M.D., Victoria Robinson, M.D., and Paolo A. Ascierto, M.D.

Table 3. Adverse Events.^a

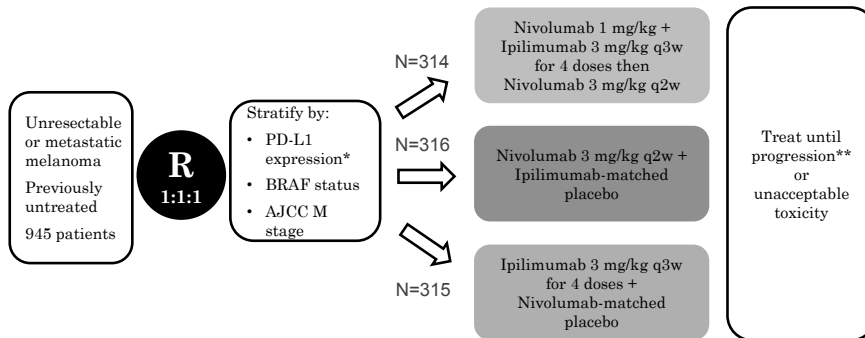
Event	Nivolumab (N=206)		Dacarbazine (N=205)	
	Any Grade	Grade 3 or 4 no. of patients with event (%)	Any Grade	Grade 3 or 4
Any adverse event	192 (93.2)	70 (34.0)	194 (94.6)	78 (38.0)
Treatment-related adverse event [†]	153 (74.3)	24 (11.7)	155 (75.6)	36 (17.6)
Fatigue	41 (19.9)	0	30 (14.6)	2 (1.0)
Pruritus	35 (17.0)	1 (0.5)	11 (5.4)	0
Nausea	34 (16.5)	0	85 (41.5)	0
Diarrhea	33 (16.0)	2 (1.0)	32 (15.6)	1 (0.5)
Rash	31 (15.0)	1 (0.5)	6 (2.9)	0
Weight loss	22 (10.7)	0	1 (0.5)	0
Constipation	22 (10.7)	0	25 (12.2)	0
Alopecia	21 (10.2)	0	25 (12.2)	1 (0.5)
Vomiting	13 (6.3)	1 (0.5)	43 (21.0)	1 (0.5)
Neutropenia	0	0	23 (11.2)	9 (4.4)
Thrombocytopenia	0	0	21 (10.2)	10 (4.9)
Adverse event leading to discontinuation of treatment	14 (6.8)	12 (5.8)	24 (11.7)	19 (9.3)
Serious adverse event				
Any event	64 (31.1)	43 (20.9)	78 (38.0)	54 (26.3)
Treatment-related event	19 (9.2)	12 (5.8)	18 (8.8)	12 (5.9)

^aThe severity of adverse events was graded according to the National Cancer Institute Common Terminology Criteria for Adverse Events, version 4.0.³⁰
[†]The treatment-related adverse events listed here were reported in at least 10% of the patients in either study group.

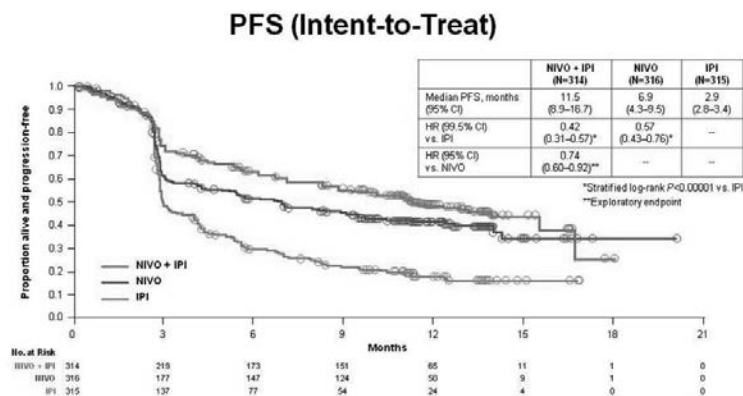
CheckMate 067

STUDY DESIGN

Randomized, double-blind, phase III study to compare nivolumab + ipilimumab or nivolumab alone to ipilimumab alone:

*Verified PD-L1 assay with 5% expression level was used for stratification of patients; validated PD-L1 assay was used for efficacy analyses
 **Patients could have been treated beyond progression under protocol-defined circumstances

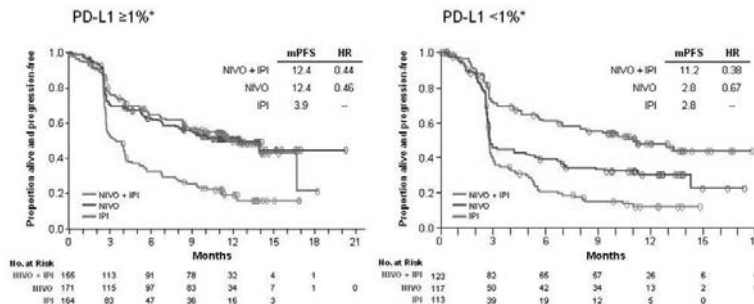
Response to Treatment

	NIVO + IPI (N=314)	NIVO (N=316)	IPI (N=315)
ORR, % (95% CI)*	57.6 (52.0–63.2)	43.7 (38.1–49.3)	19.0 (14.9–23.8)
Two-sided P value vs IPI	<0.001	<0.001	--
Best overall response — %			
Complete response	11.5	8.9	2.2
Partial response	46.2	34.8	16.8
Stable disease	13.1	10.8	21.9
Progressive disease	22.6	37.7	48.9
Unknown	6.7	7.9	10.2
Duration of response (months)			
Median (95% CI)	NR (13.1, NR)	NR (11.7, NR)	NR (6.9, NR)

*By RECIST v1.1.
NR, not reached.

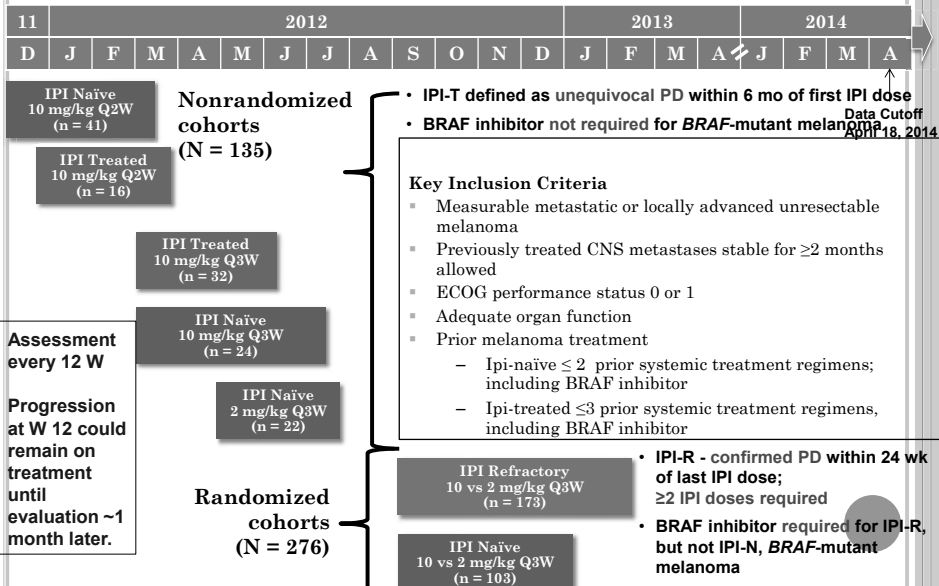
Presented By Jedd Wolchok at 2015 ASCO Annual Meeting

PFS by PD-L1 Expression Level (1%)

Presented By Jedd Wolchok at 2015 ASCO Annual Meeting

KEYNOTE-001: MELANOMA COHORTS (N = 411)

Presented by: Antoni Ribas, MRL Laboratory, data on file

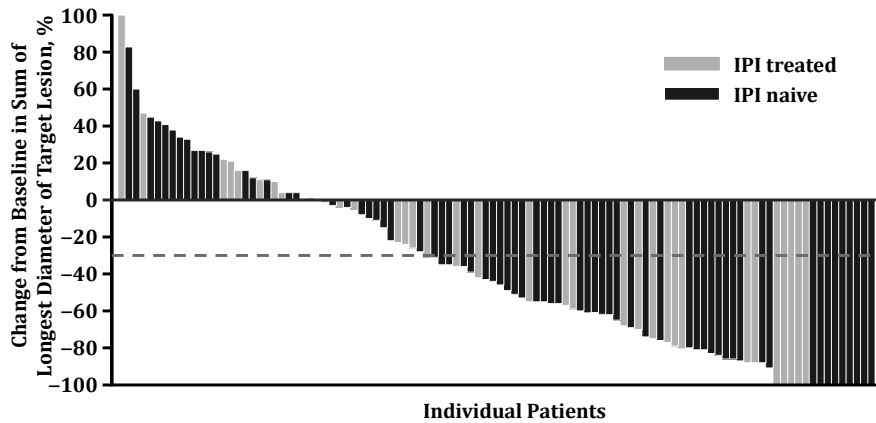

PN001 PART B1:
DRUG-RELATED ADVERSE EVENTS (N = 135)¹

Adverse Event	All Grades, n (%)	Grade 3-4, n (%)
Any	107 (79)	17 (13)
Fatigue	41 (30)	2 (1)
Rash	28 (21)	3 (2)
Pruritus	28 (21)	1 (1)
Diarrhea	27 (20)	1 (1)
Myalgia	16 (12)	0
Headache	14 (10)	0
Increased AST	13 (10)	2 (1)
Asthenia	13 (10)	0
Nausea	13 (10)	0
Vitiligo	12 (9)	0
Hypothyroidism	11 (8)	1 (1)
Increased ALT	11 (8)	0
Cough	11 (8)	0
Pyrexia	10 (7)	0
Chills	9 (7)	0
Abdominal pain	7 (5)	1 (1)

1. Hamid O et al. *N Engl J Med.* 2013;369:134–144.

MAXIMUM PERCENT CHANGE FROM BASELINE IN TUMOR SIZE EVALUABLE PATIENTS^A
(CENTRAL REVIEW, RECIST v1.1)

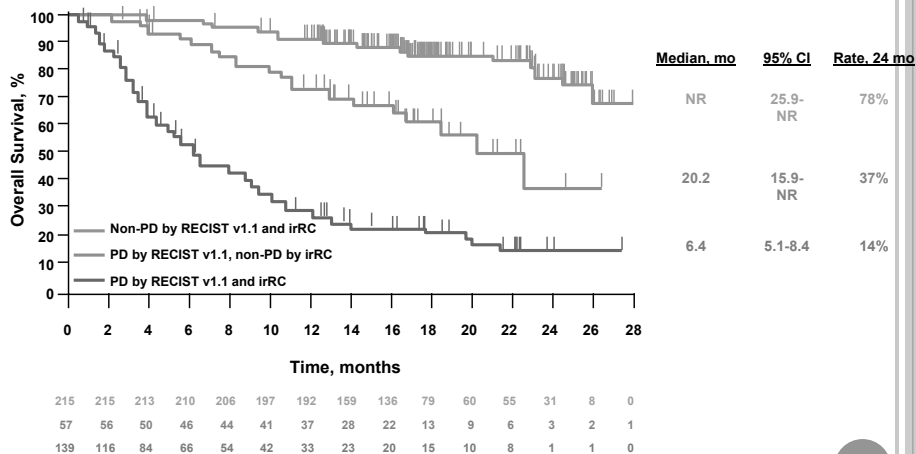
Treatment with MK-3475 produced a reduction in tumor size in 74% of evaluable patients

Percentage changes >100% were truncated at 100%. Horizontal dotted line represents -30%.
Analysis cut-off date: July 26, 2013. ^AEvaluable patients were those with measurable disease at baseline per central review.

Robert C, et al. *Pigment Cell Melanoma Res.* 2013, 26(6): 993 (abst)., Merck Research Laboratory, Data on File

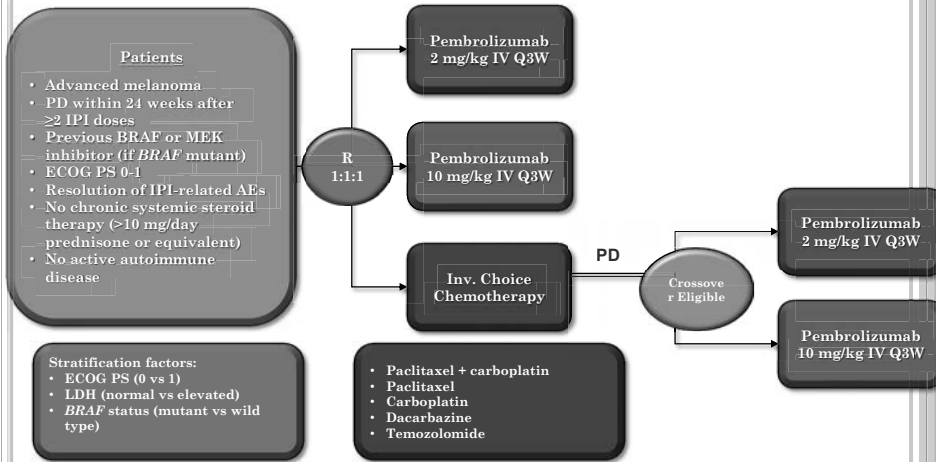
23

KAPLAN-MEIER ESTIMATES OF OS BASED ON RESPONSE PER RECIST v1.1 AND irRC^A

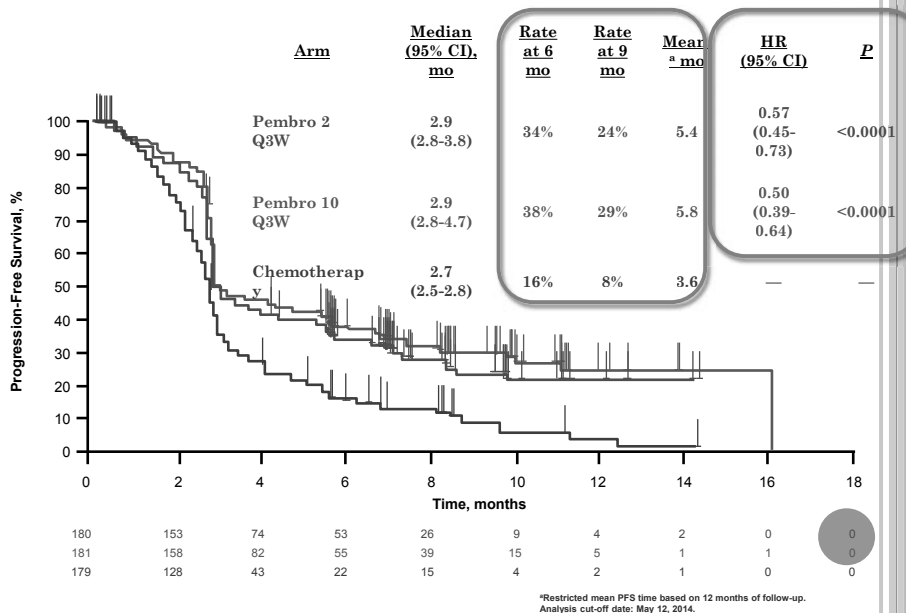
^AAssessed per central review.
Analysis cut-off date: April 18, 2014.
Hodi FS et al. Presented at: SITC 29th Annual Meeting & Associated Programs; November 6-9, 2014; National Harbor, MD, USA.

**KEYNOTE-002 (NCT01704287):
INTERNATIONAL, RANDOMIZED, PIVOTAL STUDY**

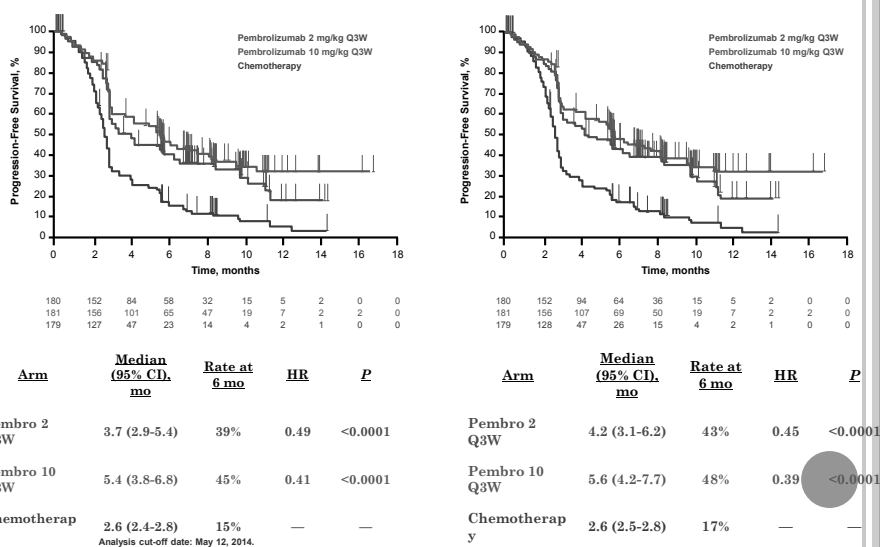

- Primary end points: PFS and OS
- Secondary end points: ORR, duration of response, safety
- Prespecified exploratory end point: health-related quality of life at week 12 (HRQoL)

PRIMARY END POINT: PFS (RECIST v1.1, CENTRAL REVIEW)

RECIST v1.1 PFS ASSESSED BY INVESTIGATOR   **Modified RECIST v1.1 PFS ASSESSED BY INVESTIGATOR**

OVERALL RESPONSE RATE

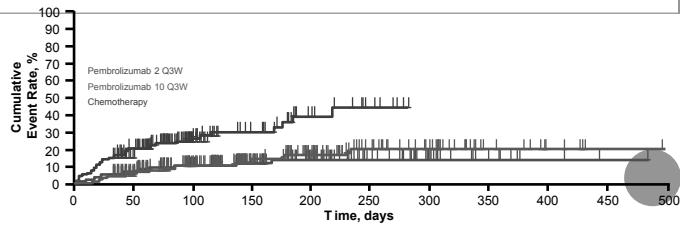
	Pembrolizumab 2 Q3W n = 180	Pembrolizumab 10 Q3W n = 181	Chemotherapy n = 179
Best overall response			
Complete response	2%	3%	0%
Partial response	19%	23%	4%
Stable disease	47%	48%	62%
Not evaluable	14% ^a	10%	15%
ORR (95% CI)	21% (15%-28%)	25% (19%-32%)	4% (2%-9%)
Duration of response, wk			
Median	NR	NR	37
Range	6+ to 50+	5+ to 48+	7+ to 41
Ongoing responses	92%	87%	63%

^aIncludes patients with no disease and no assessment
Analysis cut-off date: May 12, 2014.

SUMMARY OF EXPOSURE AND TREATMENT-RELATED AEs

	Pembrolizumab 2 Q3W n = 178	Pembrolizumab 10 Q3W n = 179	Chemotherapy n = 171
Exposure, days			
Median (range)	112.5 (1-499)	145 (1-505)	61 (1-335)
Mean (SD)	144.2 (107.7)	157.0 (115.1)	75.5 (66.4)
Any grade AE	121 (68%)	133 (74%)	138 (81%)
Grade 3-5 AE	20 (11%)	25 (14%)	45 (26%)
Serious AE	14 (8%)	20 (11%)	17 (10%)
AE leading to death	1 (<1%)	0 (0%)	0 (0%)
AE leading to discontinuation	5 (3%)	12 (7%)	10 (6%)

Time to First Treatment-Related Grade 3-5 AE

Analysis cut-off date: May 12, 2014.

178	154	117	83	58	35	19	9	4	2	1
179	156	121	89	67	42	29	12	6	2	1
171	121	44	28	13	6	0	0	0	0	0

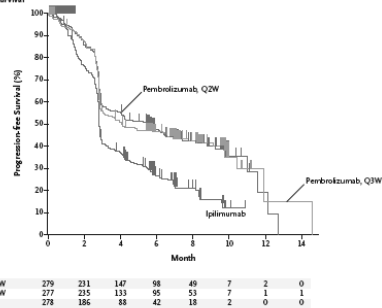
THE NEW ENGLAND JOURNAL OF MEDICINE

ORIGINAL ARTICLE

Pembrolizumab versus Ipilimumab in Advanced Melanoma

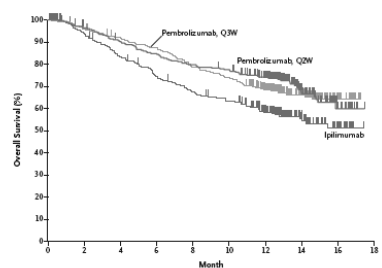
Caroline Robert, M.D., Ph.D., Jacob Schachtel, M.D., Georgia V. Long, M.D., Ph.D., Ana Arance, M.D., Ph.D., Jean Jacques Grob, M.D., Ph.D., Laurent Mortier, M.D., Ph.D., Adil Dhalluin, M.D., Matteo S. Carfino, M.B., B.S., Catherine Michiel, M.D., Ph.D., Michal Lotan, M.D., James Larkin, M.D., Ph.D., Paul Lorigan, M.D., Bart Neyns, M.D., Ph.D., Christian U. Blank, M.D., Ph.D., Omid Hamid, M.D., Christine Hains, M.D., Ronnie Shargita Romnac, M.D., Michele Knob, B.S., B.S.M., Honghong Zhou, Ph.D., Nagata Ibrahim, M.D., Scott Ebbinghaus, M.D., and Antoni Ribas, M.D., Ph.D., for the KEYNOTE-006 investigators*

A Progression-free Survival

No. at Risk	278	231	147	98	49	7	2	0
Pembrolizumab, Q2W	278	231	147	98	49	7	2	0
Pembrolizumab, Q3W	277	235	133	66	53	7	1	1
Ipilimumab	278	186	88	42	18	2	0	0

B Overall Survival

No. at Risk	279	264	248	231	219	212	177	67	19	0
Pembrolizumab, Q2W	279	264	248	231	219	212	177	67	19	0
Pembrolizumab, Q3W	277	264	251	238	215	202	158	71	18	0
Ipilimumab	278	242	212	188	169	157	117	51	17	0

Figure 1. Kaplan-Meier Estimates of Progression-free and Overall Survival.

Shown are rates of progression-free survival as of September 3, 2014 (Panel A), and overall survival as of March 3, 2015 (Panel B), in the intention-to-treat population among patients receiving pembrolizumab every 2 weeks (Q2W) or every 3 weeks (Q3W) or ipilimumab.

Table 2. Adverse Events in the As-Treated Populations.*

Adverse Event	Pembrolizumab Every 2 Wk (N=274)		Pembrolizumab Every 3 Wk (N=277)		Ipilimumab (N=256)	
	Any Grade	Grade 3-5	Any Grade	Grade 3-5	Any Grade	Grade 3-5
Related to treatment†						
Any	221 (79.5)	37 (13.3)	202 (72.9)	28 (10.1)	187 (73.0)	51 (19.9)
Occurring in ≥10% of patients in any study group						
Fatigue	58 (20.9)	0	53 (19.1)	1 (0.4)	39 (15.2)	3 (1.2)
Diarrhea	47 (16.9)	7 (2.5)	40 (14.4)	3 (1.1)	58 (22.7)	8 (3.1)
Rash	41 (14.7)	0	37 (13.4)	0	37 (14.5)	2 (0.8)
Pruritus	40 (14.4)	0	39 (14.1)	0	65 (25.4)	1 (0.4)
Asthenia	32 (11.5)	1 (0.4)	31 (11.2)	0	16 (6.3)	2 (0.8)
Nausea	28 (10.1)	0	31 (11.2)	1 (0.4)	22 (8.6)	1 (0.4)
Arthralgia	26 (9.4)	0	32 (11.6)	1 (0.4)	13 (5.1)	2 (0.8)
Vitiligo	25 (9.0)	0	31 (11.2)	0	4 (1.6)	0
Adverse event of special interest‡						
Hypothyroidism	28 (10.1)	1 (0.4)	24 (8.7)	0	5 (2.0)	0
Hyperthyroidism	18 (6.5)	0	9 (3.2)	0	6 (2.3)	1 (0.4)
Colitis	5 (1.8)	4 (1.4)	10 (3.6)	7 (2.5)	21 (8.2)	18 (7.0)
Hepatitis	3 (1.1)	3 (1.1)	5 (1.8)	5 (1.8)	3 (1.2)	1 (0.4)
Hypophysitis	1 (0.4)	1 (0.4)	2 (0.7)	1 (0.4)	6 (2.3)	4 (1.6)
Pneumonitis	1 (0.4)	0	5 (1.8)	1 (0.4)	1 (0.4)	1 (0.4)
Type 1 diabetes mellitus	1 (0.4)	1 (0.4)	1 (0.4)	1 (0.4)	0	0
Uveitis	1 (0.4)	0	3 (1.1)	0	0	0
Myositis	0	0	2 (0.7)	0	1 (0.4)	0
Nephritis	0	0	1 (0.4)	0	1 (0.4)	1 (0.4)

* The relationship between an adverse event and a study drug was attributed by the investigator. Events are listed in order of descending frequency in the group receiving pembrolizumab every 2 weeks, except for hypothyroidism, hyperthyroidism, and colitis, which are reported as adverse events of special interest.
 † The listed adverse events of special interest include related terms and are provided regardless of attribution to a study drug. Events are listed in order of descending frequency in the group receiving pembrolizumab every 2 weeks.

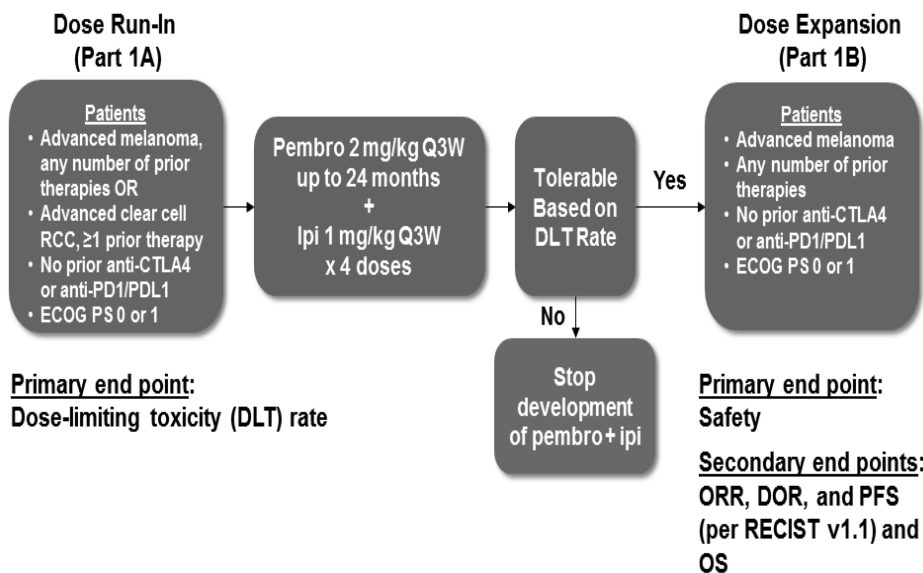
G V Long et al. SMR 2015.

KEYNOTE-029: Pembrolizumab + Low-Dose Ipilimumab for Advanced Melanoma

Georgina V. Long, Matteo S. Carlino, Victoria Atkinson,
Jonathan Cebon, Michael Jameson, Bernie Fitzharris,
Catriona McNeil, Andrew Hill, Antoni Ribas, John A. Thompson,
Wen-Jen Hwu, F. Stephen Hodi, Toni K. Choueiri,
Alexander M. Menzies, Alexander Guminski, Richard Kefford,
Babak Tamjid, Archana Srivastava, David Gibbs,
Anna J. Lomax, Xinxin Shu, Rodolfo F. Perini,
Nageatte Ibrahim, Michael Atkins

G V Long et al. SMR 2015.

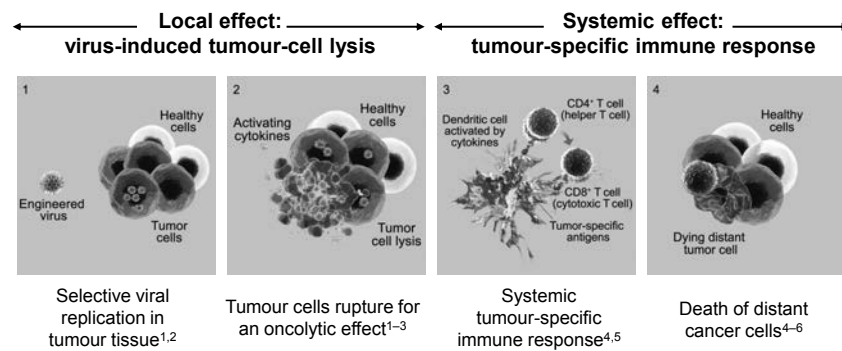
KEYNOTE-029: Study Design

- Pembrolizumab 2 mg/kg + ipilimumab 1 mg/kg is tolerable
  - 72% received all 4 ipilimumab doses
  - 36% incidence of grade 3-4 treatment-related AEs
  - 54% incidence of immune-mediated AEs (17% grade 3-4)
- Pembrolizumab 2 mg/kg + ipilimumab 1 mg/kg provided an ORR of 56%, comparable to that previously reported for nivolumab 1 mg/kg + ipilimumab 3 mg/kg^{1,2}
- Efficacy, safety, and biomarkers to be further analyzed in the full expansion cohort of 153 patients

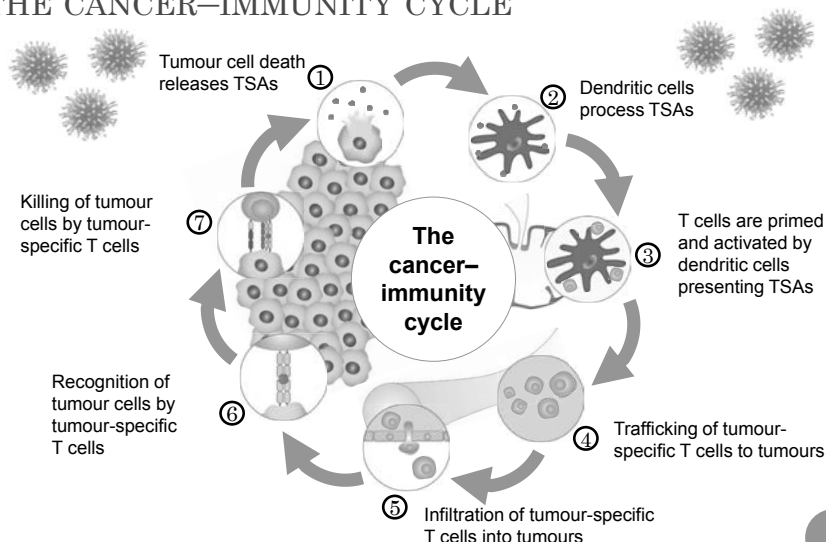
1. Postow MA et al. *N Engl J Med*. 2015;372:2006-17.
 2. Larkin J et al. *N Engl J Med*. 2015;373:23-34.

T-VEC – AN HSV-1-DERIVED ONCOLYTIC IMMUNOTHERAPY DESIGNED TO PRODUCE LOCAL AND SYSTEMIC EFFECTS

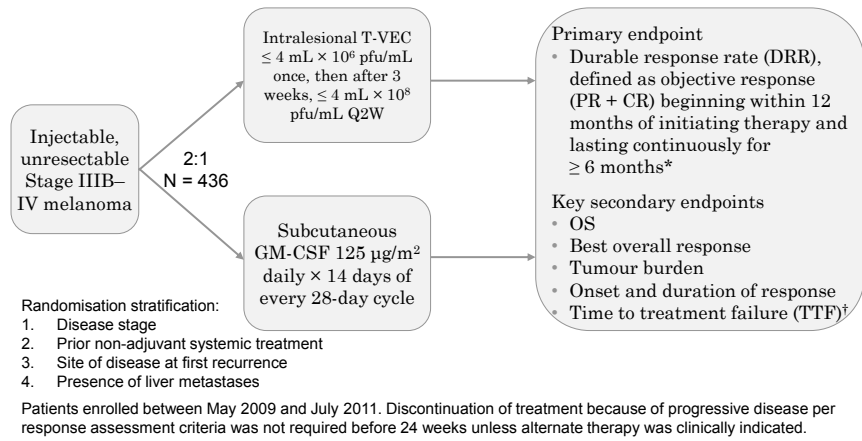
Proposed mechanism of action for T-VEC.
 1. Hawkins LK, et al. *Lancet Oncol* 2002;3:17–26; 2. Fukuhara H, Todo T. *Curr Cancer Drug Targets* 2007;7:149–155;
 3. Pol JG, et al. *Virus Adapt Treat* 2012;4:1–21; 4. Melcher A, et al. *Mol Ther* 2011;19:1008–16;
 5. Dranoff G. *Oncogene* 2003;22:3188–92; 6. Liu BL, et al. *Gene Ther* 2003;10:292–303.

POTENTIAL ACTION POINTS OF T-VEC TO ENHANCE THE CANCER–IMMUNITY CYCLE

Adapted from Chen DS, Mellman I. *Immunity* 2013;39:1–10;
 Liu BL, et al. *Gene Ther* 2003;10:292–303.

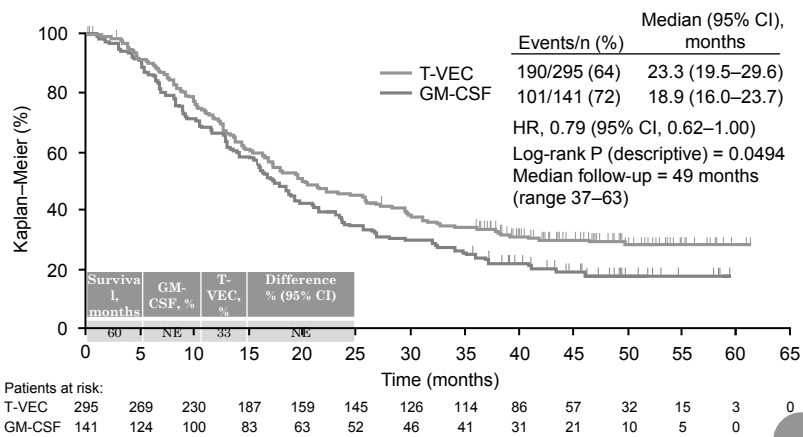
STUDY DESIGN AND ENDPOINTS

*Responses were determined using modified WHO criteria by a blinded EAC. †TTF was defined as time from baseline to first clinically relevant disease progression for which no objective response was subsequently achieved or until death. EAC, endpoint assessment committee; OPTIM, OncoVEX⁰¹⁵ Pivotal Trial in Melanoma.

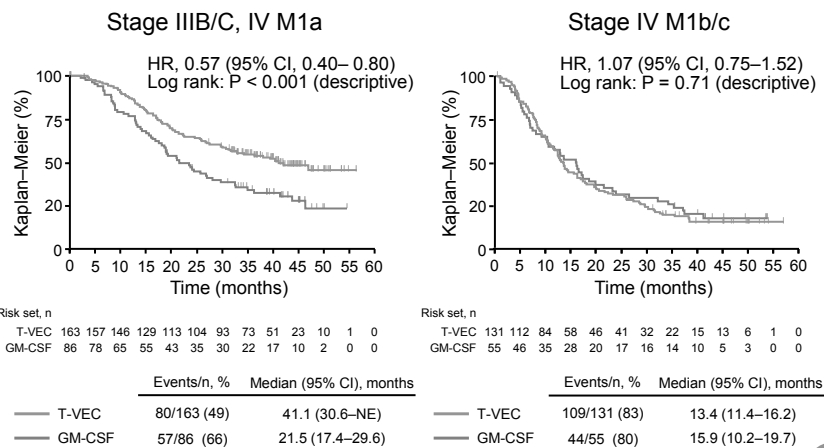
Andtbacka RHI, et al. J Clin Oncol 2015 [Epub ahead of print].

CLINICALLY MEANINGFUL IMPROVEMENT IN FINAL OVERALL SURVIVAL ANALYSIS WITH T-VEC VS GM-CSF

Andtbacka RHI, et al. SITC 2014: Abstract P263.

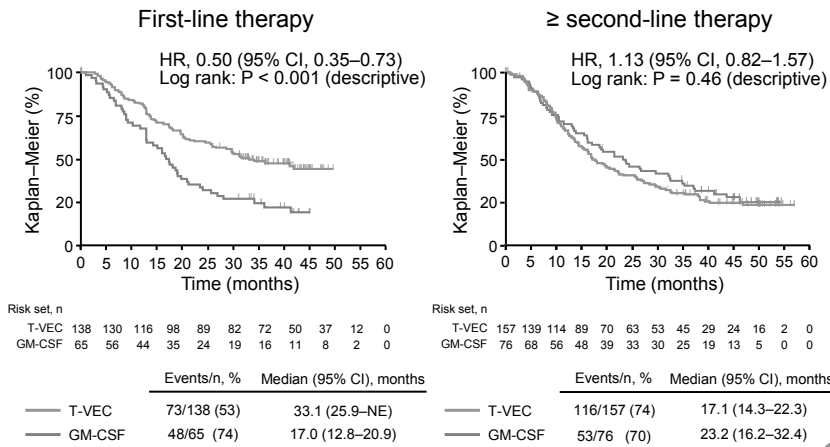
EXPLORATORY SUBGROUP ANALYSIS OF OS BY DISEASE STAGE

NE, not evaluable.

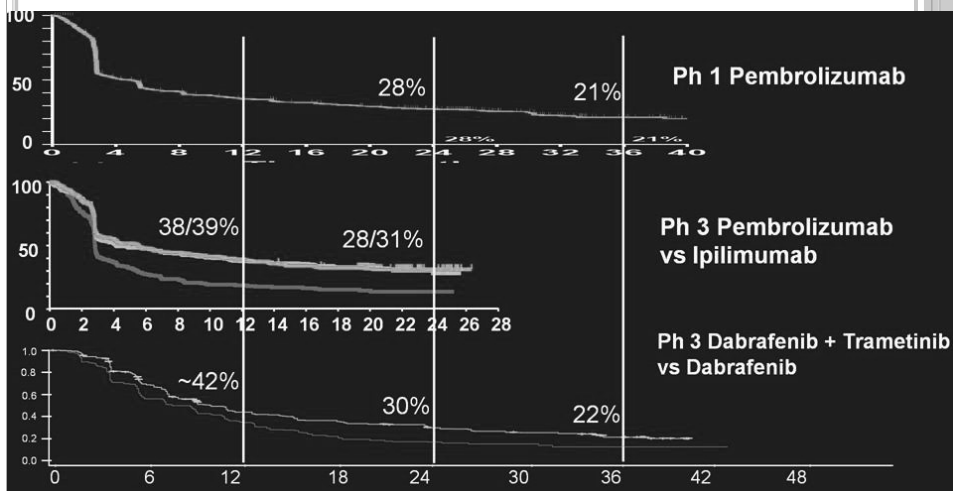
Andtbacka RHI, et al. J Clin Oncol 2015 [Epub ahead of print].

EXPLORATORY SUBGROUP ANALYSIS OF OS BY TREATMENT LINE

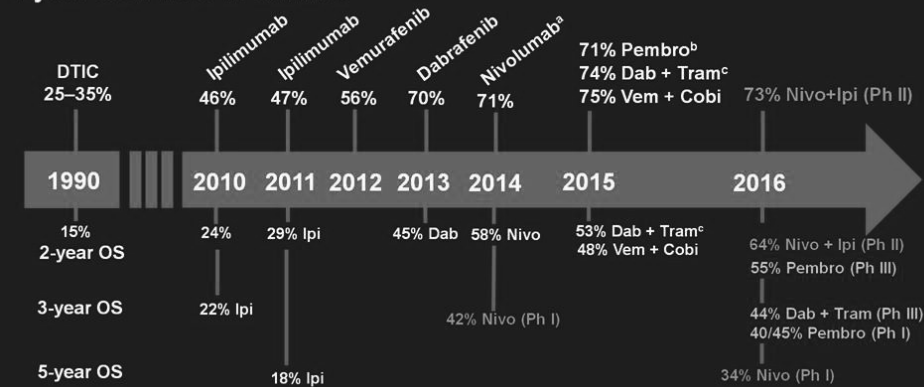
Andtbacka RHI, et al. J Clin Oncol 2015 [Epub ahead of print].

PFS UPDATE

Overall Survival Metastatic Melanoma

1-year OS Phase III Studies

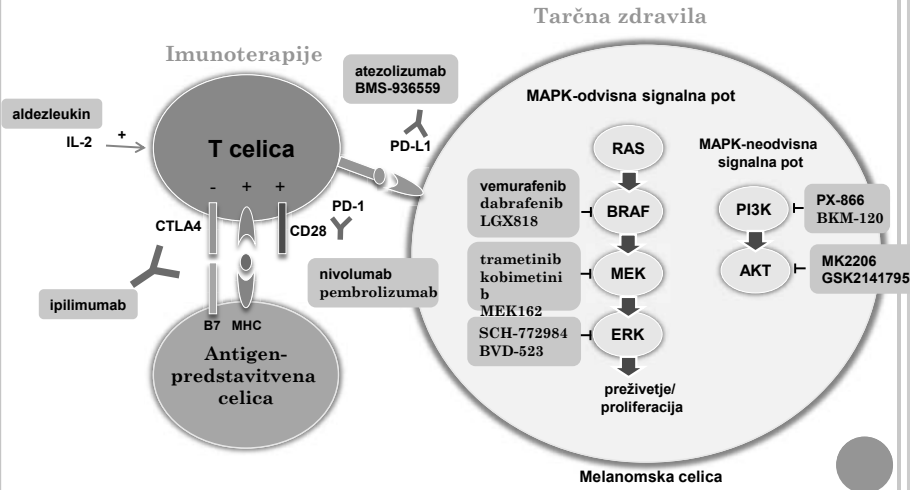
- Anti-CTLA-4 terapija je bolj učinkovita kot KT
- Anti-PD-1 terapija je bolj učinkovita kot KT
- Anti-PD-1 terapija je bolj učinkovita kot anti-CTLA-4 terapija

- Kombinacija imunoterapije je bolj učinkovita, vendar tudi bolj toksična
- Anti CTLA 4 pt lahko vplivajo na expresijo PD-L1
- Imunoterapija je učinkovita pri BRAF WT in mutiranih bolnikih z napredovalim melanomom

- BRAF inhibitorji so učinkoviti pri BRAF WT bolnikih z napredovalim melanomom.
- MEK inhibitorji so učinkoviti pri BRAF WT bolnikih z napredovalim melanomom.
- Kombinacija BRAF in MEK inhibitorjev je bolj učinkovita kot monoterapija z BRAF inhibitorji pri BRAF WT bolnikih z napredovalim melanomom.

PRIHODNOST: TARČNA ZDRAVILA IN IMUNOMODULATORJI – OPTIMALNO ZAPOREDJE, OPTIMALNE KOMBINACIJE?

Márquez-Rodas I, et al. Clin Transl Oncol 2011;13:787–92; Menzies AM, et al. Ther Adv Med Oncol 2013;5:27–85; Jang S, et al. Clin Pharmacol Ther 2014;95:24–31; Homet B, et al. J Pathol 2014;232:134–41; Atkins MB. Clin Cancer Res 2006;12:2343–58; <http://www.clinicaltrials.gov/ct2/show/NCT01519427>; <http://www.clinicaltrials.gov/ct2/show/NCT01902173>

Hvala za pozornost

IMUNOTERAPIJA PRI METASTATSKEM MELANOMU

Prikaz primera

MARIJA IGNJATOVIĆ, DR. MED.
MATEJ PERNEK, DR. MED.
PROF. DR. JANJA OCVIRK, DR. MED.

JR (♂, 1945): ANAMNEZA

FA: negativna na rakava obolenja

DB:

- po operaciji diskus hernije
- AH, BHP

Th: zofenopril, finasterid

SB: 3 mesece pred pregledom (maj 2010) je žena opazila kožno znamenje na hrbtu

JR (♂, 1945): IZHODIŠČNA OBRAVNAVA (2.8.2010)

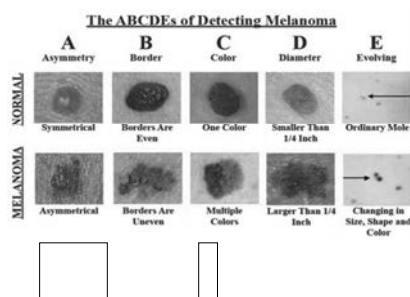
PS po WHO 0

Somatski status bp

- Brez tipno povečanih perifernih bezgavk

Lokalno (Th5): **papilomatozna tvorba**

- *Asimetrična*
- *Rdeče/črna*
- *13 x 10 mm*

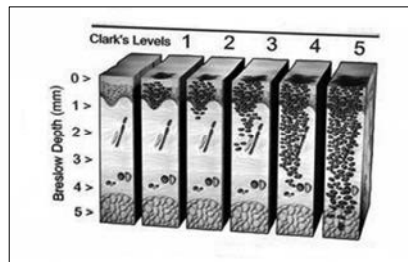
JR (♂, 1945): OPERATIVNI POSEG

Diagnostična ekscizija

(2 mm varnostni rob)

HP: MM

- nodularni
- Clark IV
- Breslow 3.2 mm
- št.mitoz na 1mm²: 2
- brez ulceracije
- ne sega v ekscizijske robove

Stadij primarnega tumorja **pT3a**

Ali je s tem posegom kirurška obravnava zaključena?

- a) Da, melanom je bil izrezan v zdravo
- b) Ne, potreben je varnostni rob velikosti 0,5 cm
- c) Ne, potreben je varnostni rob velikosti 2 cm
- d) Ne, potreben je varnostni rob velikosti 5 cm

JR(♂, 1945): REEKSCIZIJA

T	DEBELINA	VARNOSTNI ROB
pTis	Melanoma in situ	0.5 cm
pT1/pT2	< 2 mm	1 cm
pT3/pT4	> 2 mm	2 cm

HP: brazgotina brez rezidualnega melanoma

Ali je s tem diagnostična obravnava zaključena?

- a) Da
- b) Ne, potrebno je opraviti UZ lokalnih bezgavk in biopsijo varovalne bezgavke
- c) Ne, potrebno je opraviti PET CT

T	
pT1a	Brez drugih zamejitvenih preiskav
pT1b - pT3a	UZ bezgavk + SLNB
pT3a - pT4	CT/PET CT

JR (♂, 1945): BIOPSIJA VAROVALNIH BEZGAVK (30.9.2010)

Predoperaivna limfoscinitografija

- Desna pazduha: 2 vroči bezgavki
- Proti nadlahti: 1 vroča bezgavka

Odstranjene bezgavke

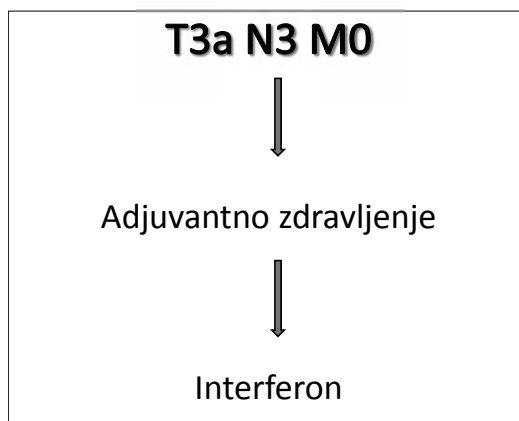
- 1. reda (3 – vroče, modre in aktivne)
- 2. reda (1 – modra in slabo aktivna)

HP: mikrozasevki MM

PET CT: brez jasnih patoloških kopičenj

JR (1945, ♂): STADIJ - IIIc

- November 2010
- Aksilarna disekcija desno
- N (0/25)

JR (♂, 1945): INTERFERON

December 2010 – december 2011

20 MIE/m² (20x, iv, 5xT) → 10 MIE/m²(sc, 3xT)

SU:

- Suha usta, kovinski okus, slabši apetit, izguba TT
- Občasni glavobol
- Prehodna subfebrilnost
- Utrujenost

JR (1945,♂): REDNE KONTROLE

December 2011 – maj 2014

(kirurgi)

12.5.2014 (+3 leta in 9 mesecev):

- Povečane bezgavke

L supraklavikularno & L aksilarno

LABORATORIJ

- LDH v mejah normale
- S-100 (0,114)

CITOLOŠKA PUNKCIJA

- Metastaze MM

PET CT

- Metastaze v bezgavkah L supraklavikularno, L aksilarno, L subpektoralno

JR (♂, 1945): RAZSOJ BOLEZNI V BEZGAVKE, B-raf mutiran tumor (V600E)

BRAF INHIBITOR: Vemurafenib 240 mg tbl

Fototoksičnost, srbečica kože, hiperkeratoza pet, cornu cutaneum

4 tbl./12h → 3 tbl./12h → 2 tbl./12h

PET CT

- September 2014: regres bolezni - brez patološkega kopičenja v bezgavkah

18.6.2014-30.1.2015

JR (♂, 1945): PROGRES (+7.5 mesecev po uvedbi vemurafeniba)

L aksila: tipni 2 bezgavki (cca. 2 cm)

Laboratorij:

- LDH & S-100 → n

PET CT (januar 2015): patološko kopičenje v bezgavkah

- L supraklavikularno
- L aksilarno
- L subpektoralno

II linija terapije (5.2.2015)

Ipilimumab
(3mg/kgTT/3T)

4 cikle

JR (1945, ♂): Ocena zdravljenja z ipilimumabom

L aksila: tipni 2 bezgavki (velikost 3 cm oz. 2 cm)

Laboratorij: bp

PET CT (junij 2015):

nadaljnji progres metastaz v bezgavkah

- L supraklavikularno
- L aksilarno
- L subpektoralno

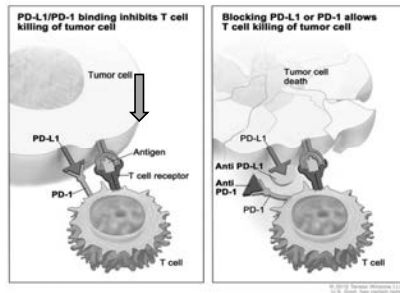

Kako naprej?

- Bolezen je na imunoterapiji napredovala, specifična onkološka terapija je izčrpana
- Ponovno uvedemo zdravljenje z B-RAF inhibitorjem
- Na voljo imamo tudi druge oblike imunoterapije
- Pričnemo s kemoterapijo

JR (♂, 1945): Uvedba zdravljenja s pembrolizumabom (13.7.2015)

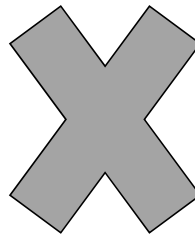
PD1 protitelo

PEMBROLIZUMAB
(2 mg/kg TT/3 tedne)

JR (♂, 1945): Pembrolizumab

Najpogostejši stranski učinki

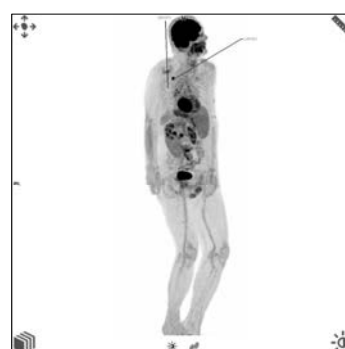
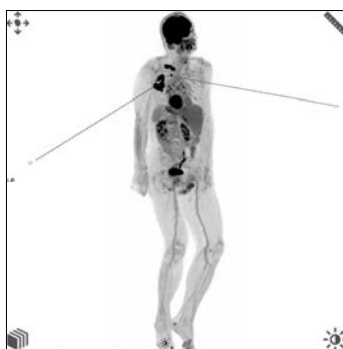
- Splošna utrujenost
- Izpuščaj
- Artralgija
- Kašelj
- Inapetenca
- Vitiligo
- Glavobol
- Driska

JR (♂, 1945): Ocena zdravljenja s pembrolizumabom (oktober 2015)

PET CT: **Izrazit regres**

- Normalizacija metabolne aktivnosti v aksilarnih bezgavkah

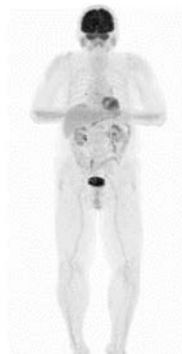

JR (♂, 1945): Ocena zdravljenja s pembrolizumabom
(marec 2016, avgust 2016, januar 2017)

PET CT – stagnacija

Klinično bp, brez SU

W/L= 72486/30229

Povzetek

Avgust 2010: diagnoza in ekscizija

December 2010 – december 2011: adjuvantna terapija z interferonom

Maj 2014: razsoj bolezn v oddaljene bezgavke

Junij 2015 – januar 2015: terapija z BRAF inhibitorjem (+7.5 mesecev, mPFS 7.2 meseca)

Februar 2015 – junij 2015: progres na terapiji z ipilimumabom

Julij 2015: uvedba pembrolizumaba – regres bolezn

Januar 2017 (+31 mesecev): PET CT - stagnacija

Hvala za pozornost!

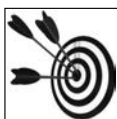

TARČNO ZDRAVLJENJE METASTATSKEGA MALIGNEGA MELANOMA

MARKO BOC, DR.MED., SEKTOR ZA INTERNISTIČNO ONKOLOGIJO
NINA BOC, DR.MED., INŠTITUT ZA RADIOLOGIJO
ONKOLOŠKI INŠTITUT LJUBLJANA

13. ŠOLA MALIGNEGA MELANOMA

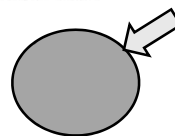
10.03.2017

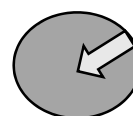
METASTATSKI MALIGNI MELANOM SISTEMSKA TERAPIJA - TARČNO ZDRAVLJENJE

- ▶ monoklonska protitelesa
  - ▶ ipilimumab (anti CTLA-4)
  - ▶ tremelimumab (anti CTLA-4)
  - ▶ pembrolizumab (anti PD-1)
  - ▶ nivolumab (anti PD-1)
  - ▶ anti PD-L1

IMUNOMODULATORNO
ZDRAVLJENJE

- ▶ tirozin-kinazni inhibitorji (male molekule)
  - ▶ vemurafenib (BRAFi)
  - ▶ dabrafenib (BRAFi)
  - ▶ trametinib (MEKi)
  - ▶ BRAFi + MEKi

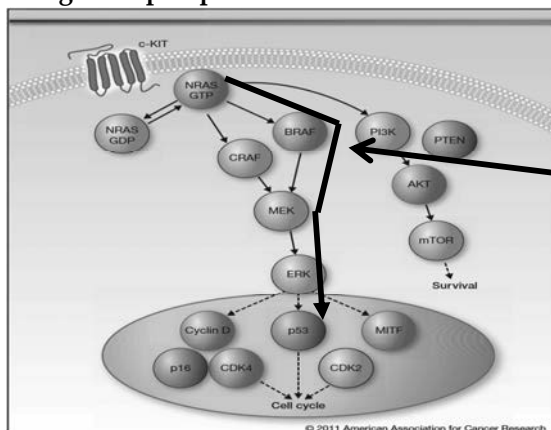
PD-1 - "anti-programmed-death-receptor-1"
PD-L1 - "programmed-death-ligand-1"

CTLA-4 - cytotoxic T-lymphocyte-associated protein 4-receptor

METASTATSKI MALIGNI MELANOM SISTEMSKA TERAPIJA - TARČNO ZDRAVLJENJE BRAFI INHIBITORJI

Signalne poti pri melanomu¹:

BRAF-MAPK
celična pot

~ 50% bolnikov ima prisotno
BRAFF^{V600} mutacijo² (exon 15)

~80-90% BRAFF^{V600E}

BRAFF^{V600K}

1. Flaherty KT, Fisher DE. Clin Cancer Res 2011;17:4922-4928.
2. Jakob JA, et al. Cancer 2012;118:4014-4023.
3. Lovly et al. PLoS One. 2012; 7(4): e35309.

METASTATSKI MALIGNI MELANOM SISTEMSKA TERAPIJA - TARČNO ZDRAVLJENJE BRAE INHIBITORJI - *monoterapija*

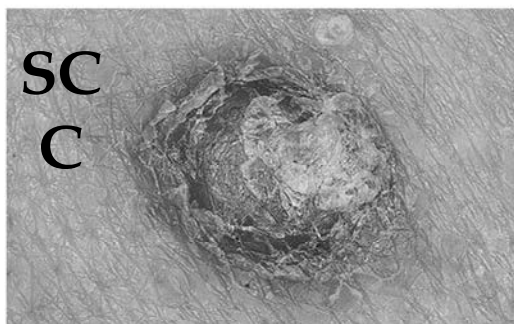
- ▶ VEMURAFENIB¹ (BRIM 3)
  - ▶ mPFS: 6.9 vs 1.6 meseca, HR = 0.38, $P < .0001$
    - ▶ V600E; 6.9 vs 1.6 meseca, HR = 0.39, $P < .0001$ (91% bolnikov)
    - ▶ V600K; 5.9 vs 1.7 meseca, HR = 0.30, $P < .0001$ (9% bolnikov)
  - ▶ mOS: 13.6 vs 9.7 meseca, HR = 0.70, $P = .0008$
    - ▶ V600E; 13.3 vs 10.0 meseca, HR = 0.75, $P = .0085$
    - ▶ V600K; 14.5 vs 7.6 meseca, HR = 0.43, $P = .024$
  - ▶ ORR: 57%
- ▶ DABRAFENIB² (BREAK-3)
  - ▶ mPFS: 6.9 vs 2.7 meseca; HR 0.37; $p < 0.0001$
  - ▶ mOS: 18.2 vs. 15.6 meseca; HR 0.76; $p = \text{NS}$; S₂₁ = 45%
  - ▶ ORR: 53%³

mPFS - srednje preživetje brez progresa
mOS - srednje celokupno preživetje
mFU - srednji čas sledenja
ORR - objektivni odgovor (CR+PR)

1. McArthur GA, et al. Lancet Oncol 2014; 15: 323-32.
2. Latimer NR, et al. The Oncologist 2015;20:798-805.
3. Hauschild A, et al. Lancet 2012; 380: 358-65.

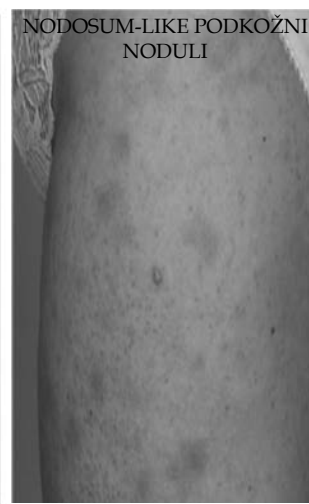
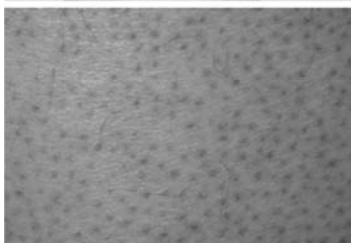
METASTATSKI MALIGNI MELANOM SISTEMSKA TERAPIJA - TARČNO ZDRAVLJENJE BRAE INHIBITORJI - KOŽNA TOKSIČNOST 1/3

- Najbolj pogosto v prvih 7-8 tednih zdravljenja
- Dobro diferencirana neoplazma z majhno možnostjo zasevanja
- Terapija ➔ EKSCIZIJA

METASTATSKI MALIGNI MELANOM SISTEMSKA TERAPIJA - TARČNO ZDRAVLJENJE BRAE INHIBITORJI - KOŽNA TOKSIČNOST 2/3

METASTATSKI MALIGNI MELANOM

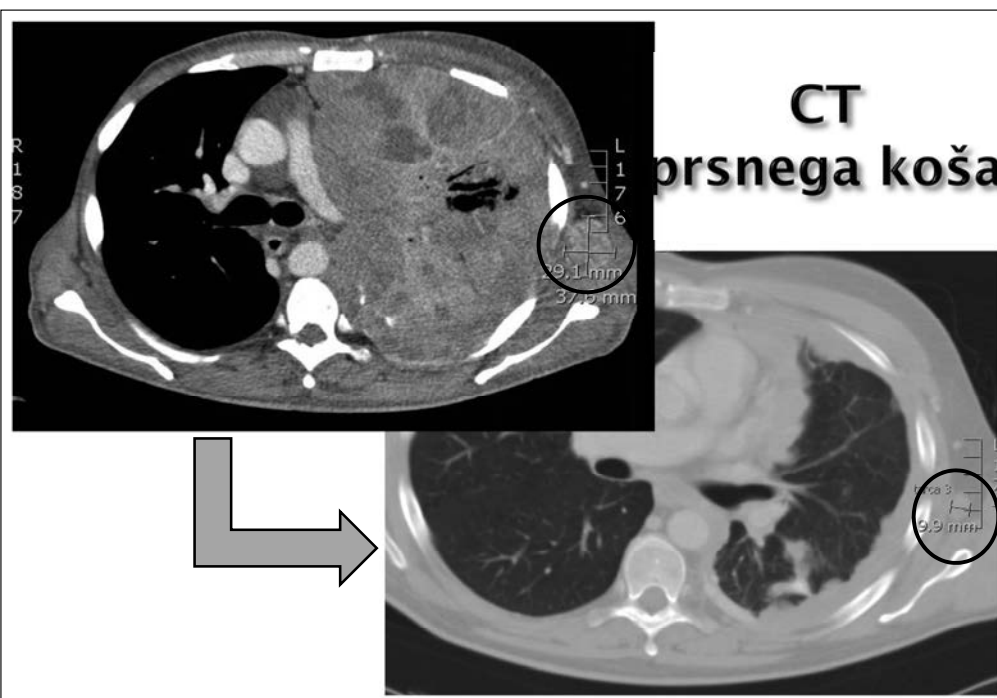
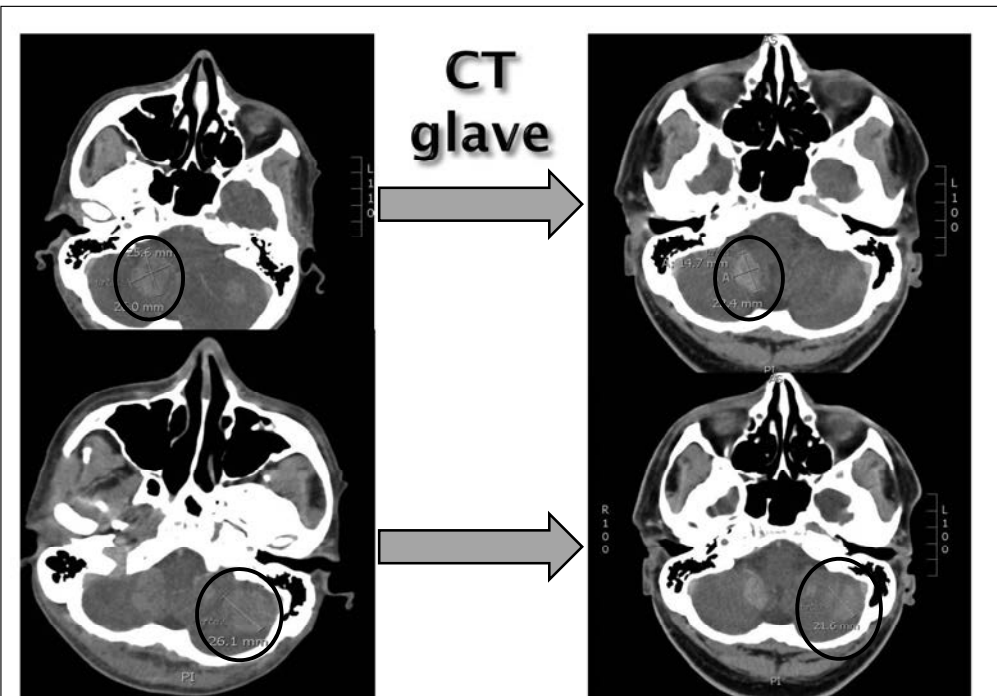
SISTEMSKA TERAPIJA - TARČNO ZDRAVLJENJE

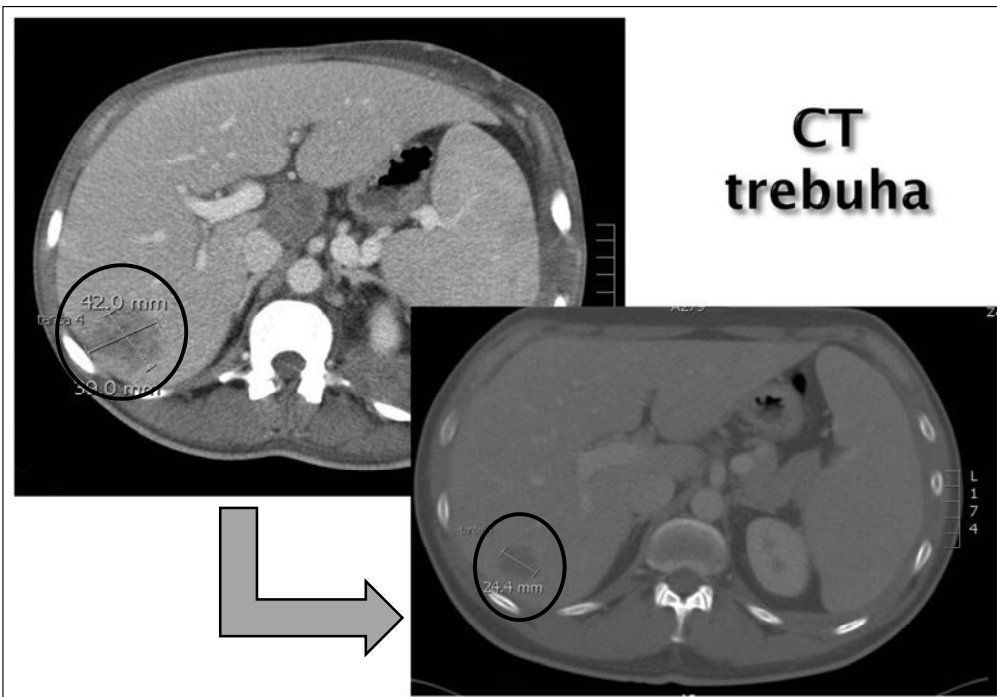
BRAF INHIBITORJI - KOŽNA TOKSIČNOST 3/3

FOTOSENZITIVNOST

ŽE V PRVEM TEDNU ZDRAVLJENJA OB
IZPOSTAVLJENOSTI SONCU

**CT
trebuha**

METASTATSKI MALIGNI MELANOM
SISTEMSKA TERAPIJA – TARČNO ZDRAVLJENJE
BRAF INHIBITORJI – NEŽELJENI UČINKI VEMURAFENIBA

	Dacarbazine (n=287)			Vemurafenib (n=337)		
	Grade 1-2	Grade 3	Grade 4	Grade 1-2	Grade 3	Grade 4
Arthralgia	8 (3%)	3 (1%)	--	169 (50%)	20 (6%)	--
Rash	6 (2%)	--	--	108 (32%)	30 (9%)	--
Fatigue	94 (33%)	6 (2%)	--	146 (43%)	10 (3%)	--
Photosensitivity	13 (5%)	--	--	124 (37%)	13 (4%)	--
Increase in LFTs	16 (6%)	6 (2%)	--	83 (25%)	35 (10%)	3 (1%)
Cutaneous squamous-cell carcinoma	--	2 (<1%)	--	--	65 (19%)	--
Keratoacanthoma	--	2 (<1%)	--	3 (<1%)	34 (10%)	--
Skin papilloma	1 (<1%)	--	--	94 (28%)	2 (<1%)	--
Nausea	123 (43%)	5 (2%)	--	121 (36%)	7 (2%)	--
Neutropenia	8 (3%)	17 (6%)	9 (3%)	1 (<1%)	--	1 (<1%)
New primary melanoma	--	--	--	2 (<1%)	6 (2%)	--

Data are number of patients (%). LFT= liver function test.

Table 4: Summary of selected adverse events in treated patients (safety population)

	BRAF ^{WT} (n=295)	BRAF ^{V600E} (n=33)
	Total patients with ≥1 adverse event	294 (100%)
Arthralgia	171 (58%)	13 (39%)
Rash	123 (42%)	13 (39%)
Fatigue	133 (45%)	18 (55%)
Photosensitivity	120 (41%)	12 (36%)
Cutaneous squamous-cell carcinoma	57 (19%)	8 (24%)
Keratoacanthoma	29 (10%)	7 (21%)
Skin papilloma	85 (29%)	9 (27%)
Nausea	117 (40%)	8 (24%)

Data are number of patients (%).

Table 5: Selected adverse events in patients treated with vemurafenib, by mutational status

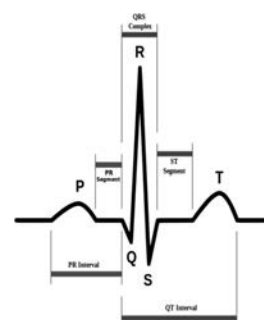
McArthur GA, et al. Lancet Oncol 2014; 15: 323-32.

METASTATSKI MALIGNI MELANOM
SISTEMSKA TERAPIJA – TARČNO ZDRAVLJENJE
BRAF INHIBITORJI – NEŽELJENI UČINKI VEMURAFENIBA

QTc value	Recommended dose modification
QTc > 500 ms at baseline	Treatment not recommended.
QTc increase meets values of both > 500 ms and > 60 ms change from pre-treatment values	Discontinue permanently.
1 st occurrence of QTc > 500 ms during treatment and change from pre-treatment value remains < 60 ms	Temporarily interrupt treatment until QTc decreases below 500 ms. See monitoring measures in section 4.4. Resume dosing at 720 mg twice daily (or 480 mg twice daily if the dose has already been lowered).
2 nd occurrence of QTc > 500 ms during treatment and change from pre-treatment value remains < 60ms	Temporarily interrupt treatment until QTc decreases below 500 ms. See monitoring measures in section 4.4. Resume dosing at 480 mg twice daily (or discontinue permanently if the dose has already been lowered to 480 mg twice daily).
3 rd occurrence of QTc > 500 ms during treatment and change from pre-treatment value remains < 60ms	Discontinue permanently.

QTc doba

- moški < 450ms
- ženske < 470ms

METASTATSKI MALIGNI MELANOM

SISTEMSKA TERAPIJA - TARČNO ZDRAVLJENJE

BRAF INHIBITORJI - NEŽELJENI UČINKI VEMURAFENIBA

- ▣ možnost napredovanja malignosti povezanih z mutacijo RAS
- ▣ ob regresu melanoma progres obstoječe kronične mielomonocitne levkemije z mutacijo NRAS → proliferacija levkemičnih celic je bila reverzibilna in od odmerka odvisna*
- ▣ **ZDRAVILO VEMURAFENIB JE POTREBNO UPORABLJATI S PREVIDNOSTJO PRI BOLNIKI, KI SO IMELI ALI IMAJO RAKA POVEZANEGA Z MUTACIJO NRAS**

*N Engl J Med. 2012 Dec 13;367(24):2316-21.

METASTATSKI MALIGNI MELANOM

SISTEMSKA TERAPIJA - TARČNO ZDRAVLJENJE

BRAF INHIBITORJI - NEŽELJENI UČINKI VEMURAFENIBA

- ▣ možnost nastanka sindroma DRESS
- ▣ huda preobčutljivostna reakcija na zdravilo
  - povišana telesna temperatura
  - kožni izpuščaj (morbiliformen ali difuzen, konfluenten, infiltrirajoč)
  - limfadenopatija
  - eozinofilija > 700 μ l in/ali atipična limfocitoza
  - obrazni edem
  - nenormalnost jetrnih testov (povišane transaminaze)
  - ledvična okvara
  - intersticijska pljučnica in/ali plevralni izliv
  - miokarditis
- ▣ tipični čas do začetka pri je bil 7-25 dni
- ▣ brez smrtnih primerov
- ▣ **ZDRAVLJENJE JE POTREBNO TRAJNO PREKINITI**

METASTATSKI MALIGNI MELANOM

SISTEMSKA TERAPIJA - TARČNO ZDRAVLJENJE

BRAF INHIBITORJI - NEŽELJENI UČINKI DABRAFENIBA¹

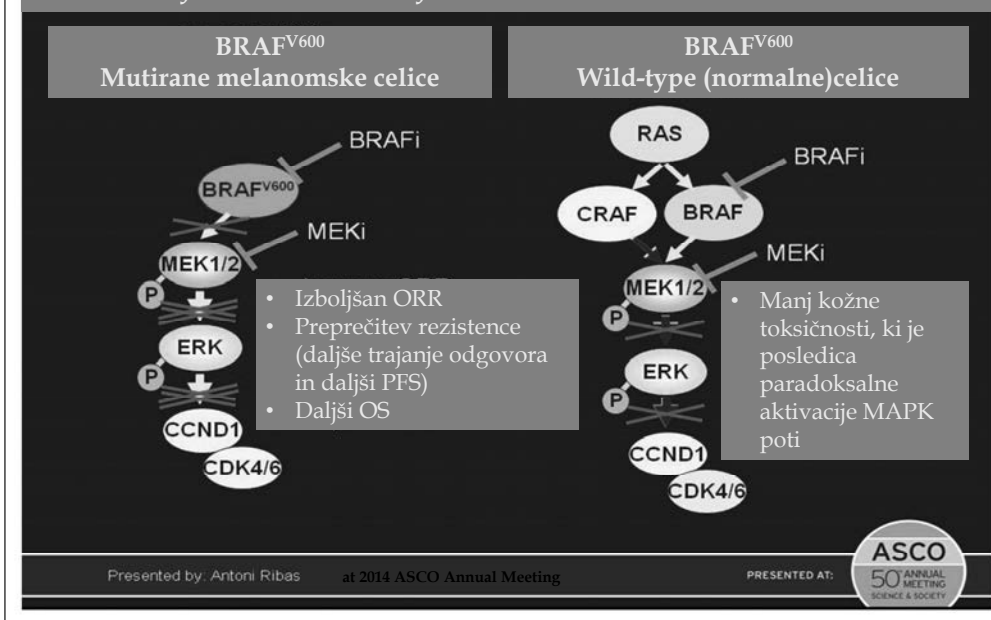
SU pri $\geq 10\%$	SU, n (%)	Dabrafenib (n=187)		
		All grades	Grade 3	Grade 4
KOŽA	Hiperkeratoza	76 (41)	2 (1)	1 (<1)
	Alopecija	55 (29)	1 (<1)	0
	Kožni papilom	49 (26)	0	0
	Palmo-plantarna hiperkeratoza	38 (20)	4 (2)	0
	Izpuščaj	35 (19)	0	0
	Suha koža	24 (13)	0	0
	SCC/KA	19 (10)	14 (7) ¹	0
	Aktinična keratoza	20 (11)	1 (<1)	0
	Eritem	18 (10)	0	0
	Seboroična keratoza	18 (10)	0	0
GIT	Slabost	55 (29)	0	1 (<1)
	Bruhanje	41 (22)	1 (<1)	1 (<1)
	Driska	31 (17)	2 (1)	0
	Zaprteje	27 (14)	2 (1)	1 (<1)
	Inapetenca	25 (13)	0	0
OSTALI	Bolečine v sklepih	70 (37)	3 (2)	0
	Glavobol	68 (36)	0	0
	Povišana telesna temperatura	61 (33)	7 (4)	0
	Utrujenost	48 (26)	3 (2)	0
	Bolečina v križu	38 (20)	8 (4)	0
	Astenija	37 (20)	1 (<1)	0
	Nazofaringitis	34 (18)	1 (<1)	0
	Kašelj	33 (18)	0	0
	Bolečine v mišicah	31 (17)	0	0
	Bolečina v okončinah	29 (16)	1 (<1)	0
	Mrzlica	23 (12)	0	0
	Dispneja	21 (11)	2 (1)	0
	Muskuloskeletna bolečina	19 (10)	1 (<1)	0

FOTOSENZITIVNOST 2%²

Data cut-off January 2014.

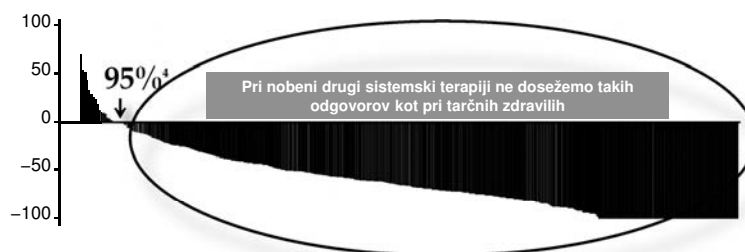
1. Hauschild A, et al. Poster presentation at ASCO 2014, Abstract 1092PD.
2. Hauschild A, et al. Poster presentation at ASCO 2013.

DVOJNA INHIBICIJA ONKOGENE POTI PRI MM

METASTATSKI MALIGNI MELANOM SISTEMSKA TERAPIJA - TARČNO ZDRAVLJENJE UČINKOVITOST KOMBINIRANEGA ZDRAVLJENJA

BRAF ⁱ + MEK ⁱ	ORR	CR	DoR	Med PFS	Med OS
COMBI-d ¹	69%	16%	12.9 mo	11.0 mo	25.1 mo
COMBI-v ²	67%	19%	13.8 mo	12.1 mo	26.1 mo
coBRIM ³	70%	16%	13.0 mo	12.3 mo	22.3 mo

1. Long GV et al. Lancet 2015
2. Robert et al. Oral, ESMO 2016
3. Ascierto PA et al Lancet Onc 2016;
4. Long GV et al.

METASTATSKI MALIGNI MELANOM SISTEMSKA TERAPIJA - TARČNO ZDRAVLJENJE NEŽELJENI UČINKI KOMBINIRANEGA ZDRAVLJENJA

AESI, n (%)	P + V ^a (n = 245) 20 June 2016	C + V (n = 248) 20 June 2016
Grade ≥ 2 LVEF reduction	12 (5)	31 (13)
Grade ≥ 3 Photosensitivity	0	11 (4)
Grade ≥ 3 QT prolongation	4 (2)	6 (2)
Grade ≥ 3 Rash	40 (16)	42 (17)
Grade ≥ 3 LFTs	36 (15)	60 (24)
Cutaneous malignancies (any grade)	56 (23)	31 (13)
Retinal detachment or central serous retinopathy (any grade)	9 (4)	68 (27)
Retinal vein occlusion (any grade)	1 (0.4)	1 (0.4)

^aOnly includes AEs prior to crossover
AESI, adverse events of special interest; C, cobimetinib; P, placebo; V, vemurafenib.

METASTATSKI MALIGNI MELANOM

SISTEMSKA TERAPIJA - TARČNO ZDRAVLJENJE

NEŽELJENI UČINKI KOMBINIRANEGA ZDRAVLJENJA

Adverse Event, n (%)	Dabrafenib + Trametinib (n = 350)		Vemurafenib (n = 349)	
	All Grades	Grade ≥ 3 ^a	All Grades	Grade ≥ 3 ^a
Any event	345 (99)	204 (58)	345 (99)	229 (66)
Pyrexia	201 (57)	16 (5)	77 (22)	3 (<1)
Nausea	128 (37)	2 (<1)	131 (38)	2 (<1)
Diarrhea	125 (36)	4 (1)	136 (39)	2 (<1)
Chills	122 (35)	4 (1)	28 (8)	0
Headache	116 (33)	4 (1)	86 (25)	2 (<1)
Fatigue	115 (33)	4 (1)	117 (34)	7 (2)
Vomiting	110 (31)	5 (1)	57 (16)	3 (<1)
Hypertension	109 (31)	53 (15)	83 (24)	34 (10)
Arthralgia	99 (28)	3 (<1)	182 (52)	15 (4)
Rash	87 (25)	3 (<1)	151 (43)	30 (9)
Cough	83 (24)	0	40 (11)	0
Myalgia	72 (21)	0	57 (16)	4 (1)
Alopecia	24 (7)	0	135 (39)	0
Hyperkeratosis	22 (6)	0	88 (25)	1 (<1)
Photosensitivity reaction	15 (4)	0	86 (25)	2 (<1)
Skin papilloma	9 (3)	0	83 (24)	2 (<1)
Pruritus	39 (11)	0	80 (23)	3 (<1)
Decreased appetite	46 (13)	2 (<1)	72 (21)	0
Dry skin	35 (10)	0	71 (20)	1 (<1)

SCC/KA: 6 patients (2%) on dabrafenib + trametinib and 68 patients (19%) on vemurafenib

19

AE, adverse event; KA, keratoacanthoma; SCC, squamous cell carcinoma.

^a Includes 4 grade 5 AEs in each study arm; no new grade 5 AEs were observed since the last data cutoff (March 2015).

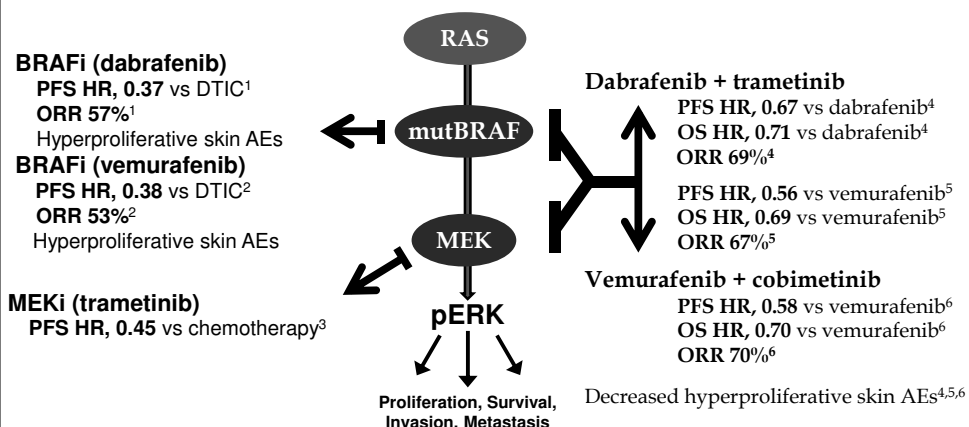
NEODVISNI NEGATIVNI PROGNOSTIČNI DEJAVNIK

PFS ← **LDH** → OS
(laktatna dehidrogenaza)

NE GLEDE NA IZBRANO
TERAPIJO!!!

METASTATSKI MALIGNI MELANOM

SISTEMSKA TERAPIJA - TARČNO ZDRAVLJENJE

AE, adverse event; BRAF, v-Raf murine sarcoma viral oncogene homolog B; BRAFi, BRAF inhibitor; DTIC, dacarbazine; HR, hazard ratio; MEK, mitogen-activated protein kinase kinase; MEKi, MEK inhibitor; mut, mutant; OS, overall survival; pERK, phospho-extracellular signal-regulated kinase; PFS, progression-free survival; ph, phase.

1. Hauschild A, et al. *Lancet* 2012;380:358; updated in *J Clin Oncol*. 2013 (suppl) [abstract 9013]; 2. McArthur GA, et al. *Lancet Oncol*. 2014;15:323-332; 3. Flaherty KT, et al. *N Engl J Med*. 2012;367:107-114; 4. Long GV, et al. *Lancet*. 2015;386:444-451; 5. Robert C, et al. *N Engl J Med*. 2015;372:30-39; 6. Atkinson V, et al. *SMR*. 2015.

Zdravljenje s tarčno terapijo

Primer bolnika

Marko Boc, dr. med.
Nina Fokter Dovnik, dr. med.

Primarno zdravljenje

- ♂, 1967
- 7/2009: ekscizija melanoma na koži trebuha + SNB
  - Breslow 2 mm, v 1/3 bezgavk mikrozasevek
- 8/2009: disekcija bezgavk levo ingvinalno
  - 0/8 bezgavk pozitivnih
  - T2aN1aM0 → stadij IIIA
- 10/2009 – 10/2010: dopolnilno zdravljenje z visokodoznim interferonom α

Ponovitev bolezni

- 8/2013: zatrdlina levo ingvinalno (citologija: zasevek melanoma)
- PET/CT: recidiv v brazgotini levo ingvinalno in paketu bezgavk levo obturatorno
- 9/2013: operativna odstranitev (R1)
  - BRAF mutiran tumor
- 11/2013: RT 50 Gy na ležišče prizadetih bezgavk
- Kontrolni CT: brez patoloških sprememb → sledenje

2. ponovitev bolezni

- 4/2016: patološki zlom leve stegenice → osteosinteza
  - histo: obilna metastatska infiltracija melanoma
- PET/CT: hipermetabolen proces z destrukcijo kostnine v distalni tretjini levega femurja, lezija v levem radiusu
- RT 30 Gy na zasevek v levi stegenici
- 5/2016 – 12/2016: pembrolizumab

Progres bolezni

- 12/2016: S-100
- PET/CT: progres lezij v levem radiusu in levem femurju, novi metastazi v mišicah levega stegna lateralno
- EKG, UZ srca bp.
- 5. 12. 2016: uvedba sistemske terapije 2. reda:
  - vemurafenib 960 mg/12 h
  - kobimetinib 60 mg/dan 3 tedne v 4-tedenskem ciklu

Pojav neželenih učinkov

- 11. dan terapije:
  - febrilnost
  - nesrbeč kožni izpuščaj
  - ranice po ustni sluznici
- Status: makulopapulozni izpuščaj G3, ne
- CRP 130, PCT 0.2

Vprašanje 1

- Kako bi ukrepali ob navedenih simptomih?
  - A. Znižanje odmerka vemurafeniba in kobimetiniba, kortikosteroidno mazilo
  - B. Prekinitev kobimetiniba, nadaljevanje z vemurafenibom, sistemski kortikosteroidi
  - C. Prekinitev vemurafeniba, nadaljevanje s kobimetinibom, sistemski kortikosteroidi
  - D. Prekinitev obeh zdravil, sistemski kortikosteroidi
  - E. Prekinitev obeh zdravil, kortikosteroidno mazilo

Zdravljenje

- Prekinitev terapije z vemurafenibom in kobimetinibom
- Metilprednizolon 1 mg/kg i.v. 3 dni, nato p.o. postopno zniževanje
  - hitro izboljšanje stanja kože
- Empirično amoksicilin + klavulanska kislina
  - febrilnost izzveni, CRP upade (okužba? neželeni učinek terapije?)

Nadaljevanje zdravljenja

- 5. 1. 2017: ponovna uvedba terapije v znižanem odmerku:
  - vemurafenib 480 mg/12 h
  - kobimetinib 40 mg/dan 3 tedne v 4-tedenskem ciklu
- Takoj po prvem odmerku vemurafeniba:
  - mravljinčenje po telesu
  - otekanje grla z občutkom blagega dušenja
  - izpuščaji po zgornjem delu telesa

Vprašanje 2

- Kako bi ukrepali sedaj?
  - A. Prekinitev terapije, sistemski kortikosteroidi, uvedba istih zdravil v dodatno znižanih odmerkih po izzvenenju simptomov
  - B. Prekinitev terapije, sistemski kortikosteroidi, nadaljevanje z vemurafenibom v monoterapiji po izzvenenju simptomov
  - C. Dokončna ukinitvev terapije, sistemski kortikosteroidi, menjava terapije po izzvenenju simptomov

Ukrepi

- Dokončna prekinitev terapije
- Metilprednizolon p.o.
- Težave hitro izzvenijo

Menjava zdravljenja

- 23. 1. 2017: zamenjava BRAF inhibitorja:
  - dabrafenib 75 mg/12 h (50 % odmerok)
- 30. 1. 2017: dabrafenib dobro prenaša, zamenjava MEK inhibitorja:
  - trametinib 1 mg/dan (50 % odmerok)
- Brez kožne toksičnosti
- S-100 v mejah normale
- Nadaljuje zdravljenje

ZDRAVLJENJE MELANOMA Z OBSEVANJEM

Primož Strojani

Sektor radioterapije
Onkološki inštitut Ljubljana

10.3.2017

UVOD

PRVE IZKUŠNJE:

- Primitivne obsevalne naprave
- Nepoznavanje radiobioloških značilnosti
- Napredovali tumorji

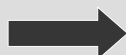
RT = neučinkovita → paliacija

UVOD

RT DANES:

- Učinkovit ne-kirurški način zdravljenja melanoma
- Lokoregionalno zdravljenje

**INTEGRALNI DEL
MULTIDISCIPLINARNE
OBRAVNAVE BOLNIKOV Z
MELANOMOM**

INDIKACIJE ZA RT

- 1) **RT KOT PRIMARNO ZDRAVLJENJE**
- 2) **ADJUVANTNA/POOPERATIVNA RT**
- 3) **RT KOT DEL PALIATIVNEGA ZDRAVLJENJA**

1

INDIKACIJE

RT KOT PRIMARNO ZDRAVLJENJE

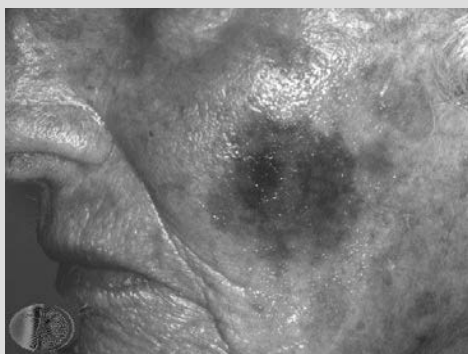

REDKO:

- **bolniki v slabem splošnem stanju**
- **bolniki ki so odklonili predlagano operacijo**
- **obsežen *lentigo maligna* melanom kože obraza**

1

LENTIGO MALIGNA MELANOM

Harwood AR. Int J Radiat Oncol Biol Phys 1983; 9: 1019-21.

Schmid-Wendtner MH et al. J Am Acad Dermatol 2000; 43: 477-82.

Farshad A et al. Br J Dermatol 2002; 146: 1042-6.

RT LMM JE UČINKOVIT NAČIN ZDRAVLJENJA S KURATIVNIM POTENCIALOM

**ALTERNATIVA KIRURGIJI, KADAR BI TA
POVZROČILA POMEMBNO
FUNKCIONALNO IN/ALI KOZMETIČNO OKVARO**

INDIKACIJE

ADJUVANTNA/POOPERATIVNA RT

Po operaciji:

- primarnega tumorja
- področnih metastaz

INDIKACIJE

ADJUVANTNA/POOPERATIVNA RT

Po operaciji primarnega tumorja: visoko tveganje za lokalno ponovitev po sami KRG

- bližnji/pozitiven resekcijski rob (re-operacija ni možna)
- obsežna satelitoza
- (zgodnji ali multipli lokalni recidivi)

Johanson CR et al. Cancer 1983; 51: 226-32.
Kelly JW et al. Ann Surg 1984; 200: 759-63.
Leon P et al. Arch Surg 1991; 126: 1461-8.
Stevens G et al. Cancer 2000; 88: 88-94.
Cooper JS et al. Cancer J 2001; 7: 498-502

- desmoplastični primarni Tu G&V

Randomizirana raziskava faze III: TROG 08.09 & ANZMTG 01.09
Smithers BM et al. World J Surg 1992; 16: 186-90.
Quinn MJ et al. Cancer 1998; 83: 1128-35.

- mukozni melanom G&V

MUKOZNI MELANOM

Terapija izbora: KIRURGIJA

→ LRR ≈ 50%

RT:

- verjetno izboljša LK
- še posebej po neradikalni resekciji
- ±
- veliki primarni Tu
- perinevralna invazija
- primarni Tu v nosni votlini/obnosnih sinusih

<0.5% vseh primerov melanoma
≈ 50% se jih nahaja v področju G&V

- najbolj učinkovit način zdravljenja obsežne/neresektabilne bolezni
- vloga elektivne RT bezgavčnih regij = ? (tumorji ustne votline, ustnega žrela)
- brez vpliva na preživetje

Ballo M, Ang KK. Surg Clin N Am 2003; 323-42.
Mendenhall WM et al. Am J Clin Oncol 2005; 58: 626-30.
Krengli M et al. Crit Rev Oncol Hematol 2008; 65: 121-8.

Mucosal melanoma of the head and neck: a population-based study from Slovenia, 1985-2013
Radiation Oncology (2016) 11:137
Gaber Plesč, Irena Ru Hladik, Aleksandar Anđić, Bujgen Lanišnik, Vojislav Didanović and Primoz Stegan

INDIKACIJE ADJUVANTNA/POOPERATIVNA RT

Po operaciji področnih zasevkov v bezgavkah

- Neradikalna operacija
  - Ekstrakapsularno širjenje Tu
  - Premer prizadete bezgavke $\geq 3 \rightarrow 4$ cm
  - Multiple prizadete bezgavke $\geq 1 \rightarrow 3$
  - Recidiv po predhodni operaciji
- } **RR**
 $\leq 60\%$

Surgery			Surgery plus radiotherapy		
Author, year ^{Ref}	No. of pts.	Nodal basin recurrence (%)	Author, year ^{Ref}	No. of pts.	Nodal basin recurrence (%)
<i>Parotid & neck</i>			<i>Parotid & neck</i>		
Bayers, 1986 ⁵⁴	28	50	Ang et al., 1994 ⁵²	95	8
Calabro et al., 1989 ⁴⁵	287	15	O'Brian et al., 1997 ⁴⁷	45	7
O'Brian et al., 1997 ⁴⁷	107	19	Shen et al., 2000 ⁵¹	21	14
Shen et al., 2000 ⁵¹	196	14	Ballo et al., 2002 ⁶³	160	8
Pidhorecky et al., 2001 ⁵²	44	43	Strojan et al., 2010 ²²	45	18
Strojan et al., 2010 ²²	42	40	<i>Total</i>	366	10
<i>Total</i>	704	20			
<i>Axilla</i>			<i>Axilla</i>		
Bowsher et al., 1986 ⁵³	22	14	Ballo et al., 2002 ⁶⁴	89	10
Calabro et al., 1989 ⁴⁵	438	15	Beadle et al., 2009 ⁶⁵	200	10
Pidhorecky et al., 2001 ⁵²	116	30	<i>Total</i>	289	10
Kretschmer et al., 2001 ⁵⁵	63	10			
<i>Total</i>	639	17			
<i>Groin</i>			<i>Groin</i>		
Bowsher et al., 1986 ⁵³	36	8	Ballo et al., 2004 ⁶⁶	40	23
Kissin et al., 1987 ⁵⁶	44	34	Gojković-Horvat et al., 2012	36	14
Calabro et al., 1989 ⁴⁵	276	17			
Hughes et al., 2000 ⁵⁷	132	19			
Pidhorecky et al., 2001 ⁵²	93	19			
Kretschmer et al., 2001 ⁵⁸	104	34			
Allan et al., 2008 ⁵⁹	72	8			
<i>Total</i>	757	20			
<i>All sites</i>			<i>All sites</i>		
Bowsher et al., 1986 ⁵³	66	15	Burmeister et al., 1995 ⁶⁷	26	12
Calabro et al., 1989 ⁴⁵	1001	16	Corry et al., 1999 ²³	42	21
Miller et al., 1992 ⁴⁹	55	18	Stevens et al., 2000 ⁶⁸	174 ¹	11
Monsour et al., 1993 ⁴⁸	48	52	Cooper et al., 2001 ⁴¹	40 ¹	8
Pidhorecky et al., 2001 ⁵²	253	28	Fuhrmann et al., 2001 ⁶⁹	58	16
Mayer et al., 2002 ⁶⁰	140	34	Chang et al., 2006 ²¹	54	12
Henderson et al., 2009 ⁴⁴	108	31	Burmeister et al., 2006 ²⁴	234	7
Agrawal et al., 2009 ⁶¹	106	41	Ballo et al., 2006 ⁷⁰	466	9
<i>Total</i>	1777	23	Henderson et al., 2009 ⁴⁴	123	18
			Agrawal et al., 2009 ⁶¹	509	10
			<i>Total</i>	1726	11

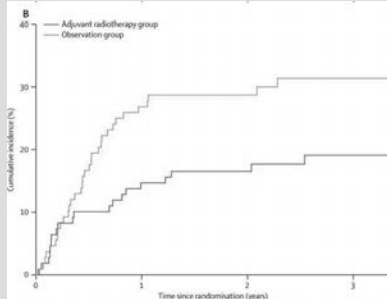
Strojan P, Radiol Oncol 2010.

INDIKACIJE ADJUVANTNA/POOPERATIVNA RT

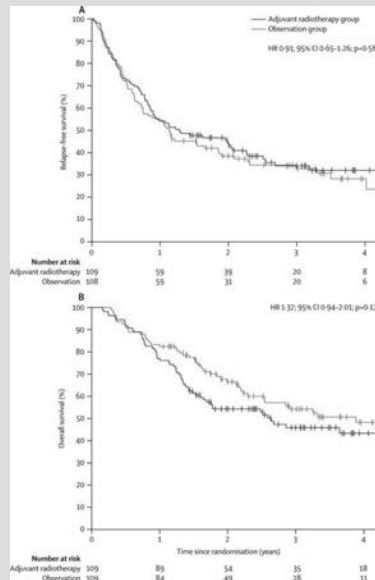
Henderson MA, Burmeister B, Thompson JF, Di Iulio J, Fisher R, Hong A, et al.
Adjuvant radiotherapy and regional lymph node field control in melanoma patients after lymphadenectomy: results of an intergroup randomized trial (ANZMTG 01.02/TROG 02.01).
Lancet Oncol 2012; 13: 589-97 in Lancet Oncol 2015; 16: 1049-60

- Pri 50-60% se bodo pojavile oddaljeni zasevki
- Ni izboljšanja preživetja

FUP mediana = 40 mes

INDIKACIJE ADJUVANTNA/POOPERATIVNA RT

ZDRAVLJENJE REZIDUALNE BOLEZNI:

➤ Po BVB₊

(Bonnen et al, Cancer 2004; Ballo et al, Head Neck 2005)

➤ Po tehnično neustrezni operaciji (ekscizija klinično evidentne bezgačne metastaze)

**potrebna je dodatna, bolj obsežna operacija,
ki pa ni izvedljiva ali nanjo bolnik ne
pristane**

(Ballo et al, Head Neck 2005)

INDIKACIJE RT KOT DEL PALIATIVNEGA ZDRAVLJENJA

KDAJ?

➤ kirurgija:

- ni možna (neoperabilni zasevki, slabo splošno stanje bolnika)
- ni smiselna (multipli zasevki, multiorganska prizadetost)

KAJ?

- vse vrste zasevkov (kožni, bezgavčni, kostni, visceralni...)

ZAKAJ?

**Zmanjšati znake & simptome,
ki jih povzroča bolezen**

INDIKACIJE

ADJUVANTNA/POOPERATIVNA RT

➤ KOŽNI – LIMFATIČNI ZASEVKI

- ≤1 cm → >85% PO Overgaard J et al, R&O 1986;5:183-92. Bentzen SM et al. R&O 1989;16:169-82.
- >5 cm → <30% PO

➤ MOŽGANSKI ZASEVKI (40-60% M+ bolnikov; avtopslja – 80%)

- **multipli: RT možgan + kortikosteroidi** Cohen JV et al. Pigment Cell Mel Res 2016;29:627-42.
  - **podaljšanje srednjega preživetja za 1-2 mes (3.4:2.1 mes)**
  - **merljivo ↑ stanja zmogljivosti pri 60-70% bolnikih**
- **1-3 zasevki, 2r <3 cm: stereotaktična RT + RT možgan**
  - **lokalna kontrola ≥80%**
  - **glavni vzrok smrti: zasevki izven CŽS**
  - **sporadični primeri daljšega preživetja**

Gaudy-Marqueste C et al. IJROBP 2006;65:809-16.

INDIKACIJE

ADJUVANTNA/POOPERATIVNA RT

➤ KOSTNI ZASEVKI

- **odprava bolečine pri 60%** Chow E et al. J Clin Oncol 2007;25:1423-36.
- **pooperativna RT (po kirurški fiksaciji zlomljene kosti)**

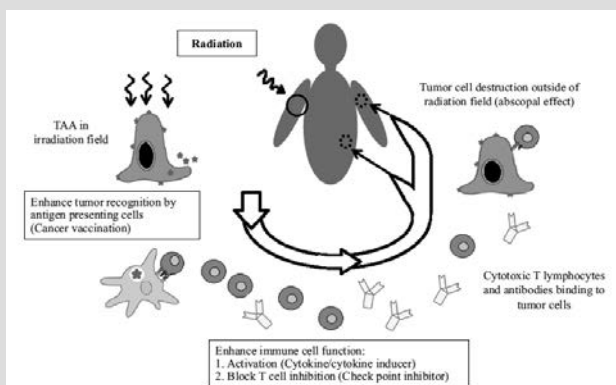
➤ ZASEVKI KI POVZROČAJO KOMPRESIJO HRBTENJAČE

- **samo RT + kortikosteroidi**
- **pooperativna RT (po laminektomiji)**
  - **zadrži lokalno razrast tumorja**
  - **podaljša interval brez simptomov**

NOVI TRENDI

RT + IMUNOTERAPIJA

- **Sinergistični učinek**
- **Abskopalni učinek (Lat. *ab* – izven & *scopus* – tarča)**

Ishihara et al., Cancer Immunol Immunother 2016

ZAKLJUČKI

- 1) **KIRURGIJA**
- 2) **Neradikalna KRG in/ali neugodni prognostični dejavniki → ADJUVANTNO zdravljenje**
- 3) **RT = učinkovita (kurativna, paliativna) & varna**

**NEPOGREŠLJIV DEL
MULTIDISCIPLINARNE OBRAVNAVE
BOLNIKOV Z MELANOMOM**

STEREOTAKTIČNA RADIOKIRURGIJA PRI MELANOMU

Uroš Smrdel
10.3.2016

STEREOTAKTIČNA RADIOKIRURGIJA (SRS)

- Stereotaksija - iz grščine στερεος in τακτική, kar pomeni prostorska dispozicija
- Radiokirurgija – obsevanje z enim samim visokim odmerkom
- Lars Leksell 1951, 1962 Gamma knife, 1982 linearni pospeševalnik
- Prostorsko načrtovanje in obsevanje
- Hiter padec odmerka izven obsevanega volumna
- Metastaze, nekateri primarni tumorji, žilne malformacije, nekatera funkcionalna stanja

SRS pri možganskih metastazah

- Pogosto dojka, pljuča, ledvica, maligni melanom
- **Omejeno število dobro omejenih lezij**
- Rekurzivna particijska analiza (RPA) za oceno primernosti bolnika za postopek
- Občasno hipofrakcionirana stereotaktična radioterapija (velikost in lokalizacija lezij)
- Uporaba stereotaktičnega okvirja ali pa slikovno vodena

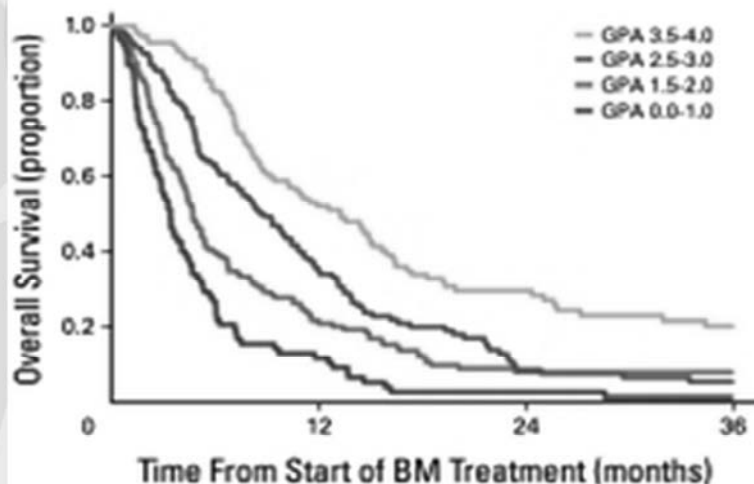
KOGA ZDRAVITI S SRS

- samo del bolnikov ima korist od zdravljenja
- popolnoma zanesljivega orodja za določitev prognoze ni
- pomagamo si lahko z nekaj orodji
  - REKURZIVNA PARTICIJSKA ANALIZA
  - STOPENJSKA PROGNOSTIČNA OCENA

REKURZIVNA PARTICIJSKA ANALIZA

- enostavno orodje za določitev prognoze
- ni odvisna od tipa tumorja
  - stanje zmogljivosti (KPS - >70 vs <70)
  - kontrola bolezni izven CŽS
- RPA 1: KPS > 70, ni bolezni izven CŽS
  - bolnik bo imel korist od zdravljenja
- RPA 2: KPS < 70, bolezen izven CŽS
  - bolnik ima lahko korist od zdravljenja
- RPA 3: KPS < 70
  - bolnik ne bo imel koristi od zdravljenja

GRADED PROGNOSTIC ASSESSMENT

Sperduto et al. J Clin Oncol. 2012

Melanoma	Prognostic Factor	GPA Scoring Criteria			Patient Score
		0	1.0	2.0	
	KPS	< 70	70-80	90-100	—
	No. of BM	> 3	2-3	1	—
	Sum total				—

Median survival (months) by GPA: 0-1.0 = 3.4; 1.5-2.0 = 4.7; 2.5-3.0 = 8.8; 3.5-4.0 = 13.2

SRS v Sloveniji

- Od sredine 2007
- Do konca leta 2010 s stereotaktičnim okvirjem, od sredine 2011 samo še slikovno vodena
- 142 stereotaktičnih procedur do konca 2012, 63 SRS, ostalo frakcionirano
- 7 bolnikov z malignim melanomom, vsi SRS

SRS pri možganskih metastazah malignega melanoma

- Srednja starost 56,5 let (47 -62)
- 4 – m, 3 – ž
- Število metastaz 4- 1, 2- 2, 1- 3
- RPA razred 6- 2, 1- 1
- WBRT 30 Gy pred SRS- 3, ne- 2, pred več meseci po op 2
- 2 bolnika operacija pred časom, 1 metastaza v meduli oblongati,

Rezultati

- Srednje preživetje 6,85 mesecev (SD 2,89)
- Učinek 2 x CR, 3 x SD, 2x ni evaluacije
- Progres v CŽS 1x - medula oblongata, 1 x izven področja SRS, 1x progres lezije po 1 letu

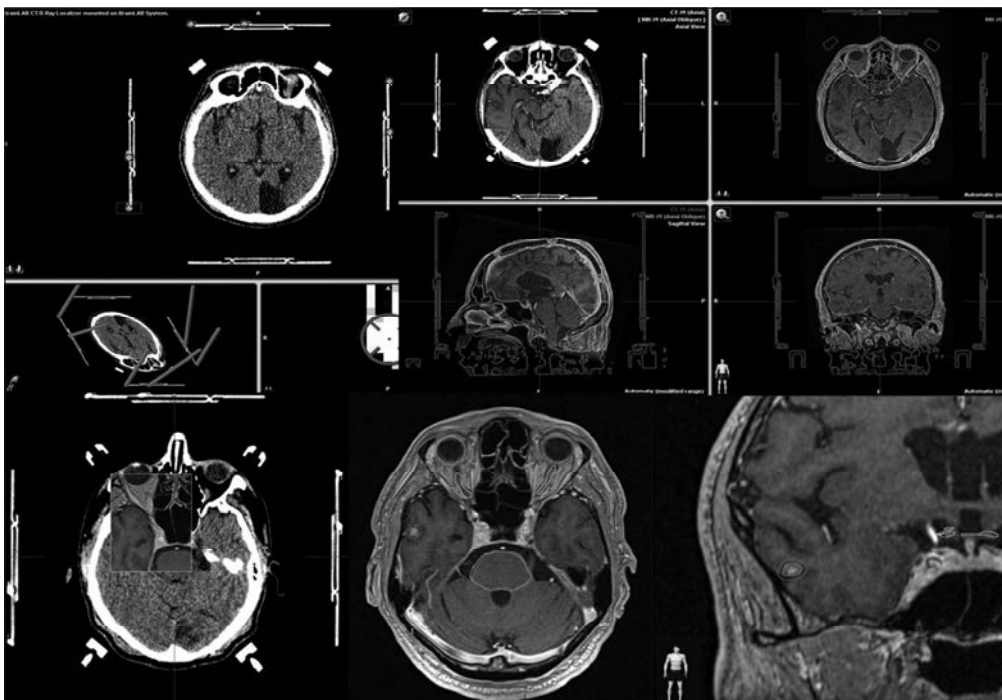
Primer 1

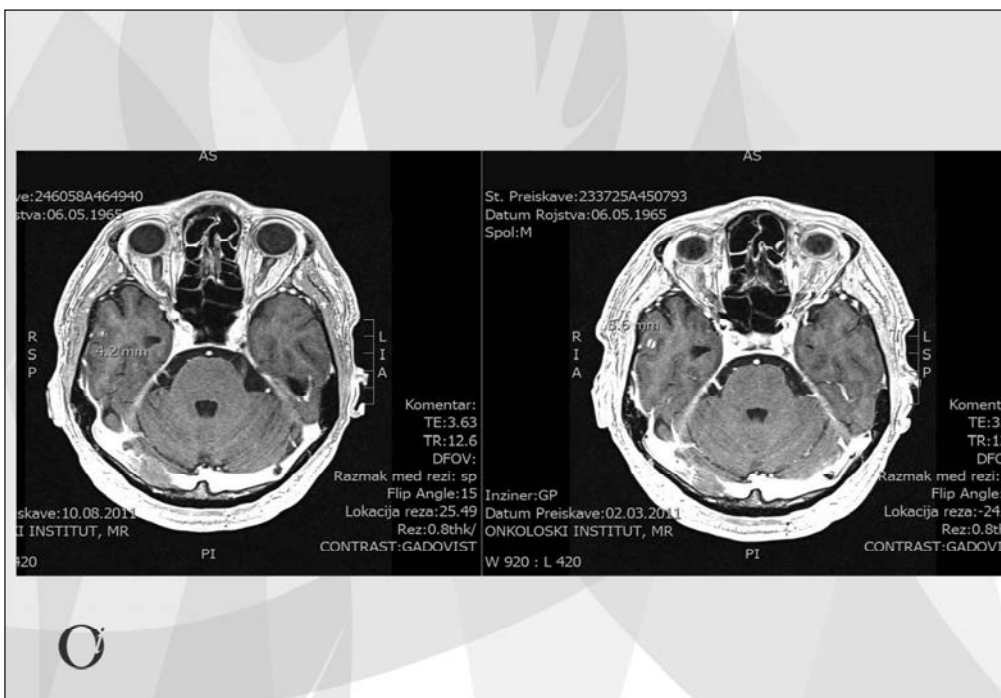
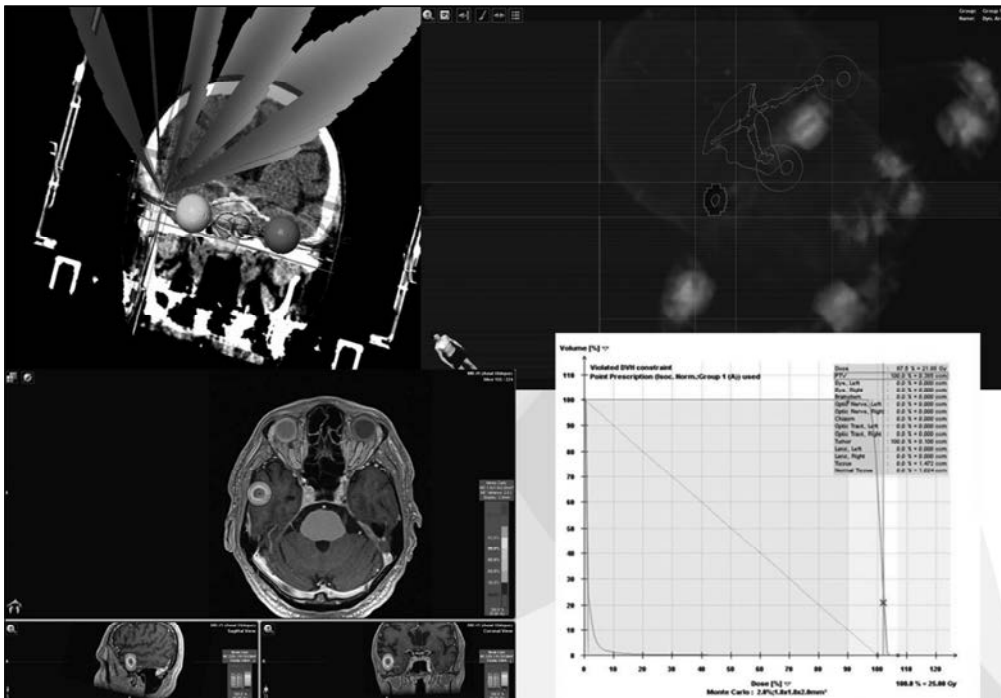
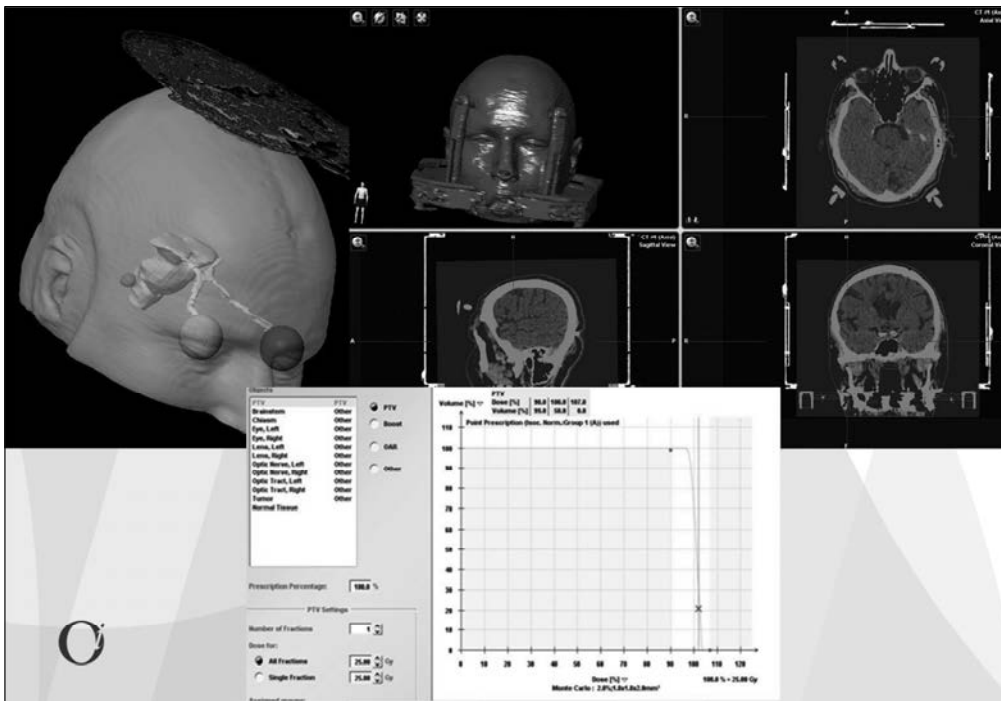
- 47 letni bolnik
- Neznana primarna lezija
- Disekcija ingvinalnih bezgavk, brez pooperativnega zdravljenja (2008)
- 5 cm zasevek okcipitalno, 3 mm sumljiva lezija d temporalno
- Operacija okcipitalno, WBRT 30 Gy #10 frakcij (10/2010)
- Temozolomid
- Progres lezije d temporalno (03/2011)

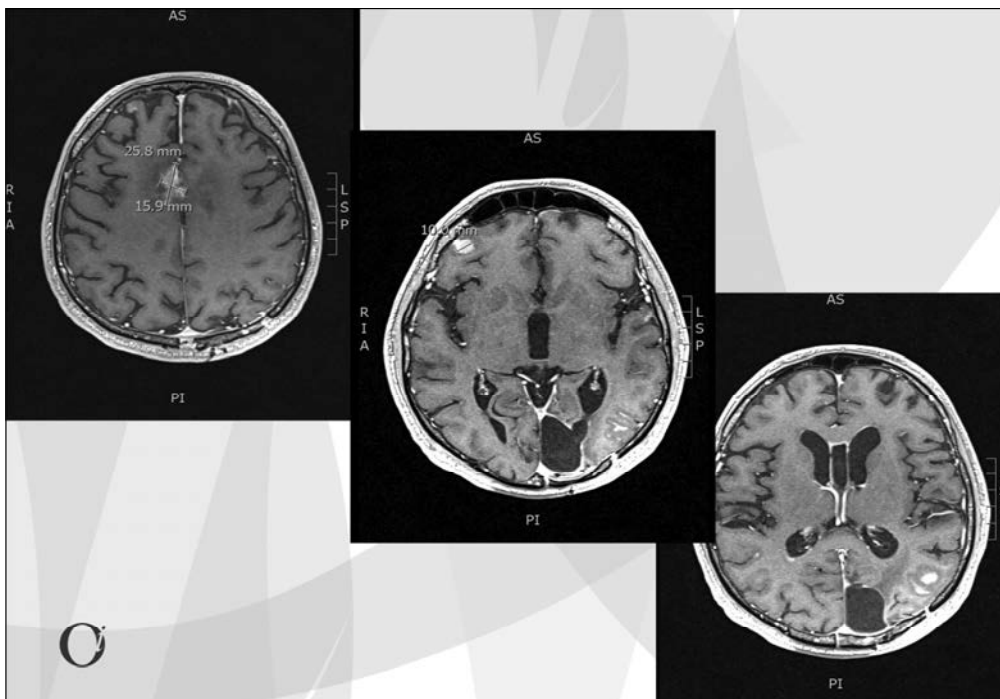

Primer 1

- 3.5.2011 SRS, 25 Gy # 1 frakcija
- 10.8.2011 MRI CR
- 16.11.2011 MRI progres izven obsevanega področja, infiltracija mening
- 12/2011 paliativna RT 24 Gy # 8 frakcij
- Asimptomatski, KT FOLFIRI, bevacizumab 3 ciklusi
- Bolnik spomladi 2012 umrl

O

Primer 2

- 55 letni bolnik
- 2005 znamenje v predelu d. rame, mm- Clark IV, Breslow 1,9; rob 6 mm od tumorja; varovalna bezgavka: mikrozasvek pod desno ključnico, aksila, vrat negativno
- pazdušna in vratna disekcija bezgavk
- reekscizija prim brazgotine
  - histološko ni bezgavke 0/50
  - brazgotina ni rezidualnega tumorskega tkiva

O

Primer 2

- stadij III A; Interferon 40000000 I.E. 5x tedensko, Interferon 20000000 I.E. 3x tedensko
- 09/2006: recidiv d. Infraklavikularno, 10/2006 resekcija recidiva; metastatski mm; 6 bezgavk, mikroskopske metastaze v podkožnem maščevju
- pooperativna radioterapija 52,5 Gy #21fr, do 09/2006
- 04/2008 zasevki v vranici; splenektomija; spremljanje

O

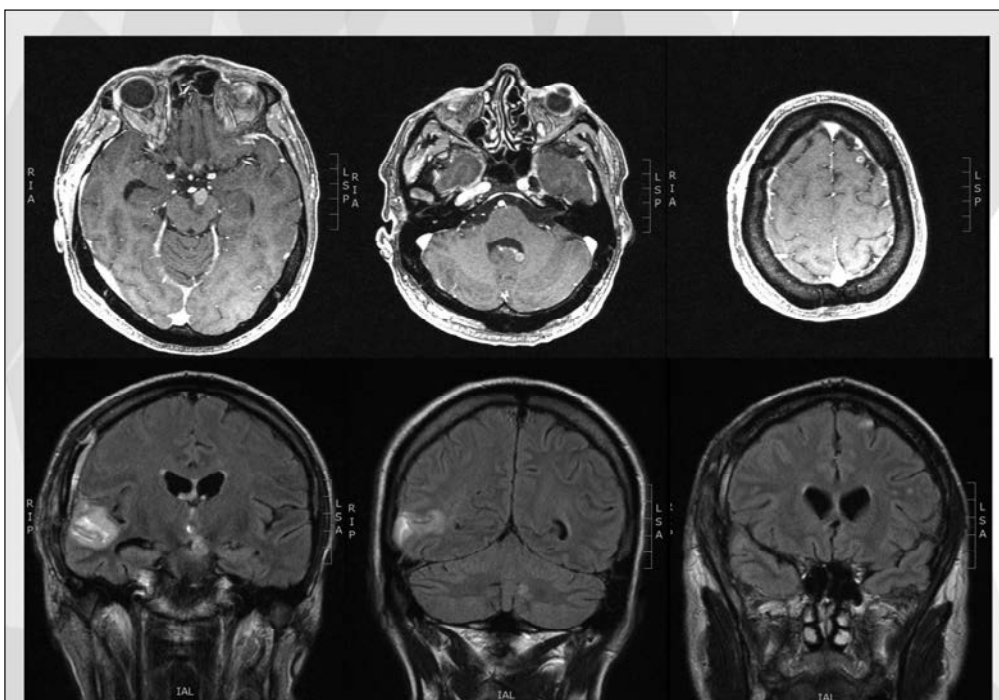
Primer 2

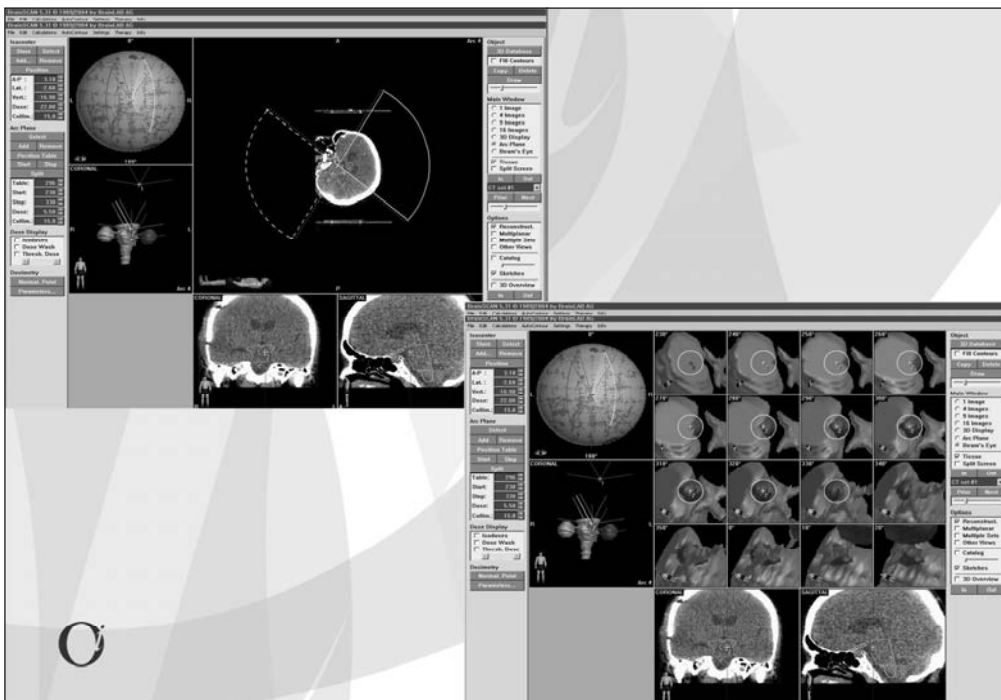
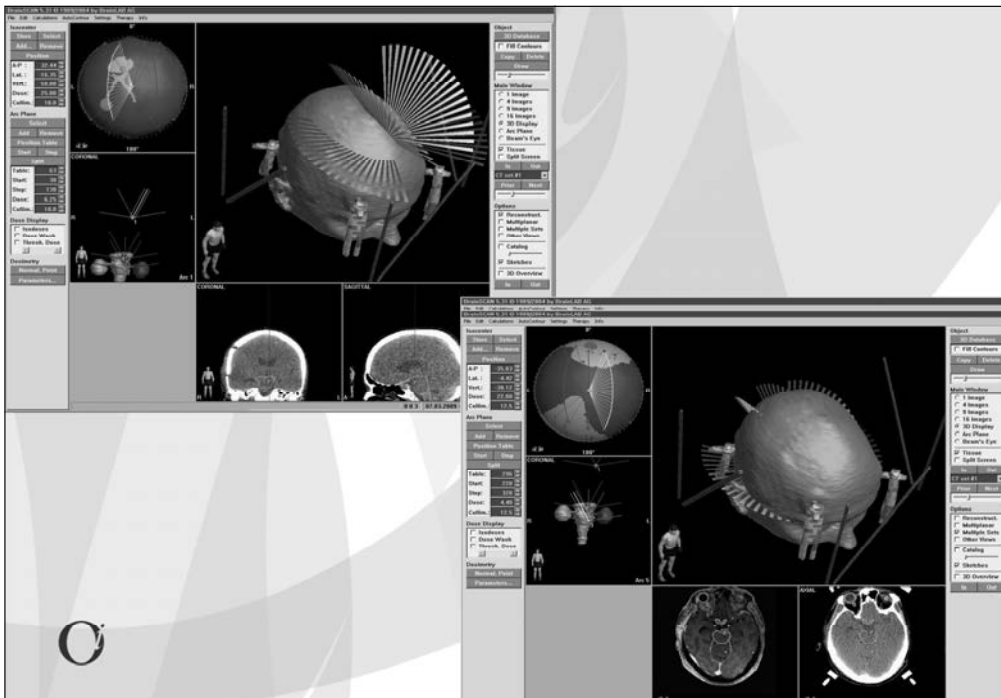
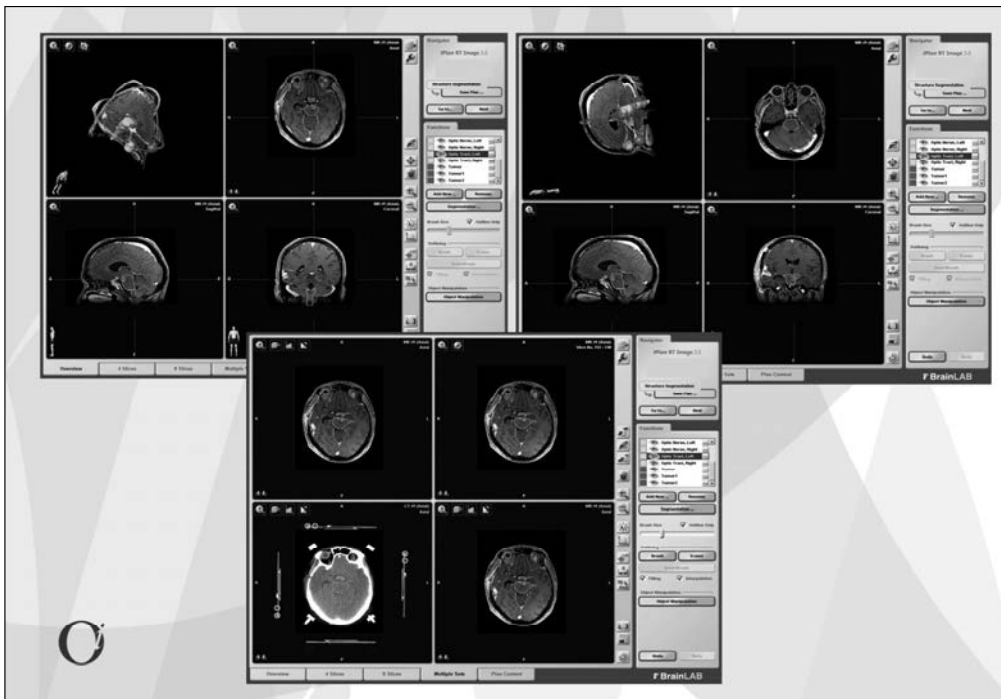
- 01/2009 metastaza temporoparietalno desno 3x2 cm, manjša v levi polovici ponsa
- PET-CT: meta. tik za levim m. rectus abdominis, L3, d temporoparietalno
- operacija zasevka d temporoparietalno; WBRT TD 30 Gy #10 frakcij
- Načrtovana SRS: MRI za načrtovanje: T1, KS, 0,8 mm
  - poleg odstranjene metastaze in metastaze v ponsu še 2 metastazi, 6 mm l frontalno, 7 mm medialno v l cerebelarni hemisferi

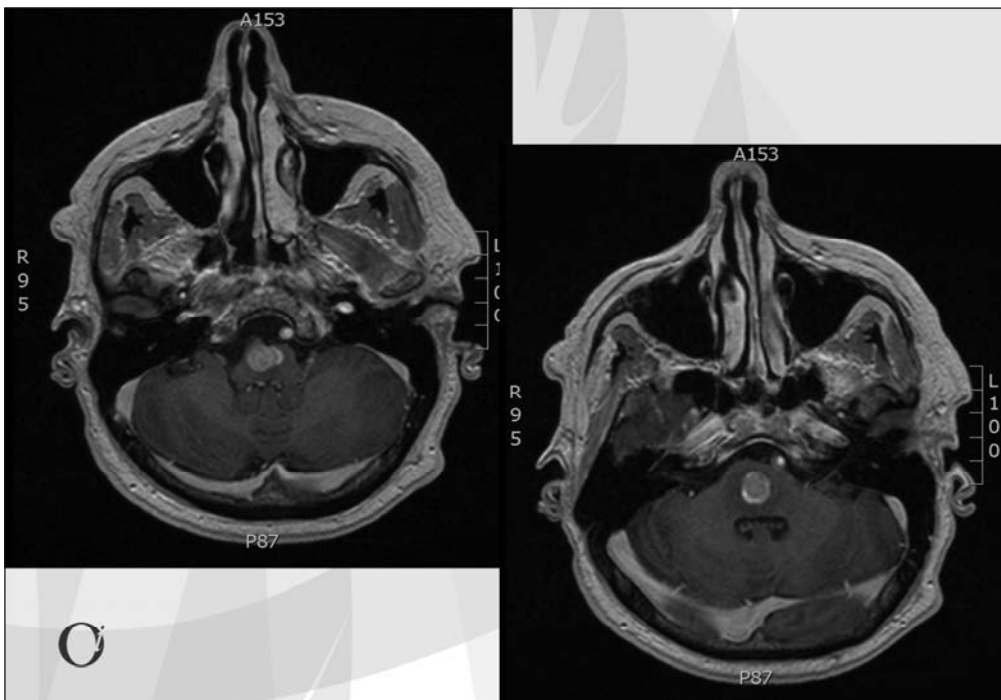
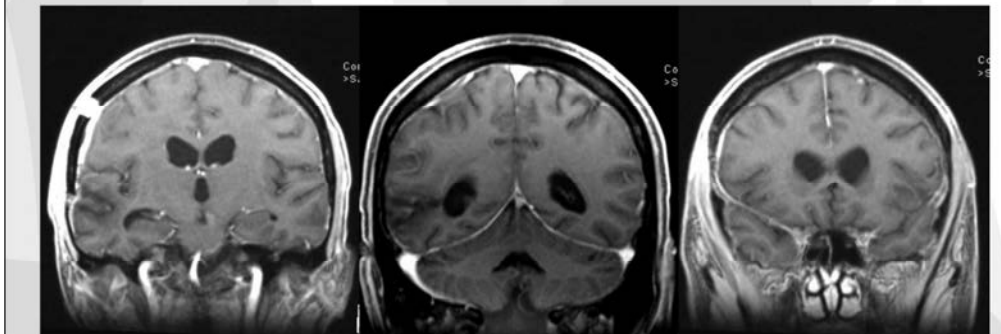
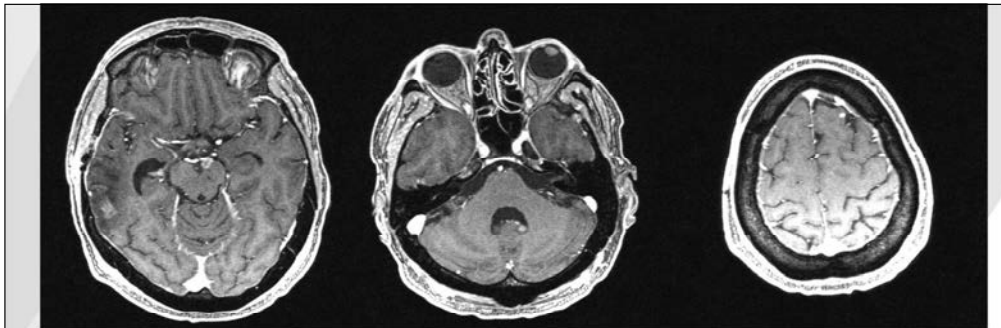
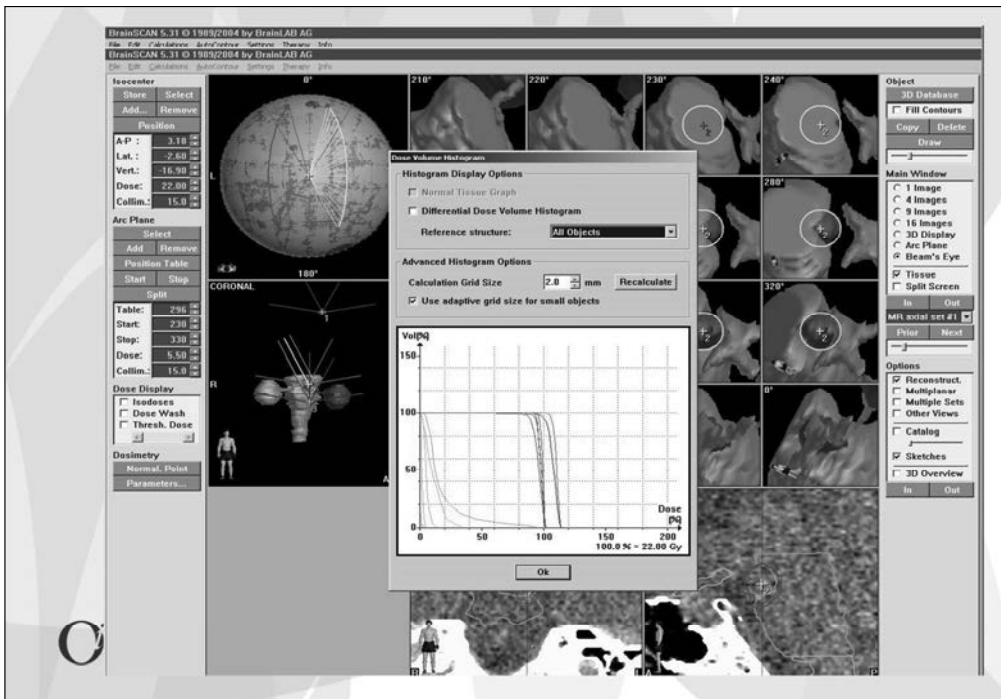

Primer 2

- SRS vseh treh rezidualnih lezij
  - l. frontalno 20 Gy; l. cerebralni pedunkel 18 Gy; l. cerebelarna hemisfera 18 Gy
- 06/2009; MRI:tumorske formacije v področju operativniga področja skoraj ni več videti, vidni le še ostanji. Tudi metastaze ob 4. ventriklu cerebelarno levo kot tudi ob levem cerebralnem pedunklu so manjše. Novih lezij intrakranialno ni videti.

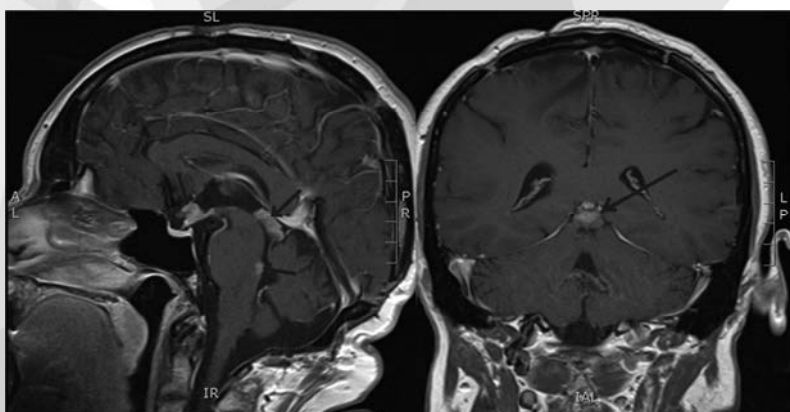
Primer 3

Bolnica 55 let
2010 operacija tumorja v pinealni regiji
makroskopsko v zdravo v enem kosu
ni drugih lezij na koži ali povečanih bezgavk
PET-CT hipermetabolne bezgavke na vratu reaktivne
konzilij: spremljanje pri operaterju
2013 adnoca pljuč pT3N0M0
lobektomija
adjuvantna terapija

Primer 3

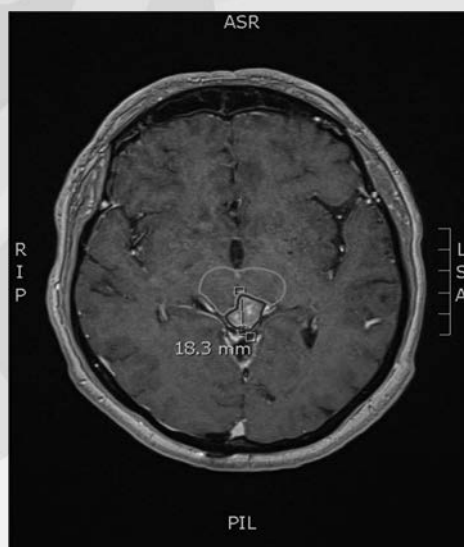
11.3.2015 MR sum na ponovitev melanoma v CZŠ
nevrokirurg: spremembe niso operabilne

Primer 3

možgansko deblo v
neposredni bližini
tumorja

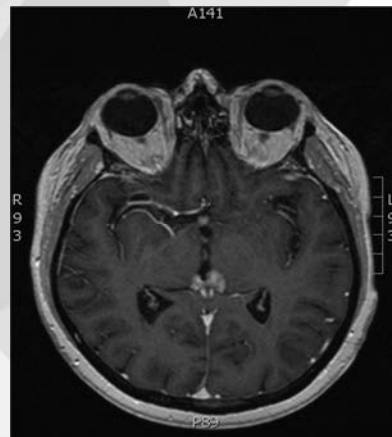
SRS omejitev
možgansko deblo:
<1ccm 12 Gy

Primer 3

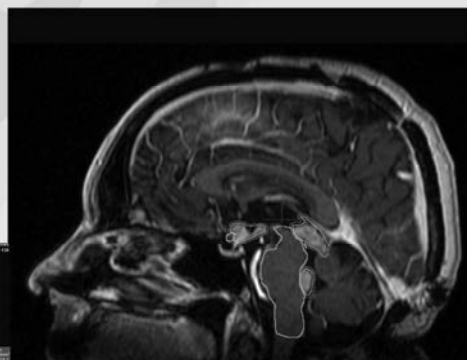
obsevanje ventrikularnega sistema
36 Gy # 12 frakcij po 3 Gy
CT 11. 11. 2015 regres

še stereotaktični boost

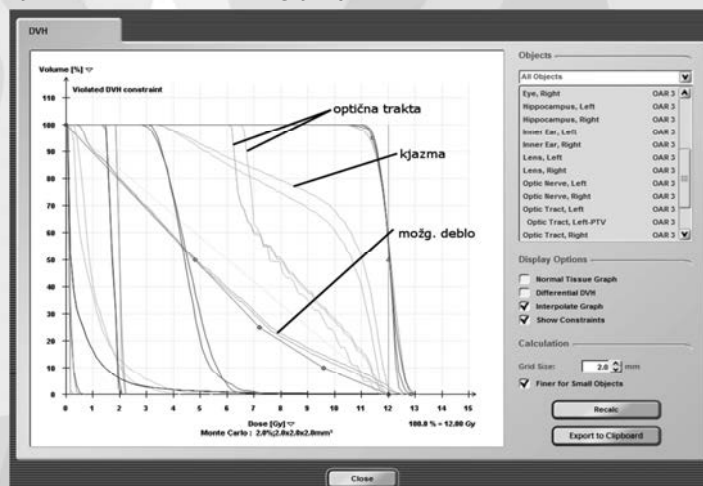
Primer 3

dodatek:
12 Gy # 3 frakcije
po 4 Gy

Primer 3

omejitve za radiokirurgijo presežene, možna SRT

Primer 3

Tumorji kontrolirani 10 mesecev nato progres

V vmesnem času zdravljena še s tarčno terapijo zaradi karcinoma pljuč

SRS

- SRS je lahko učinkovita kot reševalna terapija po operaciji
- SRS ne more odpraviti učinka mase, ki ga povzroča tumor
- SRS ne zmanjša edema
- Večinoma so progresi izven obsevanega področja (lokalna terapija)
- Možno je frakcionirano obsevanje (npr. Možgansko deblo)
- Ob uporabi maske je udobje bolnika večje
- Bolniki, ki so **RPA razred 3 niso** kandidati za SRS, saj le ta ne doda k preživetju

OMEJITVE SRS

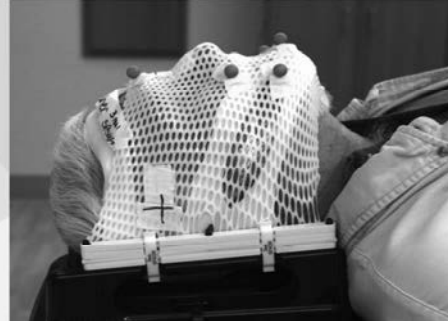
- ni primerna za tumorje, kjer težave povzroča učinek mase
- možgansko deblo: v 1 frakciji največ 1 ml 12 Gy
- radionekroza odvisna od volumna in odmerka
- SRT (lokalna RT visoke natančnosti)
  - primerna za večje lezije, za lezije v predelih, kjer bi s SRS povzročili nove izpade
  - ker je frakcionirana je potrebna še bolj natančna izbira bolnikov

fiksacija s stereotaktičnim okvirjem
dobra fiksacija
ni slikovno vodeno
ni za več frakcij
nevrokirurg

fiksacija z masko
fiksacija slabša
IGRT
možna frakcionacija
enostavna

Zaključki

- Stereotaktična radiokirurgija je učinkovito orodje za paliacijo omejenega števila možganskih zasevkov
  - postopek je enakovreden operativnemu zdravljenju
  - ni invaziven
  - ambulanten
- GLEDE NA KLINIČNE REZULTATE NI RAZLIK V USPEHU ZDRAVLJENJA GLEDE NA TEHNIKO
  - NovalisTx vs Cyber knife vs Gamma knife
- multiple lezije ? (<5 vs 5-10)

ZAKLJUČKI

- postopek izvajamo pri zasevkih v centralnem živčevju
- stereotaktično zdravljenje zasevkov drugod po telesu (pljuča, hrbtenica)
- v pripravi tudi jetra

ZAKLJUČKI

- v letu 2010 na OI pričel obratovati NovalisTX
- 2016 pričetek ekstrakranialne stereotaksije
  - pljuča
  - solitarne lezije v hrbtenici (prve izkušnje v pripravi protokol)
  - jetra (v pripravi)
  - prostata (v pripravi, potreba?)
  - ....

PRIMER ZDRAVLJENJA Z ELEKTROKEMOTERAPIJO

N. Glumac, M. Snoj, G. Serša

13. šola melanoma

Ljubljana, 10.3.2017

POVZETEK II.

- Zdravljenje multiplih kožnih in podkožnih metastaz melanoma
- Pri majhnem številu metastaz na dostopnih mestih je kirurška ekscizija še vedno najprimernejši način zdravljenja
- Alternative:
  - A. Izolirana (infuzija) perfuzija uda
  - B. Radioterapija
  - C. Laserska evaporacija
  - D. Elektrokemoterapija

ELEKTROKEMOTERAPIJA

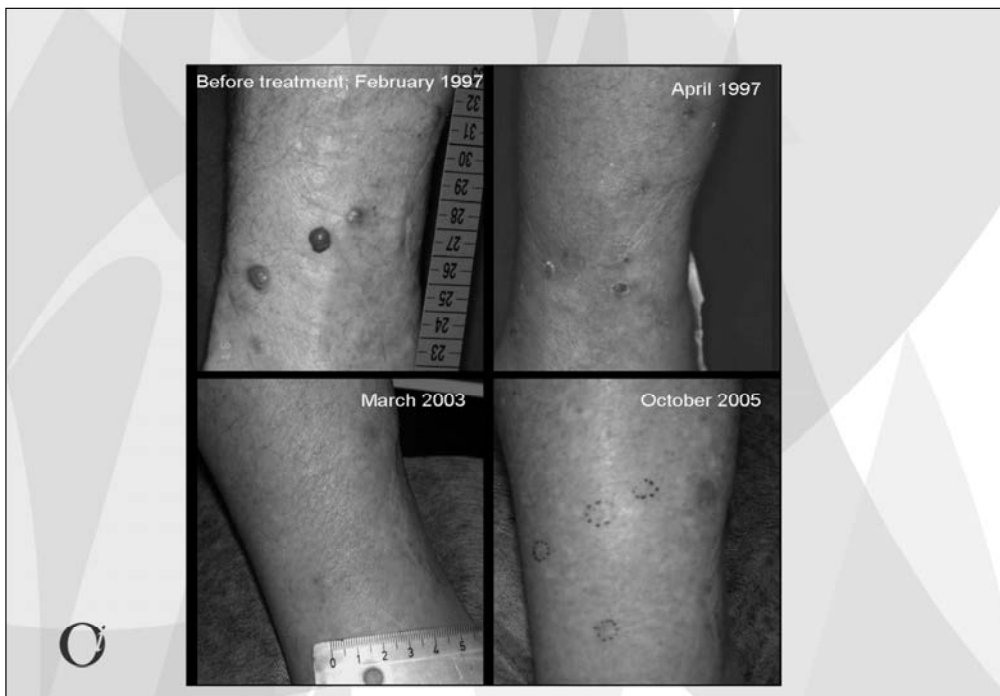
- Intratumorska ali iv. injekcija cisplatina (Platinol, 1 mg/100 mm³)
- Interval med injekcijo cisplatina in aplikacijo električnih impulzov je med 1 in 8 minutami
- Električni impulzi dolžine 100 μ s, amplitude 910 V in frekvence 1 Hz – preko 2 kovinskih elektrod z medsebojno razdaljo 7 mm
- Vozliči večji od 7 mm so tretirani večkrat, tako da je zajeta celotna površina tumorja

ELEKTROKEMOTERAPIJA

- Metastaze – razvoj sprememb po zdravljenju
  - Eritem in edem metastaz do 2. tedna
  - Površinska krusta, ki odpade po 4. do 8. tednih
  - Rahlo depigmentirana koža z minimalno retrakcijo
  - S časom tudi slednje spremembe izginejo

O

ELEKTROKEMOTERAPIJA

- FILM

KOKIC NE STREŽEMO

O

PRIMER BOLNICE

- 57 letna bolnica, zdrava
- 1992: široka ekscizija melanoma, Breslow 1,3 mm na sprednji strani desnega gležnja
- Brez dodatnega zdravljenja

PRIMER BOLNICE

- Januar 1997
- Multipli kožni in podkožni vozlički (16) na desni goleni, velikosti od 4 do 18 mm
- Citološka punkcija: metastaze melanoma
- UZ abdomna in RTG pc: brez znakov razsoja

ELEKTROKEMOTERAPIJA

- Februar - Maj 1997
- 5 ciklov elektrokemoterapije na 1-2 tedna
- Vključno z zdravljenjem dodatne 16 mm metastaze na stegnu, ki se je pojavila pred 5 ciklusom
- Splošna anestezija

ELEKTROKEMOTERAPIJA

- Avgust 1997
- Dosežen popoln odgovor metastaz
- Razen tumorja v predelu gležnja, ki se je povečal na 6 cm in ekzulceriral
- Odstranjen kirurško z ekscizijo in krioterapijo baze, defekt zaceljen per secundam

ELEKTROKEMOTERAPIJA

- Avgust 2005
- 2 podkožni metastazi na desni nogi pod (7 mm) in nad (13 mm) kolenom
- Obe sta bili tretirani z elektrokemoterapijo s cisplatinom z enakimi parametri kot pri prvem zdravljenju
- Odgovor na zdravljenje je bil enak – popoln

POVZETEK I.

- Zdravljenje multiplih kožnih in podkožnih metastaz melanoma z elektrokemoterapijo s cisplatinom je dalo popoln odgovor za dobo 8 let
- Smiselna ponovitev zdravljenja
- Multiple kožne in podkožne metastaze naj bi nastale z intralimfatičnim širjenjem tumorskih celic, zato je dolgotrajen popoln odgovor težko doseči

POVZETEK II.

- Pri majhnem številu metastaz na dostopnih mestih je kirurška ekscizija še vedno najprimernejši način zdravljenja
- Alternative:
  - Izolirana infuzija/perfuzija uda
  - Radioterapija
  - Laserska evaporacija
  - Elektrokemoterapija

13. šola melanoma

THE END

13. šola melanoma

THE END

**13. ŠOLO MELANOMA SO PODPRLE NASLEDNJE
DRUŽBE:**

MSD

ROCHE

NOVARTIS

AMGEN

SERVIER

MEDIAS

TEVA

PFIZER

